



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

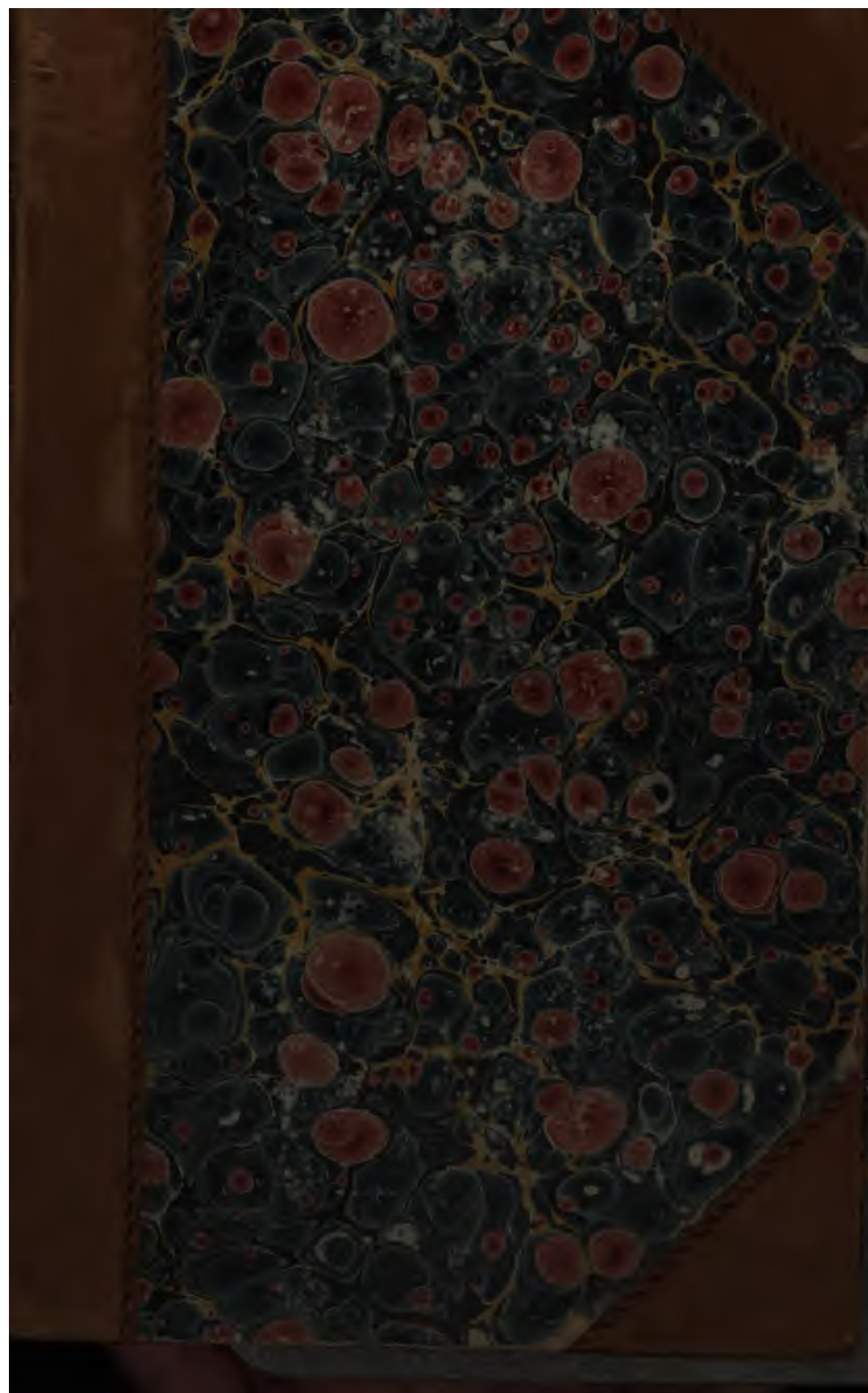
Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>



48.82.



GRAMMATICA ARABICA

IN USUM

SCHOLARUM ACADEMICARUM.

SCRIPSIT

CAROLUS PAULUS CASPARI,

PHIL. DR., THEOL. LIC. HUIUSQUE IN UNIVERSITATE CHRISTIANIENSI LECTOR,
SOCIETAT. ASIATICAE PARISIENSIS, ORIENTALIS GERMANICAE
ET HIST. - THEOL. LIPSIENSIS SODALIS.

ACCEDIT

BREVIS CHRESTOMATHIA EX CODD. MSCR.
CONCINNATA.

LIPSIÆ,

SUMTIBUS C. L. FRITZSCHII.

MDCCCXLVIII.

AMERICAN ANTHROPOLOGICAL ARCHIVES

THE AMERICAN ANTHROLOGICAL ARCHIVES
OF THE AMERICAN MUSEUM OF NATURAL HISTORY

AMERICAN ANTHROLOGICAL ARCHIVES



THE AMERICAN ANTHROLOGICAL ARCHIVES
OF THE AMERICAN MUSEUM OF NATURAL HISTORY

AMERICAN ANTHROLOGICAL ARCHIVES
OF THE AMERICAN MUSEUM OF NATURAL HISTORY

AMERICAN ANTHROLOGICAL ARCHIVES

PRAEFATIO.

Consilium in hac grammatica Arabica, cujus jam alteram partem lectoribus trado, conscribenda id fuit, ut linguam Arabicam addiscere cupientibus librum pararem, qui medium inter majora illa de Sacyi et Ewaldi opera et nimis tenues syntaxique prorsus carentes aliorum libellos locum teneret simulque parvo esset venalis. Talem enim librum et ipse desiderabam et a multis vehementer desiderari sciebam. Me consilium meum, quod ad partem priorem attinet, assecutum esse, summo meo gaudio tum ex numero exemplorum hujus partis jam divenditorum, tum ex eo intelligo, quod ea in pluribus Academiis lectionibus de grammatica Arabica habitis fundamento fuit. Quod ad eam, — de qua, quum jam per nonnullos annos in manibus eorum versetur, qui literis Arabicis student, non est quod hoc loco quidquam dicam, — nunc demum altera, syntactica cum chrestomathia, accedit, id maxima ex parte mea culpa factum est, cujus rei veniam a lectoribus peto. Ordo, quem in syntaxi servavi, ab Ewaldiano, quem, ut naturae rei consentaneum, paene totum meum feci, in nonnullis recedit. Ea enim in parte syntaxeos, quae de singulis partibus orationis agit, ordinem partis etymologicae secutus sum, primo loco de verbo, secundo de nomine locutus. Item iis, quae de tempo-

ribus et modis verbi disserui, doctrinam de ejus rectione (de accusativo et praepositionibus) adjunxi. Quem ordinem simplicissimum esse, nemo negabit. Ita enim primum de iis, quae ad internas formarum verbi notiones spectant, deinde de vi, quam verbum in alias enuntiationis partes exserit, agitur. Partium, quas Chrestomathia continet, posterior desumta est ex 'Abderrahmâni Bastâmensis odorum musci capite decimo, cujus apographo ex duobus codd. mscr. Biblioth. Civitat. Lips. (CCXCIII et CCXCIV partis arab. pers. turc.) a se facto uti mihi permisit Vir clarissimus mihiq̃ue amicissimus Wetzstenius. Priorem partem depromsi ex apographo commentarii Surûriani in Sâdii Gulistân, quod, ut quaedam ex eo in usum meum exciperem, benigne mecum communicavit Vir S. V. Fleischerus. Cui magistro meo dilectissimo deque me meritissimo etiam plurima et optima in hoc libro debeo, pro quibus maximas ei hoc loco gratias ago.

Scribebam Christianiae d. 1. Februarii MDCCCXLVIII.

ARGUMENTUM.

GRAMMATICA.

LIBER PRIMUS.

De linguae Arabicae elementis eorumque scriptura.

	Pag.
I. De consonantibus et literis.	1
II. De vocalibus et diphthongis.	3
III. De reliquis signis lectionis.	6
1. De Ġezma.	6
2. De Tešdid.	7
3. De Həmza.	8
4. De Waşla.	9
5. De Medda.	13
IV. De syllaba.	13
V. De accentu.	14
VI. De numerorum signis.	14

LIBER SECUNDUS.

De formis earumque notione.

I. De Verbo.

A. De verbo in universum.

1. De variis verborum trilaterorum formis.	15
2. De verbis quadrilateris eorumque formis.	24
3. De verborum generibus.	25

	Pag.
4. De verborum temporibus.	25
5. De verborum modis.	26
6. De numeris, generibus et personis.	26

B. De verbo firmo.

1. De activo formae primae verbi firmi.	26
a. De flexione personali.	27
b. De temporum et modorum forma.	33
2. De passivo formae primae verbi firmi.	35
3. De formis derivatis verbi firmi.	35
4. De verbo quadrilitero.	38
5. De verbo mediae geminatae.	38

C. De verbis infirmis. 40

1. De verbis hēmzatis.	41
2. De verbis sensu strictiori infirmis.	43
a. De verbis primae radicalis و et ي	43
b. De verbis mediae radicalis و et ي	45
c. De verbis tertiae radicalis و et ي	50
De verbis dupliciter et tripliciter infirmis.	53

Appendix prior.

1. De verbo لَيْسَ	58
2. De verbis laudis et vituperii.	58
3. De formis admirativis.	58

Appendix posterior.

De suffixis verborum accusativum denotantibus.	59
--	----

II. De Nomine.

A. De nominibus substantivis et adjectivis.

1. De derivatione nominum substantivorum et adjectivorum et de variis eorum formis.	63
a. De nominibus derivatis deverbilibus.	65
α) De nominibus verbi.	65
β) De nominibus vicis.	70
γ) De nominibus speciei.	71
δ) De nominibus loci et temporis.	71
ε) De nominibus instrumenti.	74
ξ) De nominibus agentis et patientis.	75
b. De nominibus derivatis denominativis.	80
α) De nominibus unitatis.	80

Argumentum.	VII
	Pag.
β) De nominibus multitudinis sive abundantiae.	80
γ) De nominibus vasis.	81
δ) De nominibus adjectivis relativis.	81
ε) De nominibus abstractis qualitatis.	87
ζ) De nominibus deminutivis.	87
2. De genere nominum.	90
3. De numero nominum.	95
4. De declinatione nominum.	112
a. De declinatione nominum indefinitorum.	112
b. De declinatione nominum definitorum.	118
Appendix. De suffixis nominum genitivum deno- tantibus.	120
B. De nominibus numeralibus.	
1. De numeralibus cardinalibus.	122
2. De numeralibus ordinalibus.	126
3. De reliquis numeralibus.	127
C. De nominibus demonstrativis, conjunctivis et interrogativis.	
1. De nominibus demonstrativis et articulo.	128
2. De nominibus conjunctivis et interrogativis.	131
a. De nominibus conjunctivis.	131
b. De nominibus interrogativis.	133
III. De Particulis.	
A. De praepositionibus.	134
B. De adverbiiis.	136
C. De conjunctionibus.	138
D. De interjectionibus.	140

LIBER TERTIUS.

De syntaxi.

I. De singulis enuntiationum partibus.

A. De verbo.

1. De temporibus.	141
2. De modis.	150
3. De rectione verbi.	156
a. De accusativo.	157
b. De praepositionibus.	187

	Pag.
B. De nomine.	
1. De nomine verbi, agentis et patientis.	217
2. De rectione nominis. De statu constructo et genitivo.	221
De rectione numeralium.	235

II. De enuntiationibus.**A. De enuntiationibus in genere.**

1. De partibus enuntiationis sive de subjecto et praedicato eorumque complementis.	245
2. De generis numerique in enuntiatione concordia.	259

B. De variis enuntiationum generibus.

1. De enuntiationibus negativis.	265
2. De enuntiationibus interrogativis.	269
3. De enuntiationibus relativis.	274
4. De enuntiationibus copulativis.	280
5. De enuntiationibus conditionalibus et hypotheticis.	286

CHRESTOMATHIA.

I. Textus	289
II. Lexicon.	302
Paradigmata verbalia et tabulae metricae.	I—XXIV

Liber primus.

De linguae Arabicae elementis eorumque scriptura.

I. De consonantibus et literis.

1. Arabes a dextra sinistram versus scribunt et legunt. Literae, numero duodeviginti, praeter tres, quae etiam pro vocalibus usurpantur (vid. Tab. et 3.), tantum consonantes sunt. Singulae literae verborum aut a parte postica, aut ab antica, aut ab utraque cum ceteris conjunguntur, et pleraequae, quum in fine verborum sunt, aut separatim scribuntur, in fiberiores ductus excurrunt; unde forma cujusque literae varias vices patitur. Literarum ordinem, nomina, formarum vices, sonos et valorem numeralem haec tabula ostendit.

Or. No.	Nomina	Figurae					Soni	Litterae Arabicae litteris Latinis expressae.	Valor numerale.
		nomine consonae	consonae cum vocalibus nominibus	utrinque consonae nominibus	consonae cum vocalibus nominibus sequente tantum	consonae cum vocalibus nominibus sequente tantum			
1	ألف Elif.	ا	ا	1) Graecorum, N mobile Hebraeorum, Gallorum h in homine. 2) â.	â	1
2	باء Bè.	ب	ب	B.	b	2
3	تاء Tè.	ت	ت	T.	t	400
4	ثاء Thè.	ث	ث	Thlaesum, extrema lingua per dentes trusa pronuntiandum, Graecorum θ, th Anglorum.	th	500
5	جيم Gim.	ج	ج	Itaforum g ante e et i (z. q. giardino).	g	3

Or- do	Nomina	Figurae				Soni	Litterae Arabicae lit- eris latinis expressae.	Valor numeralis
		non conmixtae	conmixtae cum antecedente tali- tum	utrinque con- mixtae	conmixtae cum sequente tantum			
6	حَا Hä.	ح	ح	ح	ح	Spiritus gutturalis acerrius sine ulla rasura gulae profe- rendus.	h	8
7	خَا Hä.	خ	خ	خ	خ	Germanorum χ in Roße.	h	600
8	دَال Däl.	د	د	D.	d	4
9	ذَال Däl.	ذ	ذ	D blaesum, extre- ma lingua per den- testrusa pronuntian- dum, Graecorum δ . Inter ذ et ذ eadem necessitudo interce- dit, quae inter ث et ت.	d	700
10	رَا Rē.	ر	ر	R linguale.	r	200
11	زَا Zē.	ز	ز	Respondet Graeco- rum ζ , Germanorum in Roße.	z	7
12	سِين Sîn.	س	س	س	س	Hebraeorum δ , Ger- manorum β in weiß.	s	60
13	شِين Šîn.	ش	ش	ش	ش	Germanorum β , fo Anglorum sh, Gallo- rum ch.	š	300
14	صَاد Šād.	ص	ص	ص	ص	S cerebrale cum em- phasi proferendum.	s	90
15	ضَاد Ḍād.	ض	ض	ض	ض	D cerebrale cum emphasi pronuntian- dum.	ḍ	800
16	طَا Ṭā.	ط	ط	ط	ط	T cerebrale cum emphasi pronuntian- dum.	ṭ	9
17	ظَا Ṣā.	ظ	ظ	ظ	ظ	Z (gallicum) cere- brale cum emphasi pronuntian-dum. In- ter ظ et ط eadem necessitudo interce- dit, quae inter ث et ت, ن et ذ.	ṣ	900
18	عَيْن Ain.	ع	ع	ع	ع	Y Hebraeorum; spi- ritus gutturalis ex- tremo gutture valide compresso et aëro protruso pronun- tandus.	ʿ	70
19	غَيْن Ġain.	غ	غ	غ	غ	R gutturale tre- mulum.	ġ	1000
20	فَا Fē.	ف	ف	ف	ف	F.	f	80

I. De consonantibus et literis. II. De vocalibus et diphthongis. 3

Ordo	Nomina	Figurae				Soni	Litterae Arabicae litteris latinis expressae.	Valer numeralls
		non conexas	conexas cum antecedente tantum	utrinque conexas	conexas cum sequente tantum			
21	قَاف Qâf.	ق	ق	آ	ق	K gutturale cum emphasi pronuntiandum, p Hebraeorum. K palatale.	q	100
22	كَاف Kâf.	ك	ك	ك	ك		k	20
23	لَام Lâf.	ل	ل	ل	ل	L.	l	30
24	مِيم Mîm.	م	م	م	م	M.	m	40
25	نُون Nûn.	ن	ن	ن	ن	N.	n	50
26	هَاء Hâ.*	ه	ه	ه	ه	H, etiam in fine syllabae semper aueudum, ut in اهل, quasi âhhl.	h	5
27	وَاو Wâw.	و	و	1) W, ut Anglorum w in wind (uind) pronuntiandum; 2) ü.	w, ü.	6
28	يَاء Jê.	ي	ي	ي	ي	1) Hebraeorum י; 2) i.	j, î.	10

2. I cum J antecedente conjunctum sic pingitur: **ي, ي**. Hae binae litterae Lâm-Elif appellantur et pro una habentur, quae undetricesima ad ceteras accedere solet. In iis libris, qui manu scripti aut elegantioribus typis expressi sunt, nonnullae litterae in symplegmata coeunt, quorum exempla, unde cetera facile agnoscas, haec habe:

Be-Hâ.	Ain-Gim.
Tê-Hâ.	Fê-Hâ.
Gim-Hâ.	Lâm-Hâ.
Hâ-Gim-Gim.	Mîm-Hâ.
Sin-Hâ.	Nûn-Hâ.
Sad-Hâ.	Jê-Hâ.

II. De vocalibus et diphthongis earumque signis.

3. Initio Arabes signis vocalium brevium caruerunt, ad longas autem et diphthongos designandas tribus consonantibus

* In exitu grammaticae §, Hebraeorum **ה, ה**, Hê binis punctis instructum idem quod t, **ت**, valet.

ا, quippe quae sono ad vocales proxime accederent, ita usi sunt, ut l esset â, ut لا lâ, ي i, ut في fi, et ei, ut بيت beithun, و û, ut ذو dû, et au, ut لاء lau.

4. Postea vocalium brevium signa inventa sunt haec:

1) َ, Fêth, ُ, vel Fêtha, ِ, a, â sive è, e, ut خلق halâqa, شمس sâmsun s. sêmsun, كريم kerîmun.

2) ِ, Kêsr, ِ, vel Kêsa, ِ, i, y (i. e. i obscurus, ad e inclinans), ut به bihi, أقط aqytun.

3) ِ, Damm, ِ, vel Damma, ِ, u, o, ô (utrumque tamen obscurus, ad u et û inclinans), ut لهu lehu, هجج hoggetun, عمر ömrun.

5. Ubi autem haec tria signa sonos genuinos a, i, u, etiam nunc retineant, ubi per inclinationem partim a consonantibus infirmioribus admissam, partim a validioribus expressam, â sive è, e, y, o, ô sonent, certo et ad oculos doceri non potest, quoniam in aliis terris lingua Arabica utentibus alius usus obtinet, omnino autem ora arabica prae vi consonantium vocales breves minus distincte efferunt. Teneantur tamen haec:

1) Ubi litterae gutturales duriores, ح, ح, ع aut emphaticae, ُ, ُ, ُ, Fêtham, Kêsrâm, Dammam antecedunt aut sequuntur, Fêtha a sonat, ut خبر hamrun, لب la'bun, ante et post emphaticas quidem paullo obscurius, fere â, ut باقى baqya, صدر sadrun; Kêsa صدر sadrun, علم ylmun, سحر syhrun, قسر qysrun paene sehrun, qesrun; Damma cum gutturalibus o vel ô obscurius, ut حسن hosnun vel hösnnun, رعب robus vel robbun, cum emphaticis ultra o, ut لطف laţofa, لطف lotţaf, sono inter o et u medio.

2) In syllabis compositis, in quibus nulla illarum consonantium gutturalium aut emphaticarum est, et in syllabis simplicibus, quae neque ipsae ab ulla earum incipiunt, neque ullam earum antecedunt, Fêtha partim a quoddam tenue est, ore compressiore efferendum et ad â inclinans, ut كتبت kätäbta, أكبر äkbäru, paene ut kätäbta, äkbäru, partim ultra

ad é et e delabitur, maxime in syllaba simplici brevi, quam sequitur longa, ut بَلْ bəl مَوَكِبٌ mōkēbun, سَمَكٌ sēmēkun, سَمِيدٌ sēmīdun, مَدِينَةٌ mēdīnetun, quasi s'minun, m'dinetun. Retinet tamen sonum aperi ante et post, quippe quod prope ad literas emphaticas accedat, duplicatum, ut جَرَّةٌ garratun, مَرَّةٌ marratun, et post idem vocales ā et ū sequens, ut فَاَرَّةٌ fāratun, صُورَةٌ šūratun, et in fine verborum.

6. Vocales longae, ā, ī, ū, jam ita designantur, ut signa brevium literis ا, ي, و, praemittantur, ut قَالَا qāla, سِيرَا sīra, تُوْبِي tūbi; illae literae autem vocalibus producendis inservientes *literae productionis*, حُرُوفُ الْاَلِفِ, appellantur. Ceterum ي et و semper ī et ū sonant, nunquam é et ô, nisi quod ante et post consonantes emphaticas ad hos sonos inclinant, ut طَيْنٌ tynun, صَدِيقٌ syddýqun, طُرٌ tūrun, paene tōrun, بُوقٌ būqun, paene bōqun.

Adnot. Quam ā in mediis verbis olim rarius, literā productionis designaretur, id postea in nonnullis verbis maxime frequentatis retentum est. Itaque pro ا legitime Fētha simplex scribitur in هَذَا, الْحَرْثُ, أَلْحَرْثُ, أَلرَّحْمَنُ, أَللَّهُ, accuratius autem ad perpendicularium dirigitur et ad speciem parvi Elif traducitur, sic: الرَّحْمَنُ, الرَّحْمَانُ, أَللَّهُ, cet., pro أَللَّهُ, cet. Etiam pro ثَلَاثٌ, ثَلَاثَةٌ, saepe scribitur ثَلَاثٌ, cet.

7. ا respondet Fēthae, كَسْرَا, و, Dammae, quare ا appellatur أُخْتُ الْفَتْحَةِ, soror Fēthae, أُخْتُ الْكَسْرِ, soror Késrae, أُخْتُ الضَّمِّ, soror Dammae. Fētha autem literas ي et و, antecedens diphthongos ai et au efficit, quae post consonantes gutturales duriores et emphaticas etiam nunc satis clare sonant, et صَيْفٌ saifun, حَرْفٌ haufun, post ceteras prope ī ō et é confunduntur, ut صَيْفٌ shēifun, مَوَكِبٌ mōkēbun.

Adnot. Post و productionis in fine verborum positam, ut DAMMA, DAMMA, DAMMA, sive Fētha, interdum (vid. 95) ا mutam otiosumque scribitur, ut قَالَا, قَالَا.



L. I. De elementis eorumque scriptura.

Adnot. b. **ي**, in fine verborum post Fetham pro Elif positum, hujus sonum habet, ut **فَتَى** fêtâ, **رَمَى** ramâ, **إِلَى** ilâ, atque ut Elif ipsum ibidem positum, ut **بَهَنَسَا** Bêhnêsâ, **عَزَا** gazâ, **الْأَلْفُ الْمَقْصُورَةُ**, Elif breve, vocatur, non quod per se brevis sit, sed quia brevius est quam **الْأَلْفُ الْمَبْدُودَةُ**, Elif productum, de quo vid. 22 et 23 Adnot. a.

Adnot. c. Quum verbis in **ي** exemplibus aliquod pronomen subjungitur, illud **ي** interdum more antiquo retinetur, ut in **رَمَاهُ** vel **رَمِيَهُ** ramâhu, usitatus scriptura sonum sequitur, sic: **رَمَاهُ**.

Adnot. d. In exitu quorundam nominum pro **ا** antiquius **و** scribitur, ut **حَيَوَةٌ** vel **حَيَوَةٌ**, **صَلَوَةٌ** vel **صَلَوَةٌ**, **تَوْرِيَةٌ** vel **تَوْرِيَةٌ**, quam scripturam sequitur exquisitior pronuntiatio litterae a ad â et â inclinans: hajâton, galâton, taurâton.

8. Signa vocalium brevium duplicata **و**, sive **و** ita pronuntiantur, ut singulis vocalibus adjungatur consonans n: an; in; un; sed postremae tantum verborum litterae illa admittunt, ut **مَدِينَتَانِ** medînetan, **بِنْتَانِ** bintin, **مَالَانِ** mâlan. Id tenwin, **تَنْوِينِ**, appellatur, vulgo nunatio, a nomine litterae Nûn.

Adnot. Signum **و** ubi litteram s sequitur, ut **وَحَلِيفَةً** aut litteram **ي** quae pro **ا** est, antecedit, ut **وَهْدَى**, litteram **ا** non adsciscit; ubi Hêmzam (vid. 15) sequitur, antiquius non adsciscit, ut **وَشَيْءٌ**, usitatus adsciscit: **وَشَيْءٌ**; ubi ceteras consonantes sequitur, semper adsciscit, ut **وَرَجُلًا**, **وَبَابًا**.

III. De reliquis signis lectionis.

1. De Gêzma.

9. Gêzma, **جَزْمٌ** vel **جَزْمَةٌ**, i. e. abscissio, **و**, consonanti, in quam syllaba composita exit, superscripta eam syllabam a proxima pronuntiando distinguendam esse indicat, ut **بَلٌّ** bêl, **هَمْ** hêm, **سَقَسَفٌ** sêf-sêfa, **قُرْآنٌ** qor-ânun, non qo-rânun. Valet igitur idem quod Schewa quiescens Hebraeorum, quocumque convenit alterum nomen ejus, **مَكُونٌ**, quies.

III. De signis lectionis. 1. Gézma. 2. Tésdid.

10. **ي** et **و**, cum Fetha in diphthongum coalescentia Gémma signantur, ut **يَوْمٌ**, **لَيْلٌ**, pro Elif productionis posita non signantur; vid. 7. Adnot. b. c. d.

2. De Tésdid.

11. Consonans duplicanda, sive, ut Arabes dicunt, corroboranda, **كُلٌّ**, non bis scribitur, sed **كُلُّ** signum duplicationis, ei imponitur, quod et ipsum Tésdid, **كُلُّ**, i. e. corroboratio, appellatur, ut **كُلُّ** al-kulla, **كُلٌّ** kullān, **سَمِّ** es-sēmi, **سَمِّ** sēmmin, **مَرٌّ** el-marru, **مَرٌّ** marru. Valet igitur idem, quod Hebraeorum Dagesch forte, nostrum **̣** literis **m**, et **n** impositum, ut Hāmer, Māner.

Adnot. a. **هَلْدٌ** **هَلْدٌ** siglum est litterae **ه**, primae radicalis nominis **هَلْدٌ**, vel primae litterae nominis **هَلْدٌ**, robur, quod apud Africanos pro illo usitatum est.

Adnot. b. Tésdid, ubi cum **ـ**, **ـَ**, **ـِ**, **ـُ**, **ـِ** concurrebat, inter **e** et consonantes medium collocari docent ipsa, quae supra posita sunt, exempla.

Adnot. c. Omnes consonantes, ne Elif hēmzate (vid. 15) quidem excepto, ut **هَلْدٌ**, duplicationem admittunt.

12. Tésdid duplex est: *necessarium* et *euphonicum*.

13. Tésdid *necessarium*, quod semper vocalem sequitur, sive brevem, ut **عَلَى**, sive longam, ut **مَاءٌ**, duplicationem indicat, quia ipsa verbi significatio pendet, ut **أَمْرٌ** significat imperatorem, **أَمْرٌ** imperatorem constituit, **مُرٌّ** amarum, **مُرٌّ** vox inanis est.

Adnot. a. Quia syllaba una vocalis longa praeterea quoque in consonantem exiens aegerrime admittatur, Tésdid necessarium litteras productionis **و**, et **ي** rarissime sequitur, interdum (vid. 24) **وَكْتَبَانِ**, **وَمَارٌ**.

14. Tésdid *euphonicum* semper sequitur consonantem posteriorem syllabae compositae vocali non instructae et depe-

dit hauriuntur, literae Ēlif imponitur signum synaloephes, — Waṣla, وَصَلٌ vel وَصَلَةٌ, i. e. conjunctio, ut عَبْدُ الْمَلِكِ ábdu 'l-meliki pro عَبْدُ الْمَلِكِ ábdu el-meliki, رَأَيْتُ أَبْنَكَ raeitu 'bnaka pro رَأَيْتُ ابْنَكَ raeitu ibnaka.

Adnot. Illud ~ videtur esse siglum literae ص ex nomine وَصَلٌ.

19. Haec synaloephe cadit

1) In ا articuli أَلْ, ut أَبُو الرَّزِيرِ pro أَبُو الرَّزِيرِ, pater Wexîri.

2) In ا et ا Imperativi primae formae verborum firmorum, ut قَالَ أَسْمَعُ pro قَالَ إِسْمَعُ dixit: audi, قَالَ أَقْتُلْ pro قَالَ أَقْتُلْ dixit: interfice.

3) In ا et ا Perfecti activi, Imperativi et Nominis actionis formae septimae et sequentium, item in ا Perfecti passivi earundem formarum, ut هُوَ أَنهَزَمَ pro هُوَ أَنهَزَمَ, is fugatus est, وَأَسْتَعِيلَ pro وَأَسْتَعِيلَ, et adhibilum est.

4) In ا octo horum nominum

إِبْنٌ s. إِبْنَمٌ filius.	إِسْتٌ nates.
إِبْنَةٌ filia.	إِسْمٌ nomen.
إِثْنَانِ duo.	إِمْرٌ vir.
إِثْنَتَانِ duae.	إِمْرَأَةٌ femina.

Adnot. a. In his verbis et formis omnibus vocalis hêmzata partim genuina est, sed parum stabilis, partim, brevi vocali primae radicalis elisa, mollioris soni causa per prothesin adjecta est, quo proclivius vocali antecedenti locum et vices cedit.

Etiam Hêmza nominis pluralis أَيُّنْ, jurejuranda, post لَ, particulam jurandi ei saepissime praefixam, et interdum post praepositiones مِنْ et مَعَ, quae tum pro Gêzma Fêtham adsciscunt,

in vocalem antecedentem resolvitur, ut لَايُنْ أَللهُ, per jurejuranda Dei! pro quo etiam, Ēlif plane eliso, لَيُنْ scribitur.

Adnot. b. Saepe etiam ab initio enuntiatorum, ubi res ipsa

Ēlif hémzatum et vocali instructum postulat, ^h scribitur, ut ^hٱلْحَمْدُ لِلّٰهِ pro ٱلْحَمْدُ لِلّٰهِ, *laus Deo*; pronuntiatur tamen é-l-hamdu lillâhi, itemque in ceteris sua cuique verbo et formae vocalis tribuitur.

Adnot. c. Ēlif Waşlam admittens ٱلْفِٱلْوَصْلِ vel هَمْزَةُ ٱلْوَصْلِ (vid. 17 Adnot.), Ēlif conjunctionis, vocatur, cui oppositum est ٱلْفِٱلْقَطْعِ, Ēlif sejunctionis s. separationis.

20. Ante Ēlif conjunctionis est aut vocalis brevis, aut longa, aut diphthongus, aut consonans gëzmata.

1) Vocalis brevis simpliciter Ēlif conjunctionis cum vocali haurit, cujus rei exempla vide supra 19, 2 et 3.

2) Vocalis longa propter illam legem, de qua dictum est in § 25, corripitur, ut فِى ٱلنَّاسِ fî 'n-nâsi, *in hominibus*, ٱبُو ٱلْوَزِيرِ abû 'l-Wezîri, *pater Wexîri*. Suffixa primae pers. sing. ante articulum etiam in formam antiquiorem نِى et نِىءِ restitui possunt, ut نِعْمَتِى ٱلَّتِى نِعْمَتِى, *gratia mea, quae*, pro نِعْمَتِى ٱلَّتِى, it. ٱهْدِنِى ٱلصِّرَاطَ, *dirige me in viam*, pro ٱهْدِنِى ٱلصِّرَاطَ.

3) Diphthongus propter eandem illam legem in duas vocales simplices resolvitur, ut فِى عَيْنِى ٱلْمَلِكِ fî áinâi 'l-meliki, *in ambobus oculis regis*, pro فِى عَيْنِى ٱلْمَلِكِ, it. مُصْطَفًى ٱللّٰهِ muştafâu 'llâhi, *qui a Deo electi sunt*, pro مُصْطَفًى ٱللّٰهِ. Ēlif otians (vid. 7 Adnot. a.) synaloephen non impedit, ut رَمَوْا ٱلْجَارَةَ ramâu 'l-ğîgarata, *jecerunt lapides*. Tantum ٱو et لَو Kësram adsciscunt, ut ٱو ٱسْمُهُ, *aut nomen ejus*, لَو ٱسْتَقْبَلَ, *si obviam iret*.

4) Consonans gëzmata aut recuperat eam vocalem, quam ipsa antiquitus habuit, aut adsciscit eam, quam Ēlif conjunctionis per se habet, aut eam, quae per se levissima ideoque Gëzmae simillima est. Itaque pronomina separata secundae et tertiae pers. masc. plur., أَنْتُمْ vos et هُمْ ii, eademque suf-

fixa, **كُم** et **هُمْ**, it. **تُمْ** in exitu secundae pers. masc. plur. verborum praeteritorum Dammam recuperant, ut **أَنْتُمْ الْكَاذِبُونَ**, *vos estis mendaces*, **لَعَنَهُمُ اللَّهُ**, *maledicat iis Deus*, **رَأَيْتُمْ**, *vidistis virum*. — Idem facit **مُدْ** inde *a*, ex quo tempore, quippe quod ex **مُنْدُ** decurtatum sit. — Praepositiones **مَعَ** et **مِنْ** autem et nomen interrog. et conjunct. **مَنْ** ante articulum Fètham adsciscunt, alibi semper Kèsram; cetera verba in fine gèzmata, sive nomina in nunationem exeuntia, ut **مَدِينَةٌ**, sive verba quae proprie dicuntur, ut **قَتَلْتُ**, **تَكْتُبُ**, **مَدِينَةٌ**, sive particulae, ut **إِنْ**, **بَلْ**, **قَدْ**, **هَلْ**, **لَكِنْ**, omnia item Kèsram.

21. **آ** omittitur

1) In sollemni praefatione **بِسْمِ اللَّهِ** pro **بِاسْمِ اللَّهِ**, *nomine Dei*, cujus omissionis compensandae causa **بِ** altius efferri solet, sic: **بِسْمِ**.

2) In verbo **أَبْنُ**, *filius*, per omnes casus, cui nomen proprium filii in eodem casu praemissum, patris aut matris in Genitivo subjunctum est, ita tamen, ut haec omnia in unam partem orationis coeant, uti **زَيْدُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ**, *Zeidus filius Ibrâhimi*, **عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ**, *Jesus filius Mariae*. Ubi igitur Nominativus posterior prioris non appositio est, sed praedicatum, **!** manet, ut **عُمَرُ ابْنُ الْخَطَّابِ**, *Omar est filius El-Hattâbi*.

Adnot. Solet tamen **أَبْنُ** etiam ita, ut diximus, inter duo nomina propria positum plene scribi, si ab initio lineae est.

3) In articulo **آل**, quum antecedit

a) praepositio **لِ**, ut **لِلرَّجُلِ** pro **لَاِلرَّجُلِ**, *viro*. Si praeterea prima nominis litera **ل** est, etiam **ل** articuli omittitur, ut **لِلَّيْلِ** pro **لِلَّيْلَةِ**, hoc autem pro **لَاِلَّيْلَةِ**, *nocti*.

b) particula affirmativa **لَ**, ut **لَحَقُ** pro **لَاَلْحَقُ**, *nae verum*.

4) In nominibus, verbis et articulo **آل**, quibuscum coit

particula interrogativa **أ**, ut **أَبْنُكَ** pro **ابْنُكَ**, *num filius tuus*, **أَأَنْكَسَرَتْ** pro **انْكَسَرَتْ**, *num fracta est*, **أَأَلَمَاءُ** pro **الْمَاءُ**, *num aqua*. Elif articuli tamen servare licet.

5. De Medda.

22. Quum ante Elif hémzatum vocali aut simplici aut nasali instructum Elif productionis est, pro illo scribitur Hémza nuda (vid. 17, 1.), huic imponitur signum productionis, **ـَـ**, Medda s. Maṭṭa, **مَدَّة**, **مَطَّة**, i. e. productio, ut **سَبَاءٌ**, **يَتَسَاءَلُونَ**, **جَاءَ**.

23. Item Meddam accipit Elif hémzatum vocali Fêṭha instructum et ab initio verbi positum, quocum aut Elif productionis, aut Elif ex origine hémzatum et quiescens, abjecta Hémza et Gézma, coaluit, ut **أَكِلُونَ** pro **أَكِلُون**, **أَمَنَّا** pro **أَمَنَّا**. Tum Medda et Hémzam et signum vocalis excludere solet.

Adnot. a. **آ** appellatur **الْأَلِفُ الْمَبْدُودَةُ** Elif productum, cui oppositum est **الْأَلِفُ الْمَقْصُورَةُ** (vid. 7, Adnot. b.)

Adnot. b. Haud raro Elif ab initio verbi productum, Hémza servatâ, pro Medda Fêṭham ad perpendicularum scriptam, i. e.

Elif minusculum superpositum, accipit, ut **أَمَنَّا** pro **أَمَنَّا**.

Adnot. c. Nihil nisi formam cum Medda communem habet signum, quod imponitur iis literis, quae verborum sigla sunt, ut **قَم** pro **عَلَيْهِ السَّلَامُ**, *super eum sit salus*, **رَضَ** pro **رَضِيَ**, **رَحَ** pro **رَحِمَهُ اللَّهُ**, *gratum eum habeat Deus*, **وَسَلَّمَ** pro **وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ**, *benedicat ei Deus salutemque impertiat*, **حَ** pro **حِينَئِذٍ**, *tum*, **جَمَعَ** pro **جَمَعَ**, *phrasis*. Saeplius tamen sigla nullo signo distinguuntur.

IV. De syllaba.

24. Syllabae vocali terminatae, quae simplex dicitur, vocalis et brevis et longa esse potest, ut **قَالَ** qāla.

25. Syllabae consonanti terminatae, quae composita dicitur, vocalis paene semper correpta est, ut **قُلْ**, non, ut hebraice, **قُولُ**.

Adnot. Consonantem duplicatam vocalis à multo saepius quam i et à antecedit. (Vid. 13, Adnot.).

26. Duabus consonantibus, nulla intercedente syllaba incipi nequit. Verba barbara hujus generis, quae bibus recepta sunt, vocalem auxiliarem aut ante aut post rem consonantem adsciscunt, ut **بَلِينَسْ** *blīnas* **إِسْفَنْجْ** *isfānǧ*.

27. Duabus consonantibus, nulla intercedente aut vocali, syllaba terminari nequit.

V. De accentu.

28. Extrema syllaba verbi ex duabus aut pluribus compositi accentum nunquam habet.

29. Syllaba penultima, in qua aliqua ex literis prioribus est, accentum semper habet, ut **قَالَ** *qāla*, **يَقُولُ** *yāqūlu*, **قَانُونْ** *qanūnun*, **مُؤْمِنُونَ** *mūminūna*, **كَاتِبَاتْ** *kāti*.

30. Syllaba penultima, quae consonanti terminatur, quae positione longa est, accentum semper habet, ut **جَدْدْ** *jad*, **فِرْدَدْ** *fīrādun*, **يَقُولُنْ** *jaqūlūna*.

31. Si syllaba penultima brevis est, antepenultima habet, ut **كَتَبَ** *kātaba*, **قَانُونُهُ** *qanūnuhu*.

VI. De numerorum signis.

32. Ad numeros indicandos Arabes aut literis al aut signis propriis utuntur. — In numeris literis alphabetis signandis 1) antiquiorem alphabeti ordinem in lingua I et Aramaea usitatum sequuntur (qua de re vid. Tab. li p. 1–3), 2) literas, ut in verbis, a dextra sinistram scribunt, 3) eas, ut a verbis distinguantur, plerumque superposita instruunt, ut **غُضِبَا** 1841. — Signa propriis notandis inservientia, numero decem, Arabes ab I ceperunt, qua de causa hanc numerorum scripturam I appellant. Sunt eadem, quibus Europaei utuntur, ea, ab Arabibus sibi tradita, *Arabica* vocantes. Figurata Arabica haud leviter ab Europaeis differunt, ut haec tabula ostendit:

١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	٠
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

Componuntur eadem omnino ratione, qua nostri numeri, ut ١٨٤

Liber secundus.

De formis earumque notione.

I. De Verbo.

A. De verbo in universum.

1. De variis verborum trilaterorum formis.

33. Verborum Arabicorum longe plurima tribus, haud pauca quatuor literis constant.

34. A forma primaria verborum tam trilaterorum quam quadrilaterorum plures aliae formae vario modo derivantur, quae singulae notionis sunt magis minusve a formae primariae notione mutatae.

35. Formae derivatae verbi trilateri numero quatuordecim sunt, quarum quatuor ultimas, quum nonnisi perraro usuveniant, consulo omittimus. Reliquas una cum forma primaria ordine consueto haec tabula exhibet:

فَعَلَ I			
	فَعَّلَ VIII	تَفَعَّلَ V	فَعَّلَ II
فَعَّلَ XI	فَعَّلَ IX	تَفَاعَلَ VI	فَاعَلَ III
	اِسْتَفَعَلَ X	اِنْفَعَلَ VII	اَنْفَعَلَ IV

Adnot. a. Tertia pers. sing. masc. pf., utpote simplicissima verbi forma, pro paradi-gmate poni solet.

Adnot. b. Verbo فَعَلَ grammatici Arabici pro paradi-gmate ute-bantur; quo factum est, ut litera prima verbi trilateri فَا, litera secunda عَيْن, litera tertia لَام appelletur.

Adnot. c. formarum ordo et numeri supra in tabula propo-siti, quum in omnibus lexicis obtineant, probe tenendi sunt.

36. *Forma primaria s. prima* plerumque secundum vocem, quacum secunda ejus litera effertur, aut transitivae, a intransitivae notionis est.

37. Vocalis *a* in verbis transitivis longe plurimis et i transitivis haud paucis invenitur, ut كَتَبَ *scripsit*, قَتَلَ *occidit*, وَهَبَ *dedit*; شَأَمَ *sinister, infaustus fuit*, رَشَدَ *reclān viam i stitit, bene directus fuit*.

38. Vocali *i* paene semper, vocali *u* semper vis intrasitiva inest. — Inter sese ita differunt, ut illa (*i*) statum tempus durantem et serius ocus transeuntem atque qualitate fortuito accedentem, haec (*u*) statum perpetuo durantem qualitatem persona vel rei naturā inhaerentem denotet, ut حَافِضٌ *gavissus est*, حَزِنَ *tristis fuit*; حَسَنٌ *pulcher fuit*, قَبِيحٌ *deformis fuit*.

39. *Forma secunda* فَعَّلَ a prima فَعَلَ litera secunda radicali geminata formatur.

40. Cum forma notio congruit. Primitus enim haec fori aut rem factam magna cum vi, *notio intensiva*, aut per longi tempus, *notio temporaliter extensiva*, aut iterum iterumque frequenter, *notio iterativa s. frequentativa*, aut denique in plures, *notio numeraliter extensiva*, denotat, ut ضَرَبَ *percussit*, ضَرَبَ *percussit valide, continuo, frequenter, plures*, كَسَرَ *confregit*.

41. Ex primitiva *intensionis* notione altera eaque longe frequentissima hujus formae notio fluxit *caussativa s. factiva*. Verba formae primae *intransitiva* per formam secundam *transitiva*, verba illius formae *simpliciter transitiva* per hanc *dupliciter transitiva* sive *caussativa* fiunt, ut فَرَحَ *hilaris fuit*, حَفَّ *exhilaravit*, ضَعَفَ *debilis fuit*, ضَعَّفَ *debilitavit*, عَلِمَ *scivit*, مَدَّ *docuit*; كَتَبَ *scripsit*, كَتَّبَ *scribere docuit*.

Adnot. a. Vis caussativa sive factiva secundae et quarumque formae communis est, ita tamen, ut in hac propria, in illis adiecta esse videatur.

I. De verbo. A. De verbo in univ. 1. De verbb. trilitt. formis. 17

Adnot. b. Forma secunda saepe non strictissimo sensu *factiva*, sed paullulum laxiori *declarativa* vel *aestimativa* est, ut كَذَّبَ *mentitus est*, كَذَّبَ *mendacem habuit vel declaravit aliquem* (zum Lügner machen); صَدَقَ *verum dixit*, صَدَقَ *veracem habuit, credidit*.

Adnot. c. Forma secunda haud raro *denominativa* est, i. e. a nomine ita ducta, ut rem eo denotatam fieri vel confici vel aliam ea instrui significet, ut جَيْشٌ *exercitus*, جَيْشٌ *exercitum collegit*; رَحَامٌ *marmor*, رَحَمَ *marmore obduxit vel stravit*.

42. Forma tertia, قَاعَلَ, vocali ä, quae post primam radicis consonantem pronuntiatur, producta ideoque † productionis inter primam et secundam literam radicalem inserto ex forma prima oritur.

43. Vis hujus formae propria cernitur in studio et conatu actionem formâ primâ indicatam in aliquem vel aliquid exercendi, quod si vel necessario, vel fortuito mutuum fit, reciprocationis notio accedit, ut قَتَلَهُ *interfecit eum*, قَاتَلَهُ *interficere eum studuit, cum eo pugnavit*; غَلَبَهُ *superavit eum*, غَالَبَهُ *superare eum studuit*; سَبَقَهُ *praecessit eum*, سَابَقَهُ *praecedere eum studuit*; شَرَفَهُ *nobilitate eum superavit*, شَارَفَهُ *nobilitate eum superare studuit*; فَخَرَهُ *gloria eum superavit*, فَاحَرَهُ *gloria eum eo certavit*, رَقَعَ *cecidit, irruit*, رَاقَعَهُ *irruere in eum studuit, adortus est eum*.

44. Deinde obscurata conatus et studii notione forma tertia

1) in verbis neutris haud raro vel *qualitate*, quam forma prima indicat, in aliquem uti eâque afficere eum, vel in statum formâ primâ indicatum aliquem redigere denotat, ut خَشِنَ *asper fuit*, خَاشَنَهُ *asperitate usus est in eum, aspere eum tractavit*; نَعِمَ et نِعِمَ *jucunda vita usus est, نَاعِمَهُ *jucundam vitam ei paravit**.

2) Objectum cum prima forma verborum laxius per praepositionem conjunctum sine ea in accusativo positum arctissime sibi subjungit, ut إِلَى الْبَلَدِ كَتَبَ *scripsit ad re-*

gem, كَاتَبَ إِلَيْكَ id.; قَالَ لَهُ dixit et, اَللَّوْلَى allocut
est eum; رَسَلَ إِلَى السُّلْطَانِ misit ad regem, اَللَّوْلَى
id. (nos: er beschickte den König); جَالَسَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ
consedit juxta principem fidelium, اَللَّوْلَى id.

45. *Forma quarta*, أَفْعَلَ, syllabá أ formae primae prae-
missá et vocali primae radicalis abjectá formatur.

46. Notio hujus formae *factiva* sive *caussativa* est. Verbi
formae primae *intransitiva* per quartam *transitiva*, verba illius
formae *simpliciter transitiva* per quartam *duppliciter transitiva*
fiunt, ut جَرَى جَرَى cucurrit, أَجْرَى ad currendum adegit; جَلَسَ se
edit, أَجْلَسَ sedere jussit; أَكَلَ أَخْبَرَ panem edit, أَكَلَ أَخْبَرَ pa-
nem ei edendum dedit.

Adnot. a. Si vis *caussativa* formae secundae et quarta
communis est (vid. 41. Adnot. a.), modo sensu diverso, mod-
eodem adhibentur, ut عَلَّمَ docuit, أَعْلَمَ certiores fecit; بَا-
عَا ut evadere effect, أَخْرَجَ id.

Adnot. b. Haec pauca verba formae quartae specie intrans-
itiva sunt,

1) partim quod sortum objecta paullatim compendii cause
omnes sunt;

2) partim quod Arabibus multi actus, qui nobis status sunt
ut 1) أَقْبَلَ processit, proprie: promovit se, sc. وَجْهَهُ vel نَفْسَهُ
faciem suam vel se ipsum; أَقْدَمَ audacter processit, proprie
audacter promovit, sc. id.; أَبْلَغَ eloquens fuit, pr.: efficace
reddidit, sc. كَلَامَهُ orationem suam; 2) أَشْبَعَ leonibus abun-
davit, pr.: leones fecit, produxit, nutrit; أَشَنَ annosus fui
pr.: dentes egit; أَقَامَ commoratus est alicubi, pr.: stationem fe-
cit; أَتَمَّنَ fieri potuit, possibile fuit, pr.: se facienti alicui pote-
statem fecit.

Adnot. c. Permultae formae quartae ita usurpatae denomi-
nativae sunt, maxime eae, quae motum versus aliquem locum
et ingressum in aliquod tempus vel actum statumve in e

radicant, ut أَشَامَ in Syriam (شَام) ivit, أَيَمَن in Arabiam felicem (يَمَن) ivit, أَعْرَقَ in Irakam (عِرَاقِي) profectus est, أَجْبَلَ montes (جِبَال) versus telendit; أَصْبَحَ, أَمْسَى, mane, vespere ingressus est; mane, vesperi fuit vel egit aliquid. — Ad idem genus fortasse rectius referuntur duo illa, quae supra per omissionem objecti interpretati sumus, أَقْبَلَ et أَقْدَمَ, pr.: convertit se ad partem adversam (قَبْل), perrexit in partem anticam (قُدَام).

47. Forma quinta, تَفَعَّلَ, ex secunda, فَعَّلَ, praefixâ syllabâ ٔ formatur.

48. In hac forma ad notiones formae secundae (40. 41. et Adnot. b. c) vis reflexiva syllabae ٔ accedit, ut تَخَوَّفَ timorem in se admisit, (40.); تَقَلَّدَ سَيْفَهُ se gladio suo accinxit (41.); تَكَبَّرَ magnum se fecit, habuit, esse dixit, superbus factus est (41. Adnot. b.); تَكَنَّى cognomine se ornavit; تَهَرَّجَ, تَجَسَّسَ, تَنَصَّرَ Judaeus, Magus, Christianus factus est, aut talem se gessit, esse simulavit; تَنَبَّأَ dignitatem propheticam affectavit, se prophetam haberi voluit, quum non esset (41. Adnot. c.)

Adnot. a. Subjectum in forma quinta actionis suae modo propius (accusativus), modo remotius (dativus) objectum est, ut تَعَرَّبَ Arabem se esse dixit, تَبَنَّى filium sibi adoptavit.

Adnot. b. Notio intensiva, etiam ubi perire videtur, ut f. V cum VIII significatu plane conveniat, tamen aliquatenus superest, ut تَفَرَّقَ النَّاسُ in multas partes discesserunt homines, اِفْتَرَقَ النَّاسُ simpliciter discesserunt.

Adnot. c. Notio reflexiva nonnunquam minus elucet, ut تَتَبَعَ persecutus est instanter, sc. in re sua, ut sibi assequeretur, تَعَلَّبَ studiosè quaesivit, sc. sibi, in suum usum, تَعَرَّى intentis viribus cognoscere (sibi notum facere) studuit.

49. Ex primitivo reflexivitatis significatu alter isque longe frequentissimus hujus formae significatus, effectivus; ortus est, a passivo ita differens, ut, quam forma passiva alterum actioni alterius subjectum esse eamque excipere indicet, effectiva actionem vel conditionem in aliquo sive per ipsum sive per alium

effectam denotet, ut عَلِمَ scivit, عَلَّمَ docuit, تَعَلَّمَ doctus factus est, didicit; بَانَ separatum, distinctum, clarum fuit, بَيَّنَّ explicavit, قَبِيحٌ clarum, certum, indubium apparuit.

50. *Forma sexta*, تَفَاعَلَ, syllabâ ت formae tertiae, فَاعَلَ, praefixâ formatur.

51. *Forma sexta* studii conatusque notionem, in forma tertia transitivam, reflexivam facit, ut تَرَامَى se corpore effuso projecit, تَمَارَتَ se mortuum exhibere studuit, se mortuum simulavit, تَعَامَى se caecum simulavit; reciprocationis autem notionem ita cumulat, ut objectum formae tertiae cum subjecto in unum conjungat, ut قَاتَلَهُ cum eo pugnavit, تَقَاتَلَا ambo inter se pugnarunt; كَلَمَاهُ ambo cum eo collocuti sunt, تَكَلَّمُوا tres invicem collocuti sunt.

Ad not. Quum actio reciproca duo saltem subjecta sibi poscat, singularis formae sextae hujus significatus semper collectivus est, ut تَسَامَعَ النَّاسُ audiverunt homines alii ab aliis.

52. *Forma septima*, اِنْفَعَلَ, a prima formatur praefixâ literâ ن, cui, ut efferri possit, Elif auxiliare cum Kësra praeponitur, ut اِنكَسَرَ, كَسَرَ.

Ad not. Sonus ا, utpote euphonicus neque ad vim formae quidquam conferens, ab initio tantum orationis pronuntiatur; in media oratione, sive vox antecedens in vocalem propriam, sive in sonum auxiliarem exit, non pronuntiatur. Itaque tum ا necessario omittitur, ا, Wasla instructum, servatur. Sic اِنكَشَفَ سَتُورُ الدُّنْيَا inkêšêfa 's-sutûru, relecta sunt vela; وَلَوْ اَنكَشَفَ السُّتُورُ, rela mundi ab eo relecta sunt, اَنكَشَفَتْ عَنْهُ si relegerentur vela. Idem fit, quum ق, و, et ل formam septimam antecedunt, ut اَنكَسَرَ, وَأَنكَسَرَ, فَانْهَزَمَ.

53. Frequentissima formae septimae significatio est passiva, ut اِنكَسَرَ fragil, اِنكَسَرَ fractus est; اِنقَطَعَ recessit, اِنقَطَعَ resectus est; اَنكَشَفَ detexit, manifestavit, اَنكَشَفَ detectus, manifestatus est.

54. Haec significatio, quum (49.) sensu, quem supra latiore illo declaravimus, *effectiva* sit, nonnullos autem effectus ita patiamur, ut eos ipsi in nos admittamus, vel etiam agendo exsequamur: nonnunquam in *reflexivam* vel *neutralem* (activam intransitivam) abit, ut *أَنْهَزَمَ* *fugari se passus est, fugit*, *أَنْقَادَ* *duci se sivit, submisit se, ductilis et obsequens fuit*, *أَخْذَعَ* *deceplus, decipi se passus est*. — Verum *أَنْشَقَّ* de flore, *fissus est* (nobis: sie hat sich geöffnet, ist aufgebrochen) et similia naturam passivam integram servant, quoniam quod florem findit revera ab eo diversum est, sc. caussa aliqua interna aut externa.

55. *Forma octava*, *اِفْتَعَلَ*, literâ ت inter primam et secundam radices literam insertâ et sono auxiliari ا (de quo vid. 52, Adnot.) toti voci praemisso ex forma prima oritur.

Adnot. ت in verbis a sibilo incipientibus euphoniae caussa, in reliquis aequalitatis studio primae radicali non praefigitur, sed subjungitur.

56. Propria formae octavae notio est *medialis* s. *reflexiva* formae primae, et ita, ut objectum reflexivum sit propius s. Accusativus, ut *فَرَّقَ* *separavit*, *أَفْتَرَقَ* *se separavit, secessit*; *أَعْرَضَ* *opposuit*, *أَعْتَرَضَ* *se opposuit*; *ضَرَبَ* *percussit*, *أَضْطَرَبَ* *seae jactavit* (cf. gall. *se ballre* et *se débaltre*); et ita, ut objectum reflexivum sit remotius s. Dativus (sibi, suum in usum aliquid fecit), ut *فَرَسَ* *dilaniavit praedam*, *أَفْتَرَسَ* *dilaniavit praedam, ut eam devoraret*; *لَمَسَ* *palpavit*, *أَلْتَمَسَ* *palpando sibi quaesivit aliquid*.

57. Ex notione reflexiva fluxit *reciproca*, quae formae octavae cum sexta communis est, ut *أَفْتَتَلَ النَّاسُ* *pugnarunt inter se homines*, i. q. *تَقَاتَلَ النَّاسُ*; *أَخْتَصَمَ* *litigarunt inter se*, i. q. *تَخَاصَمَ*; *أَسْتَبَقَ* *certarunt inter se, quis celeros praevaleret*, i. q. *تَسَابَقَ*.

58. Ut forma septima interdum in significationem medialem abit, sic octava, maxime in iis verbis, quae septimam non admittant (vid. 128), in *passivam*, ut *أَتَغَفَكَ* *subversus est*, *أَخْنَعَ*

repulsus est; *بَصَرَ* *adjuvit*, *أَنْتَصَرَ* *adjutus est* (a Deo), *victoriam retulit*; *مَلَأَ* *implevit*, *أَمْلَأَ* *impletus est*.

Adnot. Haud paucis in verbis forma octava et prima, ut Medium et Activum Graecorum, significato ita conveniunt, ut lisdem verbis reddendae sint, ut *قَصَّ* *vestigia persecutus est*, *narravit*, *أَقْتَصَّ* id.; *قَفَا* *a tergo secutus est*, *أَقْتَفَى* id.

59. *Forma nona literâ tertiâ radicali duplicatâ, forma undecima Fethâ literae secundae radicalis insuper productâ ex prima oriuntur.*

Adnot. Quum tertia radicalis geminata totam accentus vim in se trahat, prima radicalis rapidius pronuntiata vocalem suam amittit, quo fit ut *!* prostheticum utrique formae praefigatur; ad quod pertinent, quae dicta sunt 52. Adnot. Exempla: *أَصْفَرَ*, *أَسْوَدَّ*, *أَسْوَدَّ*.

60. *Formae nona et undecima, quarum illâ rarior, haec rarissima, est, coloribus et vitis, utpote qualitatibus maxime naturâ inhaerentibus*), designandis inserviunt. Inter se ita differunt, ut undecima majorem ejus, quam nona exprimit, qualitatis modum personae vel rei inesse denotet, ut *أَصْفَرَ* *flavuit*, *أَصْفَارَ* *valde flavuit*; *أَسْوَدَّ* *niger fuit*, *أَسْوَدَّ* *valde niger fuit*; *أَبْيَضَ* *albuit*, *أَبْيَاضَ* *valde albuit*; *أَعْوَجَّ* *curvus fuit*, *أَعْوَجَّ* *valde curvus fuit*; *أَعْوَرَّ* *luscus fuit*, *أَعْوَرَّ* *valde luscus fuit*.*

61. *Forma decima literis ست cum ! auxiliari (52. Adnot.) formae primae praefixis primaeque radicalis vocali abjectâ oritur, ut *قَبَلَ*, *أَسْتَقَبَلَ*.*

62. *Propria formae decimae notio est reflexiva sive medialis notionis facilitae, quam forma quarta habet, ut *أَسْلَمَ* *tradidit*, *أَسْتَسْلَمَ* *se tradidit*; *أَوْحَشَ* *contristavit*, *أَسْتَوْحَشَ* *se contristavit*; *أَعَدَّ* *paravit aliquid alicui*, *أَسْتَعَدَّ* *se praeparavit*, *paratus fuit*; *أَخْلَصَ* *purum putum fecit*, *تَوَخَّلَصَ* *totum dedit*, *أَسْتَخْلَصَ*.*

*) Geminata enim ultima radicalis propriam utriusque formae vim intendit, quo arguitur.

sibi aliquid purum pulum fecit, totum cepit; أَحَبَىٰ vicium reddidit, اسْتَحْيَىٰ vitam conservavit alicui suum in usum.

63. Forma decima saepe significat aliquem aliquam rem eā, quam prima indicat, qualitate praeditam habere, ut حَلَّ licitum fuit, اسْتَحَلَّ licitum sibi habuit; وَجَبَ necessarium fuit, اسْتَوْجَبَ necessarium sibi duxit.

Adnot. Est et haec significatio proprie factiva juncta mediali. Quemadmodum enim forma quarta, ut secunda, saepe non striete factiva est, sed aestimativa vel declarativa (41, Adnot. b.), ita et decima. Hinc اسْتَوْجَبَ proprie est *facere necessarium sibi* (etwas für sich nothwendig machen, es dafür halten, erklären), اَوْجَبَ autem *facere, habere necessarium aliis*.

64. Forma decima haud raro aliquem id sibi capere, petere, postulare, quod primā denotatur, significat, ut غَفَرَ ignovit alicui peccatum, اسْتَغْفَرَ ut peccatum sibi ignosceretur petiit; سَقَى potavit, اسْتَسْقَى potum sibi petiit; آذِنَ veniam dedit, اسْتَأْذَنَ veniam sibi petiit.

Adnot. Haec notio et ipsa proprie factiva medialis est: potum, veniam sibi facessere vel affectare.

65. Multis in verbis forma decima specie notionem neutralem habet, accuratius considerata saltem ex origine reflexivam se prodit, ut اسْتَقَامَ erectus stetit, proprie: erectum se tenuit; اسْتَكَانَ humilis fuit, pr.: humilem se gessit; اسْتَحَقَّ dignus fuit, pr.: meritum sibi fecit.

66. Haud raro forma decima denominativa est notionem factivam cum reflexiva aut mediali conjungens, ut اسْتَوْلَىٰ dominum (وَلَىٰ) se fecit alicujus rei, potitus est eā, اسْتَوَزَرَ Westrum (وَزِيرٌ) sibi sumisit aliquem, اسْتَخْلَفَ successorem (خَلِيفَةً) sibi designavit aliquem.

Adnot. Forma decima proprie Medium est formae inusitatae سَعَلَ, ut Aramaeis ܣܥܠܐ Medium est formae ܣܥܠܐ. Inter has formas eadem ratio intercedit, quae inter primam et activam.

2. De verbis quadriliteris earumque formis.

67. Verba quadrilitera oriuntur:

a) ex radiis biliteris sonum aut motum denotantibus ad horum repetitorum imitationem et ipsis repetitis, ut **بَا** *papa* (pater) *dixit*, **غَرَّغَر** *gargarizavit*, **سُوسُوس** *susurravit*, **زَلَزَل** *commovit*, **دَمَدَم** *complanavit*, *oppressit*; *opprimens irru*

b) ex verbis trilateris litera aliqua, liquida maxime visibilanti, utpote debilioribus sonis, aut praeposita, aut inserta aut postposita, ut **شَع** *dispersus fuit*, **تَشَعَل** id.; **جَهَر** *colligit*, cf. **جَم** et **جَمَع** *collegit*; **زَحَلَف** *volvit* (ل); **أَتَجَرَّ** *refugit*; **أَظْمَأَ** *quietus fuit* (و); **زَحَلَّ** = **زَحَلَّ** *recessit a loco suo* (و); **زَحَلَّ** (ث)

c) ex nominibus longioribus, etiam peregrinis, ut **ذَهَبَ** *sectam* (مَذْهَبَ) *secutus est*; **مَنْطَقَ** *induit cingulum* (مِنْطَقَةً); **تَلَمَذَ** *discipulus fuit*, a **تَلَمَذَ**, hebraico **תלמיד**, *discipulus*; **تَفَلَّسَفَ** *philosophatus est*, a **فَيْلَسُوفَ**, *philosophus*.

d) ex totis formulis frequentissimi usus, ut **بِسْمِ اللَّهِ** *nomine Dei*, **حَمْدُ اللَّهِ** *dixit*, **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ** *laus est Dei*.

68. Formae derivatae verbi quadriliteri numero tres sunt quas una cum forma primaria haec tabula proponit:

I		
فَعَلَّ		
IV	III	II
أَفَعَلَّ	أَفَعَلَّ	تَفَعَّلَ

69. Forma prima verbi quadriliteri loco formae primae verbi trilateri, formatione et conjugatione secundae respondet tam transitivam quam intransitivam significationem habet, ut **لَلَّ** *spoliavit dactylis* (palmam), et idem: *agilis fuit*.

70. Forma secunda verbi quadriliteri et formae et significatione cum forma quinta verbi trilateri convenit, ut **تَسَلَّطَ** *tanquam se fecit vel gessit*, **تَبَسَّكَنَ** *pauper factus est*.

71. Forma tertia verbi quadriliteri formae septimae verbi trilateri respondet; eo tantum differunt, quod in illa litera

non praefigitur, sed inter secundam et tertiam radicalem interponitur. Significatus formae intransitivae est, ut *أَعْلَنَدَى* *crassus, robustus fuit*, *أَسْلَنَقَى* *resupinus cubuit*.

72. Forma quarta verbi quadriliteri, nonae verbi trilateri similis, significationis intransitivae est et actionem intransitivam, statum, qualitatem vel extensorem, vel intensiorem indicat, ut *أَشْبَأَ* *cohorruit*, *أَطْمَأَنَّ* *quietus fuit* a *طَمَأَنَّ* *reclinavit quiescendi causa*, *أَصْبَأَ* *durissimus fuit*.

3. De verborum generibus.

73. Omnium formarum tam primitivae quam derivatarum, praeter IX et XI, duo sunt genera, *activum* et *passivum*; illius subjectum semper est agens, sive transit actio ejus, sive non transit; hujus subjectum est aut illius subjectum (pass. person.), aut notio abstracta actionis ipsius (pass. imperson.).

74. Genus passivum tribus hisce locis praecipue ponitur: 1) ubi auctor actionis ignotus vel saltem minus notus est; 2) ubi quis eum nominare non vult; 3) ubi animi eorum, qui audiunt vel legunt ad patientem magis quam ad agentem advertendi sunt.

75. Verba statum indicantia, ut *مَرَضَ* *aeger fuit*, *نَامَ* *dormivit*, activa quidem sunt, sed intransitiva, i. e. talem actionem indicantia, quae naturam suam intra fines agentis continetur, nec in alterum transit, quare nos commode verba neutra dicimus, quippe quae nec vere activa, nec vere passiva sint, sed inter haec media. Grammatici Arabes illa non possunt non inter activa referre; verum recte distinguunt *الْأَعْمَالُ الْبَتَعْدِيَّةُ*, activa *transitiva*, et *غَيْرُ الْبَتَعْدِيَّةِ*, *intransitiva*, s. *الْأَلَزَمَةُ*, *subjecto inhaerentia*.

76. Noli notionem generis posterioris atque eam, quae formarum quintae, septimae et octavae est, pro una eademque habere; haec enim effectiva, illa mere passiva est; vid. 49.

4. De verborum temporibus.

77. Formae temporales verbi arabici duae sunt, quae in universum ita a se differunt, ut altera eaque prior rem perfe-

clam, altera, posterior, *nondum perfectam* sive *imperfectam* indicet.

Ad not. a. Nomina praeteriti et futuri, quibus vulgo vocantur, utpote earum notioni non satis respondentia, missa fecimus.

Ad not. b. De temporum forma infra, ubi de verbo perfecto agamus, de eorum notione et usu in syntaxi pluribus disseretur.

5. De verborum modis.

78. Modi verbi arabici quinque sunt, *indicativus*, *subjunctivus*, *jussivus*, *imperativus* et *energicus*, quorum primus in perfecto solus, in imperfecto una cum secundo, tertio et quinto obtinet, secundus et tertius solius imperfecti sunt, quartus propria exprimitur forma, quintus denique et a quarto et a tempore imperfecto formatur.

Ad not. De modorum forma infra, ubi de verbo perfecto disseremus, de eorum notione et usu in syntaxi fusius disputabitur.

79. Pro Infinitivis Arabes habent *nomina actionis* vel qualitatis abstracta, pro Participiis duo adjectiva verbalia, quae *nomen agentis* (participium activi) et *patientis* (participium passivi) appellantur.

6. De numeris, generibus et personis.

80. Numeri tres sunt, *singularis*, *dualis*, *pluralis*. — Genera tria sunt, *masculinum*, *femininum*, *commune*. — Personae tres sunt, *loquentis*, *compellati*, *absentis*, de quo dicitur; nobis prima, secunda, tertia.

B. De verbo firma.

81. Verba in *firma*, quibus etiam verbum secundae geminatae adnumerandum est, et *infirma* dividuntur.

82. Verba firma ea vocantur, quarum litterae radicales firmae sunt ideoque omnibus in flexionibus neque commutantur neque abjiciuntur, sed conservantur.

1. De activo formae primae verbi firmi.

83. Paradigma generis activi formae simplicis verbi firmi *triliteri tabula prima* ab oculos ponit.

I. De verbo. B. De verbo firmo. 1. De activo formae I. 27

Adnot. Nomina actionis, agentis et patientis, utpote vi suâ proxime ad notionem verbalem accedentia et in hac tabula et in sequentibus formarum verbalium tabulis indicavimus.

a. De flexione personali.

84. Numeri, genera et personae verbi per formas pronominis personalis temporibus et modis suffixas praefixasque exprimuntur.

85. *Pronomen personale aut separatum, aut suffixum et praefixum est. Illud longioris, hoc brevioris formae est.*

86. Pronomina personalia suffixa aut *suffixa verbi*, aut *suffixa nominis* sunt.

87. Suffixa verbi aut nominativum, aut accusativum exprimunt. Illa cum verbo longe arctiori nexu conjuncta sunt quam haec.

88. Pronomina personalia verbi nominativum exprimentia ex parte etiam praefixa sunt.

89. Conspectum formarum pronominis personalis separati et pronominum suffixorum et praefixorum verbi, quae nominativum indicant, haec tabula praebet.

Adnot. De pronominibus suffixis verbi accusativum denotantibus infra post expositam verborum firmorum et infirmorum rationem, de suffixis nominum in loco de nominibus agetur.

90. 1. Pronomina separata.

Singularis.

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers. هو is	هي ea
2 pers. أنت tu (vir)	أنت tu (femina)
1 pers.	أنا ego

Dualis.

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers.	هُمَا ii, eae duo, ae
2 pers.	أَنْتُمَا vos duo, ae
1 pers.

Pluralis.

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers. هُمْ ii	هُنَّ eae
2 pers. أَنْتُمْ vos (viri)	أَنْتُنَّ vos (feminae)
1 pers.	نَحْنُ nos

91. 2. Pronomina suffixa nominativum indicantia.

Singularis.

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers.	ت ea
2 pers. ت tu (vir)	تِ (تِ دِي دِيْن) tu (femina)
1 pers.	أُ ego

I. De verbo. B. De verbo firmo. 1. De activo formae I. 99

Dualis

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers. (اِنَ) اِنَا ii duo	(اِنَ) اِنَا eae duae
2 pers.	(اِنَ) اِنَا vos duo, ae
1 pers.

Pluralis.

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers. (وَنَ) وَا ii (وَا) وَا	نَ eae
2 pers. (وَنَ) نُم (وَا) vos (viri)	(نَ) نُم vos (feminae)
1 pers.	نَا nos

99. 3. Pronomina praefixa.

Singularis.

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers. ي is.	ت ea
2 pers.	ت tu
1 pers.	ا ego

Dualis.

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers. يٰٓاَيُّهَا <i>ü duo</i>	هٰٓئِي <i>eae du</i>
2 pers.	اَنْتُمَا <i>vos duo, duae</i>
1 pers.

Pluralis.

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers.	اِيَّاهُمْ <i>ii, eae</i>
2 pers.	اَنْتُمْ <i>vos</i>
1 pers.	اَنْتُمْ <i>nos</i>

93. In pronominibus tam separatis quam verbo affixis syllabae literae et vocales, quibus numeri et genera in-
tur, ab iis, quibus personarum notio exprimitur, probe
guendae sunt.

94. *Pluralis numerus generis masculini* indicatur:

1) sono **م**, ut in **هٰٓؤُلَآءِ**, **اَنْتُمْ**, **كَتَبْتُمْ** (antique et
(**كَتَبْتُمْ**, **اَنْتُمْ**, **هٰٓؤُلَآءِ**);

2) syllabis **وْنَ**, ut in **يَكْتُبُونَ**, **تَكْتُبُونَ**;

3) terminatione **اِ**, ut in **يَكْتُبُوا**, **كَتَبُوا**. Elif
dat; vid. 7, Adnot. a.

95. *Phralis maneris generis feminini designatur:*

- 1) syllabis كَتَبْتُنَّ in كَتَبْتُنَّ;
- 2) syllabâ تَنْ in يَكْتُبْنَ, تَكْتُبْنَ, كَتَبْنَ.

96. *Dualis denotatur*

- 1) in perfecto vocali ا كَتَبَا, كَتَبْتَا, كَتَبْتُمَا;
- 2) in imperfecto syllabis اِن يَكْتُبَانِ, يَكْتُبَانِ, يَكْتُبَانِ.

Ad not. Forma secundae personae dualis perfecti hoc cum pronomibus separatis secundae et tertiae personae, هُمَا et اُنْتُمَا, commune habet, quod dualis signum (ا) ad formam pluralem, non singularem, adjectum est; id quod fortasse eam ob causam factum, ne aut cum tertia persona feminini dualis (كَتَبْتَا) plane conveneret, aut secundae personae masculini singularis nimis similia evaderet.

97. *Genus femininum designatur:*

- 1) literâ ت, ut in كَتَبَتْ, كَتَبْتَا, كَتَبْتُمَا;
- 2) vocali ي vel ا, ut in اَكْتُبِي, اَكْتُبِي, اَكْتُبِي;
- 3) terminatione يِن in يَكْتُبِيْنَ.

Ad not. Femininum scilicet ا, ا, انا, qui ex هِيَ nati videntur, ibi exprimitur, ubi ت secundae personae denotandas jam inservit.

98. *Tertia persona aut nullo signo indicatur, ut in singulari et plurali masculini et feminini generis perfecti كَتَبَ, كَتَبْتُمْ, كَتَبُوا, et in singulari et duali feminini generis imperfecti يَكْتُبُ, يَكْتُبَانِ, aut litera ي, quae, uti videtur, ex هُو nata est, designatur, ut in singulari, duali et plurali masculini et in plurali feminini generis imperfecti, يَكْتُبُونَ, يَكْتُبَانِ, يَكْتُبْنَ.*

99. *Pronomina separata secundam personam denotantia a suffixis ejusdem personae signis eo differunt, quod illis syllaba اُن, quae primitus vi demonstrativa praedita fuisse videtur, praefixa est:*

اَنْتَ, اَنْتُمْ, اَنْتِي, اَنْتِي, اَنْتِي, اَنْتِي.

Ad not. In imperativo secunda persona, utpote hujus modi propria, extrinsecus non designatur.

100. *Secundae personae signum igitur est litera ت*

أَنْتَ, أَنْتِ; أَنْتِمْ, أَنْتِيَا;
كَتَبْتَ, كَتَبْتِ; كَتَبْتُمْ, كَتَبْتِيَا;
كَتَبْتَنَ, كَتَبْتُونِ; كَتَبْتَيْنِ, كَتَبْتَيْنِ.

101. *Prima persona singularis pronominis separati vocali ا in انا particula demonstrativa esse videtur, ut i hebraico אנכי, cf. 99.) eadem pronominis suffixi personae in perfecto syllaba ت, praefixi in imperfecto Elif hemzato Feth instructo, ا, exprimitur.*

Ad not. ت syllabae ا fortasse ex ا natum est; cf. cu ت, pronomine suffixo nominativum exprimente, terminationem م accusativi signum, et hebraicum אני.

102. *Prima persona pluralis pronominis separati syllaba ا, quibus litera ن ex syllaba انا, ut videtur, decurta (cf. 99. et 101. et hebraicum אנחנו) praeposita est, exprimitur. Prima persona pluralis pronominis suffixi et praefixi syllaba ن et ن (كَتَبْنَا كَتَبْنَا), ex نحن ortis, indicatur.*

103. *Vocalis Fetha, qua insignitae sunt prima et tertia radicalis, accedentibus ad radicem suffixis et praefixis a consonanti incipientibus abjicitur, ut كَتَبْتَ, يَكْتُبُ; vocalis autem suffixi in locum illius succedit, ut كَتَبُوا.*

Ad not. a. Litera ت, ubi ultima radicalis est, cum ت, qua suffixorum pars incipit, loquendo prorsus conjungitur, i ut una ت, eaque fortior, audiat; scribendo altera ت omittitur et quae servatur Tèsâdo insigniri solet, ut a ثَبَّتَ firmus sit etc. ثَبَّتُمْ pro ثَبَّتْتُمْ, ثَبَّتِ pro ثَبَّتَتْ, ثَبَّتَ pro ثَبَّتَ.

Ad not. b. Si una ex literis ط, ض, ذ, د, ت ex literis ultima radicalis verbi est, pronuntiando cum ت suffixorum

duplicem ت conjungitur, cujus in rei signum ت suffixi Tèsdido instruitur; scribendo, ut quae sit radix a lectore intelligi possit, ultima radicalis servatur, ceterum, ne efferatur, Gèzma non adscribitur, ut عَبَدْتُ pro عَبَدْتُ colui, رَبَطْتُ pro رَبَطْتُ ligasti, أَخَذْتُ pro أَخَذْتُ cepi; cf. 14, 3.

Adnot. c. Si verbum litera ن terminatur, ea cum ن suffixorum primae personae pluralis perfecti et tertiae personae pluralis generis feminini perfecti in unam ن Tèsdido insignitam coalescit, ut آمَنَ et آمَنَّا mulieres crediderunt, credidimus, pro آمَنَ et آمَنَّا.

6. De temporum et modorum forma.

104. Ubi secunda radicalis perfecti Fèthâ instructa est (37.), eadem imperfecti litera vocali Dammâ aut Kèsrâ signatur, ut يَجْلِسُ جلسَ consedit, يَكْتُبُ كتبَ scripsit.

Adnot. Excepta sunt verba, quorum secunda vel tertia radicalis ex gutturalium numero est; haec enim Fètham perfecti in imperfecto servare solent, ut فَعَلَ egit, يَفْعَلُ secuit, قَطَعَ قطعَ secuit, قَمَعَ يَطْرَحُ طَرَحَ coniecit, يَنْطَعُ نَطَعَ cornu ferit, يَقْبَعُ domuit, يَقْبَعُ. — Non desunt tamen exceptiones, ut شَعَرَ animadvertit, يَشْعُرُ, رَجَعَ rediit, يَرْجِعُ.

105. Ubi media radicalis perfecti Kèsram habet (38.), imperfectum tanquam propriam sibi vocalem Fètham assumere solet, ut يَعْلَمُ scivit, حَزَنَ tristis fuit, يَحْزَنُ, مَرَضَ aeger fuit, يَمْرَضُ (cf. يَجِدُ, يَجِدُ; يَشْفِي, يَشْفِي).

Adnot. Perpauca quaedam verba Kèsram perfecti in imperfecto conservant, ut يَحْسِبُ ratus est, يَحْسِبُ. Cf. etiam 158. Adn.

106. Damma ubi mediae radicalis perfecti vocalis est (38.), in imperfecto servatur, ut يَحْسُنُ pulcher fuit, يَحْسُنُ.

107. Perfectum et imperfectum, quod ad flexionem attinet, eo inter se discedunt, quod illi suffiguntur, huic et praefiguntur et suffiguntur personarum, numerorum et generis notae.

Adnot. In perfecto primas tenet *actio*, quippe quae peracta est, in imperfecto *agens*, quippe qui agendo adhuc occupatus est.

108. Indicativus imperfecti Dammâ tertiae radicalis (يَكْتُبُ) subjunctivus Fèthâ (يَكْتُبْ) designatur. Tertius modus ultimam radicalem nulla vocali instructam, sed Gèzmâ notatam (يَكْتُبْ) habet, unde *apocopati* nomen traxit.

Adnot. Imperfectum, utpote cujus formarum pars (يَكْتُبْ) (يَكْتُبُ, أَكْتُبُ, تَكْتُبُ, تَكْتُبْ) solo praeſixo instruitur, ad modos variâ ultimae radicalis pronuntiatione indicandos aptissimum est.

109. Ab iis formis, quae syllabis ن vel ن terminantur in modo subjunctivo et apocopato hae syllabae abjiciuntur. Exceptae sunt tertia et secunda persona pluralis feminini generis quae in secundo et tertio modo integrae servantur, quum syllabi ن ad pluralem feminini generis indicandum omnino necessarii sit. Contra syllabis ن et ن in sec. pers. fem. sing., in duali et in tertia et secunda plur. persona omissis personae, numerus, genus nihilo minus distincta sunt; cf. يَكْتُبُونَ cum كَتَبُوا, تَكْتُبْنَ cum كَتَبْنَ.

110. Duae modi energici formae terminationibus نَ e نَ modo apocopato suffixis oriuntur. Ubi modus apocopatu vocalibus û et î terminatur (يَكْتُبُوا, تَكْتُبِي) نَ tov et نَ necessario eliditur et producta formarum verbi vocali propter duplicem vel etiam simplicem, quae eam sequitur, consonantem corripitur, يَكْتُبْنَ, يَكْتُبْنِ, تَكْتُبْنِ, تَكْتُبْنِي etc. In duali prior Fèthâ terminationis نَ in ا dualis resolvitur posterior Kèssae dualis cedit, يَكْتُبَانِ, تَكْتُبَانِ. In sec. et tert. persona pluralis feminini Fèthâ formae cum priori Fèthâ terminationis نَ in longum â coalescit, posterior tov نَ Fèthâ in Kèssam mutatur, يَكْتُبْنَ, تَكْتُبْنَ.

Adnot. Brevior forma نَ iis ex personis solum formatum quae ante نَ vocalem brevem habent. A duali non derivata quia formae ejus cum formis singularis plane consonaturae et

I. De verbo. B. De verbo firmo. 1. De passivo formae I. 35

sent; a feminino pluralis non formatur propter cacophoniam syllabae **يَكْتُبْنَ** (نَر).

111. Imperativi forma praefixo secundae personae modi apocopati abjecto oritur. Hinc et eadem, qua hic, vocali instructa est et, quum a duabus consonantibus ordiatur, ex lege illa euphonica (26) vocalem brevissimam praemissam sibi adiungit. Quae, si media radicalis per Kèsram vel Fètham effertur, Kèsra est, si per Dammam, Damma, ut **اُضْرِبْ**, **اُفْعَلْ**, **اُكْتُبْ**.

Adnot. a. De vocali hujus formae auxiliari paene ubique omissâ et fulcro ejus, litera Èlif, Waqlâ instructo vid. 19, 2, et cf. 52, Adnot.

Adnot. b. Fèthâ ob gravitatem suam vocalis prosthetica esse nequit.

112. De duabus formis energicis imperativi eadem teneantur, quae de iisdem imperfecti formis supra 110 dicta sunt.

2. De passivo formae primae verbi firmi.

110. Paradigma passivi formae primae verbi firmi tabularum in calce grammaticae collocatarum secunda (Tab. II.) exhibet.

114. Perfectum passivi primâ radicali cum Damma, secundâ cum Kèsra pronuntiandis a perfecto activi differt, imperfectum passivi primâ radicali cum Damma, secundâ cum Fèthâ pronuntiandis ab imperfecto activi.

Adnot. Haec temporum generis passivi pronuntiatio, quibuscunque vocalibus tempora generis activi distincta sunt, eadem est.

115. Modus imperativus generis passivi non propriam formam habet, sed modum jussivum imperfecti sive imperfectum apocopatum mutuatur.

3. De formis derivatis verbi firmi.

116. Paradigmata formarum derivatarum verbi firmi tabularum in calce libri positarum tertia (Tab. III.) continet.

117. Media radicalis perfecti generis activi in omnibus formis derivatis vocali Fèthâ instruitur.

118. Media radicalis imperfecti ejusdem generis in formis quinta et sexta vocali Fèthā, in reliquis vocali Kèsra insignitur

Adnot. Imperfecta formarum nonae et undecimae يَقْبَلُ e يَقْبَالُ ex يَقْبِلُ et يَقْبَالُ contracta esse intelligitur ex modis apocopatis يَقْبِلُ et يَقْبَالُ, item imperativis أَقْبِلْ et أَقْبَالْ Cf. 121 et 135.

119. In forma secunda, tertia et quarta literae praefixae imperfecti activi per Dammam efferuntur, in reliquis per Fètham

120. Èlif characteristicum formae quartae, ubi alia litera radici praefigitur, excidit, ut يُقْبِلُ, non يُأْتِلُ.

121. In forma nona et undecima, ubi tertia radicalis duplicata vocali terminatur, prior harum duarum literarum amissae vocali suā posteriori Tèsdido notatae inseritur, ut أَصْفَرَّ pro أَصْفَرَّ, أَصْفَرَّ pro أَصْفَرَّ; ubi autem tertia radicalis duplicata consonanti terminatur, prior vocalem suam servat, posterior Gèzmā signatur, ut أَصْفَرَّرْتُ, أَصْفَرَّرْتُ, أَصْفَرَّرْتُ; cf. 135.

122. Perfecta et imperfecta generis passivi in formis derivatis eodem modo, quo in primitiva, efferuntur.

Adnot. a. Imperfecta passivi formae primae et quartae formae prorsus conveniunt.

Adnot. b. Imperfecta passivi formae quintae et sextae soli Dammā praefixis tributā ab imperfectis activi differunt.

123. Quum notio passiva in perfecto per Dammam primae radicali tributam exprimitur, notio formae tertiae autem vocalis primae radicalis productā denotetur, duabus hisce notionibus in perfecto passivi f. III. convenientibus forma قُورِبَ oritur. Idem de perfecto passivi formae sextae تُقُورِبَ dicendum.

124. In perfecto passivi formae quintae et sextae non solum Fèthā primae radicalis, sed etiam Fèthā syllabae huius formae propriae (ت) in Dammam mutatur, ut تُقْبِلُ, تُقْبَالُ. Item in perfecto passivi formae septimae, octavae et decimae non solum prima radicalis aut litera characterem formae denotant (ت), sed etiam Èlif prostheticum per Dammam efferitur, u

أُتْقِلَ، أُتْقِلَ، أُتْقِلَ. Ita euphoniae studio singulae formarum partes aequales redditae sunt; cf. 111.

125. Forma nona et undecima, utpote quae notionis neutrius sint, passivo carent.

126. Litera ت formae quintae et sextae propria (ت), ubi radix aliqua ex literis ت, ث, ج, د, ذ, ز, س, ش, ص, ض, incipit, interdum (in Qorâno haud raro) vocali sua abjectâ cum prima radicali in unam eamque duplicem literam conjungitur. Formis ita ortis, ubi duabus consonantibus incipiunt, Elif prostheticum praefigitur (cf. 55). Exempla: أَتَبَّتْ pro يَتَدَكَّرْ, تَتَبَّتْ. Lingua sequior idem Elif prostheticum in forma quinta et sexta omnium verborum ita admittit, ut literam ت abjecta vocali conservet, ut اِتْنَفَسَ pro تَنْفَسْ, spiritum duxit.

127. ت formae quintae et sextae in iis imperfecti personis, quae syllabam ت praefixam habent (sec. pers. sing., dual et plur. masc. et fem. generis et tertia pers. sing. et dual. fem. gen.), interdum ejicitur, ut تَتَكَسَّرْ pro تَحَكُّدْ, تَتَبَاعَدْ pro تَبَاعَدْ. Quae formae contractae in activo per Fètham secundae radicalis (تَبَاعَدْ, تَكَسَّرْ) ab iisdem personis activi formarum secundae et tertiae (تَبَاعَدْ, تَكَسَّرْ), per Fètham praefixi ت ab iisdem passivi earundem formarum personis (تَبَاعَدْ, تَكَسَّرْ) satis distinguuntur, in passivo autem (تَبَاعَدْ, تَكَسَّرْ) a passivis secundae et tertiae formae (تَبَاعَدْ, تَكَسَّرْ) non differunt.

128. Verba ab ا, ر, ل, ن incipientia forma septima carent, pro qua praeter passivum formae primae octava et quinta usurpantur. In uno, quod novimus, exemplo formae septimae verbi a ن incipientis, اِنْتَسَى, notionem illius formae continens cum prima radicali per Tèsdîd conjungitur.

129. Ubi radix a litera ت incipit, ت vim formae octavae exprimens cum prima radicali in unam literam Tèsdîd notatam coalescit, ut اَتَّبَعَ pro أَتَّبَعَ, secutus fuit, a radice قَبَعَ.

130. In radicibus a literis ط, ظ, ض, ص incipientibus formae octavae mutatur in ط; quae litera cum prima radicali, ubi ط est, semper in ط, ubi ظ est, saepe in ظ aut in ط, ubi denique litera ض est interdum in ض coalescit. Exemplum: أَصْطَبَعَ pro أَصْتَبَعَ a radice صَبَعَ, أَطْبَعَ pro أَظْبَعَ idque pro أَظْطَبَعَ a radice طَبَعَ, أَظْلَمَ et أَظْلَمَ aut أَظْلَمَ pro أَظْطَلَمَ idque pro أَظْطَلَمَ a radice ظَلَمَ, أَضْطَرَبَ et أَضْرَبَ pro أَضْطَرَبَ idque pro أَضْطَرَبَ a radice ضَرَبَ.

131. Item in radicibus a literis د, ذ, ذ incipientibus formae octavae mutatur in ذ; quae litera cum prima radicali, ubi ذ est, semper in ذ, ubi ذ est, saepe in ذ aut in ذ coalescit; ut أَذْدَادَ pro أَزْدَادَ a radice زَادَ, أَذْرَكَ pro أَذْرَكَ idque pro أَذْرَكَ a radice ذَرَكَ, أَذْكَرَ aut أَذْكَرَ pro أَذْكَرَ idque pro أَذْكَرَ a radice ذَكَرَ.

132. In verbis a litera ث incipientibus modo prima radicalis in ث formae octavae mutata cum eo in ث coalescit, modicissimam in ث transit et cum eo in ث conjungitur, ut ثَبَّتَ et ثَبَّتَ pro ثَبَّتَ a radice ثَبَّتَ.

4. De verbo quadrilitero.

133. Formae verbi quadriliteri, cujus paradigma in tabula quarta (Tab. IV.) repraesentatur, formam verbi trilateri secundam, quintam, septimam et nonam per omnia sequuntur (cf. 69 – 72).

Adnot. Quomodo in quinta verbi trilateri forma et pluribus imperfecti formis praefixa interdum omittitur (127), ita etiam in secunda forma verbi quadriliteri.

5. De verbo mediae geminatae.

134. Ex verborum firmitate numero ea quoque sunt, quorum secunda et tertia radicalis eadem litera (firma) est; quae *verba mediae sive secundae geminatae* vocare licet. Quae aliquatenus a ceteris verbis firmis discedant, separatim de illis *agendum est*.

Adnot. Paradigma verbi mediae geminatae Tabula quinta (Tab. V.) exhibet.

135. Verba mediae geminatae a ceteris verbis firmis duabus rebus differunt:

1) ubi tertiam radicalem vocalis sequitur, secunda radicalis vocali sua abjecta cum tertia in unam literam Tèsdid signatam coalescit, ut فَرَز pro فَرَز, فَرَز pro فَرَز;

2) ubi tertiam radicalem vocalis sequitur, prima autem radicalis vocali caret, secunda radicalis vocali sua in primam radicalem rejecta cum tertia radicali in unam literam contrahitur, ut يَفِر pro يَفِر, يَفِر pro يَفِر.

Ubi autem tertia radicalis vocali caret, secunda radicalis vocalem suam servans cum tertia radicali non contrahitur, ut يَفِر, فَرَز, فَرَز.

136. Haud raro tamen in modo apocopato verborum mediae geminatae media radicalis, vocali suâ in primam radicalem vocali vacuam rejectâ, cum ultima radicali contrahitur; quod si fit, litera geminata Fètham aut Kèsram adsciscit, ut يَفِر et يَفِر pro يَفِر. Modo apocopato verborum, quorum media radicalis in imperfecto per Dammam effertur, etiam Damma addi potest, ita ut talibus verbis quatuor sint modi apocopati formae: يَمْد, يَمْد, يَمْد, يَمْد.

137. Eae imperativi formae, in quibus ultima radicalis vocali instructa est (sing. fem., dual., plur. masc.), regulam supra 135, 2) propositam non sequuntur, sed mediam radicalem ab ultima distinctam servant, ut أَفِرُوا, أَفِرُوا, أَفِرُوا pro أَفِرُوا. Elif prostheticum, si vocalis mediae radicalis ad primam referretur, utpote non amplius necessarium, adsciscendum non esset; quum vero, paene ubique imperativo formarum simplicium praeposita, ad ipsam hujus formam pertinere videretur haec litera adscita, Arabes eam omittere nolentes أَفِرُوا pro أَفِرُوا dixerunt. Quamquam aliâ quoque imperativi formâ haud raro utuntur, quae secundam radicalem cum tertia contractam et primam vocali secundae signatam habet, Elif prosthetico autem

caret, ut **فَرَى** pro **أَفَرَى**, **فَرَا** pro **أَفَرَا**, **فَرُوا** pro **أَفَرُوا**. Formae masculini singularis eadem, qua in imperfecto apocopato, ratione vocales Fèthā, Kèsra et Damma adjiciuntur, quo fit, ut et ipsa Èlif adscitum amittat et contractionem mediae et tertiae radicalis patiat, ut **فَر** pro **أَفِر**, **مَد** pro **أَمَد**.

138. De passivo formae primae et de forma tertia, quarta, sexta, septima, octava et decima eadem dicenda sunt, quae de genere activo formae primae. In forma autem secunda, quinta, nona et undecima, quae mediam radicalem duplicatam habent, secunda et tertia radicalis non contrahuntur, ut **فَرَر**, **تَقَرَّر**, **أَفَرَّر**.

139. In forma tertia, sexta et nona vocalis longa (ā) consonantem duplicatam antecedit, quae potestas soli Fèthae, utpote vocalium gravissimae, conceditur. Leguntur tamen passim etiam formae tertiae non contractae, ut **مَادَد**, **يُمَادِدُ** pro **يُمَادَّ**, **يُمَادُّ**.

140. Quemadmodum in imperfecto apocopato primae formae, ita etiam in eodem formarum derivatarum modo tertiae radicali Gezma signatae vocalis adjici et hinc secunda cum ea in literam duplicem Tèsdido insignitam contrahi potest, ut **أَدَلَّ** pro **أَدِلَّ** prim. pers. imperf. apoc. quartae formae verbi **دَلَّ**, **أَقْلَلَّ** pro **أَقْلَلَّ** id.

C. De verbis infirmis.

141. Verba *infirmis* ea sunt, quae unam literarum radicalium propter infirmitatem mutationi et abjectioni obnoxiam habent ideoque in parte flexionum a verbo firmo magis minusve recedunt.

142. Literae infirmae hae tres sunt: **أ**, **و**, **ي**.

143. Verborum infirmorum duo sunt genera:

1) verba, quae in radicalium numero Èlif mobile sive Hènzam, gutturalium lenissimam, habent, quae verba *hènzata* vocari solent;

2) verba, quorum radix unam literarum debilissimarum et ad naturam vocalium u et i proxime accedentium **و** et **ي** continet, verba sensu strictiore infirma.

144. Possunt etiam duae atque adeo tres literae infirmæ alicui radici inesse. Verba, quæ inter radicales duas literas infirmas habent, dupliciter infirma, verba, quorum radicales omnes infirmæ sunt, tripliciter infirma appellantur. Quæ verba tertium verborum infirmorum genus sunt.

1. De verbis hêmzatis.

145. Verborum hêmzatorum, quorum paradigma tabulae sexta, septima et octava (Tabb. VI. VII. VIII.) exhibent, tres species sunt:

- a) verba primæ hêmzatae,
- b) verba mediæ hêmzatae,
- c) verba ultimæ hêmzatae.

146. Ea, quibus verba hêmzata a verbis firmis discedunt, hæc sunt:

147. a) Êlif hêmzatum in fine syllabæ collocatum et hinc Gezma notatum, ubi Kësra et Damma, vocales ab ejus natura alienæ, antecedunt, in literas و et ى Hêmzâ signatas (وْ, ىْ) mutatur, ut اَيْتَرُ pro اَتَرُ, اُؤْمَلُ pro اُمَلُ, imperativi radicum اَتَرُ et اُمَلُ; يُوَتَرُ pro يَأْتَرُ, imperfectum passivi formarum primæ et quartæ; دَنُوْتُ et خَرَيْتُ pro دَنَاتُ et خَرَاتُ, sec. pers. perf. activi primæ formæ verborum دَنَرُ et خَرَى pro دَنَّا et خَرَّ (vid. 149).

148. Hêmza literis و et ى superscripta non solum eas ex Æ ortas esse indicat, sed etiam ne in pronuntiando cum وْ et ىْ (ū, ī) confundantur monet; وْ et ىْ vocales breves manent atque وْ et ىْ ut Æ ipsum ab initio syllabæ (149. 150.) intercedente spiritu leni, in fine syllabæ voce in eum cadente ideoque paullulum suspensa pronuntiantur.

Ad not. a. In ore vulgi Hêmza in mediis et ultimis verbis ita evanuit, ut وْ et ىْ, antecedentibus et sequentibus vocalibus, nisi ubi filiam Damma, hanc Kësra sequitur (149. 150), in وْ et ىْ abeant, وْ et ىْ autem cum vocalibus eas præcedentibus coalescant ideoque vocales longæ ū et ī audiantur. Quamquam initia Hêmzæ mollius pronuntiatæ ac deinceps prorsus abjectæ jam in lingua

antiquiore, maxime apud poëtas, inveniuntur. Inde fluxit consuetudo vulgi verba tertiae hémzatae more aramaico in verba tertiae Jé resolvendi, ut قَرَى pro قَرَأَ, قَرَيْتُ pro قَرَأْتُ, يَقْرِى pro يَقْرَأُ.

Ad not. b. Post Fètham ا constantiter servatur, ut يَأْتُرُ.

149. b) Item ا, ubi 1) cum Kèsra aut Damma efferendum Fèthā et 2) cum Fèthā pronuntiandum Kèsra aut Damma antecedit in و et ى transit, ut يُوْتُرُ pro يَأْتُرُ signabitur, 3 p. impf. pass. II., بُوَسَ pro بَأَسَ strenuus fuit, يَلَاثُمُ pro يُلَاثِمُ concordat, impf. III., اِلْتَيْتُمُ pro اِلْتَيَّمُ in gratiam redi, imperat. VIII. دَنَرُ pro دَنَأُ deterior fuit.

Ad not. Hémza literis و et ى superscripta hio quoque cum originem earum, tum duas vocales spiritu leni dirimendas esse docet

150. c) Item denique, ubi ante syllabam, quae ab Èli hémzato vocalibus Kèsra aut Damma instructo incipit, litera gèzmata posita est, ا in و et ى mutatur, ut يَبُوَسُ pro بَأَسَ strenuus est, impf. rad. يُلْتِمُ pro يُلَامُ avarum se praebet, impf. IV., اِسْتَلْتِمُ pro اِسْتَلَامُ indue tibi lorica, imperat. ٨

151. d) Ubi ab initio vocis post Èlif Hémza et Fèthā notatum (ا) Èlif productionis sequitur, hae duae literae in unum Èlif coalescunt idque signandum est aut sola Medda, aut Meddā una cum Hémza ad latus zoū Èlif picta, aut denique Hémza e Fèthā ad perpendicularum scripta, ut اَثَرُ, اَثَرُ et اَثَرُ pro اَثَرُ praehabuit, pf. III. rad. اَثَرُ praecelluit. — Idem fit, ubi ex origine post ا alterum Èlif hémzatum Gèzma instructum est, ut تَرَاَثَرُ, اَثَرُ, اَثَرُ pro اَثَرُ item praehabuit, pf. IV ejusd. rad., ita ut hae duae formae et sono et significatione congruant. Antiquius etiam اَثَرُ scribitur.

152. e) Èlif hémzatum Fèthā instructum, ubi Fèthā antecedit atque Èlif productionis sequitur, recentius in و transit, تَوَامَرُوا pro تَأَامَرُوا vel تَأَامَرُوا consullarunt inter se, 3 p. pl. ٤ VI. rad. اَمَرَ jussit, تَوَاكَلُوا pro تَأَاكَلُوا vel تَأَاكَلُوا ead. f. رَا اَعَدَ edit. Antiquius et legitime تَأَامَرُوا, تَأَاكَلُوا dicitur.

I. De verbo. C. De verbis infirmis. 2. a) De verbis primis, et ى. 43

153. Radices أَخَذَ cepit, أَمَرَ jussit, et أَكَلَ edit primam radicalem in imperativo f. primae abjicere solent, ita ut oriantur formae:

خُذْ cape, مُرْ jube, كُلْ ede.

154. Ubi imperativos verborum primae radicalis hémzatae conjunctiones وَ et فَ antecedunt, Elif protheticum Wasla instruendum ejicitur, prima autem radicalis Gézma signata servatur, ut وَأَمُرْ et jube pro وَأَمُرْ aut وَمُرْ, فَادْنُ pro فَادْنُ itaque permitte, imperat. rad. اذِنْ permittit.

155. Prima radicalis verbi أَخَذَ in f. VIII semper cum litera ت, quae huic formae propria est, in ت contrahitur, ut اِئْتَذَ pro اِئْتَذَ (vid. 147.) cepit sibi. Idem interdum fit in verbis اَزَرَ pr. cinxit (اَزَرَ), amicuī, et اَجَرَ mercedem dedit, ut اِئْتَزَرَ pro اِئْتَزَرَ se amiculo اَزَرَ induit, et اِئْتَجَرَ pro اِئْتَجَرَ mercedem meruit et accepit.

156. Verba mediae hémzatae interdum ad normam verborum mediae radicalis , et ى (169. 170) flectuntur et pro Elif hémzato Gézma instructo Elif productionis accipiunt, id quod maxime de verbo سَأَلَ valet, ut سَأَلَ pro سَأَلَ quaesivit, يَسْأَلُ pro يَسْأَلُ vel يَسْأَلُ (vid. 17. Adnot. ad 2.) indic. impf., يَسْأَلُ pro يَسْأَلُ vel يَسْأَلُ juss. impf.

2. De verbis sensu strictiori infirmis.

157. Verba sensu strictiori infirma, sive ea, quae in radicalium suarum numero literam , aut ى, infirmissimas literas, habent, in tres species dividuntur:

- a) verba primae radicalis , et ى,
- b) verba mediae radicalis , et ى,
- c) verba ultimae radicalis , et ى.

a. De verbis primae radicalis , et ى. (Tab. IX.)

158. , eorum verborum primae radicalis , quorum media radicalis in imperfecto et imperativo cum Késra effertur, in his

formis ejici solet, ut يَلِدُ pro يُولِدُ et لِدُ pro إِيْلِدُ idque pa-
 رُولِدُ a radice وَلَدَ genuit, يَعِدُ pro يَوْعِدُ et عِدُ pro إِيْعِدُ ite-
 que pro إِرْوَعِدُ a radice وَعَدَ promisit.

Ad not. Secunda radicalis imperfecti haud paucis in verbi
 primae , quorum media radicalis in perfecto per Késrâ pro-
 nunciatur, non secundum regulam supra 105 propositam Fêthâ
 sed Késrâ signatur, quo fit, ut prima radicalis elidatur, ut
 رَوَّى haereditate accepit, يَرِثُ, وَرَعَ illicita cavet, يَرْعُ,
 اَمَاوَيْتُ, يَوْفَى bene processit, يَفْقُ.

159. Ubi vero in imperfecto et imperativo verborum pri-
 mae , media radicalis cum Fêthâ aut Damma effertur, itemque in
 verbis mediae geminatae illae formae primam radicalem non
 elidunt, ut يَوْجَلُ et إِيْجَلُ pro إِرْوَجَلُ (161.) a radice جَلَّ
 timuit sibi, يَرُدُّ et إِيْدَدُ pro إِرْوَدَدُ a rad. وَدَّ ex وَدَدَ vel etiam
 وَدَدَ amavit.

Ad not. In verbis firmis hujus generis, quorum secunda ra-
 dicalis in impf. et imper. vocalem Fêtham habet, prima apud
 quasdam tribus arabicas in ا et ي abire solebat, ut يَاجِلُ
 يَوْجَلُ pro يَجَلُ. Quamquam etiam يَجْعُ pro يَجْعُ, impf. rad. جَعَّ
 doluit, dictum esse traditur, non minus quam يَجْعُ, يَاجْعُ, يَوْجَعُ

160. In septem verbis a , incipientibus haec litera i
 impf. et imperat. non obstante mediâ radicali per Fêtham pro-
 nunciata ejicitur; quae verba haec sunt:

طَأَّ, يَطَأُ	(pro طَأَّ 149) pedibus calcavit	وَطِئَ
سَعَّ, يَسَعُ	amplius fuit	وَسَعَّ
قَعَّ, يَقَعُ	cecidit	وَقَعَّ
دَعَّ, يَدَعُ	sivit	وَدَعَّ
دَرَّ, يَدَرُ	id.	وَدَرَّ
هَبَّ, يَهَبُ	dedit	وَهَبَّ
فَضَعَ, يَفْضَعُ	posuit	وَضَعَ

Adnot. Causa literae و in impf. et imperat. horum verborum ejectae haec est, quod Fêṭḥa mediae radicalis impf. non nisi ei rei originem debet, quod secunda vel tertia radicalis litera gutturalis. aut semigutturalis (وَدَرَ) aut emphatica (وَطَّى) vid. 5, 1.) est. De وَصَعَ, يَصَعُ cf. 158. Adn.

Adnot. 5. Ceterum وَدَعَ et وَدَرَ in perfecto non sunt usitata.

161. Litera و vocali carens, ubi Kêsa Êlif adsciti imperativo praepositi eam praecedit in ی mutatur, ut اُوجَدْ pro اِجِدْ tibi et اِدَدْ pro اِدَدْ ama.

162. Verba primae radicalis ی in omnibus paene formis et verba firma flectuntur. Exempla: يَيْسُ *siccus fuit*, impf. يَيْسِرُ *facilis fuit*, impf. يَيْسَرُ.

163. ی, ubi vocali caret et post Dammam proxime antecedentem posita est, in و transit, ut يُوَقِّظْ pro يُنْقِظْ *expergefacit*, impf. IV. rad. يَقِظْ *experrectus est*.

164. In forma octava و et ی ante literam huic formae propriam (ت) in ت transeunt et cum ت formae in ت contra-
hatur, ut اِتَّعَدَ pro اُوْتَعَدَ, اِيتَعَدَ *accepit promissum*, اِئْتَسَرَ pro اِئْتَسَرَ *alea lusit*.

Adnot. Interdum tamen, quamquam improbantibus nonnullis grammaticis, و et ی in formâ octavâ non mutantur in ت, sed servata post vocalem sibi non respondentem in se invicem vel in Êlif productionis mutantur, و in ی post Kêsam et ی in و post Dammam et utraque consonans post Fêṭḥam in Êlif productionis. Exempla اِئْتَسَرَ pro اُوْتَسَرَ (cf. 161.), اِئْتَسَرَ pro اِئْتَسَرَ (cf. 163.) pf. pass. VIII, يَاتَعِدُ pro يُوْتَعِدُ impf. t. VIII, يَاتَسِرُ pro يَيْتَسِرُ id.

b. De verbis mediae radicalis و et ی.

165. Verba mediae و et ی, quorum paradigmata Tabb. X. XI. XII. et XIII. exhibent, non nisi in forma prima, quarta, septima, octava et decima a verbis firmis discedant.

166. Ea, in quibus verba mediae , et ى in illis formis a verbis firmis differunt, haec sunt:

167. 1. a. α) Ubi prima radicalis gèzmata est et mediae radicales , et ى Dammâ aut Kèsrâ instructae sunt, hae vocalibus suis in illam rejectis literae productionis (ى-و) fiunt, ut

يَقُولُ ex يَقُولُ *dicit* impf. I., قُولُوا ex قُولُوا *dicite* imperat. I.

يَسِيرُ ex يَسِيرُ *incedit* impf. I., سِيرُوا ex سِيرُوا *incedit* imperat. I.

يُلِينُ ex يُلِينُ *lenivit* impf. IV.

يَسْتَلِينُ ex يَسْتَلِينُ *lenem reputavit* impf. X.

أُسْتُلِينُ ex أُسْتُلِينُ *lenis reputatus est* pf. pass. X.

168. 1. a. β) Ubi primam radicalem gèzmatam sequitur litera , Kèsrâ instructa, Kèsra in illam rejicitur et haec in ى productionis (ى) transit, ut

يُقِيدُ ex يَقُولُ impf. act. IV.

أُقِيدُ ex أَقُولُ pf. pass. IV.

يَسْتَقِيدُ ex يَسْتَقُولُ impf. act. X.

أُسْتَقِيدُ ex أُسْتَقُولُ pf. pass. X.

169. 1. a. γ) Ubi prima radicalis gèzmata est et mediae radicales , et ى Fèthâ signatae sunt, hae vocali suâ in illam rejectâ in Êlif productionis (ا-) mutantur, ut

يَخَافُ ex يَخُوفُ *metuet* impf. act. I.

يَهَابُ ex يَهَيْبُ *formidabit* id.

يُقَالُ ex يَقُولُ *dicetur* impf. pass. I. et IV.

يُهَابُ ex يُهَيْبُ *formidabitur* id.

أَقَامَ ex أَقْوَمَ *commoratus fuit* pf. act. IV.

170. 1. b. Ubi tertia radicalis vocalem suam amittit, vocales productae و, ى, ا, utpote in syllabâ consonanti terminatâ positae, corripiuntur, ut

I. De verbo. C. De verbb. inf. 2. b) De verbb. med. و et ی 47

يَقُولُ	pro	يَقُولُ	idque pro	يَقُولُ	impf. apoc. act. I. 167.
يَسِيرُ	..	يَسِيرُ	يَسِيرُ	id. ibid.
قَالَ	..	قَالَ	قَالَ	imperat. I. ibid.
سِيرَ	..	سِيرَ	سِيرَ	id. ibid.
يُسِيرُ	..	يُسِيرُ	يُسِيرُ	impf. apoc. IV. ibid.
يُقِيلُ	..	يُقِيلُ	يُقِيلُ	id. 168.
أَقِيلْتُ	..	أَقِيلْتُ	أَقِيلْتُ	2 p. pf. pass. IV. ibid.
يَخْفَ	..	يَخْفَ	يَخْفَ	impf. apoc. I. 169.
هَبَ	..	هَبَ	هَبَ	imperat. I. ibid.
يُقَالُ	..	يُقَالُ	يُقَالُ	impf. apoc. pass. I et IV ib.
يُسَارُ	..	يُسَارُ	يُسَارُ	id. ibid.
أَقَامْتُ	..	أَقَامْتُ	أَقَامْتُ	2 p. pf. act. IV. ibid.

171. 2. a. و et ی quacunque vocali notatas ubi Fètha proxime antecedit, illae vocali suâ abjectâ in Elif productionis mutantur, ut

قَامَ pro قَوْمَ stetit

إِقْتَامَ pro إِقْتَوْمَ pf. act. VIII.

طَالَ pro طَوَلَ procerus fuit

خَافَ pro خَوَفَ metuit

يَقْتَالُ pro يَقْتُولُ impf. VIII.

سَارَ pro سِيرَ incessit

إِسْتَارَ pro إِسْتِيرَ pf. VIII.

هَبَ pro هَيَّبَ formidavit

يَسْتَارُ pro يَسْتِيرُ impf. VIII.

172. 2. b. α) Ubi prima radicalis per Fètham effertur, secunda vel و cum Damma, vel ی cum Kèsra pronuntianda est

et tertia vocali caret, و et ی eliduntur et Fètha literae earum vocalibus, Dammae et Kèsrae, cedit, ut

طَلَّتْ ex طَرُلَّتْ 2 p. pf. act. I.

هَبَّتْ ex هَبَّتْ id.

173. 2. b. ٢) Porro, ubi prima radicalis per Fèthatur, media vel و vel ی cum Fètha pronuntianda et ultimali destituta est, و et ی unâ cum vocali suâ eliduntur e primae radicalis vocalibus Dammae et Kèsrae (quae li et ی originem debent) cedit, ut

قَرَمَتْ ex قُرِمَتْ 2 p. pf. act. I.

سَيَرَتْ ex سَيْرَتْ id.

174. 2. b. ٣) Ubi denique prima radicalis per effertur, secunda litera و cum Kèsra pronuntianda est e vocalem non habet, و ejicitur ejusque vocalis (Kèsra) in Fèthae, quo prima radicalis signata est, substituitur, ut

حَرَفَتْ ex حُرِفَتْ 2 p. pf. act. I.

175. 3. a. Ubi literas و et ی Kèsra notatas antecedit, Damma abjicitur, in abjectae locum Kèra radicalis succedit et media radicalis, si ی est, litera pronis ی fit, si و, in ی et ipsam in literam productionis tam transit, ut

سَيَرَتْ ex سَيْرَتْ pf. pass. I.

أُنْسِيرَتْ ex أُنْسِيرَتْ pf. pass. VII.

أُسْتِيرَتْ ex أُسْتِيرَتْ pf. pass. VIII.

قُولَتْ ex قِيلَتْ pf. pass. I.

أُنْقُولَتْ ex أُنْقُولَتْ pf. pass. VII.

أُقْتِيلَتْ ex أُقْتِيلَتْ pf. pass. VIII.

176. 3. b. Ubi tertia radicalis gèzmata est, ی et و ortum in - corripitur, ut

سَيَرَتْ ex سَيْرَتْ 2 p. pf. pass. I.

قُلَّتْ ex قُولَتْ id.

Adnot. In verbis mediae radicalis ی et in iis verbis mediae و, quorum media Kèsrâ instructa est, secunda pers. pf. act. et pass. et quae earum similitudinem sequuntur utriusque generis formae eadem sunt, ut

هَبَّتْ 2 pers. pf. act. et pass.

سَرَّتْ id.

خَفَّتْ id.

177. Imperfectum plurimorum verborum mediae ی Kèsrâ signatum est, ut سَار pro سِير impf. يَسِيرُ ex يَسِيرُ (165); nonnulla tamen in perfecto Kèsrâ et hinc (105) in imperfecto Fethâ mediae radicalis vocalem habent, ut هَاب pro هَيَّب impf. يَهَيَّب pro يَهَيَّب (167).

178. Imperativus formae simplicis nunquam Èlif prostheticum adsciscit, quum prima radicalis semper vocali instructa sit (165. 166. 167. 168.), ut خَف, سِيرُوا, سَر, قُولُوا, قُل, هَابُوا, هَيَّب, خَالُوا.

179. Pro قُلْتُ ex قُولْتُ, قُلْتُ, ex قُولْتُ, etc. (174)

etiam قُلْتُ etc. dici potest, ita, ut passivum ab activo non differat.

180. Nonnulli lectores Qorâni pro قِيلَ, غِيَصَ, جِيءَ, جِيءَ, غِيَصَ, قِيلَ pronuntiant.

181. Iis in verbis mediae و, et ی, quae ت terminantur, haec litera cum ت secundae et primae personae in ت coalescit, ut مُتَّ pro مُتَّ a rad. مَاتَ mortuus est, مُتَّ pro مُتَّ etc.

182. Item in verbis mediae و, et ی, quae ن terminantur, haec litera cum ن suffixi in ن contrahitur, ut صُنَّ pro صُنَّ 3 pers. pl. fem. pf. rad. صَانَ custodivit, صُنَّا pro صُنَّا 1 pers. pl., يَصُنَّ 3 pers. pl. fem. impf. etc.

183. In passivo formae tertiae et sextae verborum mediae, litera productionis و post Dammam primae radicalis posita (123) cum media radicali و vocali Kèsrâ instructa non conjungitur; non dicitur قُول et تَقُول, sed قُول et تَقُول. In verbis

mediae وى formarum tertiae et sextae cum media r.
Kèsra signata confundi non debet; dicitur تَبْوِيعَ, بُوِيعَ.

Ad not. وى formis tertiae et sextae propria est (123)
que mutari nequit.

184. Pauca quaedam verba mediae و, verborum firmorum flexionem sequuntur, ut عَوَّرَ *luscus seu monoculus fuit* يَعَوِّرُ.

185. Nonnulla verba mediae و, et وى in f. IV. et si verborum firmorum flexionem sequi possunt, in f. VIII. haerunt, ut أَجْتَوَّرَ *vicinus fuit*, أَزَّوَحَ et أَرَّاحَ *respirat* IV. rad. رَّاحَ *vespertino tempore fecit aliquid*, أَغَيَّمَ et a rad. غَامَ *nubilosum fuit* coelum.

186. Item maxima pars verborum mediae و, in forma c verborum firmorum aequae ac suam flexionem sequi possunt. rumque tamen suam sequuntur paucis quibusdam exceptis, tantum non semper ut verba firma flectuntur, ut اِسْتَضَوَّبَ *bavit a radice صَاب bene directus fuit sagitta*.

c. De verbis tertiae radicalis و, et وى.

187. Verba tertiae radicalis و, et وى, quorum paradigmae X, XI et XII ob oculos ponunt, in has quinque dividuntur:

1) verba ult. و, quorum media radicalis cum Fètha pronuntiatur, ut عَرَّأَ pro عَرَّوْ (cf. 190, 2).

2) verba ult. وى, quorum m. r. cum Fètha pronuntiantur, ut رَمَى pro رَمَوَى (cf. 190, 2).

3) verba ult. و, quorum m. r. cum Kèsra pronuntiantur, ut رَضِيَ pro رَضَوْ (cf. 189, I).

4) verba ult. وى, quorum m. r. cum Kèsra pronuntiantur, ut خَرِقَ.

5) verba ult. و, quorum m. r. cum Damma pronuntiantur, ut سَرَّوْ.

186. **Tertiae radicales harum specierum tres subeunt vices.** Nam aut **consonantium naturam retinent**, aut in **vocales resolvuntur**, aut **eliduntur**.

189. Ab initio syllabarum

Consonantium naturam retinent inter vocales ā—ā, ū—ū, ī—ī, ī—ā nec non, ubi syllaba proxime antecedens consonanti terminatur, ut عَزَّوَا, رَمِيَا, سَرَوَا, يَغْزَوَا, رَفُوَا, رَمِيَا, عَزَّوَا, قَرَمِيَانِ, رَضِيَا, رَضِيَا, يَغْزَوَانِ. — W inter ī—ā et ī—ā ubique in j transit, ut رَضِيَا, رَضِيَا pro رَضِيَا, رَضِيَا; j inter ū—ā et ū—ā nusquam invenitur.

Adnot. Ad similitudinem formarum سَرَوْتُ, رَهَيْتُ, رَمَيْتُ, تertia pers. feminina sing. et dual. perf. activi specierum primae et secundae عَزَوْتُ, عَزَوْتُ, رَمَيْتُ, رَمَيْتُ formari poterat; sed Arabes in singulari formas masculinas (cf. 190, 2) proxime secuti, quam عَزَاْتُ et رَمَاْتُ, vel رَمَيْتُ dici non liceret (cf. 25), رَمَيْتُ et رَمَتْ substituerunt, in duali autem, ubi عَزَاْتُ et رَمَاْتُ dici poterat, ex singulari عَزَاْتُ et رَمَاْتُ retinuerunt.

II. Eliduntur

1) inter vocalem brevem et longam, quo facto hae coeunt

[illegible]

b) In diphthongum. Ita mutatur āwū in au , ut عَزَّوَا pro
 يَزَّوَا et يَرْصُونَ, رَمَيُوا pro رَمَوْا, ājū in au , ut عَزَّوَا pro
 يَزَّوَا et يَرْصُونَ, رَمَيُوا pro رَمَوْا, ājī in ai , ut تَرْصِينَ et تَرْصِي pro
 تَغْرِي et تَغْرِيْنَ.

2) In fine Imperfectorum conditionalium et imperativorum post.

vocalem brevem, ubi analogia hujus brevitatem tuetur, ut
 تَغَزَّ, إِرْضَ, يَرْضَ, إِزْمَ, تَرْمَ, أَغَزَّ, يَغَزَّ.

- 3) In nominibus agentis ante Dammam vel Kësram nunatam una cum his vocalibus, nunatione in Kësram mediae radicalis rejecta, ut غَزَّ pro غَزِي, hoc autem pro غَزَو, رَامَ pro رَامِي, رَاضٍ pro رَاضِي, hoc autem pro رَاضَو.

190. In fine syllabarum in vocales resolvuntur.

- 1) Ubi syllabas ex origine finiunt

- a) resolvuntur in vocalem longam simplicem: w cum ū antecedente in ū, ut سَرُوتَ sarūta, pro سَرُوتَ saruwta; j cum ī antecedente in ī, رَضِيَتَ radīta, pro رَضِيَتَ radijta, ex رَضِي pro رَضَو (cf. 189 I. et 191).

- b) In diphthongum: w cum ā antecedente in au, ut غَزُوتَ gazauta pro gazawta, j cum ā antecedente in ai, ut رَمِيَتَ ramaita, pro ramajta.

- 2) Ubi syllabas non ex origine finiunt, sed vocali brevi finali abjectā, in vocales longas simplices resolvuntur. Ita mutantur āwā, ājā et ājū in aw et aj, haec autem in ā, hoc tamen discrimine, ut legitime pro وَ scribatur اِ, pro يَغَزِي pro رَمِي, غَزَو pro غَزَا, اِي : اِي, ut اِي, يَغَزِي et يَرَمِي, ūwū in ūw, hoc autem in ū, ut يَغَزَو pro يَسَرَو, يَجَزَو in ij, hoc autem in ī, ut يَرَمِي pro يَرَمِي.

191. Tertiam radicalem w inter ī—ā et ī—ā in j transire, 189, I. dictum est. Postquam autem j hoc modo in tertia persona masculina singularis perfecti introductum est, per totam conjugationem, ubi et quatenus secundum eas, quas exposuimus, leges fieri potest, locum suum obtinet. Ita a رَضِي pro رَضَو fit رَضِيَا, غَزِيَتَ, غَزِيَتَا fit غَزَا; تَرَضِيَن, إِرْضِي, يَرْضِي, رَمِيَتَ etc. Praeterea per omnes formas derivatas ultima radicalis و in اِي resolvitur.

192. In nominibus patientis formae primae verborum tertiae , (مَفْعُولٌ) dimidia pars Dammae productae*) literam , antecedentis in , mutata cum tertia radicali coalescit, altera pars vocalis correpta manet, ut مَفْعُورٌ pro مَفْعُورٌ. — In iisdem nominibus verborum tertiae ي dimidia pars Dammae productae primum in , deinde vi tertiae radicalis in ي mutatur; quae litera cum tertia radicali conjuncta efficit, ut Damma mediae radicalis in Késram transeat, ut مَرْمُومٌ pro مَرْمُومٌ.

De verbis dupliciter et tripliciter infirmis.

193. Verborum dupliciter infirmorum (140) duo sunt genera plures species complectentia. — Alterum genus eorum est, quae in radicalium numero simul Elif hémzatum et literam , aut ي habent, verba simul hémzata et sensu strictiore infirma; alterum genus ex iis constat, in quorum radicalibus litera , aut ي bis est, verba dupliciter infirma sensu strictiore.

Adnot. Verba dupliciter hémzata non inveniuntur in lingua Arabica.

194. Verborum, quae simul hémzata et sensu strictiore infirma sunt pro loco, quem , et ي in radice tenent, tres species sunt:

- 1) verba hémzata et primae radicalis , aut ي ;
- 2) verba hémzata et secundae radicalis , aut ي ;
- 3) verba hémzata et tertiae radicalis , aut ي .

195. Prima species, quae secundum locum, quem Hémza in verbo occupat, in duas classes dividitur, in verba secundae hémzatae et primae , aut ي , ut وَأَرَّ terruit, et in verba tertiae hémzatae et primae , aut ي , ut وَدَّأَ aequavit, وَطَّيَّ conculcavit, in declinatione verba primae , aut ي et verba secundae vel tertiae hémzatae simul sequitur. Ita impff. horum verbb. haec sunt: يَبْرُ, يَدَّأُ, يَطَّأُ; vid. 147. 149. et 158. 160.

Adnot. Imperfectum verbi يَبْسُ desperavit est يَبْسُ.

et يَبْسُ, imperat. ejusdem verbi يَبْسُ et يَبْسُ.

*) Vocalis longa duas breves aequat.

196. Secunda species et ipsa secundum locum, quem Hèmza in radice habet, in duas classes dividitur, in verba primae hèmzatae et secundae, aut ی, ut آَبَ pro آَرَبَ *reversus est*, آَلَ pro آَوَلَ *rediit*, et in verba tertiae hèmzatae et secundae, aut ی, ut سَاءَ pro سَوَّءَ *male fecit*, جَاءَ pro جَيَّأَ *venit*, شَاءَ pro شَيَّأَ *voluit*. Prior classis in declinatione proprietates verborum primae hèmzatae et secundae, et ی, posterior quae verbis tertiae hèmzatae et secundae, aut ی propria sunt conjungit, ut

I		II	
Pf. 3 p.	آَبَ	شَاءَ, جَاءَ, سَاءَ	
2 p.	أَبْتُ	شِئْتُ, جِئْتُ, سُوتُ	
Impf.	يُرُوبُ	يَشَاءُ, يَجِيءُ, يَسُوءُ	
Impt.	أَبْ	شَأْ, جِئْ, سُوْ	
Pf. Pass.	أُيِبَ	شِيَءَ, جِيَءَ, سِيَءَ	

197. Tertia species, quae ut prima et secunda pro sede, quam Hèmza in verbo tenere potest, in duas classes dividitur, in verba primae hèmzatae et tertiae, aut ی, ut آَبَى *venit*, آَبَى *recusavit*, آَدَى *spissatus est*, et in verba secundae hèmzatae et tertiae, aut ی, ut نَأَى *procul fuit*, ad modum verborum mediae et ultimae hèmzatae et verborum tertiae, aut ی simul declinatur, ut

- I إِيئْتُ, يِيئْتُ, أَتَيْتُ, أَتَتْ, أَتَى;
 II إِنَأْ, يِنَأْ, نَأَيْتُ, نَأَتْ, نَأَى.

Adnot. Imperativus verbi آَتَى haud raro in تِ contrahitur; pro qua forma in fine orationis تِ scribi solet. Idem fit in omnibus iis verborum ejusdem speciei imperativis, qui ex una litera constant, ut رَءَ pro رَ *vide*, impt. verbi رَأَى *vidit*.

198. Elif hemzatum verbi رَأَى in imperfecto et imperativo commoditatis causa paene semper eliditur. Conspectum praecipuarum formarum imperf. et imperat. verbi رَأَى haec tabula exhibet.

Imperfectum

	Indicat.	Subjunct.	Juss.	Energ.
S. 3 p.m.	يَرَى	يَرَى	يَر	يَرِينَ
3 p. f.	تَرَى	تَرَى	تَر	تَرِينَ
2 p.m.	تَرَى	تَرَى	تَر	تَرِينَ
2 p. f.	تَرِينَ	تَرِي	تَرِي	تَرِينَ
1 p. c.	أَرَى	أَرَى	أَر	أَرِينَ
D. 3 p.m.	يَرِيَان	يَرِيَا	يَرِيَا	يَرِيَان
3 p. f.	تَرِيَان	تَرِيَا	تَرِيَا	تَرِيَان
2 p. c.	تَرِيَان	تَرِيَا	تَرِيَا	تَرِيَان
P. 3 p.m.	يَرُونَ	يَرُوا	يَرُوا	يَرُونَ
3 p. f.	يَرِينَ	يَرِينَ	يَرِينَ	يَرِينَ
2 p.m.	تَرُونَ	تَرُوا	تَرُوا	تَرُونَ
2 p. f.	تَرِينَ	تَرِينَ	تَرِينَ	تَرِينَ
1 p. c.	تَرَى	تَرَى	تَر	تَرِينَ

Imperativus

	Simplex	Energicus
S. m.	رَ sive رَا vid. 197. Adn. a.	رَيْنَ
f.	رِي	رِينَ
D. c.	رِيَا	رِيَان
P. m.	رُوا	رُونَ
f.	رِيْنِي	رِينَ

Adnot. a. Perfectum verbi رَأَى Hémzam suam paene semper servat.

Adnot. b. Pf. pass. verbi رَأَى est رُئِيَ ut رُمِيَ. In impf. eodem quo in activo modo Elif elidi potest, ut رِيْ رِيْ

Ad not. In quarta forma, si monstrandi significationem habet, Elif verbi رَأَى semper eliditur, ut

أَرَى, أَرَيْتَ, أَرَيْتَ, أَرَيْتَ.

199. Verba dupliciter infirma sensu strictiore in duas species dividuntur, in verba, quorum prima et tertia radicalis est litera , aut ي, ut رَوَّى *servavit*, وَجَّى *laboravit eo ungula equus*, et in verba quorum secunda et tertia radicalis , aut ي est, ut رَوَّى *asaavit*, قَوَّى *validus fuit*, حَيَّى pro حَيَوٌ *vixit*.

200. Prior species in declinatione verba primae et tertiae , aut ي simul sequitur, ut

رَوَّى, رَوَّيْتُ, رَوَّيْتُ, رَوَّيْتُ sive رَوَّى vid. 197. Adn. a.

أَرَجَ pro أَرَجَ, يَرْجَى, وَجَّيْتُ, وَجَّيْتُ.

201. In posteriore specie media radicalis nulli mutationi obnoxia est, ut

أَشْرَى, يَشْرَى, شَرَّيْتُ, شَرَّيْتُ, شَرَّيْتُ.

أَقْرَى, يَقْرَى, قَرَّيْتُ, قَرَّيْتُ, قَرَّيْتُ.

أَحْيَى, يَحْيَى, حَيَّيْتُ, حَيَّيْتُ, حَيَّيْتُ.

Ad not. a. Scribitur يَحْيَى, non يَحْيَى, ne duo ي concurrant et ut impf. verbi حَيَّى a nomine proprio يَحْيَى Johannes discernatur.

Ad not. b. Verbum حَيَّيْ admittit 1) contractionem duorum j in iis personis perf. formae primae, in quibus j posterius vocalem habet, ut حَيَّيْ pro حَيَّيْ, item in nom. act. formae secundae, حَيَّيَّةٌ pro حَيَّيَّةٌ; 2) elisionem j posterioris in imperfecto formae primae, يَحْيَى pro يَحْيَى, et in utroque tempore formae decimae, يَسْتَحْيَى pro يَسْتَحْيَى, أَسْتَحْيَى pro أَسْتَحْيَى.

202. Verborum tripliciter infirmorum duo genera sunt. Alterum genus eorum est, quae dupliciter infirma sensu strictiore et simul hemizata sunt; alterum autem eorum, quorum unaquaque radicalis una ex literis , et ي est.

Ad not. Genus posterius, quum ex duobus tantum verbis rarissimis ac paene nullius usus constet, missum facimus.

I. De verbo. C. De verbb. inf. De verbb. dupl. et tripl. inf. 57

203. Verborum dupliciter infirmorum sensu strictiore et simul emzatorum duae sunt species. Prior eorum est, quorum Hêmza rimum locum in radice tenet, ut **أَوَى** *se recepit*, posterior eorum, quorum Èlif media radice litera est, ut **وَأَى** *pro-*
luit. Illa species in declinatione verba **أَثَرَ** (vid. 147—154) et **شَرَى** (vid. 201) sequitur, ut

وَأَيَّرَ، وَيَأَيَّرُ، وَأَيَّرَتْ، وَأَيَّرْتُ، وَأَيَّرَ

haec eadem ratione flectitur, qua verba **سَالَ** (vid. 147—155) et **وَقَى** (vid. 200), in hunc modum:

Perfectum		Imperfectum.		
		Ind.	Subj.	Iuss.
S.	3 m.	وَأَى	يَأَى	يَا
	3 f.	وَأَتْ	تَأَى	تَا
	2 m.	وَأَيْتَ	تَأَى	تَا
	2 f.	وَأَيْتِ	تَأَيْنَ	id.
	1 c.	وَأَيْتُ	أَدَى	أَدَ
D.	3 m.	وَأَيَّا	يَأَيَّا	id.
	3 f.	وَأَيَّا	تَأَيَّا	id.
	2 c.	وَأَيُّنَا	تَأَيَّا	id.
P.	3 m.	وَأَرَا	يَأُرَا	id.
	3 f.	وَأَرَيْنَ	id.	id.
	2 m.	وَأَرَيْتُمْ	تَأُرَا	id.
	2 f.	وَأَرَيْتُنَّ	id.	id.
	1 c.	وَأَرَيْنَا	نَأَى	نَا

Imperativus.

Sing.	Dual.		Plur.	
Masc.	Fem.	Comm.	Masc.	Fem.
وَأَيِّ	وَأَيِّ	وَأَيَّا	وَأَرَا	وَأَرَيْنَ

Appendix prior.

1. De Verbo كَيْسَ.

204. Verbum negativum كَيْسَ, *non fuit, non est*, quod imperfecto caret, in declinatione verbis mediae, et يَ similis est, ut hoc ejus paradigma docet:

Singul.			Dual.			Plural.		
Masc.	Comm.	Fem.	Masc.	Comm.	Fem.	Masc.	Comm.	Fem.
3 p.	كَيْسَ	كَيْسَتْ	كَيْسَا	كَيْسَتَا	كَيْسَاتَا	كَيْسُوا	كَيْسُو	كَيْسُو
2 p.	كَيْسَتَا	كَيْسَتَا	كَيْسَتَا	كَيْسَتَا	كَيْسَتَا	كَيْسْتُمْ	كَيْسْتُمْ	كَيْسْتُمْ
1 p.	كَيْسْتُ	كَيْسْتُ	كَيْسْتُمَا	كَيْسْتُمَا	كَيْسْتُمَا	كَيْسْتُمْ	كَيْسْتُمْ	كَيْسْتُمْ

Adnot. a. كَيْسَ est Hebraeorum لا cum negatione لَا.

Adnot. b. Pro كَيْسَ interdum etiam لَات obvium est, quod vocabulum omnino non declinatur. لَات respondet Aramaico لَا.

2. De verbis laudis et vituperii.

205. Verba ab Arabibus أَفْعَالُ الْمَدْحِ وَالذَّمِّ, *verba laudis et vituperii*, dicta, نَعِمَ *bonus fuit* et بُئِسَ *malus fuit*, quae exclamationi inserviunt, neque cum sueta verborum forma conveniunt, neque omnino declinari solent. Formantur tamen a masculinis نَعِمَ et بُئِسَ feminina نَعِمْتُ et بُئِستُ, interdum dual. نَعِمَا, plur. نَعِمُوا.

Adnot. Pro نَعِمَ pronuntiatur etiam نَعِمَ, نَعِمَ, atque hanc ultimam formam primitivam esse apparet. Itidem بُئِسَ ex بُئِسَ ortum est.

3. De formis admirativis.

206. Quae ab Arabibus أَفْعَالُ التَّعْجِبِ, *verba admirationis*, appellantur, duas formas habent: altera, specie tertiam personam masculinam singularis perfecti formae quartae referens,

semper particulam مَا praemittit et accusativum nominis sibi jungit, ut مَا أَفْضَلَ زَيْدًا, *quam praestans est Zeid!* altera specie singularem masculinum imperativi ejusdem formae referens, semper praepositionem بِ cum genitivo nominis assumit, ut بِ أَفْضَلَ زَيْدٍ, *quam praestans est Zeid!*

A d n o t. a. Ab iis verbis, quae ex trilateralibus orta sunt, formae admirativae raro ducuntur, a quadrilateralibus eorumque derivatis nunquam. A verbis med. gem. et infirmis ductae horum declinationem sequuntur, ut مَا أَشَدُّ أَبَاؤَ, *quam validus est pater ejus*, مَا أَكْمَرُ, *quam caecus est Amr!* a verbis med. و et ى ductae declinationem verbi firmi, ut مَا أَقْوَلُ, *quam loquax est!*

A d n o t. b. Formae admirativae omnino non declinantur.

Appendix posterior.

De suffixis verborum accusativum denotantibus.

207. Pronomina suffixa verborum accusativum denotantia haec sunt:

Singularis.

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers. هُ <i>eum</i>	هَا <i>eam</i>
2 pers. كَ <i>te</i> (virum)	كِ <i>te</i> (feminam)
1 pers.	نِي <i>me</i>

Dualis

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers.	هُمَا <i>eos, as, duos, as</i>
2 pers.	كُما <i>vos duos, as</i>
1 pers.

Pluralis

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers. هُمْ <i>eos</i>	هُنَّ <i>eas</i>
2 pers. كُمْ <i>vos (viros)</i>	كُنَّ <i>vos (feminas)</i>
1 pers.	نَا <i>nos</i>

Ad not. a. Eaedem formae pronominales nominibus suffixae genitivo denotando inserviunt. Excipe formam primae pers. نِي, cujus loco nominibus forma يِ suffixitur.

Ad not. b. Damma suffixorum tertiae personae هُمْ, هُمَا, هُنَّ post Kèsram vel brevem vel longam (يِ) et diphthongum ai (يِ) in Kèsram mutatur, ut يَأْتِيهِمْ, يَأْتِيهَا veniet ad eum, eos, إِتَتْهُنَّ, إِتَتْهُمَا veni ad illos duos, ad illas, تَرْضَايَ tu (femina) eum gratum habeas.

Ad not. c. يِ suffixi primae pers. interdum abjicitur, ut اِتَّقُونِ pro اِتَّقُونِي time te.

208. Nonnullae formae verbi pronominibus suffixis ad eas accedentibus paullulum immutantur:

1) Eae verbi formae, quae Elif otioso terminantur (7. Adnot. 94. 3) 109.) ante pronomina suffixa hanc literam, utpote non amplius necessariam (ponebatur enim, ne Waw in scriptura continua pro copula, haberetur), abjiciunt, ut نَصَرُوا adjuverunt, نَصَرُونِي adjuverunt me.

2) Secunda pers. plur. masc. perf. ante pronomina suffixa cacophoniae evitandae causa Dammam productam, in quam antiquitus exiisse videtur, recuperat, ut رَأَيْتُمْ vidistis, رَأَيْتُمُوهُمْ vidistis eos.

3) Secunda et tertia pers. plur. masc. imperf. interdum syllabam نِ, qua terminantur, ante suffixa نِي et نَا abjiciunt, ut تَأْمُرُونِي pro تَأْمُرُونِي jubetis me, تَقْلُونَا pro تَقْلُونَا odistis nos.

4) ي tertiae pers. sing. masc. perf. verborum tertiae ي ante suffixa aequae in | mutari ac servari potest, ut رَمَى et رَمِيَّةٌ projecit illud. Vid. 7. Adnot. c.

209. Una verbi forma duo suffixa assumere potest, modo ne eandem personam denotent. Ubi alterum suffixum primae personae, alterum secundae aut tertiae est, illud propius post verbi formam ponitur; item, ubi alterum secundae, alterum tertiae personae est, illud priorem post verbi formam locum obtinet, ut أَعْطَانِيكَ dedit mihi te, يَكْفِيكَهُمْ sufficiet tibi contra illos.

Adnot. Suffixum كُمْ, ubi alterum id sequitur suffixum, Damnam productam adsciscit, ut يُرِيكُمْهُمْ ostendit vobis eos. (Cf. 208. 2).

210. Pronomina suffixa accusativum denotantia interdum non cum verbi formis, sed cum voce أَيَّا, quae separatim posita non reperitur, conjunguntur. Pronomina ex hac conjunctione orta haec sunt:

Singularis

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers. أَيَّاهُ eum	أَيَّاهَا eam
2 pers. أَيَّاهُ te (virum)	أَيَّاهِ te (feminam)
1 pers.	أَيَّاهُ me

Dualis

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers.	أَيَّاهُمَا eos, as duos, as
2 pers.	أَيَّاهُمَا vos duos, as
1 pers.

Pluralis

Masculinum	Commune	Femininum
3 pers. إِيَّاهُمْ <i>eos</i>	إِيَّاهُنَّ <i>eas</i>
2 pers. إِيَّاكُمْ <i>vos</i> (viros)	إِيَّاكنَّ <i>vos</i> (f nas)
1 pers.	إِيَّاَنَا <i>nos</i>

Ad not. Pronomina voci **إِيَّا** suffixa cum pronominibus ver-
fixis pronomine primae pers. sing. excepto formā prorsus conve-
Pronomen primae pers. sing. non, ut exspectes, **إِيَّانِي**, sed
sonat, ut semper suffixum primae pers. sing. **يَا** est, non i
nomina in ā exeuntia. Itaque **يَا**, non **نِي**, vocalae **إِيَّا** su
eam nomen esse et pronomina ei suffixa genitivum denota
dicat. Vid. Appendix ad caput de nominibus substantivis
jectivis.

211. Pronomina suffixa vocalae **إِيَّا** annectuntur

1) non semper quidem (vid. 209), saepissime tamen
duo suffixa verbo annectenda essent, ut **عَطَانِي إِيَّاهُ**
أَعْطَانِيَهُ *dedit mihi illum*;

2) ubi pronomen cum emphasi pronuntiandum id
verbo praemittendum est, ut **بَاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ**
(nullum alium praeter te) *colimus et te adiutorem in*
ramus. Cf. hebraicum illud **לֹא־תִירָא לְאִתִּי**.

Adnot. a. Non suffixum propius, sed suffixum remo
verbo positum vocalae **إِيَّا** annectitur.

Adnot. b. Summa emphasis inest in pronomine suffixo
إِيَّا verbi formae praemisso eidemque annexo, ut **فَاتَّقُونِي**
me, timeate igitur me, i. e. me, me timeate.

II. De nomine.

212. *Nomen*, اِسْمٌ, in sex species dividitur:

- 1) *nomen substantivum*, اِسْمٌ sensu eximio, s. مَوْصُوفٌ, qualificabile, i. e. cui nomen adjectivum subiungi potest;
- 2) *nomen adjectivum*, صِفَةٌ, *qualitas*;
- 3) *nomen numerale*, اِسْمُ اَلْعَدَدِ, *nomen numeri*;
- 4) *nomen demonstrativum*, اِسْمُ اَلْاِشَارَةِ, *nomen monstrationis*, i. e. *nomen, quo aliquis vel aliquid monstratur*;
- 5) *nomen conjunctivum*, مَوْصُولٌ اِسْمِي, *copula nominalis*;
- 6) *pronomen*, اِسْمٌ مُضَمَّرٌ sive ضَمِيرٌ, *nomen in mente inclusum, latens*, sive كِنَايَةٌ, *metonymia*.

Ad not. De pronominibus partim in iis, quae de verbo diximus, jam disputatum est (84—92. 207—11), partim absolutis iis, quae de nominibus substantivis et adjectivis dicemus, disputabitur. — De nominibus numeralibus, demonstrativis et conjunctivis post expositam substantivorum et adjectivorum rationem suis capitibus agetur. — Nomina substantiva et adjectiva, utpote quibus paene omnia communia sint, conjunctim tractabimus.

A. De nominibus substantivis et adjectivis.

1. De derivatione nominum substantivorum et adjectivorum et de variis eorum formis.

213. Nomina substantiva et adjectiva ratione *originis* dividuntur in *primitiva*, ut رَجُلٌ *vir*, فَرَسٌ *equus*, عَيْنٌ *oculus*, مَاءٌ *aqua*, et in *derivata*. Nomina derivata sunt vel *deverbalia* i. e. a verbis derivata, ut تَقْسِيمٌ *divisio*, a قَسَمَ *divisit*, مِفْتَاحٌ *clavis*, a فَتَحَ *aperuit*, مَرِيضٌ *aeger* a مَرَضَ *aeger fuit*, vel *denominativa*, i. e. a nominibus ducta, ut مَأْسَدَةٌ *locus leonibus abundans* ab اَسَدٌ *leo*, اِنْسَانِيٌّ *humanus* ab اِنْسَانٌ *homo*,

كَنْيَبٌ *canicula* a كَنْبٌ *canis*. Serius nomina significationis subtilioris etiam a pronominibus et particulis ducta sunt, quae *de-particulativa* appellare licet, ut أَنَانِيَّةٌ *egoismus*, ab أَنَا *ego*, كَيْفِيٌّ *qualitativus* et كَيْفِيَّةٌ *qualitas*, a كَيْفٌ *quomodo*?

Ad not. In lexicis Arabicis ordine etymologico dispositis saepe nominibus primitivis verbum tanquam etymon praeponitur, sed hujus significatione cum significatione nominis accurate comparata haud raro verbum a nomine ductum esse patet. Ita nomen مَاءٌ *aqua* non est derivandum a verbo مَآءَ *aqua scatuit* puteus, quod tanquam radix ejus in lexicis sistitur, sed contra verbum مَآءَ ductendum est a nomine مَاءٌ.

214. Nomina derivata deverbalia in duas potissimum species dividuntur:

- 1) nomina verbi اَسْمَاءُ الْفِعْلِ,
- 2) nomina agentis اَسْمَاءُ الْفَاعِلِ et patientis اَسْمَاءُ الْمَفْعُولِ.

Illa species nomina per se substantiva, haec vel substantiva vel adjectiva complectitur.

215. Ad nomina verbi hae quatuor species nominum derivatorum deverbaliū accedunt:

- 1) nomina vicis اَسْمَاءُ الْمَرَّةِ,
- 2) nomina speciei اَسْمَاءُ التَّوَعُّدِ,
- 3) nomina loci et temporis اَسْمَاءُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ, etiam اَسْمَاءُ الظَّرْفِ nomina vasis dicta,
- 4) nomina instrumenti اَسْمَاءُ الْآلَةِ.

216. Nomina derivata denominativa in has sex species dividuntur:

- 1) nomen unitatis sive individualitatis اِسْمُ الْوَحْدَةِ,
- 2) nomen abundantiae sive multitudinis اِسْمُ الْكَثَرَةِ,
- 3) nomen vasis اِسْمُ الْوَعَاءِ,
- 4) nomen adjectivum relativum, اَلْاِسْمُ الْمُنْسَوْبُ, etiam نَسْبَةٌ, relatio, dictum,
- 5) nomen abstractum qualitatis,

6) *nomen diminutivum*, ⁹إِسْمٌ مُصَغَّرٌ, etiam ⁹تَصْغِيرٌ, *diminutio*, dictum.

a. De nominibus derivatis deverbilibus.

α) De nominibus verbi.

217. Nomina verbi, ⁹أَسْمَاءُ الْفِعْلِ, sunt nomina abstracta, quibus actio vel passio vel status per verbum, a quo ducuntur, expressa nulla subjecti, objecti et temporis ratione habita indicantur.

Ad not. Nomen verbi etiam ⁹مَصْدَرٌ, *fons, principium*, et quidem eam ob causam vocatur, quod Grammatici Arabici ex hac forma et notione simplici formas et notiones compositas totius verbi finiti ducunt.

218. Nomina verbi a forma primitiva verbi trilateri derivata haec sunt:

1. ⁹ فَعْلٌ	13. ⁹ فَعْلَةٌ	25. ⁹ فَعْلَانٌ
2. ⁹ فُعْلٌ	14. ⁹ فُعْلَةٌ	26. ⁹ فُعُولٌ
3. ⁹ فِعْلٌ	15. ⁹ فِعَالَةٌ	27. ⁹ فِعِيلٌ
4. ⁹ فِعْلٌ	16. ⁹ فُعَالَةٌ	28. ⁹ فِعِلٌ
5. ⁹ فُعْلٌ	17. ⁹ فِعَالَةٌ	29. ⁹ فِعِلَةٌ
6. ⁹ فَعْلٌ	18. ⁹ فُعَلَى	30. ⁹ فُعُولٌ
7. ⁹ فُعَالٌ	19. ⁹ فُعَلَى	31. ⁹ فُعُولَةٌ
8. ⁹ فُعَالٌ	20. ⁹ فِعِلَى	32. ⁹ فُعُولَةٌ
9. ⁹ فِعَالٌ	21. ⁹ فَعَلَى	33. ⁹ مَفْعَلٌ
10. ⁹ فَعْلَةٌ	22. ⁹ فَعْلَانٌ	34. ⁹ مَفْعَلَةٌ
11. ⁹ فُعْلَةٌ	23. ⁹ فُعْلَانٌ	35. ⁹ مَفْعِلٌ
12. ⁹ فِعْلَةٌ	24. ⁹ فِعْلَانٌ	36. ⁹ مَفْعِلَةٌ.

219. Noli putare, omnia haec nomina verbi ab uniuscujusque verbi forma *primitiva* derivari; unum tantum vel pauca nomina.

unumquodque verbum habet, et, quae habeat, in lexicis indicata invenies.

220. Frequentissimi usus eamque ob causam scitu necessariae hae quinque nominum verbi formae sunt:

1. ⁹فَعْلٌ 6. ⁹فَعَلٌ 15. ⁹فَعَالَةٌ 30. ⁹فُعُولٌ 32. ⁹فُعُولَةٌ.

1) ⁹فَعْلٌ est nomen abstractum verborum transitivorum formarum ⁹فَعَل et ⁹فَعِل, ut ⁹قَتَلَ interfecit, ⁹قَتْلٌ actio aut passio (223) interficiendi, interfectio, ⁹فَهَم intellexit, ⁹فَهْم actio aut passio intelligendi, intellectus.

2) ⁹فَعَلٌ est nomen abstractum verborum intransitivorum formae ⁹فَعِل (38.105.), ut ⁹فَرِح laetatus est, ⁹فَرَح laetitia, ⁹مَرَضٌ aegrotavit, ⁹مَرَضٌ morbus.

3) ⁹فُعُولَةٌ et ⁹فَعَالَةٌ sunt nomina abstracta verborum mediae Dammae, ut ⁹سَهْلٌ facilis fuit, ⁹سُهُولَةٌ et ⁹سَهَالَةٌ facilitas, ⁹خَشِنٌ asper fuit, ⁹خُشُونَةٌ asperitas, ⁹سَرَوٌ liberalis fuit, ⁹سَرَاوَةٌ liberalitus.

4) ⁹فُعُولٌ est nomen abstractum verborum intransitivorum formae ⁹فَعَل, ut ⁹قَعَد et ⁹جَلَس sedit, ⁹قُعُودٌ et ⁹جُلُوسٌ actio aut status sedendi.

Ad not. Nomina abstracta verborum fugam et detractionem denotantium formae ⁹فَعَالٌ esse solent, verborum morbum aut infirmitatem exprimentium formae ⁹فُعَالٌ, verborum motum incitatioorem et diuturniorem indicantium formae ⁹فَعْلَانٌ, verborum actionem eundi significantium formae ⁹فَعِيلٌ, verborum sonandi et clamandi formae ⁹فَعَالٌ et ⁹فَعِيلٌ, verborum denique munus aut artem aut quaestum indicantium formae ⁹فَعَالَةٌ; ut ⁹نَفَرَ a ⁹نَفَارٌ aufugit, ⁹إِبَى ab ⁹أَبَى recusavit; ⁹سَعَلَ a ⁹سُعَالٌ tussivit; ⁹طَارَ a ⁹طَيْرَانٌ volavit; ⁹رَجَلَ a ⁹رَجْلٌ profectus est; ⁹نَعَبٌ et ⁹نَعِيبٌ a ⁹نَعَبٌ crocitavit; ⁹خَلَفَ a ⁹خَلِيفَةٌ successor, ⁹حَلِيفَا fuit, ⁹كَتَبَ a ⁹كِتَابَةٌ scripsit, ⁹سَرِيبَا fuit, ⁹خَيَّاطٌ a ⁹خَاطٌ suit, acu opus aut quaestum fecit.

221. Ea verba, quorum media radicalis in perfecto vel duabus vel tribus cum vocalibus efferri potest, quaeque secundum

II. De Nom. A. De nn. subst. et adj. 1. De deriv. a. De nn. deverb. 67

vocalem, quacum illa effertur, significationem variant, plura nomina habent, quorum unumquodque uni ex eorum formis ejusque significatui respondet. Ita رَفَعَ est nomen formae رَفَعَ *sustulit*, رَفَعَةٌ et رَفَعَةٌ sunt nomina formae رَفَعَ *elatus fuit*, رَفَاعَةٌ et رَفَاعَةٌ sunt nomina formae رَفَعَ *altae vocis fuit*.

222. Verbum, si unius formae et plurium significationum est, interdum plura nomina habet, quorum unumquodque uni ex ejus significationibus proprium est.

223. Nomina verbi sensu et activo et passivo usurpantur, ut قَتَلَ *caedes, quam ipse perpetravit* et *caedes, quae in eo perpetrata est*, لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا *ne turbas edite in terra postquam bene ordinata est*, هَذِهِ السَّيَّةُ أَظْهَرَ الْإِيمَانَ الْقَوْلَ بِخَلْقِ الْقُرْآنِ *hoc anno Mamun professus est sententiam, Qorânnum esse creatum*.

Adnot. Sunt etiam nomina verbi significationis semper passivae, ut وَجُدَ *existencia* a وَجَدَ *inventus est, exstitit*. Nomen activi وَجَدَ *invenit est* وَجَدَانٌ *invenire*.

224. Nomina formarum derivatarum verbi firmi trilateri haec sunt:

- II. فَعَّالٌ et فَعَّالٌ فَعَّالٌ, تَفَعَّلَ, تَفَعَّلَ, تَفَعَّلَ
- III. فَيَعَّالٌ et فَعَّالٌ, مُفَاعَلَةٌ
- IV. فَعَّالٌ et فَعَّالٌ, اِفْعَالٌ
- V. تَفَعَّلَ
- VI. تَفَاعُلٌ
- VII. اِنْفَعَالٌ
- VIII. اِفْتَعَالٌ
- IX. اِفْعِلَالٌ
- X. اِسْتِفْعَالٌ
- XI. اِنْفِعِلَالٌ.

Adnot. Ex nominibus formae II. تَفَعَّلَ frequentissimi usus est; تَفَعَّلَ proprium est verbis tert. rad. و et ي. Ex nominibus formae III. مُفَاعَلَةٌ saepissime adhibetur, haud raro tamen

etiam ⁹فَعَالٌ. Ex nominibus formae IV. ⁹إِنْفَعَالٌ paene solum usitatum est.

225. Nomina verborum quadriliterorum haec sunt:

I. ⁹فَعْلَالٌ et ⁹فَعْلَلَةٌ

II. ⁹تَفَعَّلٌ

III. ⁹إِنْفَعْلَالٌ

IV. ⁹إِنْفَعْلَالٌ

226. In formandis nominibus verborum mediae geminatae regulae § 135 expositae observandae sunt. Secundum quas regulas ⁹مَدَدٌ in ⁹مَدٌّ, ⁹مَرَدَدٌ in ⁹مَرَدٌ (nom. verbi ⁹رَدَدٌ), ⁹تَغَرَّرَةٌ in ⁹تَغَرَّرٌ (nom. f. II. verbi ⁹غَرَّرَ) contrahuntur.

Ad not. a. Ea nomina verborum mediae geminatae, quorum et prima et media radicalis cum Fetha pronuntiatur, non contrahuntur, ut ⁹سَدَدٌ, ⁹دَبَبٌ, ⁹عَلَلٌ, ⁹عَصَصٌ.

Ad not. b. Nomina formarum III. et IV. aequè contrahi possunt aq non contrahi, ut ⁹مَبَادَةٌ et ⁹مَبَادَدَةٌ, ⁹تَبَادٌ et ⁹تَبَادَدٌ.

227. In formandis nominibus verborum hēmzatorum Arabes plane easdem, quas in ipsis his verbis declinandis, sequuntur regulas (147—152).

228. Nomina eorum verborum primae و, quorum و in imperfecto et imperativo ejicitur et abjicitur (158. 160), et ipsa primam radicalem amittunt, ut

⁹ عَدَدٌ	a	⁹ وَعَدٌ	impf.	⁹ يَعِدُ	impt.	⁹ عَدٌ
⁹ عِظَةٌ	...	⁹ وَعِظٌ	⁹ يَعِظُ	⁹ عِظٌ
⁹ دَعَةٌ	...	⁹ وَدَعٌ	⁹ يَدَعُ	⁹ دَعٌ
⁹ زِنَةٌ	...	⁹ وَزَنٌ	⁹ يَزِنُ	⁹ زِنٌ
⁹ دِپَةٌ	...	⁹ وَدِىٌ	⁹ يَدِى	⁹ دِ.

Terminatio ⁹ـَ, qua nomina horum verborum instructa sunt, primam radicalem abjectam compensat.

Ad not. a. Haud pauca tamen eorum verborum primae و, quae hanc litteram in imperfecto amittunt, nomina formae ⁹فَعْلٌ habent, ut ⁹وَجَرٌ impf. ⁹يَجِرُ, nom. verbi ⁹وَجَرَ, ⁹وَجَنٌ impf. ⁹يَجِنُ, nom.

II. De Nom. A. De np. subst. et adj. 1. De deriv. a. De nn. deverb. 69

verbi ^{وَجَن}; aliorum talium verborum nomina et hujus et formae anomaliae sunt, ut ^{وَضَع} et ^{وَضَع} vel ^{وَضَع} a ^{وَضَع}, ^{وَزَن} et ^{وَزَن} a ^{وَزَن}, ^{وَعَد} et ^{وَعَد} a ^{وَعَد}.

Ad not. b. In nominibus verborum primae و haec litera, ubi Gèzmâ instructam Kèsra antecedit, in ی mutatur, ut ^{إِيَاب} pro ^{إِيَاب} nom. f. IV. verbi ^{وَجَب}, ^{إِسْتَوْفَا} pro ^{إِسْتَيْفَا} nomen f. X. verbi ^{وَفَى}; cf. 161.

229. Nomina a verbis mediae و et ی derivata in iisdem, in quibus verba eorum a verbis firmis discedunt, ab horum verborum nominibus differunt.

230. Ubi nomen verborum mediae و et ی formam ^{فَعَل} habet, literae radicales و et ی servantur, ut ^{قَوْل}, ^{سَيْر}.

231. Litera و, ubi cum Fèṭḥa pronuntiatam Kèsra antecedit, in ی mutatur, ut ^{قِيَام} pro ^{قِيَام} nom. verbi ^{قَام}, ^{صِيَانَة} pro ^{صِيَانَة}, ^{إِنْقَاد} a ^{إِنْقَاد} forma ^{إِنْقَاد} nom. verbi ^{صَانَ}, ^{إِنْقِيَاد} pro ^{إِنْقِيَاد} a forma ^{قَانَ} quae est f. VII. verbi ^{قَانَ}.

232. Verbis mediae و et ی peculiaris est forma nominis ^{فَعْلُوَة}. Qua in forma locum secundae radicalis semper litera ی tenet, ut ^{بَيْن} ex ^{بَانَ} a ^{بَيْنُونَة}, ^{دَوَم} ex ^{دَام} a ^{دَيُومَة}, ^{غَيْب} ex ^{غَاب} a ^{غَيْبُونَة}.

233. Nomina f. IV. et X. verborum mediae و et ی ab analogia sic recedunt, ut pro ^{إِقْوَام} et ^{إِسْتَقْوَام} dicatur ^{إِقَامَة} et ^{إِسْتَقَامَة}; item pro ^{إِفْيَاد} et ^{إِسْتِطْيَاب} dicatur ^{إِفَادَة} et ^{إِسْتِطَابَة}.

234. In nominibus verborum tertiae و et ی ultima radicalis, ubi eam media radicalis Gèzmâ notata proxime antecedit, servatur, ut ^{رَضَوَان}, ^{رَضُو}, ^{لَقَى} ^{رَمَى}, ^{عَزُو}.

235. In iis nominibus verborum tertiae و et ی, quae formae ^{فَعَل} et ^{فَعَل} sunt, ultima radicalis, ubi ی est, Dammâ suâ abjectâ et nunatione in Fèṭḥam mediae radicalis rejectâ, ubi و est, insuper in ی mutata quiescit, ut ^{رَضَى} pro ^{رَضَى}, ^{لَقَى} pro ^{لَقَى} et hoc pro ^{لَقَى}. Cf. 189 3.

236. In iis nominibus verborum tertiae و, quae formam فَعَلَةٌ habent, و Fèthâ suâ abjectâ in l productionis mutatur, ut حَيَوَةٌ pro صَلَوَةٌ, حَيَوَةٌ pro صَلَوَةٌ.

Ad not. a. Scribitur tamen etiam etymologiae respectu habito haud raro صَلَوَةٌ et حَيَوَةٌ vel صَلَوَةٌ et حَيَوَةٌ. Vid. 7 Adnot. c.

Ad not. b. Eodem modo, quo dicitur حَيَوَةٌ pro حَيَوَةٌ, pro مَرَضِيَّةٌ dicitur مَرَضًا, pro مَرَضِيَّةٌ: مَرَضًا.

237. Ubi nomina verborum tertiae و formae فُعُولٌ et فُعُولَةٌ sunt, dimidia pars Dammae productae, qua secunda harum formarum litera instructa est, cum ultima radicali in و coalescit, altera pars hujus vocalis correpta manet, ut عَلُوٌ pro عَلُوٌ. — Ubi nomina verborum tertiae ي formae فُعُولٌ et فُعُولَةٌ habent, dimidia pars Dammae productae harum formarum primum in و, deinde vi tertiae radicalis in ي mutatur; quae litera cum ultima radicali coalescens (ي), ut Damma mediae radicalis in Kèsram transeat efficit, ut شُصْرِي pro شُصْرِي, رُقْرِي pro رُقْرِي. Cf. 192.

238. In iis nominibus verborum tertiae ي, quae formae فُعُولٌ sunt, dimidia pars Kèsrae productae in ي mutata cum tertiae radicali conjungitur, altera pars brevis manet, ut هَوِيٌ pro هَوِيٌ a rad. هَوَى, impf. يَهْوِي. — In iisdem nominibus verborum tertiae و, ultima radicalis in ي transit et cum dimidiâ parte Kèsrae productae in ي mutatâ in ي coalescit, ut أَلِيٌ pro أَلِيٌ et hoc pro أَلِيٌ a rad. أَلَا, impf. يَأْلُو.

239. In nominibus verbi, quae formarum فَعَالٌ, فَعَالٌ et فَعَالٌ sunt, tertiâ radicalis verborum ultimae و et ي in Hènzam mutatur, ut سَرَاوٌ pro سَرَاوٌ et سَرَاوٌ. Idem fit in nominibus verbi ff. IV., VII. et sequentium, ut أَعْطَى ab أَعْطَى, إِرْجَاوٌ ab إِرْجَاوٌ, إِسْتَدْعَى ab إِسْتَدْعَى. Causa literarum و et ي in l mutatarum est Fèthâ producta, quae eas antecedit.

β) De nominibus vicis.

240. Actionem semel (مَرَّةً) factam Arabes terminatione َ nominibus verbi (in forma primitiva verbi trilateri semper nomini

formae فَعَّلَ in forma primitiva verbi quadriliteri semper nomini formae (فَعْلَالٌ) adjectâ indicant, ut تَصَرُّعٌ, تَعَدُّعٌ, قَوْمَةٌ, دِحْرَاجَةٌ, actio adjuvandi, sedendi, standi, vol- vendi, contristandi, educendi semel facta. Quae nomina verbi terminatione ـة aucta اِسْمَاءُ الْمَرَّةِ nomina unius vicis, i. e. nomina actionem una vice factam indicantia, appellantur.

Adnot. a. Nomina vicis a verbis infirmis derivata in forma primitiva a forma nominum vicis verborum firmorum non discedunt, ut رَمِيَّةٌ, عَدَوَةٌ, قَوْمَةٌ, وَعَدَةٌ a قَامَ, وَعَدَ, رَمَى, عَدَا.

Ad not. δ. Nominibus verbi in ۞_ exeuntibus terminatio ۞_
suffigi nequit. Quibus, ut actio semel facta indicetur, vox وَاَحَدٌ
una adjicitur, ut ۞_ وَاَحَدٌ ۞_ اِقَامَةٌ actio constituendi semel factu.

Adnot. c. A nominibus vicis dualis et pluralis formari potest,
ut نَصْرَاتٌ, نَصْرَتَانِ actio adjuvandi bis, saepius facta.

γ) De nominibus speciei.

241. Nomen speciei, اِسْمُ النَّوعِ, est nomen verbi formae
فِعْلَةٍ actionis speciem indicans, ad quam praedicatum generalius
alicui personae vel rei tributum restringitur, ut هُوَ حَسَنٌ كِتَبَةً
bonus est quod attinet ad modum scribendi i. e. bene scribit.

Ad not. Nomina speciei a verbis derivatis et quadriliteris ducta a nominibus vicis horum verborum formâ non differunt.

δ) De nominibus loci et temporis.

242. Nomina a grammaticis Arabicis **أَسْمَاءُ الظَّرْفِ** *nomina*
vasis et **الْأَلْبَانِ** *nomina loci et temporis* (in
 quo aliqua actio fit aut aliquis status locum habet) appellata ita
 formantur, ut 1) radici syllaba **مَ** praefigatur — quā praefixā,
 vocalis primae radicalis abjicitur (cf. 45) —, 2) secunda
 radicis litera, si in imperfecto Kēsra vel Fèthâ instructa est,
 iisdem cum vocalibus, si in illius temporis forma Dammam sibi
 superpositam habet, cum vocali Fèthâ efferatur, et 3) locum
 vocalis literae ultimae radicis nunatio (ن) occupet, ut **يَجْلِسُ**

locus, in quo, aut tempus, quo aliqui sedent, locus aut tempus consessus, colloqui, confabulationis a جَلَسَ *consedit, sedit, impf. يَجْلِسُ; مَشَقَلٌ locus, in quo, aut tempus, quo quis aliqua re facienda occupatur, a شَقَلَ occupavit aliquid faciendo, impf. يَشَقُلُ; مَكْتَبٌ schola, in qua ars scribendi docetur et discitur a كَتَبَ scripsit, impf. يَكْتُبُ; مَسْلَحٌ locus, ubi mactantur et excoriantur animalia a سَلَخَ excoriavit animalia, impf. يَسْلُخُ.*

Ad not. a. Nomina loci et temporis اَسْمَاءُ الظَّرْفِ dicuntur, quia locus et tempus quasi vas sunt, quo actio vel status continetur.

Ad not. b. Duodecim nomina loci et temporis, quorum radix in imperfecto literam secundam Dammā signatam habet, cum Kèsrā secundae radicalis efferuntur. Sunt autem haec:

جَزَرٌ locus, ubi camelus mactatur.

مَسْقَطٌ locus, in quem aliquid cadit.

مَنْبِتٌ locus, ubi plantae proveniunt.

مَرْفِقٌ locus, ubi quis cubito innititur; cubitus ipse.

مَغْرِبٌ locus occasus solis, occidens.

مَشْرِقٌ locus ortus solis, oriens.

مَسْجِدٌ locus adorationis, aedes sacra.

مَسْكِنٌ locus ubi habitatur.

مَفْرَقٌ is capitis locus, unde crines separantur et in diversas partes abeunt, vertex, seu medium capitis.

مَطْلِعٌ locus adscensus.

مَنْخَرٌ locus spirationis per nasum, naris.

مَنْسَكٌ locus, ubi victima in festo victimarum immolatur.

Quorum nominum quinque posteriora, et, secundum nonnullos grammaticos, etiam sex priora aequae cum Fethā ac cum Kèsrā mediae radicalis pronuntiari possunt. — Pro مَنْخَرٌ etiam مَنْخَرٌ dicitur.

243. In omnibus nominibus loci et temporis a verbis primae , ductis, etiam in iis, quae a verbis primae , quorum n imperfecto excidit (158.160.), derivata sunt, prima radicalis servatur. Item in iisdem nominibus omnibus secunda radicalis cum Kèsra effertur, ut مَوْعِدٌ locus aut tempus pro-
 sionis, condictus locus, condictum tempus, a وَعَدَ , pro-
 sit, impf. يَعِدُ; مَوْضِعٌ locus, in quo aliqua res posita,
 locata est, locus, a وَضَعَ , posuit, impf. يَضَعُ; مَوْجِهٌ lo-
 , in quem quis gressum dirigit, a وَجَّهَ , in aliquem lo-
 n gressum direxit, impf. يَرْجِهُ.

244. Nomina loci et temporis a verbis mediae , et ي, orum prima radicalis in imperfecto cum Dammâ vel Fèthâ ductâ effertur, derivata secundum regulam § 242 propo-
 am mediam radicalem Fèthâ signatam habent, ita tamen, ut
 (vid. 170. 1. b), vocali suâ in consonantem proxime antece-
 ntem vocali vacuam rejectâ, in ! transeat, ut مَقَامٌ pro مَقْرُومٌ
 us, in quo quis stat, constitutus est, a قَامَ stetit,
 mpf. يَقْرُومُ; مَغَاصٌ pro مَغْرُوصٌ locus, ubi se demergit uri-
 ator, a غَاصَ urinatus est, impf. يَقْرُصُ. — Nomm. l. et
 mp. ducta a verbis mediae ي, quorum prima radicalis in
 pf. cum Kèsrâ productâ pronuntiatur, mediam radicalem
 èsrâ notatam habent, ita tamen, ut ea (vid. 170. 1. b.),
 cali suâ in primam radicalem vocali carentem rejectâ, in
 quiescens mutetur, ut مَصِيرٌ pro مَصِيرٌ locus, in quem quis
 officiscitur, profectus est, صارَ impf. يَصِيرُ.

245. Nomina loci et temporis a verbis tertiae , et ي ducta in
 dem a nomm. l. et temp. verbi firmi recedunt, in quibus ea illo-
 m verborum nomina, quae formarum فُعِلَ sunt, a nomm. verbi firmi
 sdem formas habentibus differunt (235.), ut مَنَجَى locus refugii
 o مَنَجَرٌ a نَجَا evasit, مَرْعَى locus pasturae pro مَرْعَى a رَعَى pavit.

246. Nominibus loci et temporis haud raro terminatio
 - additur, ut مَقْبَرَةٌ locus sepulturae, coemeterium, مَشْرِقَةٌ
 us apricus, مَقَارَةٌ locus cavatus, caverna, مَرْعَاءٌ locus
 isturae.

Adnot. Ubi nomen loci a verbo firmo ductum terminationem مَقْبَرَةٍ adsciscit, secundae radicali pro Fètha Damma superponi potest, ut مَقْبَرَةٌ coemeterium.

247. Nonnulla nomina loci et temporis a verbis primae, ducta formam habent مِفْعَالٌ , quae est una ex formis nominum instrumenti (vid. infr. § 249), ut مِيلَادٌ *tempus nativitatis*, a وَلَدَ , peperit; مِيعَادٌ *momentum temporis promissis praestandis destinatum*, a وَعَدَ promisit; مِيعَاتٌ *tempus alicui rei faciendae destinatum*, a وَقَّتَ praefinivit certo tempore.

248. Nomina loci et temporis a formis derivatis et radicibus quadriliteris ducta ita formantur, ut imperfecto generis passivi 1) loco pronominum praefixorum يُ , تُ etc. litera م Dammâ instructa (مُ) praemittatur, et 2) loco terminationis ن nunatio adjiciatur, quo fit, ut cum nn. patientis formarum, a quibus ducta sunt, formâ prorsus convenient, ut أَدْخَلَ *introduxit aliquem*, impf. pass. يُدْخَلُ , مُدْخَلٌ l., *in quem, vel tempus, quo quis introducitur*; انْصَرَفَ , impf. pass. يَنْصَرِفُ , مَنْصَرَفٌ l., *in quem, vel temp., quo quis recedit*; صَلَّى *preces fecit*, impf. pass. يُصَلِّي , مُصَلًّى l. *precationis, oratorium*; اِلْتَقَى *occurrit, obviam venit*, impf. pass. يُلْتَقَى , مُلْتَقًى l., *ubi duo pluresve sibi occurrunt*.

ا) De nominibus instrumenti.

249. Nomina instrumentum indicantia, quo quis utitur ad aliquam actionem faciendam, أَسْمَاءُ آلَاةٍ , nn. instrumenti, appellata, formarum sunt مِفْعَالٌ et مِفْعَلَةٌ , itaque a nn. l. et temp. maxime vocali Kèsrâ differunt, quâ signatam habent م radici praefixam, ut مِقْوَدٌ *habena, qua jumentum ducitur regiturve*, a قَادَ duxit; مِفْتَاحٌ et مِفْتَحٌ *instr., quo clausum quid aperitur*; فَتَحَ *aperuit*; مِيزَانٌ *libra*, a وَزَنَ *libravit*; مِكْنَكَةٌ *scopae, quibus everritur domus*, a

كَ *verrit domum*; مِرْقَاةٌ *instr., quo ascenditur, scala, a*
رَقَّ *ascendit.*

Ad not. Pauca quaedam nn. instr. formarum مُفْعَلٌ et مُفْعَلَةٌ
sunt, ut مُنْخَلٌ *cribrum, a* خَلَّ *cribravit, مُدْتَى instr., quo quid*
contunditur, malleus ligneus gossipiarii, a دَقَّ *contudit.*

§) De nominibus agentis et patientis.

250. Nomina a grammaticis Arabicis اَسْمَاءُ اَلْفَاعِلِ *nomina*
agentis, et اَسْمَاءُ اَلْمَفْعُولِ *nomina patientis*, dicta non sunt
participia, quum per se nullam temporis definiti notionem
contineant, sed adjectiva verbalia, i. e. a verbis du-
cta. Nomina quibus appellantur, neque a sua, neque a ver-
bi, a quo ducuntur, significatione, sed a genere duxerunt, a
quo derivantur. Ita v. c. قَائِمٌ *stans* et مُنْتَظِمٌ *ordinatus*,
etiam illud a verbo neutro ductum est, hoc significationem pas-
sivam habet, tamen, utpote a genere activo derivata, nomina
agentis sunt.

Ad not. Adjectiva verbalia saepissime eodem modo, quo in
omnibus linguis, substantiva fiunt.

251. Adjectiva verbalia a forma prima verbi trilateri de-
rivata duarum maxime formarum sunt, فَاعِلٌ et مَفْعُولٌ, qua-
rum illa adjectivis a gen. act. ductis, nn. agentis, haec adje-
ctivis a gen. pass. derivatis, nn. patientis, propria est, ut
كَاتِبٌ *scribens, a* كَتَبَ, مَكْتُوبٌ *scriptus, scriptum, a* كَتَبَ;
حَاكِمٌ *judicans, judeo, a* حَكَمَ; مَوْجُودٌ *quod invenitur, ens*
existens, a وَجَدَ.

252. Praeter adjectiva a f. I. verbi trilateri derivata, quae
harum duarum formarum principalium sunt, alia reperiuntur,
quae sunt formarum فَعْلٌ, فَعِلٌ, فَعِيلٌ, فَعُلٌ, فَعُولٌ.
فُعْلَانٌ, فُعْلَانٌ, فُعْلَانٌ, فُعْلَانٌ, فُعْلَانٌ, فُعْلَانٌ. Quo-
um adjectivorum plurima a verbis significationis neutrius du-
ta sunt, ac partim, et quidem maxima ex parte, qualitatem

aliovi p. vel r. inhaerentem inque ea constanter manentem (cf. § 38.) exprimunt, partim etiam quandam intensiōis notionem habent, ut صَعْبٌ *difficilis* a صَعَبٌ *difficilis fuit*, حَسَنٌ *pulcher* a حَسْنٌ *pulcher fuit*, وَعِزٌّ *incessu difficilis*, رَحِيمٌ *misericors* a رَحَمٌ *misertus est alicujus* et شَهِيدٌ *testis*, martyr a شَهِدٌ *testatus est*, جَلٌّ *grossus* et دِقٌّ *gracilis*, حَلْوٌ *dulcis*, كَذِبٌ *mendax* a كَذَبٌ *mentitus est* et أَكْرَبٌ *edax* ab أَكَلَ *edit*, عَجَابٌ et عَجَابٌ *mirabilis*, أَحْمَرٌ *ruber* et أَحْدَبٌ *gibber*, سَكْرَانٌ *ebrius*, لَذِمَانٌ *quem poenitet*, عُرْيَانٌ *nudus*.

Ad not. a. Formae فَعِيلٌ, فَعِيلٌ et فَعْلَانٌ, necnon formae أَفْعَلٌ iis in adjectivis, quae colorem et difformitatem denotant, propriae sunt adjectivis a verbis neutris, quae paradigma فَعَلَ sequuntur, derivatis. A verbis neutris paradigma فَعِلٌ sequentibus maxime adjectiva formae أَفْعَلٌ ducuntur. Ex verbis neutris, quae paradigmatis فَعَلَ يَفْعُلُ sunt, omnium formarum adjectiva, raro tamen adjectiva formae أَفْعَلٌ oriuntur.

Ad not. b. Adjectiva formarum فَعُولٌ et فَعِيلٌ a verbis transitivis derivata plerumque significationis passivae sunt, ut قَتِيلٌ *occisus* = مَقْتُولٌ.

Ad not. c. Earundem formarum adjectiva, ea maxime, quae formae فَعُولٌ sunt, saepissime vel altum qualitatis, quae subjecto suo inest, gradum, vel actionem a subjecto suo cum intensiōe factam, vel saepissime iteratam indicant ideoque أَيْنِيَّةُ الْمَبَالِغَةِ formae intensiōis, appellantur.

253. Ab adjectivo verbali formae فَاعِلٌ aliarumque etiam formarum adjectivis verbalibus adjectivum derivatur forma فَعَّالٌ, quod, adjectivis formarum فَعُولٌ et فَعِيلٌ notione propinquum, primitivorum suorum notioni intensiōis vel consuetudinis notionem addit ideoque اِسْمُ الْمَبَالِغَةِ, *nomen intensiōis* vocatur, ut أَكِيلٌ *edens*, أَكَّالٌ *edax*, كَاذِبٌ *qui mentitur*, ذَابٌ

mentiri solet, mendax, عَالِمٌ *sciens*, عَلَامٌ *valde doctus*, حَسَنٌ *pulcher*, حَسَانٌ *perquam pulcher*.

Ad not. a. Formae قَعَالٌ inprimis nomina opificum et artificum sunt, ut خَبَازٌ *pistor*, خَيَّاطٌ *sartor*, كَجَّارٌ *faber lignarius*, سَقَّاءٌ *aquarius*.

Ad not. b. Nonnullis adjectivis hujus formae terminatio ة additur, qua intensio- nis notio, quam habent, etiam augetur, ut عَلَامٌ *valde doctus*, عَلَامَةٌ *mirifica doctus*.

254. Ab adj. verbalibus trium radicalium vel trium radd. insuper literae productionis adjectiva derivantur formae أَفْعَلٌ, quae forma vim comparativi et superlativi Latinorum abet eamque ob causam اِسْمُ اَلتَّفْضِيلِ, *nomen excellentiae*, vel اَفْعَلُ اَلتَّفْضِيلِ, *forma excellentiae*, vocatur, ut حَسَنٌ *pulcher*, اَحْسَنُ *pulchrior*, *pulcherrimus*, اَقْبَحُ *turpius*, اَقْبَحُ *turpior*, *turpissimus*.

255. Ab adj. verbb. gen. pass. et formarum derivatarum, nec non ab adj. verbb., quae colorem vel deformitatem denotant, et ab his quidem eam ob causam, quod ipsa formae اَفْعَلٌ sunt, اَسْمَاءُ اَلتَّفْضِيلِ derivari non solent. Ut exprimatur, aliquem alios antecellere iis qualitatibus, quas haec adjectiva denotant, eorum nominibus qualitatis vel nominibus verbalibus in accusativo positis adjectiva comparativa اَشَدُّ *fortior*, اَحْسَنُ *pulchrior*, اَقْبَحُ *turpior*, خَيْرٌ *melior*, شَرٌّ *pejor* etc. praemittuntur, ut اَشَدُّ حُمْرَةً *rubrior*, pr. *vehementior* rubedine, اَحْسَنُ تَعْلِيمًا وَتَأْدِيبًا *aptior ad docendum et educandum*. Quae loquendi ratio interdum ibi etiam adhibita reperitur, ubi adjectivum comparativum poni poterat, ut اَشَدُّ قَسْرًا *deinde corda vestra dura facta sunt et similia erant lapidibus vel vehementiora (lapidibus) duritie*; pro اَشَدُّ قَسْرًا dici poterat اَقْسَى.

256. Adjectiva verbalia gen. act. et pass. formarum derivatarum verbi trilateri et formarum verbi quadrilateri haec sunt:

Adjectiva verbalia formarum derivatarum verbi trilateri.

Act.	Pass.	Act.	Pass.
2. مُفَعِّلٌ	مُفَعَّلٌ	7. مُنْفَعِلٌ	مُنْفَعَلٌ
3. مُقَاعِلٌ	مُقَاعَلٌ	8. مُنْقَعِلٌ	مُنْقَعَلٌ
4. مُفْعِلٌ	مُفْعَلٌ	9. مُفَعِّلٌ	deest
5. مُتَفَعِّلٌ	مُتَفَعَّلٌ	10. مُسْتَفْعِلٌ	مُسْتَفْعَلٌ
6. مُتَقَاعِلٌ	مُتَقَاعَلٌ	11. مُفْعَالٌ	deest.

Adjectiva verbalia verbi quadrilateri.

Act.	Pass.	Act.	Pass.
1. مُفَعِّلٌ	مُفَعَّلٌ	3. مُفَعِّلٌ	مُفَعَّلٌ
2. مُتَفَعِّلٌ	مُتَفَعَّلٌ	4. مُفَعِّلٌ	مُفَعَّلٌ

Adnot. Adj. verbb. ff. deriv. verbi trilateri et ff. verbb. quadril. duabus tantum rebus ab imperfectis earundem formarum differunt: 1) syllabā م loco praefixorum ن etc. praemissā, et 2) nuntiatione adjectā; reliqua vocabulorum pars eadem est. Excipe tamen adj. verbb. gen. act. f. V. et. VI. verbi trilateri, nec non adj. verb. gen. act. f. II. verbi quadrilateri, quae ab earundem formarum imperfectis etiam in eo recedunt, quod mediam radicalem Kēsā, non Fēthā instructam habent.

257. In formandis adj. verbb. verborum mediae geminatae regulae § 135 expositae observandae sunt. Secundum quas regulas مَا دُ in مَا (vid. 13. Adnot.) et أَشَدُّ in أَشَدَّ contrahuntur.

258. In formandis adj. verbb. verborum hēmzatorum Arabes plane easdem, quas in ipsis his verbis declinandis, sequuntur regulas (147—152). Secundum quas regulas آثِرٌ scribitur pro أَثِرٌ (151), سَائِلٌ pro سَأَلَ (149), رَوِّفٌ vel رَوِّفٌ (quae brevior scribendi ratio est ex رَوِّفٌ orta cf. 17, 2) pro رَوِّفٌ, et لَيِّمٌ vel لَيِّمٌ pro لَيِّمٌ (149), مُوَأَثِّرٌ pro مُوَأَثِّرٌ (ib.), مُوَأَثِّرٌ pro مُوَأَثِّرٌ (147).

Adnot. $\hat{\text{I}}$, ubi cum Damma efferendum Kësra antecedit, in ي mutatur, ut هَانِي^2 pro هَانِا^2 .

259. In formandis adjj. verbb. verborum primae ي regula §163 proposita observanda est. Secundum quam pro مُتَسِّر^0 مُتَسِّر^0 dicitur مُوسِر^0 et مُوتِسِر^0 .

260. In nominibus agentis f. I. verborum mediae و , et ي locum mediae radicalis Jê hêmzatum secundum regulam §149 expositam ex Elif hêmzato ortum occupat, ut قَائِل^0 (ex قَال^0) pro سَايِر^0 (ex سَار^0) pro قَاوِل^0 , سَايِر^0 .

261. In nominibus patientis f. I. verborum mediae و , media radicalis Dammâ suâ in literam antecedentem vocali vacuam rejectâ eliditur, ut خُورِي^0 pro خُورِي^0 . In iisdem nominibus formae verborum mediae ي media radicalis Dammâ simul cum litera productionis eam sequente (و) elisâ in vocalem sibi respondentem (ي ي) transit, quacum, ي tanquam littera productionis manente, prima radicalis vocali carens efferatur, ut مَبْيُوع^0 pro مَبْيُوع^0 .

Adnot. Sunt tamen multa nn. pat. f. I. verbb. med. و , et plura etiam verbb. med. ي , quae a nn. pat. f. I. verbi firmi non recedant, ut مَضْرُون^0 a صَان^0 (صَوْن), خَاط^0 a مَخْبُوط^0 (خَيْط), مَكْنُول^0 a كَال^0 (كَيْل). In multis radd. med. و , et ي ambae formae simul usurpantur, ut مَكْنُول^0 et مَكِيل^0 .

262. Adj. verbb. formae فَعِيل^0 a radd. med. و , et ي derivata saepe in formam فَيْل^0 pro فَعِيل^0 contrahuntur, quae forma deinde haud raro in leviolem فَيْل^0 transit, ut مَيْت^0 et مَيْت^0 , هَيِّين^0 , لَيِّين^0 , مَوِيْت^0 , سَي^0 , نَيِّر^0 , هَيْن^0 et هَيِّن^0 , لَيْن^0 et لَيِّن^0 , سَوِي^0 et نَوِيِر^0 .

263. In formandis adjj. verbb. formarum derivatarum radicum med. و , et ي eaedem, quae in formandis imperfectis earundem formarum, observantur regulae.

264. De forma nn. ag. et pat. f. I. verbb. ultimae و , et ي .

in §§ 189 3) et 192 jam expositum est. — In formandis a verbis. formarum فَعُولٌ et فَعِيلٌ eadem, quae in formandis pat. (192) observantur regulae. Ex quibus عَدُوٌّ pro دُوٌّ, سَرِيٌّ pro سَرِيٍّ, بَغْرِيٌّ pro بَغْرِيٍّ, صَبِيٌّ pro صَبِيٍّ dicitur.

265. In adj. verbis. formae أَفْعَلٌ a radd. tertiae ي du-ultima radicalis eam ob causam, quod eam Fètha proxi antecedit (يَـ), Dammâ suâ abjectâ non effertur, ut يَـ pro أَزْهَى. In iisdem adj. a verbis tertiae, derivatis ultima radicalis eandem ob causam in ي mutata quiescit, ut يَـ pro أَزْهَى. Cf. 190 3). — In nn. pat. formarum derivatarum verborum tertiae ي ultima radicalis eam ob causam, quod eam Fètha proxime antecedit, Dammâ suâ abjectâ et nunatio in Fètham mediae radicalis rejectâ quiescit, ut يَـ pro مَرْمَى, مَوْلَى pro مَوْلَى. In iisdem nn. a verbis tertiae, ductis ي ma radicalis eandem ob causam vocali suâ abjectâ et nunatio in mediam radicalem rejectâ in ي mutata quiescit, ut يَـ pro مُعْطَر. Cf. 189 3) et 190 2).

b. De nominibus derivatis denominativis.

α) De nominibus unitatis.

266. Nomina, quae unum ex toto aliquo individuo genere vel unam totius alicujus ex pluribus ejusdem generis partibus constantis partem indicant et hanc ob causam a grammaticis Arabicis اَسْمَاءُ اَلْوَحْدَةِ, nomina unitatis sive individualitatis, appellantur, a primitivis suis totum genus vel totum ex ejusdem generis partibus constans significantibus additâ syllabâ ـة formantur, ut حَبَامٌ columbae, c. art. totum columbarum genus, حَبَامَةٌ una columba, ذَهَبٌ aurum, ذَهَبَةٌ particula auri, تَبَنٌ stramen, تَبْنَةٌ stipula una.

Ad not. Sunt igitur nn. unitatis plane ejusdem ac nn. vlt (240) et formae et significatûs.

β) De nominibus multitudinis, sive abundantiae

267. Nomina a grammaticis Arabicis اَسْمَاءُ اَلْكَثَرَةِ, nomina multitudinis, appellata locum magnâ ejus rei, a cui

De Nom. A. De nn. subst. et adj. 1. De deriv. a. De nn. denom. 81

mine ducta sunt, copiam abundantem indicant et, sive a ver-
originem ducunt, id quod rarissime, sive a nomine, id quod
epissime fit, ac quaecunque est forma nominis, a quo ducun-
r, duarum formarum sunt ^{مَفْعَلَةٌ} et ^{مَفْعَلٌ}, itaque et signi-
catum et forma proxime ad nn. l. et temp. accedunt, ut ^{مَأْسَدَةٌ}
locus leonibus abundans, ab ^{أَسَدٌ} leo; ^{مَبْطَخَةٌ} melonetum a
^{بَطِيخٌ} melo; ^{مَمْتَنَةٌ} cucumeretum a ^{تَمَرٌ} cucumis.

γ) De nominibus vasis.

268. Nomina vas, in quo aliqua res asservatur, significan-
tia et hanc ob causam ^{أَسْبَاءُ} ^{أَلْوَعَاءُ}, nn. vasis, dicta earun-
dem, quarum nn. instrumenti, a quibus significato tantum et
origine differunt, formarum sunt, ut ^{مِثْبَرٌ} sive ^{مِثْبَرَةٌ} theca, in
qua acus reponuntur, ab ^{إِبْرٌ} acus; ^{حَلْبٌ} vas, in quo lac
colletur, a ^{حَلَبٌ} lac.

Adnot. Pauca quaedam nn. vasis formarum ^{مُفْعَلٌ} et ^{مُفْعَلَةٌ}
sunt, ut ^{مُدْهَنٌ} vas, in quo unguenta asservantur, a ^{دُهْنٌ} un-
guentum, ^{مُحَلَّةٌ} capsula, in qua collyrium (pec. stibium) asserva-
tur*) a ^{حُلٌّ} collyrium (pec. stibium). Quibus in vocibus ^م prae-
fixum et secunda radicalis eam ob causam cum Damma efferri vi-
dentur, quia prima radicalis nominis, a quo ducuntur, eadem cum
vocall pronuntiat.

δ) De nominibus adjectivis relativis.

269. Terminatione ^ي nominibus substantivis et adjecti-
vis addita adjectiva formantur relationes originis, terrae, fa-
miliae, clientelae, qualitatis etc. indicantia eamque ob causam a
grammaticis Arabicis ^{الْأَسْبَاءُ} ^{الْمَنْسُوبَةُ}, nomina relativa, si-
ve ^{الْتِسْبَاتُ}, relationes, dicta, ut ^{أَرْضِيٌّ} ^{أَرْضٌ} terrestris, ab ^{أَرْضٌ}
terra; ^{شَمْسِيٌّ} ^{شَمْسٌ} solaris, a ^{شَمْسٌ} sol; ^{مِصْرِيٌّ} ^{مِصْرٌ} Aegyptius, a

*) Vox ^{مُحَلَّةٌ} probe distinguenda est a voce ^{مُحَلٌ} instrumentum,
quo oculi illinuntur collyrio (stibio).

أَلْحَسَنُ *Hasanida*, ab حَسَنِي *Aegyptus*; مِصْرُ *libertus Sa'di*, a سَعْدٌ *Sa'd*; عَلِيٌّ *theoretic* عِلْمٌ *scientia*; عَمَلِيٌّ *practicus*, ab عَمَلٌ *actio*; يَلِيٌّ *longus*; طَيِّبٌ *bonus*, a طَيِّبِي.

270. Syllabae يَ et ا, ubi a substantivo, quod minatur, adjectivum relativum formandum est, abjiciuntur مَكِّي *Meccanus*, a مَكَّة *Mecca*; أَفْرِيقِيٌّ *Africanus* أَفْرِيقِيَّةٌ *Africa*.

271. Media radicalis substantivi trilateri, ubi cum effertur, in adj. rel. ab eo derivato cum Fèthā pronuntur ut مَلِكِيٌّ *regalis*, a مَلِكٌ *rex*. — Ubi etiam prima radicalis substantivi trilateri Kèsrā signata est, in adj. rel. ab eo effertur et media radicalis et cum Fèthā et cum Kèsra effertur ut إِبِلِيٌّ et (quae melior forma est) إِبِلِيٌّ *camelinus*, *cameli*. — Ubi prima radicalis primitivi cum Kèsra, secundum cum Fèthā effertur, secunda radicalis in adj. rel. et cum Kèsra et cum Fèthā pronuntari potest, ut عِنَبِيٌّ et (quae melior forma est) عِنَبِيٌّ, ab عِنَبٌ *uvae*. — Ubi penultima radicalis primitivi quadrilateri cum Kèsra effertur, haec radicalis adjectivo relativo servari solet, ut عَرَجِسِيٌّ *Argisanus*, ab عَرَجِسٌ (nomen loci). — Ubi litteram penultimam primitivi Kèsra signatam littera productionis antecedit, aut primitivum, cujus penultima cum Kèsra effertur, primum quam quatuor litteras habet, Kèsra in adj. rel. servatur, ut نَاصِرِيٌّ, ab نَاصِرٌ *navis*; مُسْتَنْصِرِيٌّ, ab مُسْتَنْصِرٌ *Mostansir*; فَاطِمِيٌّ a فَاطِمَةٌ *Fátima*.

272. Kèsra producta primitivorum, quae formarum plurimum sunt, in adj. rel. ab iis derivatis in Fèthā mutatur, ut جَزَرِيٌّ, مَدَنِيٌّ, سَقِينِيٌّ, a جَزِيرَةٌ *Gesira*, *Medina*, سَفِينَةٌ *navis*. Interdum tamen Kèsra produc-

mitivi servari aeque atque in Fètham brevem mutari potest, ut مَسِيحِي^١ et مَسِيحِي^٢, صَلَيبِي^١ et صَلَيبِي^٢, a مَسِيحٌ^١ Messias et صَلَيبٌ^١ *crux*. — Ubi nomen primitivum formarum فَعِيلٌ^١ et فَعِيلَةٌ^١ a verbo mediae geminatae vel mediae radicalis ي^١ et ى^١ ductum est, Kèsra producta in adj. rel. ab eo derivato manet, ut حَدِيدِي^١ *ferreus*, a حَدِيدٌ^١ *ferrum*; طَوِيلِي^١, a طَوِيلٌ^١ *longus*.

273. In adjj. rell. nominum priorum formarum فَعِيلٌ^١ et فَعِيلَةٌ^١ (vid. § 289) ى^١ eliditur, ut قُرَيْشِي^١ a قُرَيْشٌ^١, جُهَنِّي^١ a جُهَنَّةٌ^١ (nn. tribuum Arabicarum). Eodem modo ex أُمَيَّةٌ^١ *Omayja* fit أُمَيِّي^١ vel أُمَوِي^١.

274. Ubi ultimam radicalem primitivi duplex Jê (ي) cum Kèra efferendum antecedit, in adj. rel. alterum ى^١ eliditur, alterum, quod manet, Kèsram amittit, ita, ut cum antecedente Fèthâ diphthongum (ي) efficiat, ut طَيِّبِي^١ a طَيِّبٌ^١ *bonus*.

Adnot. Ex طَيِّي^١ (n. tribus Arabicæ) fit طَيَّاي^١ pro طَيِّي^١ vel طَيِّبِي^١.

275. Adjectiva relativa ex primitivis formarum فَعُولٌ^١, فَعُولَةٌ^١, فَعِيلٌ^١ et فَعِيلَةٌ^١ a radicibus tertiae و^١ et ى^١ derivatis orta alterum duorum و^١ vel ى^١, quibus primitiva terminantur (§§ 237. 238. 264, cf. § 192), amittunt, mediam radicalem Fèthâ loco Dammae et Kèsrae positâ signatam habent, (cf. § 272) et pro ى^١, si haec litera tertia radicalis est, و^١ accipiunt, ut عَدَوِي^١ ex عَدُوٌّ^١ *hostis*; غَنَوِي^١ ex غَنِيٌّ^١ *dives*; عَلَوِي^١ ex عَلِيٌّ^١ *Alî*. Eodem modo ex نَبِيٌّ^١ *propheta* pro نَبِيٌّ^١ fit نَبَوِي^١.

276. Adjectiva relativa a primitivis trilateris ducta, quae Elif brevi (7. Adnot. b.) ex و^١ vel ى^١ orto (§ 235) terminantur, hujus loco و^١ accipiunt, ut عَصْرِي^١ ab عَصَا^١ *baculum*; فَتْرِي^١ a فَتًى^١ pro فَتًى^١ *juvenis*. — In adjj. rell. derivatis a primitivis quadrilateris, quae Elif brevi terminantur quorumque

secunda radicalis g'èzmata vel quiescens est, aut Elif breve primitivorum unâ cum Fètha antecedente eliditur, aut, eâdem literâ in Èlif productionis mutatâ, hanc inter et terminationem قُرْبَى hiatus evitandi caussa, interponitur, ut قُرْبَى et قُرْبَى a طُوبَى *felicitas*. Ubi autem secunda litera primitivi quadriliteri in Elif breve exeuntis cum vocali effertur, Èlif breve cum Fètha antecedente in adjectivo relativo semper eliditur, ut جَزَى a جَزَى *camelus velocus*. Idem fit in adj. rel. a primitivis in Èlif breve exeuntibus, quae plurium quam quatuor literarum sunt, derivatis, ut مُصْطَفَى et بُخَارَى a مُصْطَفَى *Mustafa* et بُخَارَى *Buhâra*.

Ad not. a. Ex دُنْيَا *mundus* pro دُنْيَى fit دُنْيَا et دُنْيَى.

Ad not. b. ي primitivorum quadriliterorum, quorum secunda radicalis g'èzmata est vel quiescens, ubi ex literis radicalibus est, in adj. rel. melius in و mutatur, quam una cum Fètha antecedente eliditur; ita a مَعْنَى *sensus* melius مَعْنَوَى formatur quam مَعْنَى.

277. In adj. rel., quae ducta sunt a primitivis in Hèmzam, quam Modda antecedit quaeque ex و vel ي orta est (§ 239), exeuntibus, Hèmza servari aequè ac. in و mutari potest, ut سَمَاءٌ et سَمَاءٌ a سَمَاءٌ *coelum*. Ubi terminatio آء genus femininum significat, Hèmza semper in و mutatur, ut عَذْرَاءٌ ab عَذْرَاءٌ *virgo*; بَيْضَاءٌ a بَيْضَاءٌ n. loci (pr. *alba*).

278. In adj. rel. a primitivis in literam و, quam litera g'èzmata antecedit, exeuntibus Gèzma mediae radicalis modo servatur, modo in Fètham mutatur, ut نَحْوَى *grammaticus* a نَحْوَى *grammatica*, بَدْوَى *Arabs deserti*, a بَدْوَى *desertum*.

279. In adj. rel., quae a primitivis trilateris in ي, quam Kèsra antecedit, exeuntibus derivata sunt, Kèsra mediae radicalis in Fètham et ي in و mutatur, ut عَمَوَى ab عَمَى sive عَمَى pro عَمَى *insipiens*. — Ubi primitivum quadriliterum est, adj. rel. ab eo derivatum aut eodem modo, quo adj. rel. a primitivo

trilatero ductum, formatur, aut tertiam radicalem amittit, ut قَاصِرٌ et, quae forma melior est, قَاصِيٌ a قَاصٍ pro قَاصِيٌ *uader*. — Ubi denique primitivum ex pluribus quam quatuor literis constat, tertiam radicalem in adj. rel. ab eo formato semper amittit, ut مُسْتَكْفِيٌ ab الْمُسْتَكْفِيِ *Mustekfi*.

280. In adjj. rell. a primitivis, quae in ي exeunt quomque media radicalis g'èzmata est, derivatis aut primitiva immutata manent, aut (id quod saepius fit, imprimis ubi primitiva in ع exeunt) ultima eorum radicalis in و mutatur, media Fètham accipit, ut طَبِيٌّ a طَبِيٌ *dorcas*, قَرَوِيٌّ a قَرَوِيٌ *pagus*. — Ubi secunda et tertia radicalis primitivi in ي Tèsdido signatum coaluerunt, in adj. rel. primum ي cum Fèthā effertur, secundum in و transit, ut حَيَوِيٌّ a حَيَوِيٌ *vivus*. Primum ي, ubi ex و ortum est, et ipsum in hanc literam mutatur, ut طَوَرَوِيٌّ a طَوِيٌّ ex طَوِيٌ *plica*.

281. In adjj. rell., quae a primitivis ex trilateris tertiā radicali abjectā biliteris factis derivata sunt, ultima primitivorum radicalis restituitur et, si ي est, insuper in و mutatur, ut أَبَوِيٌّ et دَمَوِيٌّ, ab أَبٌ pro أَبَوٌ *pater*, دَمٌ pro دَمَوٌ *sanguis*. In adjj. rell. a primitivis, quorum tertia radicalis abjecta Èlif prosthetico compensatur, et tertia radicalis abjecto Èlif prosthetico restitui, et Èlif prostheticum tertiā radicali non restituitā. servari potest, ut إِنْسِيٌّ et بَنَوِيٌّ, سَمَوِيٌّ, ab إِنْسِيٌّ pro سَمَوِيٌّ *nomen*, إِنْسِيٌّ pro بَنَوِيٌّ *filius*. Ex أُخْتٌ *soror* et بِنْتٌ *filia* adjj. rell. formantur أَخَوِيٌّ et أُخْتِيٌّ, بَنَوِيٌّ et بِنْتِيٌّ.

282. Ubi primitiva, quorum tertia radicalis abjecta est, in ع exeunt, in adjj. relativis tertia radicalis hac terminatione abjectā (§ 270) restituitur, ut لُغَوِيٌّ *ad idioma linguamque pertinens*, ab لُغَةٌ *lingua, idioma*; لِثَوِيٌّ, ab لِثَةٌ pro لِثَوٌ *gingiva*.

283. Nonnulla adjj. rell. formae anomalae sunt, ut رَاوِيٌّ, طَبِرِسْتَانٌ a طَبِرِيٌّ, in urbe *Rai natus vel habitans*;

ex provincia *Tabaristân* oriundus vel in ea habitans; *قَنْسَرِيٌّ* et *نَصِيْبِيٌّ* a *قَنْسَرِيْن* et *نَصِيْبِيْن* ex urbe *Kinnesrin*, *Nisibi* oriundus vel in ea habitans; dicitur tamen etiam *قَنْسَرِيْنِيٌّ* et *نَصِيْبِيْنِيٌّ*.

284. Etiam a nominibus propriis duabus ex vocibus compositis, ut *عَبِيْدُ اللهِ*, *فَخْرُ الدِّيْن*, adjj. rell. formari possunt. Formantur autem aut a voce priore omissâ posteriore, aut a posteriore omissâ priore, aut ex duabus literis vocis prioris et duabus posterioris, ut *عَبِيْدِيٌّ*, *شَمْسِيٌّ* et *عَبْشِيٌّ* ab *عَبْدُ الْقَيْس* ab *عَبْقَيْسِيٌّ*, *عَبْدُ الْمُطَلِبِ* ab *مُطَلِبِيٌّ*, *عَبْدُ شَمْس* ab *فَخْرِيٌّ*, *عَبِيْدُ اللهِ* ab *عَبِيْدِيٌّ*, *عَبْدُ الدَّارِ* ab *عَبْدَرِيٌّ*. — Ubi nomen proprium compositum ex vocibus *أَبُو* pater et *ابْنٌ* filius atque ex nomine proprio constat, adjj. rell. ab hoc illis vocibus omissis derivatur, ut *بَكْرِيٌّ* ab *زُبَيْرِيٌّ*; *أَبْنُ الرَّبِيعِ* ab *رَبِيعِيٌّ*; *أَبُو بَكْرٍ* ab *مَرْكَبُ مَرْجِيٍّ*, *composita arctissime nova*, appellantur, adjj. rell. terminatione *ِي* priori voci adjectâ formari solent, ut *حَضْرَمَوْتُ* a *حَضْرِيٌّ*, *بَعْلَبَكِيٌّ* a *بَعْلِيٌّ*. Potest tamen etiam posteriori talium nn. priorum voci, potest utrique, potest denique voci ex priore et posteriore vel priore et parte posterioris compositae terminatio *ِي* adjici, ut *بَكْرِيٌّ*, *حَضْرَمَوِيٌّ*, *حَضْرَمِيٌّ*, *بَعْلَبَكِيٌّ*, *بَعْلِيٌّ*.

285. Etiam a particulis adjj. rell. formantur. Ubi particula bilitera est, in adjj. rell. posterior ejus litera duplicatur, ut *لَوِيٌّ* a *لَوِي*; *لَمِيٌّ* a *لَمِي*. Ubi posterior lit. part. bil. quiescens est, hoc inter et terminationem *ِي* Hêmza ponitur, ut *مَآدِيٌّ*. Hoc adjj. rell. genus nonnisi in libris philosophicis usurpatur.

286. Adjj. rell. a numero singulari tantum formari solent, ibi etiam, ubi a duali aut plurali formanda esse videntur, ut *شَرِيعِيٌّ* vir, qui leges bene novit, a *شَرِيعَةٌ* lex, non a

شَرَائِعَ *leges*. Haud pauca tamen adjj. rell. arti, quam quis exerceat, vel sectae, cujus assecla est, designandae inservientia pluralibus derivantur, ut كُتُبِي *librarius*, a كُتُبٍ plur. vocis كِتَابٍ *liber*; سَاعَاتِي *artifex horolog.*, a سَاعَاتٍ *horologia*; صِفَاتِي *assecla sectae, quae essentiae divinae attributa distincta inesse credit*. Item adjj. rell. a nominibus propriis formarum numeri pluralis ducta, terminatione يَ his formis addita formantur, ut أَنْصَارِي ab أَنْصَارٍ *adjutores* (cognomen Medinensium).

287. Adjj. rell. haud raro etiam syllabis اَنِى ad primitiva accedentibus formantur, ut جِسْمَانِي *corporalis*, a جِسْمٍ *corpus*, رُوحَانِي *spiritualis* a رُوحٍ *spiritus*. Quae adjj. rell. haud raro sensu metaphorico vel spirituali adhibentur eoque ab eorundem primitivorum adjj. rell. in يَ exeuntibus, quae proprio usurpantur, differunt.

٤) De nominibus abstractis qualitatis.

288. Ab omnibus nominibus tam substantivis quam adjectivis addita terminatione يَّة, ex terminatione adjectivi relativi يَ et terminatione feminini ى composita, derivari potest nomen qualitatem indicans, qua res nomine denotata id est, quod est, ab ipsa re abstractam, ut اِسْمِيَّةٌ *qualitas, qua aliquod vocabulum est nomen*, ab اِسْمٍ *nomen*; صِفِيَّةٌ *qualitas, qua aliquod vocabulum adjectivum est*, a وَصْفٍ *adjectivum*; مَائِيَّةٌ *substantia, quidditas* a مَا *quid*; كَيْفِيَّةٌ *qualitas, quomodeitas*, كَيْفٍ *quomodo*.

Ad not. Interdum nomen abstractum qualitatis a proprio significato paullulum recedit, ut كُتُبِيَّةٌ *bibliotheca*, a كُتُبِي *librarius*, a كُتُبٍ *libri*.

٥) De nominibus diminutivis.

289. Nomen diminutivum, ab Arabibus اَلتَّصْغِيرُ, *diminutio*, sive اَلْأَسْمُ اَلْمُصَغَّرُ, *nomen diminutivum, dictum, ubi a no-*

mine trilatero derivatur, formae ^{فُعَيْلٌ} *فُعَيْلٌ*, ubi a quadrilatero datur, formae ^{فُعَيْلٌ} *فُعَيْلٌ* est, ut ^{زَجِيلٌ} *زَجِيلٌ* *vir parvus*, a ^{رَجُلٌ} *رَجُلٌ* et ^{عُقَيْبٌ} *عُقَيْبٌ* *parvus scorpio*, ab ^{عَقْرَبٌ} *عَقْرَبٌ* *scorpio*.

Adnot. Etiam deminutiva nominum formae ^{أَفْعَلٌ} *أَفْعَلٌ* *foi* sunt, ut ^{أَزْرَقٌ} *أَزْرَقٌ* ab ^{أَزْرَقٌ} *أَزْرَقٌ* *caeruleus*.

290. Deminutiva a nominibus femininis in *ة*, *Èlif* bi et *Elif Meddà* instructum exeuntibus derivata terminatio primitivorum suorum servant, ut ^{فُلَيْعَةٌ} *فُلَيْعَةٌ* a ^{قَلْعَةٌ} *قَلْعَةٌ* *arax*, ^{مَرْثَا} *مَرْثَا* *Martha*, ^{حُبَيْلَى} *حُبَيْلَى* a ^{حُبْلَى} *حُبْلَى* *femina gravida*, ^{رَاءٌ} *رَاءٌ* a ^{حَبْرَاءٌ} *حَبْرَاءٌ* *rubra*.

291. Deminutivis a nominibus trilateris, quae gen femini, sed formae masculinae sunt, derivatis termin ^{شَمْسٌ} *شَمْسٌ* *sol* adjicitur, ut ^{شَيْسَةٌ} *شَيْسَةٌ* a ^{شَمْسٌ} *شَمْسٌ* *sol*.

292. Ubi in primitivo una ex literis radicalibus abjecta in deminutivo restitui, et ubi in illo ad compensandam litteram radicalem omissam aliqua littera adjecta est, in hoc jici solet, ut ^{وَعْدٌ} *وَعْدٌ* ab ^{عِدَّةٌ} *عِدَّةٌ* *promissio*, a rad. ^{وَعَدَ} *وَعَدَ* *pro sit* (vid. §. 288); ^{سَمِيٌّ} *سَمِيٌّ* pro ^{سَمِيٌّ} *سَمِيٌّ*, ab ^{إِسْمٌ} *إِسْمٌ*, quod est ^{سَمِيٌّ} *سَمِيٌّ* a ^{فَوْهٌ} *فَوْهٌ* *os*, pro quo vocabulo ^{فَمٌ} *فَمٌ* usurpatur; ^{أَخِيٌّ} *أَخِيٌّ* pro ^{أَخِيٌّ} *أَخِيٌّ*, ^{أَخِيٌّ} *أَخِيٌّ* etc., ab ^{أَبٌ} *أَبٌ* pro ^{أَخٌ} *أَخٌ* *pater*, ^{أَخٌ} *أَخٌ* pro ^{أَخٌ} *أَخٌ* *frater*, ^{إِبْنٌ} *إِبْنٌ* pro ^{إِبْنٌ} *إِبْنٌ* *filius*, ^{أُخْتُ} *أُخْتُ* pro ^{أُخْتُ} *أُخْتُ* *soror*, ^{بِنْتُ} *بِنْتُ* pro ^{بِنْتُ} *بِنْتُ* *filia*. Eodem modo ex ^{عَصَا} *عَصَا* (*§. 235*) fit ^{عَصِيٌّ} *عَصِيٌّ* pro ^{عَصِيٌّ} *عَصِيٌّ*, ex ^{فَتَى} *فَتَى* pro ^{فَتَى} *فَتَى* pro ^{فَتَى} *فَتَى*.

Adnot. ^{عَصِيٌّ} *عَصِيٌّ*, ^{أَبِيٌّ} *أَبِيٌّ*, ^{سَمِيٌّ} *سَمِيٌّ* etc., ex ^{عَصِيٌّ} *عَصِيٌّ*, ^{أَبِيٌّ} *أَبِيٌّ*, ^{سَمِيٌّ} *سَمِيٌّ* ita facta sunt, ut vocalis *i* proxime antecedentis effectui mutaretur idque, ipsa vocali *i* in consonantem sibi responderi *Jê*, mutata, cum hac in *ي* coalesceret.

293. Ubi una ex literis primitivi alia cum littera per tata est, in deminutivo reddit, ut ^{بَابٌ} *بَابٌ* a ^{بَابٌ} *بَابٌ* pro *porta*, ^{مُوزَانٌ} *مُوزَانٌ* a ^{مُوزَانٌ} *مُوزَانٌ* pro *ميزان* (vid. §. 161 et §

Adnot. b.) *libra*, a rad. *وَزَنَ* *libravit*; *مُوسِرٌ* a *مُوسِرٌ* pro *مُنِيرٌ* (v. § 163 et § 259) *opulentus*, a rad. *يَسَرَ* *facilis fuit*.

294. Deminutivum, si primitivum, a quo derivatur, praeter tres literas radicales Êlif productionis inter primam et mediam radicalem positum habet, formae *فَوَيْعِلٌ* est, Êlif productionis per Dammam antecedentem in , mutato, ut *فَوَيْسٌ* a *فَارَسٌ* *eques*.

295. Deminutivum, si primitivum, a quo ducitur, praeter tres literas radicales Êlif productionis inter mediam et ultimam radicalem positum habet, formae *فُعَيْلٌ* est, ut *غُلَيْمٌ* *servulus* a *غُلَامٌ* *servus, puer*. — Eadem forma, ubi tertia radicalis primitivi quadriflteri , mobile est, locum habet, ut *جُدَيْلٌ* pro *جُدَيْلٌ* a *جُدُولٌ* *rivus*; *أُسَيْدٌ* pro *أُسَيْدٌ* ab *أَسْوَدٌ* *niger*.

296. Ubi in deminutivo tria ي concurrunt, secundum aut tertium eliditur, si ي characteristicum deminutivi primum est; omnia servantur, si non est, ut *يَحْيَى* pro *يَحْيَى* a *يَحْيَى* *Johannes*; *حَيْيَةٌ* a *حَيْيَةٌ* *serpens*.

297. Deminutivis ductis a primitivis ex radd. tertiae ي oris interdum syllaba ة adijcitur, ut *رَحِيَّةٌ* a *رَحَى* *mola*. — Eodem modo ex *شَى* *res*, quanquam haec vox a radice *شَاءَ* med. ي derivatur, *شَوَيَّْةٌ* fit.

298. Ubi litera quarta nominis primitivi, quod plures quam quatuor literas habet, l aut , productionis est, in deminutivo in ي quiescens mutatur, ita ut deminutivum formae *مُفَيْعِلٌ* sit, ut *مُفَيْتِيحٌ* a *مِفْتَاحٌ* *clavis*, *مُؤَيِّزِيْنٌ* a *مِيزَانٌ* *libra*.

299. In nominibus deminutivis ductis a primitivis, quae non numeratis literis ي, و, ا et ة plurium quam quatuor literarum sunt, ultima primitivi litera abijcitur, ut *عُنَيْدِلٌ* ab *عُنْدَلِيْبٌ* *lusciniæ*, *فُلَيْسِيَّةٌ* vel *فُلَيْسِيَّةٌ* a *فُلَيْسُوْرٌ* *pileus*.

300. In nominibus deminutivis derivatis a primitivis, quae a radicibus trilateris orta literis radicalibus duas vel tres ser-
 12
 lles alias quam ي, و, ا et ة additas habent, una vel duae

literae, et quidem non radicales, sed serviles, eliduntur ex **خُتَارٌ**, penultima hujus vocis litera (ا) locum mediae radicalis (ي) tenente, non **خُتَيْرٌ** sed **خُتِيرٌ** fit. — In nominibus deminutivis ductis a primitivis ex radicalibus quadrilite ortis, quae literis radicalibus serviles additas habent, omnes literae serviles abjiciuntur, ut **مَتَدٌ خَرَجٌ** a **دُ خَرَجٌ**.

301. Nonnullorum primm. ex tribus radicalibus et ternatione **سَلَانٌ** constantium demm. simili modo, quo eorum plurimae formantur, ut **سُلَيْطِينٌ** a **سُلْطَانٌ** *imperator*; **شَيْطِينٌ** **شَيْطَانٌ** *Satanas*; cf. plur. **سَلَاطِينٌ** et **شَيْطَانِينٌ**.

302. Deminutiva vocum **إِنْسَانٌ** *homo*, **رَجُلٌ** *vir*, **وَلَدٌ** *filius*, **أَغْلِيلٌ** *puer*, sunt **رُؤَيْجِلٌ** **أُنَيْسِيَانٌ** **أَغْلِيلِيَانٌ**.

303. Deminutiva interdum non ab omnibus primitivorum literis, sed a radicalibus tantum derivantur, ut **عُطِيفٌ** a **نُطْفٌ** *pallium*, **خُرَيْثٌ** a **حَارِثٌ** *Hārī*, **عُصْفُورٌ** a **عُصْفَرٌ** *passer*. Hinc fit, ut interdum unum deminutivum ad plura primitiva referri possit, ut **حَمِيدٌ** ad **هَامِدٌ** *Hāmīd*, **أَحْمَدٌ** *Aḥmed*, **حَمْدَانٌ** *Hamdān*, **حَمَادٌ** *Homā* et **مَحْمُودٌ** *Mahmūd*.

Adnot. Hoc deminutivorum genus **تَصْغِيرُ التَّوْحِيمِ** formae deminutivae attenuatae appellatur.

304. Ubi nomen primitivum duabus ex vocibus compositum est, vox prior tantum formam deminutivam accipit, ut **عَبْدُ اللَّهِ** a **بَعْلٌ بَيْتٌ**, **عَبْدُ اللَّهِ** a **بَعْلٌ بَيْتٌ**.

2. De genere nominum.

305. Genera in lingua Arabica tria esse, *masculinum*, *femininum*, *commune*, supra § 80 observatum est.

Adnot. Genus commune a masc. et fem. distinctum proprie non existit, sed nomina tantum existunt, quae communia, i. utriusque generis sunt.

II. De Nom. A. De nn. subst. et adj. 2. De genere nominum. 91

306. Quae nomina generis feminini sint, 1. notione, 2. forma cognoscitur.

1. Notio feminini generis esse arguit

- a) nomina personas, quae generis feminini sunt, significantia et nomina propria feminarum, ut ^{أُم} *mater*, ^{عَرُوسٌ} *sponsa*, ^{مَرْيَمٌ} *Maria*;
- b) nomina terrarum et urbium, utpote matrum incolarum, ut ^{مِصْرٌ} *Aegyptus*, ^{مَحَلَا} *Mohā*, nec non ipsum nomen ^{أَرْضٌ} *terra*;
- c) nomina membrorum corporis, eorum inprimis, quae duplicia sunt, ut ^{يَدٌ} *manus*, ^{رِجْلٌ} *pes*, ^{عَيْنٌ} *oculus*, ^{دَسَنٌ} *dens*, ^{كَبِدٌ} *jecur*, ^{إِنْتٌ} *nates*.

2. Forma generis feminini esse prodit

- a) nomina in ة exeuntia, ut ^{جَنَّةٌ} *hortus*, ^{ظُلُمَةٌ} *tenebrae*;
- b) nomina terminatione ء instructa, ut ^{كِبْرِيَاءٌ} *superbia*, ^{زَرْقَاءٌ} *caerulea*, ^{حَمْرَاءٌ} *desertum*;
- c) nomina in ي vel ا (Elif breve § 7 Adnot. b.) exeuntia ut ^{ذِكْرَى} *memoria*, ^{أُولَى} *prima*, ^{طَوِيلٌ} *longior*, ^{دُنْيَا} pro ^{دُنْيَا} *mundus*.

Adnot. Nomina quaedam in ة exeuntia, nec non adj. verb. eadem terminatione vim intensivam habente instructa gen. masc. sunt, ut ^{خَلِيفَةٌ} *Halifa*, ^{عَلَامَةٌ} *mirifice doctus* (cf. 253.

Adnot. b.), ^{رَاوِيَةٌ} *qui multa ore vel scripto tradit*.

307. Nomina, quae generis feminini et formae masculinae sunt, secundum ordinem litterarum disposita haec tabula exhibet:

^{أُذُنٌ} <i>auris</i> .	^{أَفْعَى} <i>vipera</i> .
^{أَرْضٌ} <i>terra</i> .	^{بُتْرٌ} <i>puteus</i> .
^{أَرْقَبٌ} <i>lepus</i> .	^{بِنْصِرٌ} <i>digitus annularis</i> .
^{إِنْتٌ} <i>nates</i> .	^{جَحِيمٌ} <i>ignis ardens</i> .

جَنُوبٌ *auster.*

جَهَنَّمَ *tartarus.*

حَرْبٌ *bellum.*

حَرُورٌ *ventus calidus nocturnus.*

خَمْرٌ *vinum.*

خِنْصِرٌ *digitus minimus.*

دَارٌ *domus.*

دَبُورٌ *ventus ab occasu flans.*

دِرْعٌ *lorica (indusium mulierum m.).*

دَلُورٌ *situla.*

ذِرَاعٌ *brachium.*

ذَوْدٌ *caterva camelorum.*

رِجْلٌ *pes.*

رَحَى *mola.*

رِيحٌ *ventus.*

رَنْدٌ *cubitus.*

سَتَةٌ *nates.*

سَعِيرٌ *ignis ardens.*

سَقَرٌ *ignis tartareus.*

سَهْمٌ *ventus calidus diurnus.*

سِنٌ *dens.*

سَاقٌ *crus.*

شِمَالٌ *aquilo.*

شِمَالٌ *manus sinistra.*

شَمْسٌ *sol.*

صَبَاٌ *eurus.*

ضَبُعٌ *hyaena.*

ضَرْبٌ *mel album.*

ضِلْعٌ *costa.*

طَاغُوتٌ *Tágút, idola.*

عَرُوضٌ *prosodia.*

عَصَاٌ *baculum.*

عَضْدٌ *brachium.*

عَنْكَبُوتٌ *aranea (infern. m.).*

عَيْنٌ *oculus.*

غُولٌ *daemon sylvaticus.*

قَاسٌ *securis.*

فَخْدٌ *femur.*

فِرْدَوْسٌ *paradisus.*

فُلْكٌ *navis.*

قَبُولٌ *ventus ab ortu flans.*

قَدَمٌ *pes.*

كَاسٌ *calix.*

كَبِدٌ *hecur.*

كَتِفٌ *humerus.*

كَرْشٌ *ventriculus.*

Nom. A. De nn. subst. et adj. 1. De genere nominum. 28

<i>alma manus.</i>	نسيم ⁹ <i>ventus lenis matutinus.</i>
<i>nis ardens</i> (لظى ⁹ si- art. <i>ignis tartareus</i>).	نعل ⁹ <i>calceus.</i>
l.	نفس ⁹ <i>anima.</i>
<i>rota hydraulica.</i>	دري ⁹ <i>coxa.</i>
<i>machina bellica.</i>	يد ⁹ <i>manus.</i>
<i>novacula.</i>	يمين ⁹ <i>manus dextra, jura-</i>
is.	<i>mentum.</i>

3. Generis communis sunt 1) ea adjj. verbb. formae quae activam, nec non ea adjj. verbb. formae فعيل⁹, passivam significationem (vid. § 252 Adnot. b.) habent, كذا⁹ vir et femina mendax, patiens, كذل⁹ co-
a; 2) nomina collectiva شئ⁹ الجمع⁹, plurali similia,
ut حمام⁹ columbae, جرار⁹ locustae, نحل⁹ apes,
lmae (cf. § 266), quae, ubi singularia sunt, masc.,
alia, fem. gen. sunt; 3) nomina literarum, quanquam
erumque fem. gen. sunt; tandem 4) haec nomina:

<i>igulum.</i>	سكين ⁹ <i>culter.</i>
<i>igitus.</i>	سلاح ⁹ <i>arma.</i>
<i>samana.</i>	سلطان ⁹ <i>imperator, trix.</i>
<i>ila.</i>	سلم ⁹ <i>pax.</i>
<i>ztus.</i>	سلم ⁹ <i>scala.</i>
<i>tuberna.</i>	سماء ⁹ <i>coelum.</i>
<i>pullus leporis.</i>	سرق ⁹ <i>farum.</i>
<i>emita.</i>	شعير ⁹ <i>hordeum.</i>
<i>rofectio nocturna.</i>	مقياس ⁹ <i>mensura rerum ari-</i>
	<i>darum.</i>

صِرَاطٌ *via*.

ضَمٌّ *pax*.

صَلِيفٌ *latus colli*.

فُحْيٌ *tempus antemeridianum*.

طَرِيقٌ *via*.

فَجْرٌ *postica pars corporis*.

غُرْسٌ *nuptiae*.

عَسَلٌ *mel*.

عُقَابٌ *aquila*.

عُنُقٌ *collum*.

فَرَسٌ *equus*.

فَهْرٌ *lapis, quo quid comminuitur*.

قَفَا *cervix*.

كَرَاعٌ *pars cruris tenuior*.

لَيْلٌ *nox*.

مِسْكٌ *muscus*.

مَعَى *intestinum*.

309. Ab adjectivis et nonnullis substantivis ope earum terminationum, quas genus femininum denotare supra § 306 diximus, feminina formantur.

310. Usitatissima terminatio, quâ adjectâ femm. ex masc. formantur, est ـة, ut عَظِيمٌ *magnus*, عَظِيمَةٌ *magna*; جَدٌّ

avus, جَدَّةٌ *avica*; فَتًى *juvenis m.*, فَتَاةٌ *pro فَتْمَةٌ juvenis f.*

311. Ab adjj. verbb. formae أَفْعَلٌ, quae significationem comparativam vel superlativam habent (vid. § 254), femm. formae فُعْلَى, ab iisdem adjj., quae hanc significationem non habent, femm. formae فَعْلَاءٌ derivantur, ut أَكْبَرُ ab كَبَرَى *major*, أَصْغَرُ ab صَغَرَى *minor*; صَفْرَاءٌ ab صَفَرَاءٌ *flavus*.

Adnot. Ab أَوَّلٌ *pro* أَوَّلَةٌ *vel* وَّلٌ *et* آخِرٌ *pro* آخِرَةٌ *femina formantur* أَوَّلَى *et* آخِرَى. — A voce أَحَدٌ *unus* sequi.

إِحْدَى derivatur.

312. Ab adjj. verbb. formae فَعْلَانٌ femm. formae فُعْلَانٌ derivantur, ut عَظِيمَانِ a عَظِيمَى *iracundus*, سَكْرَانِ a سَكْرَى *ebrius*.

Adnot. Ex forma فَعْلَانِ in fem. فَعْلَانَةٌ fit, ut تَدْمَانَةٌ *ab* تَدْمَانٍ *poenitens*, عَرْيَانَةٌ *ab* عَرْيَانٍ *nudus*.

313. Ab adj. verbb. formae ^{فَعُولٌ}, ubi significationis passivae sunt, nec non ubi activae quidem vel neutrius sunt, substantivum autem, ad quod referuntur, non expressum est, feminina formantur, ut ^{رَسُولٌ} a ^{رَسُولٌ} *missus*; ubi vero substantivum expressum est, generis communis sunt (cf. § 309). —

Ab adj. verbb. formae ^{فَعِيلٌ}, ubi activam vel neutram significationem habent, nec non ubi passivae quidem sunt, sed substantivum, ad quod referuntur, subintelligendum est, feminina derivantur, ut ^{عَفِيفَةٌ} ab ^{عَفِيفٌ} *abstinens*, ^{نَصِيرَةٌ} a ^{نَصِيرٌ} *adjutor*; substantivo vero, ad quod referuntur, expresso generis utriusque sunt.

3. De numero nominum.

314. Numeri nominum ut verborum tres sunt, *singularis, dualis, pluralis*.

315. Dualis terminatione ^{اَيْنِ} singulari numatione privato ^{اَيْنِ} formatur, ut ^{كِتَابَانِ} *duo libri* a ^{كِتَابٌ}.

Adnot. a. Ubi sing. in ^{اَيْنِ} exit, haec litera in duali in ^{اَيْنِ} mutatur, ut ^{أَشْجَانِ} ab ^{أَشْجٌ} *populus*.

Adnot. b. Ubi ^{اَيْنِ} quiescens (Elif brevis) ex mobili ortum singulari terminat, in duali mobile fit, ut ^{قَتِيَانِ} a ^{قَتِيٌ} pro ^{قَتِيٌ} *juvenis*, ^{ذِكْرِيَانِ} a ^{ذِكْرِيٌ} pro ^{ذِكْرِيٌ} *memoria*. Ubi sing. in ^{اَيْنِ} quiescens (Elif brevis) ex mobili ortum exit, haec litera in duali restituitur, ut ^{عَصَوَانِ} ab ^{عَصَا} pro ^{عَصَوٌ} *baculum*. — Ubi singularis nominis quadriliteri ^{اَيْنِ} quiescenti ex ^{اَيْنِ} orto terminatur, in duali primitivum non restituitur, sed in ^{اَيْنِ} mobile tenet, ut ^{مُرْضِيَانِ} pro ^{مُرْضِيَانِ} a ^{مُرْضِيٌ} pro ^{مُرْضِيٌ} a ^{مُرْضِيٌ} pro ^{مُرْضِيٌ}.

Adnot. c. Membra terminationis ^{اَيْنِ}, ubi haec term. gen. fem. denotat (§ 311), in duali in ^{اَيْنِ} mutatur, ut ^{صَفْرَوَانِ} a ^{صَفْرَاءُ} *flava*. Eadem terminationis ^{اَيْنِ} litera, ubi ex ^{اَيْنِ} radicali orta est, in duali servari aequae ac in ^{اَيْنِ} mutari potest, ut ^{رَدَاوَانِ} ex ^{رَدَاوَانِ} pro ^{رَدَاوَانِ} *pallium*. Ubi Hem.

II. De Nom. A. De nn. subst. et adj. 3. De numero nominum. 97

in plur. regulae § 189 II 1) a) lin. 3 et b) lin. 2 expositae observantur, ut **الْحَافِي** pro **الْحَافِي** (§ 190 2 extr.) *nudipes*, plur. **الْحَافُونَ** pro **الْحَافِيُونَ**; **قَاضٍ** pro **قَاضِي** (§ 189 II. 3) *judicans*, pl. **قَاضُونَ** pro **قَاضِيُونَ**; **مُوسَى** *Moses*, pl. **مُوسُونَ** pro **مُوسِيُونَ**; **مُصْطَفَى** pro **مُصْطَفَى** (§ 265) *electus*, pl. **مُصْطَفُونَ** pro **مُصْطَفِيُونَ**.

Ad not. b. *Gézma* med. radicalis nomm. subst. femm. formarum **فَعْلٌ** vel **فَعْلَةٌ** a radd. firmis derivatorum in plur. in *Fèṭḥam* mutatur, ut **دَعْدٌ** *Da'd* (n. pr. feminae), pl. **دَعْدَاتٌ**; **قَصْعَةٌ** *scutella*, pl. **قَصْعَاتٌ**. Idem signum eorundem nn. formarum **فُعْلٌ** vel **فُعْلَةٌ** in pl. vel in *Ḍammam* vel in *Fèṭḥam* transit, vel servatur, ut **ظُلُمَةٌ** *tenebrae*, pl. **ظُلُمَاتٌ**, **ظُلُمَاتٌ** et **ظُلُمَاتٌ**. Idem denique signum eorundem nn. formm. **فِعْلٌ** vel **فِعْلَةٌ** in pl. in *Kèsram* vel *Fèṭḥam* mutatur, vel immutata manet, ut **سِدْرَةٌ** *lotus*, pl. **سِدْرَاتٌ**, **سِدْرَاتٌ** et **سِدْرَاتٌ**. — Grammatici Arabici hos plurr. femm. una vocali auctos plurr. fractis adnumerant, quia formam sing. paullulum immutatam habent. (§ 316).

Ad not. c. **و** et **ي**, ubi in sing. fem. ante term. **ـِ** abjecta *Fèṭḥā* suā quiescunt vel in **ـِ** mutatae sunt (§ 236 et § 7 Ad not. c. et d.), in pl. unā cum vocali sua restituuntur, ut **صَلَوَةٌ** vel **صَلَاَةٌ** pro **صَلَوَةٌ**, pl. **صَلَوَاتٌ**; **تَوْرِيَةٌ** vel **تَوْرَاَةٌ** pro **تَوْرِيَةٌ**, pl. **تَوْرِيَاتٌ**; **مُرْمِيَةٌ** pro **مُرْمِيَةٌ**, pl. **مُرْمِيَاتٌ**. Cf. § 190 2) cum 189 I.

Ad not. d. Ubi in sing. tertia radicalis ante term. **ـِ** elisa est, in pl. et restitui et non restitui potest, ut **عِصْرَاتٌ** et **عِصْرَاتٌ** a **عِصْرَةٌ** pro **عِصْرَةٌ** *arbor spinosa* et **ظُبْرَةٌ** pro **ظُبْرَةٌ** *extremitas gladii vel lanceae*. — **إِبْنَةٌ** et **بِنْتُ** pro **بِنْتُ** *filia* et **أُخْتُ** pro **أُخْتُ** *soror* in pl. **بَنَاتٌ** et **أَخَوَاتٌ** habent. Pl. vocc. **سَنَةٌ** *annus* et **أُمٌّ** *mater* est **سَنَوَاتٌ** et **أُمّهَاتٌ**.

Ad not. e. Ad *Hènzam* term. **ـِ** et **ـِ** quod attinet, in plurali

eadem, quae in duali (§ 315 Ad not. o.) regulae observantur, ita, ut ex ^١صَفْرَاءَ, ^٢رَدَاءَ, ^٣قَرَاءَ in pl. fiat ^٤رَدَاوَاتُ, ^٥صَفْرَاوَاتُ et ^٦قَرَاءَاتُ, ^٧رَدَاءَاتُ.

318. Pluralem sanum masculinum habent:

- 1) nn. prr. virorum, iis exceptis, quae in ة exeunt, ut ^٨طَلْحَةُ, nec non eorum deminutiva et demm. ab appellativis, quae creaturas ratione praeditas denotant, formata, ut ^٩رَجِيلُونَ a ^{١٠}رَجِيلٌ, n. dem. a ^{١١}رَجُلٌ;
- 2) adjj. verbb., quorum femm. addita terminatione ة formantur;
- 3) adjj. formae ^{١٢}أَفْعَلٌ, quae significationem comp. vel superlat. habent (§ 311);
- 4) adjj. relativa;
- 5) Vocabula ^{١٣}إِبْنٌ pro ^{١٤}بَنُو, ^{١٥}عَالَمٌ genus ex quatuor mundi generibus, ^{١٦}أَرْضٌ, ^{١٧}أَهْلٌ familia, ^{١٨}ذُو possessor alicujus rei, aliqua re praeditus, quorum plurr. sunt: ^{١٩}بَنُونَ, ^{٢٠}عَالَمُونَ, ^{٢١}أَرْضُونَ, ^{٢٢}أَهْلُونَ, ^{٢٣}كُرُونٌ.

Ad not. a. Adj. tamen nonnisi ubi substt., ad quae referuntur, creaturas ratione praeditas denotant, pl. sanum habent.

Ad not. b. A nn. substt. et adjj., quae pl. sanum habent, ab adjj. maxime tanquam substt. usurpatis, etiam plurales fracti formantur.

Ad not. c. Etiam nonnulla nn. femm., ea imprimis, quorum tertia radicalis (و , ي , و) elisa est, pl. sanum formae masc. habent, ut ^{٢٤}سَنُونَ et ^{٢٥}كُرُونٌ a ^{٢٦}سَنَةٌ pro ^{٢٧}سَنَهَةٌ et ^{٢٨}كُرٌّ pro ^{٢٩}كُرٌّ pila, globus.

319. Pluralem sanum femininum habent:

- 1) nn. prr. feminarum nec non nn. prr. virorum in ة exeuntia;
- 2) adjj. femm., quorum masc. pl. sanum habent;
- 3) nn. femm. in ة vel in اء exeuntia, ut ^{٣٠}ذِكْرَى memoria, ^{٣١}ضَرَاءٌ res angustae;
- 4) nn. literarum, utpote quae plerumque gen. fem. sunt (§ 308);

I. De Nom. A. De nn. subst. et adj. 3. De numero nominum. 99

- 5) nn. mensium, ut مُحَرَّمَاتٌ a مُحَرَّمٌ *Muharram*, رَمَضَانَاتٌ a رَمَضَانٌ *Ramadán*;
 6) nn. verbi feminina et omnia formarum derivatarum, ut تَعْرِيفٌ *definitio*, pl. تَعْرِيفَاتٌ, إِصْطِلَاحٌ *terminus technicus*, pl. إِصْطِلَاحَاتٌ; quamquam nn. vb. f. II et IV sensu concreto etiam plurr. fr. habent ut تَصَانِيفٌ *scripta*, أَرَاخِيفٌ *rumores*.
 7) nn. originis peregrinae, etsi personas masc. gen. denotant, ut قُنْصَوَاتٌ *Consul*, pl. قُنْصَوَاتٌ; أَغَا *Aga*, pl. أَغَوَاتٌ;
 8) haud pauca nn. masc. gen., quae pl. fractum et nonnulla nn. femm. gen., quae term. femininam non habent, ut حَمَامٌ *thermae*, pl. حَمَامَاتٌ; سَمَاءٌ *coelum*, pl. سَمَآوَاتٌ; أَرْضٌ *terra*, pl. أَرْضَاتٌ;
 9) multa adjj. verbb. in pl. tanquam substt. usurpata, ut كَائِنَاتٌ *entia*, مَوْجُودَاتٌ *entia*, quae existunt, مَخْلُوقَاتٌ *creaturae*.

320. Formae usitatiores pluralis fracti nn. substt. et adjj., quae a radd. trilateris derivata sunt quorumque radicalibus nulla litera, Elif formae أَفْعَلٌ exceptâ, praemissa est, numero duodetriginta sunt. Quas unâ cum singularibus, quibus respondent, haec tabula exhibet.

habent nomina (substt. adjj.) formarum (ae)	
Formam plur. fracti	1. نَعْلَةٌ, ut نَعْلَةٌ <i>donum</i> , pl. نَعْلٌ.
	2. نَعْلَى (fem. adjj. formae أَفْعَلٌ significationem comp. et superlat. habentium § 251 et 311), ut كُبْرَى <i>maxima</i> , pl. كُبْرٌ.
	3. نَعْلَةٌ (nonnulla), ut قَرْيَةٌ <i>urbs</i> , pl. قُرَى pro قُرَى (§ 235).
	4. نَعْلَةٌ (nonnulla), ut لَحْيَةٌ <i>barba</i> , pl. لَحَى pro لَحَى (§ 235).

- II. فَعْلٌ {
1. أَفْعَلٌ, quae significationem comp. et superl. non habent, ut رُحْمٌ *ruber*, pl. حُمُرٌ.
 2. فَعْلَاءُ (fem. adj. formae أَفْعَلٌ significat. comp. et superl. non habentium § 311), ut حُمْرٌ *rubra*, pl. حُمُرٌ.

- III. فَعْلٌ {
1. فِعَالٌ, quae neque a radd. mediae ge-
 2. فَعَالٌ { minatae neque tertiae, aut ى de-
 3. فَعِيلٌ, quae a radd. ultimae, et ى
 4. فَعِيلَةٌ { non derivantur, ut سَرِيرٌ *solium*,
 5. فَعُولٌ { pl. سُرُرٌ; سَفِينَةٌ *navis*, pl. سَفُنٌ;
 6. فَعْلٌ (nonnulla), ut نَمْرٌ *leopardus*, pl. نُمُرٌ.
 7. فَعْلٌ (nonnulla), ut أَسَدٌ *leo*, pl. أُسْدٌ.
 8. فَعِيلٌ, quae non sunt passivae signifi-
 9. فَعُولٌ { cationis (§ 252 Adnot. b. et c.),
 - ut صَبُورٌ; نَذِيرٌ *admonitor*, pl. صُبُرٌ; ضَبْرٌ *patiens*, pl. ضَبْرٌ.

Adnot. Habent tamen etiam nonnulla adj. verbb. formarum فَعِيلٌ et فَعُولٌ, quae significationis *passivae* sunt, formam pl. fracti فَعْلٌ, ut رَسُولٌ *legatus*, pl. رُسُلٌ.—Ceterum ff. فَعْلٌ et فَعْلٌ multum inter se miscentur.

- IV. فَعْلٌ فِعْلَةٌ, ut قِطْعَةٌ *segmentum*, pl. قِطَعٌ.

V. فَعَالٌ

1. فَعَلٌ, ut بَحَرَ *mare*, pl. بَحَارٌ; *vestis*, pl. ثِيَابٌ.
2. فَعَلٌ, ut قَذَحَ *sagitta*, pl. قِدَاحٌ; ذِئبٌ *lupus*, pl. ذِئَابٌ.
3. فَعَلٌ, ut رَمَحَ *hasta*, pl. رِمَاحٌ.
4. فَعَلٌ, ut رَجَلَ *vin*, pl. رَجَالٌ.
5. فَعَلَةٌ, ut قَضَعَتْ *scutella*, pl. قِصَاعٌ.
6. فَعَلَةٌ, ut رُقِعَتْ *frustum panni vel chartae*, pl. رِقَاعٌ.
7. فَعَلٌ } quae non ducuntur a radd. me-
8. فَعَلَةٌ } diae geminatae vel tertiae, et ي, ut جَبَلٌ *mons*, pl. جِبَالٌ; رَقَبَةٌ *collum*, pl. رِقَابٌ.
9. فَعَلٌ, ut صَعِبٌ *difficilis*, pl. صِعَابٌ.
10. فَعَلَانٌ } , ut كَدَمَانٌ fem. كَدَمَانَةٌ
11. فَعَلَانَةٌ } quem, quam poenitet, pl. نَدَامٌ.
12. فَعَلَانٌ } , ut خُبِضَانٌ fem. خُبِضَانَةٌ *ea-*
13. فَعَلَانَةٌ } *tenuatus, a, ventre*, pl. خِبَاضٌ.
14. فَعِيلٌ } quae non sunt passivae signi-
15. فَعِيلَةٌ } ficationis, ut شَرِيفٌ fem. شَرِيفَةٌ *nobilis*, pl. شَرَافٌ.

VI. فُعُولٌ

1. فُعِلٌ, ut بَحُرٌ *mare*, pl. بُحُورٌ.
2. فُعِلٌ, ut جُنِدٌ *legio*, pl. جُنُودٌ.
3. فُعِلٌ, ut نَمِسٌ *ichneumon*, pl. نُمُوسٌ.
4. فُعِلٌ, ut أَسَدٌ *leo*, pl. أَسُودٌ.

- VI. **فُعُولُ** { 5. **فَعِلٌ**, ut **كَبِدٌ** *jecur*, pl. **كُبُودٌ**.
6. **فَاعِلٌ**, raro tamen, ut **شَاهِدٌ** *testis*,
شُهُودٌ.
- VII. **فُعَلٌ** { 1. **فَاعِلٌ**, ut **حَاكِمٌ** *judex*, pl. **حُكَمٌ**; **نَائِمٌ**
dormiens, pl. **نَوَمٌ**.
2. **فَاعِلَةٌ**, ut **بَاهِلَةٌ** *camela*, *quam vagari sinunt*, pl. **بُهَلٌ**.
- VIII. **فُعَالٌ** **فَاعِلٌ**, ut **حَاكِمٌ** *judex*, pl. **حُكَامٌ**; **كَاتِبٌ**
scriba, pl. **كُتَّابٌ**.
- IX. **فَعَلَةٌ** **فَاعِلٌ**, quae de creaturis ratione praeditis
adhibentur nequē a radd. ult. و et
ي derivata sunt, ut **كَامِلٌ** *perfectus*,
pl. **كَبَلَةٌ**; **بَآئِعٌ** *venditor*, pl. **بَاعَةٌ**
pro **بَيْعَةٌ**.
- X. **فَعَلَةٌ** **فَاعِلٌ**, quae a radd. ult. و et ي ducta sunt
et de creaturis ratione praeditis ad-
hibentur, ut **غَزَاةٌ** *miles*, pl. **غَزَاةٌ**
pro **غَزَوَةٌ**; **قَايِسٌ** *judex*, pl. **قُضَاةٌ**
pro **قُضَيَّةٌ**.
- XI. **فَعَلَةٌ** { 1. **فُعِلٌ**, ut **دُبٌ** *ursus*, pl. **دِبَبَةٌ**;
كُورٌ *urceus*, pl. **كُورَةٌ**.
2. **فَعِلٌ** (nonnulla), ut **زَوْجٌ** *conjug*, pl.
زَوَاجَةٌ.
3. **فَعِلٌ** (nonnulla), ut **قِرْدٌ** *simia*, pl.
قِرَدَةٌ.
- XII. **فَعَلَةٌ** { 1. **فُعِلٌ**, ut **قُرٌّ** *taurus*, pl. **قِيرَةٌ**.
2. **فُعِلٌ**, ut **غُصْنٌ** *ramus*, pl. **غُصْنَةٌ**.

- XII. فَعْلَةٌ
3. فَعَلَ, ut أَخٌ pro أَخَوٌ *frater*, pl. أَخَوَةٌ.
 4. فَعَالَ, ut غَزَالَ *dorcas*, pl. غَزَلَةٌ.
 5. فَعَالٌ, ut غُلَامٌ *servus*, pl. غِلْمَةٌ.
 6. فَعِيلٌ, ut صَبِيٌّ pro صَبِيَوٌ *puer*, pl. صَبِيَّةٌ.

- XIII. أَفْعَلٌ
1. فَعَلَ, ut أَبْجَرَ *mare*, pl. أَبْجَرٌ; وَجَهٌ *facies*, pl. أَوْجُهُ.
 2. فَعَلَ, interdum, modo ne a radd. mediae
 3. فَعَلَ, et عَصَا ى derivata sint, ut عَصَا pro
 4. أَفْعَلَ, عَصَوُ *baculum*, pl. أَعْصَى pro أَغْصَى; رَجُلٌ *pes*, pl. أَرْجُلٌ; سَرَا, pl. أَفْطَلٌ.
 5. femm. quadrilitera, quae 3 non terminantur et inter med. et ult. radicalem litteram quiescentem habent, ut ذِرَاعٌ *brachium* (v. pag. 92), pl. أَذْرَعٌ; يَمِينٌ *juramentum* (v. pag. 93), pl. أَيْمَنٌ.

Ad not. Formam pl. fr. أَفْعَلَ etiam nomina aliarum formarum habent, ea adeo, quae a radd. med. و et ى ducta sunt, ut سَبْعٌ *leo*, pl. أَسْبَعٌ; أَنْهَرٌ *dies*, pl. أُنْهَرٌ; عَيْنٌ *oculus*, pl. أَعْيُنٌ; دَارٌ *domus*, pl. أَدْوَارٌ.

- XIV. أَفْعَالٌ
1. trill. omnium formarum, raro tamen ea, quae formarum فَعَلَ et فَعْلٌ sunt, ut مَطَرٌ *pluvia*, pl. أَمْطَارٌ; إِبِلٌ *camelus*, pl. أَبَالٌ; إِسْمٌ pro سُنُوٌ *nomen*, pl. أَسْمَاءٌ; ابْنٌ pro بَنُوٌ *filius*, pl. أَبْنَاءٌ; عَصْدٌ *brachium*, pl. أَعْصَادٌ; كَلْبٌ

dactylus, pl. أَزْطَابٌ; *pullus*, pl. أَفْرَاخٌ.

2. فَعْلٌ, quae a radd. med. و et ى ducta sunt vel quorum prima rad. و est, ut
سَيْفٌ *gladius*, pl. أَسْيَافٌ; يَوْمٌ *dies*,
pl. أَيَّامٌ pro أَيَّوَامٌ; وَقْتُ *tempus*,
pl. أَوْقَاتٌ.

XIV. أَفْعَالٌ

3. فَاعِلٌ (raro), ut طَاهِرٌ *purus*, pl. أَطْهَارٌ.

4. فَعِيلٌ, quae non sunt pass. signific. (raro), ut أَشْرَافٌ *nobilis*, pl. أَشْرَافٌ;
مَوْتٌ ex مَيِّتٌ (§262) *mortuus*, pl. أَمْوَاتٌ.

5. nonnulla aliarum formarum, ut عَدُوٌّ *hostis*, pl. أَعْدَاءٌ.

1. quadrill., quorum penultima litera quiescens est, inprimis nn. formarum فَعَالٌ et فِعَالٌ, ut جَنَاحٌ *ala*, pl. أَجْنَحَةٌ;
إِمَامٌ; آلِهَةٌ *deus*, pl. آلِهَةٌ; أَلَاةٌ pro إِلَهَةٍ
antistes sacrorum, pl. أَثْنَةٌ pro أُمَمَةٍ;
رَغِيفٌ *placenta*, pl. أَرْغِفَةٌ; عَمُودٌ *columna*, pl. أَعْمِدَةٌ.

XV. أَفْعَلَةٌ

2. فَعِيلٌ, quae a radd. med. gem. vel ult. و et ى ducta sunt, ut عَزِيزٌ *magnificus*, pl. أَعَزَّةٌ; صَبِيٌّ pro صَبِيْرٌ
puer, pl. أَصْبِيَّةٌ.

1. فَاعِلٌ, ut طَوَابِقٌ *sartago*, pl. طَوَابِقٌ.

XVI. فَوَاعِلٌ

2. فَاعِلٌ (nn. substt.), ut قَالِبٌ *forma ad quam aut in qua aliquid fingitur*
pl. قَوَالِبٌ.

- VI. قَوَاعِدُ {
3. قَاعِلَةٌ (nn. subst. et adj. femm.), ut
صَوَاعِقُ *fulmen*, pl. صَوَاعِقُ.
 4. قَاعِلَاءُ (nn. subst. et adj. femm.), ut
قَوَاعِصُ *foramen muris*, pl. قَوَاعِصُ.
 5. قَاعِلٌ (nn. subst. verbb. mascc., sed raro), ut
قَارِسُ *eques*, pl. قَوَارِسُ; قَوَاعِصُ *assecta*, pl. قَوَاعِصُ.

- VII. نَعَائِلُ {
- femm. quadrill., quorum tertia litera est li-
tera servilis vel quiescens, quam vocalis homo-
genea antecedit, necnon eadem femm. litera
aucta, ut عَجَوُزُ *anus*, pl. عَجَائِرُ; عَجِيبَةٌ
res mira, pl. عَجَائِبُ; سَحَابَةٌ *nubes*, pl.
سَحَائِبُ.

- III. نَعْلَانُ {
1. نَعْلَانُ, ut غُلَامٌ *puer*, pl. غُلَمَانُ.
 2. نَعْلَانُ, ut غَرَّالٌ *dorcas*, pl. غَرَزْلَانُ.
 3. نَعْلَانُ, ut صُرْدٌ *species avis*, pl. صُرْدَانُ.
 4. نَعْلَانُ (nonnulla), ut حُرْتُ *piscis*, pl.
حِيتَانُ.
 5. نَعْلَانُ (nonnulla), ut تَاجٌ *corona*, pl.
تَاجَانُ.
 6. نَعْلَانُ (nonnulla), ut حَائِطٌ *murus*, pl.
حِيطَانُ.

Ad not. Plurr. frr. nn. أَخٌ pro أَخُو *frater*,
صَبِيٌّ *puer* et قَتِيٌّ *juvenis*, sunt إِخْوَانٌ
فِتْيَانٌ et صِبْيَانٌ.

- IX. نَعْلَانُ {
1. نَعْلَانُ, ut بَلَدٌ *oppidum*, pl. بُلْدَانُ.
 2. نَعْلَانُ, ut سَقْفٌ *tectum*, pl. سَقْفَانُ.
 3. نَعْلَانُ, ut رَغِيفٌ *placenta*, pl. رَغَفَانُ.

XIX. فَعْلَانُ 4. فَاعِلٌ adjj. verbb., quae tanquam subst. usurpantur neque a radd. med. و et ى ducta sunt, ut فَارِسٌ *eques*, pl. فُرْسَانٌ.

XX. فَعْلَاءُ 1. فَعِيلٌ adjj. masc., quae non sunt signific. pass., ut فَقِيرٌ *pauper*, pl. أَمْرَأَةٌ; فُقْرَاءٌ *princeps*, pl. خُلَفَاءٌ, pl. خَلِيفَةٌ.

2. فَاعِلٌ, nonnulla adjj. masc. neque a radd. med. neque a radd. ult. و et ى ducta et de creaturis ratione praeditis adhibita, ut شُعْرَاءٌ *poëta*, pl. شُعْرَاءٌ.

XXI. أَفْعَلَاءُ فَعِيلٌ adjj. masc., quae a radd. med. gem. et ult. و et ى ducta sunt, ut حَبِيبٌ *amicus*, pl. أَجْبَاءٌ; غَنِيٌّ *dives*, pl. أَفْنِيَاءٌ.

XXII. فَعْلَى 1. فَعِيلٌ adjj. *noxas et corporum et animorum* indicantia, ut قَتِيلٌ *occisus*, 2. فَاعِلٌ 3. فَعِيلٌ pl. جَرِيحٌ; قَتْلَى *vulneratus*, pl. 4. أَفْعَلٌ فَعْلَى pro مَوْتٌ; جَرَحَى *mortuus*, pl. هَلَكَى; مَوْتَى *periens*, pl. حَبَقَى; أَحَقُّ et حَقُّ *stultus*, pl. كَسَلَى (adjj.), ut كَسْلَانٌ *piger*, pl. غَضَبَى *iracundus*, pl. غَضَبَى.

XXIII. فَعَالِي 1. فَعْلَاءُ, ut عَذْرَاءٌ *virgo*, pl. حَكَارَى *campus*, pl. حَكَارَى.

2. فَعْلَى, ut فَتْوَى *responsum sapientis*, pl. فِتْنَارَى.

- XXIII. فَعَالِي {
3. فَعَالِي, ut ذِفْرِي *partes cranti protuberantes*, pl. ذَفَارِي.
 4. فَعَالِي (adj. femm.), ut حُبَلِي *mulier gravida*, pl. حَبَالِي.
- Ad not. Plurr. fr. nn. لَيْلٌ *nox* et أَهْلٌ *familia* sunt لَيَالِي et أَهَالِي vel etiam لَيَالٍ et أَهَالٍ.

- XXIV. فَعَالِي {
1. Eadem nn. subst. et adj., quae formam superiorem habent, ut عَذْرَاءُ pl. فُتَارِي; فُتْرِي; عَذَارِي.
 2. فَعْلَانُ (adj.), ut سَكْرَانُ *ebrius*, pl. سَكَارِي.
- Ad not. Pro فَعَالِي et فَعَالِي etiam فَعَالِي inveniantur, ut كُسَالِي et كُسَالِي pro كَسَالِي.
3. فَعِيلَةٌ, femm., quae a radd. ult. ي et و ducta sunt, ut هَدِيَّةٌ *donum*, pl. مَنَآيَا. هَدَايَا *fatum*, pl. مَنَآيَا.
- Ad not. Scribitur هَدَايَا pro هَدَايَا, ne duo ي concurrant (cf. § 201 Ad not. a.)

- XXV. فَعِيلٌ {
- (rara.)
1. فَعِيلٌ, ut عَبْدٌ *servus*, pl. عَبِيدٌ.
 2. فَعَالٌ, ut حَبَارٌ *asinus*, pl. حَبِيرٌ.
 3. فَعَالٌ, ut غَارٌ *miles*, pl. غَزِيٌّ ex غَزِيو.

- XXVI. فُعُولَةٌ {
- (rara.)
1. فُعُولَةٌ, ut بَعْلٌ *maritus*, pl. بُعُولَةٌ.
 2. فُعُولَةٌ, ut عَمٌ *patruus*, pl. عُمَمَةٌ.
 3. فُعُولَةٌ, ut عَيْرٌ *onager*, pl. عَيْرَةٌ.

- XXVII. فَعَالَةٌ {
1. فَعَالَةٌ, ut جَرٌ *lapis*, pl. جَارَةٌ.

XXVII. فَعَالَةٌ 2. فَاعِلٌ, ut صَاحِبٌ *socius*, pl. صَحَابَةٌ, pro quo etiam صَحَابَةٌ dicitur.

XXVIII. فَعَلٌ { 1. فَعَلَةٌ (pauca quaedam), ut بَكَرَةٌ *troch-*
2. فَعَلَةٌ } *lea*, pl. بَكَرٌ; حَلَقَةٌ *annulus*, pl.
3. فَاعِلٌ } حَلَقٌ; طَالِبٌ *qui aliquid quae-*
رِيت, pl. طَلَبٌ

Ad not. a. Tenendum tamen est, has regulas de variis formis plurr. fr. et singularium inter se respondentibus multis exceptionibus obnoxias esse.

Ad not. b. Formae plurr. fr., quae a formis singg., quibus ex usu respondent, nimium recedunt, non ex his singg. formis, sed ex aliis formis singg. deperditis vel minus usitatis orti esse videntur. Ita plurr. fr. formae فَعَلَاءُ singularibus formae فَاعِلٌ respondentes a singg. deperditis formae فَعِيلٌ ducendi sunt, ut pl. fr. شُعْرَاءُ *poetae*, qui ex usu sing. شَاعِرٌ respondet, a forma haud usitata شَعِيرٌ.

Ad not. c. Ex tabula antecedenti patet, unum sing. plures habere posse pl. fr. formas, ut بَحْرٌ *mare*, pl. fr. بُحُورٌ وِجَارٌ et رَاجِرٌ; عَبْدٌ *servus*, pl. fr. عِبَادٌ, عُبْدٌ, عَيْبِدٌ, رَاجِرٌ, رَاجِرٌ al. — Potest etiam unus sing. unam vel plures pl. fr. formas et simul etiam pl. sanum habere, ut شَاهِدٌ *testis*, pl. شَوَاهِدٌ, شُهُودٌ et شَاهِدُونَ. — Ubi a sing., qui plurium significationum est, plures formae pl. fr. ducuntur, saepe fit, ut unaquaeque sing. significatio vel plures (duae vel tres) ejus significationes unam vel plures (duas vel tres) pl. fr. formas sibi soli vel solis proprias vel certe sibi maxime respondentes habeant. Ita عَيْنٌ signif. 1) *oculum*, 2) *fontem*, 3) *essentiam* alicujus rei, 4) *personam dignitate conspicuam*; pll. fr. primae signif. sunt عَيْنٌ, عَيْنٌ, عَيْنٌ, عَيْنٌ, raro أَعْيَانٌ, secundae عَيْنُونَ et عَيْنٌ, unus tertiae et quartae أَعْيَانٌ. Item بَطْنٌ signif. 1) *ventrem*, 2) *interiorem partem rei*, 3) *tribum*, 4) *pennam alarum avis mediam et longissimam*; plurr. fr. primae et secundae signif. sunt بَطُونٌ et أَبْطُونٌ, tertiae بَطُونٌ et بَطْنَانٌ; unus quartae بَطْنَانٌ.

II. De Nom. A. De nn. subst. et adj. 3. De numero nominum. 100

321. Formas pluralis fracti nn. subst. et adj. ex quatuor vel pluribus quam quatuor literis constantium, numero tres, unâ cum singularibus, quibus respondent, haec tabula exhibet.

habent nomina (subst. adj.)	
Formam plur. fracti	quadrilitera (non numeratâ finali ة), quorum omnes literae radicales sunt, ut ضِفْدَعُ <i>rana</i> , pl. ضَفَادِعُ, قَنْطَرَةٌ <i>pons</i> , pl. قَنَاطِرُ.
	Item quadrilitera (non numeratâ ة finali) literis ت, م, et ا praefixis ex radd. trill. orta, ut تَجْرِبَةٌ <i>experientia</i> , pl. تَجَارِبُ;
	I. قَعَائِلُ (تَقَاعِلُ) مَعِيشَةٌ pro مَعِيشَةً <i>victus</i> , pl. مَعَايِشُ; اَصْبَعٌ; اَصَابِعُ
	(مَقَاعِلُ) digitus, pl. اَصَابِعُ.
	(اَقَاعِلُ)

Ad not. a. In plurr. frr. formae مَقَاعِلُ a radd. med. ي derivatis ي post ا productionis posita, utpote quae radicalis sit, Hènzâ non instruitur, id quod fit in forma pl. fr. nn. trill. XVII قَعَائِلُ, ut مَسَائِحُ pl. a مَسَاحُ s. مَسَاحَةٌ *spatium obeunti patens*, a rad. مَسَحَ pro سَمَحَ; مَسَائِحُ pl. a مَسِيحَةٌ *cincinnus*, a مَسَحَ. — In plurr. frr. ejusdem formae a radd. med. و derivatis و, servatur, in paucis verbis item in ي mutatur, ut مَصَارِبُ, item مَصَائِبُ a مُصِيبَةً *casus adversus*.

Ad not. b. Ab adj. formae أَفْعَلٌ signific. superl. habentibus, ubi substantiva personalia sunt, plurr. frr. formae أَقَاعِلُ formantur, ut أَكْبَرُ *permagnus*, أَكْبَارُ *magnates*.

II. قَعَائِلُ { quinquelitera, quorum litera penultima litera productionis est, ut دِينَارٌ *denarius*, pl. دِنَانِيرُ; (quasi دِنَارٌ); سُلْطَانٌ *imperator*, pl. سُلَاطِينُ;

II. فَعَالِيلُ	رُسِيٌّ; سَكَكَيْنُ <i>culter</i> , pl.
	تَصَوِيرٌ; كَرَّاسِيٌّ pro <i>crum</i> , pl.
	مِفْتَاحٌ; تَصَاوِيرُ <i>clau</i>
	مَقَاتِيحٌ; مَسْكِينٌ <i>pauper</i> , pl.
	يَنْبُوعٌ; أَكَالِيلُ <i>corona</i> , pl.
	يَنَابِيعٌ; بَاسُورٌ <i>haemorrhoids</i> , pl.
(فَوَاعِيلُ)	(cf. § 152); جَامُوسٌ <i>bubalus</i> , pl.

III. فَعَالِلَةٌ	1. interdum quinquelitera, quorum penultima litera productionis
	إِبْلِيسُ <i>diabolus</i> , pl. أَبَالِيسُ et تَلَامِيذُ <i>discipulus</i> , pl.
	2. quadrilitera, quae non habent litera productionis ante ultimam radicalem, nn. originis peregrinae nec non numerus adjz. rell., quae quatuor rium quam quatuor literarum
	أَسَاقِفُ <i>episcopus</i> , pl. أُسُقُفٌ et فَلَاسِفَةٌ <i>philosophus</i> , pl.
	بَعْدَادِيٌّ; مَعَارِبَةٌ <i>Maurus</i> , pl.
	بَغَادَدِيٌّ <i>densis</i> , pl.

Ad not. a. In plurr. fr. n. quae, non numerata productionis et § finali, ex quinque vel pluribus quantis literis constant, una ex literis radicalibus, maxime ultima, ut عَنَكَبُوتٌ *aranea*, pl. عَنَاكِبُ (cf. § 299).

Ad not. b. Formae plurr. fr. n. quadriliterorum pluralibus, quae ab aliis pluralibus derivati sunt جَمْعُ الْجَمْعِ *plurales pluralium* dicuntur, formandis inser

يَدِيٌّ pro يَدٌ; أَظْفَارِيٌّ; أَظْفَارٌ *ungula*, pl. أَظْفَارٌ

— A plurr. fr. e. أَيْدِيٌّ pro أَيْدٍ

De Nom. A. De nn. subst. et adj. 3. De numero nominum. 111

rales plur. sani feminini formantur, ut ^٩بَيْتٌ *domus*, pl. ^٩بُيُوتٌ, pl. pl. ^٩بُيُوتَاتٌ *complexiones domorum*. — Qui plurales plur. non nisi ubi res, quas significant numero ad minimum novem et plures quam novem sunt, aut earum numerus indefinitus est, usurpari possunt.

Ad not. c. A permultis adj. rell., iis potissimum, quae relationes sectae, familiae et clientelae indicant, plur. additâ literâ § formantur, ut ^٩شَافِعِيٌّ pl. ^٩شَافِعِيَّةٌ *asocla Schafe'i*; ^٩صُوفِيٌّ pl. ^٩صُوفِيَّةٌ *Sûfi*; ^٩عُثْمَانِيٌّ pl. ^٩عُثْمَانِيَّةٌ *ex familia 'Otmâni prognati vel ejus clientes*.

Ad not. d. Nonnullorum nominum plur. anomali sunt vel ab alia quam singularis radice originem duxerunt, ut ^٩أُمٌّ *mater*, pl. ^٩أُمّهَاتٌ; ^٩فَمٌّ *os*, pl. ^٩أَفْوَاهٌ (a sing. ^٩فُوّه); ^٩مَاءٌ *aqua*, pl. ^٩أَمْوَاءٌ vel ^٩مِيَاهٌ (a sing. ^٩مَاءٌ); ^٩إِمْرَأَةٌ *femina*, pl. ^٩نِسَاءٌ; ^٩إِنْسَانٌ *homo* pl. habet ^٩أَنَاسٌ et per aphae-
resin ^٩نَاسٌ.

322. Ad notionem quod attinet, plurales fracti a sanis eo differunt, quod hi denotant plura alicujus generis individua a se invicem distincta, illi ex origine multitudinem individuorum alicujus generis, in qua singulorum a se invicem distinctorum notio plane periit, quae tanquam totum, in quo singula distingui nequeunt, oculis obversatur. Ita ^٩عَبْدٌ *servi*, *plures servi*, ^٩عَبِيدٌ proprie *servitus* (*Sklavenschaft*); ^٩شَبَابٌ (ut ^٩شَبَابٌ) *juventus*, (*Jugend*); ^٩مَشَيْخَةٌ *senectus*, (quasi *Alterschaft*); ^٩عُثْمَانِيَّةٌ *familia 'Otmânidarum* (*Othmanenschaft*). Sunt igitur plurales fracti proprie singulares notione *collectiva* praediti et in multis ad *abstractam* accedentia; quo etiam fit, ut omnes generis feminini sint*).

Ad not. A plur. fr. distinguenda sunt nn. ^٩أَشْبَابٌ *al-junc* plurali similia, ut ^٩خَلٌّ *apes*; de quibus eff. § 266 et § 308. Illos *collectiva abstracta*, haec *collectiva concreta* dixeris. Tertium collectivorum genus id est, cujus significationi collectivi notio inhae-

*) Masculini generis per synesin tantum esse possunt.

ret, quae nn. *significatione collectiva* dixeris, ut قَوْمٌ ⁹gens, عَسْكَرٌ ⁹exercitus. *Significatione collectiva et plurali* similia eo a se differunt, quod ab his singulares formantur, ab illis formari nequeunt.

323. Plurales sani et plurr. fr. formarum XII. XIII. XIV et XV, ubi nomina, a quibus formantur, nullum alium praeter eos pluralem habent, de personis et rebus decadem non excedentibus (tribus — decem) tantum usurpantur ideoque plurales paucitatis appellantur. Reliquis pluralibus contra nomen est أَكْثَرَةٌ ⁹plurales multitudinis.

4. De declinatione nominum.

a) De declinatione nominum indefinitorum.

324. Nomina substt. et adjj. indefinita in singulari aut triptota sunt, aut diptota. Triptota ea sunt, quae tres terminationes casibus designandis inservientes habent, ۞ (Nom.), ۞ (Gen. Dat. Abl.) et اِ۞ vel ۞ [vid. § 8 Adnot.] (Acc.), diptota, quibus duae tantum casuum terminationes sunt, ۞ (Nom.) et ۞ (Gen. Dat. Abl. Acc.). Illa a grammaticis Arabicis مُنْصَرِفٌ ⁹declinabilia, haec غَيْرُ مُنْصَرِفٍ ⁹indeclinabilia vocantur. — Dualis duas casuum terminationes masc. et fem. generi communes habet, اِنِ۞ (Nom.) et يِنِ۞ (Gen. Dat. Abl. Acc.). — Pluralis sanus in utroque genere, masc. et fem., duas casuum notas habet, in illo وَنِ۞ (Nom.) et يِنِ۞ (Gen. Dat. Abl. Acc.), in hoc اِ۞ (Nom.) et اِ۞ (Gen. Dat. Abl. Acc.). — Plurales fracti ut singulares aut triptoti sunt: ۞ (Nom.) ۞ (Gen. Dat. Abl.), اِ۞ (Acc.), aut diptoti: ۞ (Nom.) et ۞ (Gen. Dat. Abl. Acc.). — Paradigma declinationis nominum substantivorum et adjectivorum indefinitorum haec tabula ob oculos ponit.

Triptota.

Nomen substantivum.		Nomen adjectivum.	
Masculinum.	Femininum.	Masculinum.	Femininum.
Singularis.		Singularis.	
Nom. رَجُلٌ <i>vir</i>	جَنَّةٌ <i>hortus</i>	جَالِسٌ <i>sedens</i>	جَالِسَةٌ
en. etc. رَجُلٍ	جَنَّةٍ	جَالِسٍ	جَالِسَةٍ
Acc. رَجُلًا	جَنَّةً	جَالِسًا	جَالِسَةً
Dualis.		Dualis.	
Nom. رَجُلَانِ	جَنَّتَانِ	جَالِسَانِ	جَالِسَتَانِ
en.-Acc. رَجُلَيْنِ	جَنَّتَيْنِ	جَالِسَيْنِ	جَالِسَتَيْنِ
Pluralis sanus.		Pluralis sanus.	
Nom. رَجُلُونَ	جَنَّاتٌ	جَالِسُونَ	جَالِسَاتٌ
en.-Acc. رَجُلِينَ	جَنَّاتٍ	جَالِسِينَ	جَالِسَاتٍ
Pluralis fractus.		Pluralis fractus.	
Nom. رِجَالٌ	نِسَاءٌ <i>feminae</i>	كِبَارٌ <i>magni</i>	نُحُوصٌ <i>feminae</i>
en. etc. رِجَالٍ	نِسَاءٍ	كِبَارٍ	نُحُوصٍ <i>plan-</i>
Acc. رِجَالًا	نِسَاءً	كِبَارًا	نُحُوصًا <i>gentes.</i>

Diptota.

Nomen substantivum.		Nomen adjectivum.	
Masculinum.	Femininum.	Masculinum.	Femininum.
Singularis.		Singularis.	
Nom. زَيْنَبُ <i>Otmán</i>	زَيْنَبُ <i>Zeinab</i>	أَسْوَدٌ <i>niger</i>	أَسْوَدَةٌ <i>ni-</i>
en.-Acc. زَيْنَبٍ	زَيْنَبٍ	أَسْوَدٌ	أَسْوَدَةٌ <i>gra.</i>
Dualis.		Dualis.	
Nom. زَيْنَبَانِ	زَيْنَبَانِ	أَسْوَدَانِ	أَسْوَدَانِ
en.-Acc. زَيْنَبَيْنِ	زَيْنَبَيْنِ	أَسْوَدَيْنِ	أَسْوَدَيْنِ

Pluralis sanus.		Pluralis sanus.	
Nom.	عُثْمَانُونَ	زَيْنَبَاتُ	أَفْضَلُونَ <i>viri excell-</i>
Gen.-Acc.	عُثْمَانِينَ	زَيْنَبَاتٍ	أَفْضَلِينَ <i>lentes.</i>
Pluralis fractus.		Pluralis fractus.	
Nom.	دَرَاهِمُ <i>drachmae</i>	دَوَائِلُ	<i>flaccidi, ae.</i>
Gen.-Acc.	دَرَاهِمَ	دَوَائِلَ	

325. Diptota sunt

1. Nonnullarum formarum plurales fracti:

a) Plurr. fr. quatuor syllabarum, quarum prima et secunda Fethâ notatae sunt, tertia cum Kêsrâ pronuntiatur, plurr. fr. formarum فَوَاعِلُ (XVI), فَعَائِلُ (XVII), فَعَالِلُ etc. et فَعَالِيلُ etc. (I et II eorum nominum, quae plurium, quam trium literarum sunt), ut تَوَاعِجُ *asseclae*, عَجَائِبُ *res mirae*, قَنَاطِرُ *pontes*, سَلَاطِينُ *imperatores*.

b) Plurr. fr. formarum in Hêmzam, cui Êlif Meddâ instructum antecedit (ـَآء), exeuntium, فُعَلَاءُ (XX) et أَفْعَلَاءُ (XXI), ut حُكَمَاءُ *sapientes*, أَوْلِيَاءُ *amici*; cf.

2. a) et 3. b).

c) Plurr. fr. formarum Êlif brevi et vocali i terminatarum, فَعَلَى (XXII), فَعَالِي (XXIII) et فَعَالَى (XXIV), ut جَرَحَى *vulnerati*, عَدَارَى *virgines*, نَصَارَى *Christiani*; cf. 2. b) et 3. b).

2. Multa nn. substt. appellativa et nn. adjj.:

a) Nn. substt. appell. et nn. adjj. in Hêmzam, cui Êlif Meddâ instructum (ـَآء) antecedit, exeuntia, iis exceptis, in quibus Hêmza litera radicalis est, ut قَرَّآءُ *lector*, (cf. § 315 Adnot. c. et § 317 Adnot. e.), عَذْرَآءُ *virgo*, بَيْضَاءُ *alba* (§ 311); cf. 1. b) et 3. b).

b) Nn. adjj. et nn. substt. appell. in Êlif breve exeuntia, iis exceptis, in quibus Êlif breve litera radicalis est (ut دُتْيَا *directio*), ut سَكْرَى *ebria* (§ 312),

II. De Nom. A. De nn. subst. et adj. 3. De declinatione nominum. 115

mundus (§ 311), *صَغْرَى* *perquam parva* (ib.), *أُولَى* *prima* (ib.); cf. 1. c) et 3. b).

c) Adj. formae *أَفْعَل* (§ 254 et 255), quorum femm. formarum *فَعْلَى* et *فَعْلَاءَ* sunt (§ 311), ut *أَعْجَبُ* *mirabilior*, fem. *عَجَبَى*, *أَحْمَرُ* *ruber*, fem. *حَمْرَاءَ*. Contra ea adj. formae *أَفْعَل*, quorum femm. literâ s̄ adjectâ formantur, triptota sunt, ut *أَرْمَلُ* *viduus*, *أَرْمَلَةٌ* *vidua*. Nn. subst. appellativa ejusdem formae et triptota et dip-tota esse possunt, ut *أَجْدَلُ* et *أَجْدَلُ* *accipiter*.

d) Adj. formae *فَعْلَان*, quorum femm. non formantur additâ literâ s̄, sed formae *فَعْلَى* sunt (§ 312), ut *سَكْرَانُ* *ebrius*, fem. *سَكْرَى*. Ejusdem formae adj., quorum femm. literâ s̄ adjectâ formantur (§ 312 A d n o t.), triptota sunt, ut *نَدْمَانُ*, fem. *نَدْمَانَةٌ*. Adj. formae *فَعْلَان*, quorum femm. semper additâ literâ s̄ formentur (§ 312 A d n o t.), triptota sunt, ut *عُرْيَانُ* *nudus*, fem. *عُرْيَانَةٌ*.

e) Numeralia distributiva formarum *فَعَالُ* et *مَفْعَلُ* ut *أَحَادُ* et *مَوْحَدُ* *singuli*; *ثَنَاءُ* et *مَثْنَى* *bini*; *ثَلَاثُ* et *مَثْلَثُ* *terni* etc. Item *أَخَرُ*, pl. fr. ab *أَخَرِ* et *أُخْرَى*, *alii et aliae*.

1. Multa nomina propria:

a) Nn. prr. virorum peregrina, iis exceptis, quae ex tribus literis, quarum media g̃ezmata vel litera productionis est, constant, ut *آدَمُ* *Adam*, *إِبْرَاهِيمُ* *Ibrâhîm* (Abraham), *إِسْهَاقُ* *Ishâq* (Isaac), *دَاوُدُ* *Dâvûd* (David); contra *نُوحٌ* *Nûh* (Noë), *لُوطٌ* *Lût* (Loth).

b) Nn. prr. in Êlif breve exeuntia [cf. 1. c) et 2. b)] et Hêmza, cui Êlif Meddâ notatum antecedit (ـآ), terminata [cf. 1. c) et 2. a)], ut *يَحْيَى* *Johannes*, *زَكَرِيَّا* *Sacarîjjâ* (Zacharias).

c) Nn. prr. in ـان exeuntia, sive peregrina sunt, sive

arabica, ut غَطَفَانُ *Gaṭafān*, عُثْمَانُ *Oṭmān*, سُلَيْمَانُ *Suleimān* (Salomo).

d) Nn. p̄rr., quorum forma formis verbalibus فَعَّلَ et فَعَّلَ vel alicui ex personis imperfecti similis est, ut شَمَّرُ *Schamar*, ضَرْبُ *Durib*, أَحْمَدُ *Aḥmed*, يَزِيدُ *Jesīd*.

e) Nn. appell. femm. plurium quam trium literarum, ubi nn. p̄rr. fiunt, ut عَقْرَبُ *scorpio*, أَقْرَبُ *Aqrab* (n. viri).

f) Nn. p̄rr. femm. in ʾ exeuntia, necnon nn. masc. eādem literā terminata, ut مَكَّةُ *Mecca*, فَاطِمَةُ *Fāṭima*; طَلْحَةُ *Talḥa* (n. pr. viri).

g) Nn. p̄rr. feminina in ʾ non exeuntia, quae vel originis peregrinae, vel plurium quam trium literarum, vel denique trilatera quidem sunt, sed mediam radicalem vocali signatam habent, ut مِصْرُ *Aegyptus*, زَيْنَبُ *Zeīnab*, سَقَرُ *ignis tartureus* (n. pr. partis inferni). Contra nn. p̄rr. feminarum ex tribus literis, quarum media g̃ezmata est, constantia triptota et diptota esse possunt, ut هِنْدُ et دَعْدُ, هِنْدُ et دَعْدُ.

h) Nn. p̄rr. virorum et feminarum, quae ex nn. appell. vel adjj. derivata sunt vel esse videntur, maxime nn. p̄rr. virorum formae فَعَّلَ et nn. p̄rr. feminarum formae فَعَّلَ, ut عُمرُ *Omar*, زُفَرُ *Zofar* (nn. p̄rr. virorum); نَظَامُ *Qaṭām*, غَلَابُ *Galāb* (nn. p̄rr. feminarum); quae n̄ ab adjj. عَامِرُ, زَاوِرُ, قَاطِبَةُ et غَالِبَةُ ducta esse videntur.

Adnot. In nn. p̄rr. compositis مَرْكَبٌ مَرْجِي dictis (vid. § 284) aut utraque vox priorem declinationem sequitur, ita ut posterior in genitivo ponatur, prior, utpote posteriore definita (vid. § 329), nunationem amittat, aut prior omnino non declinatur, altera posterioris declinationis est, ut حَضَرَ مَوْتُ (Nom.), حَضَرَ مَوْتُ (Gen. Dat. Abl.), حَضَرَ مَوْتُ (Acc.), aut حَضَرَ مَوْتُ (Nom.), حَضَرَ مَوْتُ (Gen. Acc.).

II. De Nom. A. De nn. subst. et adj. 3. De declinatione nominum. 117

326. Nomina in terminationem ـى ex ـو et ـي ortam (vid. § 235 et § 265) exeuntia, quae nn. prioris declinationis sunt [cf. § 325 2. b)], item nomina Èlif brevi et vocali i (ـى et ـي et ـى) terminata, quae nn. posteriorem declinationem sequuntur [vid. § 325 1. c) 2. b) et 3. b)], in casibus obliquis exitum nominativi servant, ita ut eorum declinatio virtualis, تَقْدِيرِي , tantum sit, non expressa, لَفْظِي , et externa, ظَاهِر . Ita عَصَى pro بُشْرَى رَحِيًّا et رَحِي pro رَحَى , عَصْرًا et عَصْر pro عَصَو pro عَدَارَى et عَدَارَى pro عَدَارَى , بُشْرَى et بُشْرَى pro بُشْرَى dicitur.

327. Nomina, quae in terminationem ـى ex ـو et ـي (vid. § 189 II 3) et paradigm. verb. Tab. XVIII p. XXI l. 4 et 12 ar.) atque ex ـو et ـي (vid. paradigm. verb. Tab. XVIII p. XXI l. 5 ar.) ortam exeunt, in gen. (dat. abl.) eundem, quem in nom., exitum habent, in acc. autem regulas § 189 I. expositas sequentes in ـيَا exeunt, ut غَار nom. et gen. pro غَارُو et رَامِي et رَامِي nom. et gen. pro رَامِي et غَارِي acc. غَارِيَا ; مَغْرِي (n. ag. f. II rad. غَرَا) nom. et gen. pro مَغْرِي acc. مَغْرِيَا ; مَرْمِي (n. ag. f. IV rad. رَمَى) nom. et gen. pro مَرْمِي et مَرْمِي acc. مَرْمِيَا ; تَغْرِي (n. verbi f. V rad. غَرَا) nom. et gen. pro تَغْرِي et تَغْرِي acc. تَغْرِيَا ; مَنْ (n. verbi f. V. rad. مَنَى) nom. et gen. pro مَنْ et مَنْ acc. مَنْ .

328. Plurales fracti formae فَوَاعِل a radd. ultimae ـى et ـي derivati, in nom. non posteriores, quod secundum regulam supra § 325 1. a) expositam expectares, sed prioris declinationis sunt, non in ـى , ex ـى sed in ـى ex ـى ortum exeuntes. Qua de caussa secundum regulam in § superiori expositam in gen. terminationem nom., etiam in hoc casu priorem declinationem sequentes, conservant. In acc. autem declinationis po-

329. Nomina indefinita definita redduntur. 1. articulo J^o praefixo, 2. a) nomine definito in genitivo posito sequente, b) pronomine personali suffixo.

Nom.	الرَّجُلُ	الرَّجُلُ	الرَّجُلُ	الرَّجُلُ
Gen. etc.	الرَّجُلِ	الرَّجُلِ	الرَّجُلِ	الرَّجُلِ
Acc.	الرَّجُلَ	الرَّجُلَ	الرَّجُلَ	الرَّجُلَ

اَلْبَيْضَاءُ اَلْأَسْوَدُ ^{Exo} Acc.

Ad not. a. Verba ^٩أب *pater*, ^٨أخ *frater*, ^٩حم *socer*, ^٩هن *res parva*, ubi nomen in gen. positum iis adjungitur, post vocales, in quas nunatione abjecta exeunt, ^٩ُ, ^٨ِ et ^٩َ, literas productionis و, ی et ا adsciscunt, ita ut in nom. أَخُو, أَبُو, رَحِيي, أَحْيِي, أَيِّي etc., in gen. وَهُنُو, وَهْنُو, وَهْمُو

II. De Nom. A. De nn. subst. et adj. 3. De declinatione nominum. 119

هِنَى pro أَبٍ etc., in acc. أَبَا، أَخَا، حَمًا، هَنًا، pro أَبٍ etc. dicatur. — Verbi ذُو qui aliquam rem habet, cui gen. nunquam non adjungitur, gen. ذِي، acc. ذَا est. — Verbi قَم os, pro قَم usurpati, ubi ei gen. annectitur, nom. قَم et قَم، gen. قَم et قَم، acc. قَم et قَا est.

Ad not. b. Nn. propria prioris declinationis, ubi verbum مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ filius ea sequitur, nunationem amittunt, ut مُحَمَّدُ بْنُ جَعْفَرٍ، *Muhammed filius Gafuri*. De آ verbi آبن omisso vid. §. 21 2).

Ad not. c. Pro بنت filia, ubi huic nomini gen. annectitur, بنت dicere licet.

2. Dualis terminationem ن amittit, ut

Nom. جَاءَ عَبْدَا السُّلْطَانِ *venerunt duo servi imperatoris*.

Gen.-Acc. رَأَيْتُ جَارَيْتِي أَبِي *vidi duas servas patris mei*.

Ad not. Ubi secundum casum dualis Elif unionis sequitur, گَزماتم, in quod exit, كَسْرًا signatur, ut مَرَرْتُ بِجَارَيْتِي، *praeterii duas puellas regis*; vid. § 20 3).

3. Pluralis sanus masculinus terminatione ن privatur, ut

Nom. جَاءَ بَنُو الْبَلَدِ *venerunt filii regis*.

Gen.-Acc. رَأَيْتُ بَنِي الْبَلَدِ *vidi filios regis*.

Ad not. Ubi nominativus pluralis in -ون ex -يُون contractum (§317 Ad not. a.) exit, haec terminatio sequente genitivo in -و abbreviatur. Ubi vocem in -و exeuntem vox ab آ incipiens sequitur, و گَزماتم notatum, ut ambae voces in legendo conjungantur, دَامَمٌ adsciscit, ut مَصْطَفَوُ اللَّهِ pro مَصْطَفَوُ، *electi a Deo*; vid. § 20 3). — De فتiantem, quod saepe, quamquam non recte, terminationibus -و et -و subjungitur, vid. § 7 Ad not. a.

332. Nomina indefinita, ubi pronomina suffixa ad ea accedunt, has mutationes subeunt:

1. Triptota et plurales sani feminini nunatione, duales et plurales sani masculini terminationibus ن et ن privantur,

ut كِتَابُهُ *liber ejus*, a كِتَابٍ; ظُلُمَاتُهَا *tenebrae ejus*,
a ظُلُمَاتٍ; كِتَابَانِ *libri duo vestri*, a كِتَابٍ; بَنِينَ *filios tuos*, a بَنِينَ.

2. Ante suffixum primae personae singularis ي (vid. § 333 et § 207 Adnot. a.) vocales, in quas nn. triptota nuntiatione privata exeunt, eliduntur, ita ut omnes casus eandem formam induant, ut كِتَابِي *liber, ri, rum meus, i, um*. Idem in plurales sanos femininos et nn. diptota cadit, ut ظُلُمَاتِي *tenebrae meae*, a ظُلُمَاتٍ, قَرَابِعِي *assectae mei*, a قَرَابِعٍ.

3. Ubi nomen in ة exit, haec litera ante suffixa in ت mutatur, ut نِعْمَتِي *beneficium meum*, a نِعْمَةٍ; cf. § 315 Adnot. a.

4. Ubi nomen Êlif mobili vel Hêmzâ terminatur, haec litera ante pronomina suffixa cum Dammâ (Nom.) in و, cum Kësra (Gen.) in ي transit, ut نِسَاءُ *mulieres ejus*, اِلْنِسَاءِ *mulieribus ejus*, a نِسَاءٍ *mulieres*.

Appendix.

De suffixis nominum genitivum denotantibus.

333. Pronomina suffix. nominum genitivum denotantia, ut supra § 207 Adnot. a dictum est, solo suffixo primae personae singularis excepto, quod non, ut ejusdem personae suffixum verbale, نِي, sed ي est, plane eadem sunt ac pronomina suffixa verborum accusativum denotantia, quorum tabulam § 207 exhibet.

Adnot. a. Suffixum primae pers. sing. ي, ubi verbum, ad quod accedit, vocalibus longis ا, ي, و vel diphthongis اِي et وِ terminatur, Kësra elisâ et ي quiescenti in ي mobile Fêthâ instructum mutato, in ي transit. Ubi verbum, ad quod suff. ي ex ي ortum accedit, vocali ا terminatur, haec vocalis immutata manet, ubi in ي vel ي exit, ي harum termina-

II. De Nom. A. Damm. subst. et adj. 3. De declinatione nominum. 121

tionum cum ي suffixi in قى coalescit, ubi denique vocali و vel diphthongo َو terminatur, hujus diphth. et illius vocalis و in ى mutatum cum ى suffixi in قى conjungitur, ut خطاياى peccata mea ex خطاياى a خطاياى; غلاماى duo servi mei ex غلاماى a غلاماى nom. dual. terminatione ن privato v. غلام; عصاى baculus meus pro عصاى ab عصا; قاضى judex meus ex قاضى pro قاضى a قاضى; Moslemos meos ex قاضى pro قاضى a قاضى, casu obl. plur. term. مُسْلِمى; غلامى duorum servorum meorum ex غلامى pro غلامى a غلامى, casu obl. dual. term. ن privato v. غلام; Moslemi mei ex مُسْلِمى pro مُسْلِمى a مُسْلِمى, nom. plur. term. ن privato v. مُسْلِم; مُصْطَفَى electi mei ex مُصْطَفَى pro مُصْطَفَى a مُصْطَفَى, nom. plur. term. ن privato v. مُصْطَفَى.

Adnot. b. Ut ى suffixi verbalis primae pers. sing., دى (vid. § 207 Adnot. c.), ita eadem litera ejusdem personae suffixi nominalis, ى, interdum, maxime, ubi nomen, cui annectitur, in vocativo, brevitatis amantissimo, positum est, abjicitur, ut رَبِّ domine mi.

Adnot. c. Idem, quod in Dammam suffixorum verbalium tertiae personae هُ، هُم، هُنَّ، هُنَّ، post Kèsram vel brevem vel longam (ى) et diphthongum ai (ى) positam cadit, ut in Kèsram mutetur (vid. § 207 Adnot. b), de eadem suffixorum nominalium vocali valet, ut كتابى libri ejus, كتابهما libri eorum duorum, كتابهم libri eorum, جاريتى puellarum duarum ejus.

B. De nominibus numeralibus.

1. De numeralibus cardinalibus.

334. Prima numeralium cardinalium decas haec est:

	Masc.	Fem.		Masc.	Fem.
1.	أَحَدٌ	إِحْدَى	(§ 311 Adnot.) 6.	سِتَّةٌ	سِتٌّ
	وَاحِدٌ	وَاحِدَةٌ	7.	سَبْعَةٌ	سَبْعٌ
2.	إِثْنَانِ	إِثْنَانٍ	8.	ثَمَانِيَةٌ	ثَمَانٍ
3.	ثَلَاثٌ	ثَلَاثَةٌ	9.	تِسْعَةٌ	تِسْعٌ
4.	أَرْبَعَةٌ	أَرْبَعٌ	10.	عَشْرَةٌ	عَشْرٌ
5.	خَمْسَةٌ	خَمْسٌ			

Adnot. Pro ثَلَاثَةٌ et ثَلَاثٌ etiam ثَلَاثَةٌ et ثَلَاثٌ nec non ثَلَاثَةٌ et ثَلَاثٌ scribitur; cf. § 6 Adnot. — سِتٌّ secundum lexicographos Arabicos ex سِتْدٌ [vid. § 14³] idque ex سِدْسٌ ortum est. Quam sententiam veram esse, demin. سُدَيْسَةٌ et سُدْسٌ *sextans* arguit.

335. Numm. cardd. 3—10 ut in lingua hebraica in masc. femininam, in fem. masculinam formam habent. Cujus rei causa haec esse videtur. Numm. cardd. 3—10 primitus substantiva abstracta eamque ob causam feminina erant, ut ثَلَاثَةٌ *trias*, eine Drei, Dreiheit. Quum vero deinceps etiam ut adjectiva usurparentur eamque ob rem substantivorum suorum genus sequerentur, factum est, ut forma feminina, utpote quae jam usitata erat, ad genus proximum, i. e., utpote potius, masculinum, contra forma masculina, ut remotior, utpote serius orta, ad genus remotius, i. e., utpote inferius, femininum designandum destinaretur. Quae genera distinguendi et gen. masc. formâ femininâ, gen. fem. formâ masculinâ designandi ratio denique ibi etiam invaluit, ubi numm. cardd. substt. sunt et cum genitivo nomm. substt. suorum conjunguntur. Cf. § 337.

336. Numm. cardd. 1—10, dualibus إِثْنَانِ et إِثْنَانٍ

II. De Nom. B. De nu. numm. 1. De numm. cardd. 129

exceptis, triptota sunt. ثَمَانٍ ex ثَمَانِيْ ortum est et in gen. ثَمَانٍ, in acc. ثَمَانِيَا habet; vid. §§ 189 II 3), 327 et 189 I.

337. Numm. cardd. 3—10 vel ut substantiva vel ut adjectiva usurpantur. Ut adjectiva ubi usurpantur, substantivis suis postponuntur eorumque cum genere et casu concordant, ut ثَلَاثَةُ رِجَالٍ *trium virorum*, ثَلَاثُ نِسْوَةٍ *trium feminarum*. Substantiva ubi sunt, rem numeratam ejus genus sequentes in gen. sibi subjungunt eamque ob causam ex reg. § 331 1. exposita nunatione privantur, ut رِجَالٌ ثَلَاثَةٌ *tres viri* pr. *trias virorum*, ثَلَاثُ نِسْوَةٍ *tres feminae* pr. *trias feminarum*.

Adnot. a. ثَمَانٍ, ubi nomen in gen. positum ei subjunctum est, in nom. et gen. in ثَمَانِيْ, in acc. in ثَمَانِيَا mutatur.

Adnot. b. Etiam numm. اِثْنَانٍ et اِثْنَانِ rem numeratam in gen. sibi subjungere possunt, idque si fit, syllabam نَ amittunt, ut اِثْنَانِ رِجَالٍ *duo viri*, pr. *duas ándrōv*.

Adnot. c. Ubi articulus ad numm. 3—10 accedit, nunationem amittunt; cf. § 330.

338. Numm. cardd. 11—19 haec tabula exhibet:

Masculinum.

Femininum.

11. أَحَدَ عَشَرَ

إِحْدَى عَشْرَةَ

12. اِثْنَا عَشَرَ

اِثْنَتَا عَشْرَةَ

13. ثَلَاثَةَ عَشَرَ

ثَلَاثَ عَشْرَةَ

14. أَرْبَعَةَ عَشَرَ

أَرْبَعَ عَشْرَةَ

15. خَمْسَةَ عَشَرَ

خَمْسَ عَشْرَةَ

16. سِتَّةَ عَشَرَ

سِتَّ عَشْرَةَ

17. سَبْعَةَ عَشَرَ

سَبْعَ عَشْرَةَ

18. ثَمَانِيَةَ عَشَرَ

ثَمَانِيَّ عَشْرَةَ

19. تِسْعَةَ عَشَرَ

تِسْعَ عَشْرَةَ

Ad not. a. Pro ثَمَانٍ et ثَمَانِي, ثَمَانِي عَشْرَةً etiam ثَمَانِي عَشْرَةً dicitur.

Ad not. b. Numeralia uniones, quae ad denarium accedentes numeros 13—19 efficiunt, significantia aequae ac numeralia 3—10 in masc. femininam, in fem. masculinam formam habent. Contra numerale denarium indicans in masc. masculinae, in fem. femininae terminationis est.

Ad not. c. Numeralia 11—19, إِثْنَا عَشَرَ et إِثْنَتَا عَشْرَةَ, quae in gen. et acc. إِثْنَتَا عَشْرَةَ et إِثْنَتَا عَشْرَةَ habent, exceptis, indeclinabilia sunt.

339. Numm. cardd. denaria inde a 20 usque ad 90 haec sunt:

20. عِشْرُونَ	50. خَمْسُونَ	80. ثَمَانُونَ
30. ثَلَاثُونَ	60. سِتُّونَ -	90. تِسْعُونَ
40. أَرْبَعُونَ	70. سَبْعُونَ	

Ad not. a. Pro ثَلَاثُونَ etiam ثَلَاثُونَ scribitur.

Ad not. b. Numm. denaria 20—90 generis communis sunt et, ut plurr. sani, in nom. in عِشْرُونَ, in gen. et acc. in عِشْرِينَ—exeunt. Ubique ut substantiva usurpantur et rem numeratam in acc. sibi subjungunt eamque ob causam terminationem ن amittere non solent. Interdum tamen, ubi genitivum possessoris regunt, in nom. in عِشْرُونَ, in gen. et acc. in عِشْرِينَ exeunt.

340. Numm. cardd. numeros ex denariis a secundo ad nonum usque et unionibus compositos denotantia, ita formantur, ut unionis numerale praeponatur, denarii interjectâ copulâ et subjungatur, ut 21. أَحَدٌ وَعِشْرُونَ. Utrumque numerale declinatur, ut عِشْرِينَ acc., أَحَدٌ gen., عِشْرِينَ acc.

341. Numm. cardd. centenaria 100—900 hac tabula repraesentantur:

100.	مِائَةٌ	600.	سِتُّ مِائَةٍ
200.	مِائَتَانِ	700.	سَبْعُ مِائَةٍ
300.	ثَلَاثُ مِائَةٍ	800.	{ ثَمَانِ مِائَةٍ ثَمَانِي مِائَةٍ }
400.	أَرْبَعُ مِائَةٍ	900.	
500.	خَمْسُ مِائَةٍ		

Ad not. a. Pro مَائَةٍ etiam مِئَةٍ scribitur. — مَائَةٍ in plur.
مِائَاتٍ, مَائِي et مِئَاتٍ, habet.

Ad not. b. Numm. unionum 3—9 in scribendo saepe cum voce **أَرْبَعًا** in unam vocem coalescunt, ut **مِائَتًا**.

342. Numm. cardd. a 1000—900,000 haec sunt.

1000. أَلْفٌ 3000. ثَلَاثَةُ آلَافٍ
2000. أَلْفَانِ 4000. أَرْبَعَةُ آلَافٍ

t sic porro.

إِثْنَا عَشَرَ أَلْفًا. 12000. أَحَدَ عَشَرَ أَلْفًا. 11000.

sic porro.

ثَلَاثِيَّةٌ أَلْفٌ 300,000. مِائَةُ أَلْفٍ 100,000.
أَرْبَعِيَّةٌ أَلْفٌ 400,000. مِائَتَا أَلْفٍ 200,000.

t sic porro.

343. Numeralia numerum ex millibus, centenariis, denariis et unionibus compositum denotantia duplici ratione ordinantur. Aut enim primo loco millium, secundo centenariorum, tertio unum et denariorum, aut primo loco horum, secundo centenariorum, tertio millium numerale collocatur, ut ثَلَاثَةُ آلَافٍ أَحَدٌ وَعِشْرُونَ وَسَبْعٌ مِائَةً aut سَبْعٌ مِائَةً وَوَاحِدٌ وَعِشْرُونَ وَثَلَاثَةُ آلَافٍ, 3721.

2. De numeralibus ordinalibus.

344. Primam numeralium ordinalium decadem haec tabula repraesentat:

Masc.	Fem.		Masc.	Fem.	
أَوَّلٌ	أُولَى	<i>primus, a.</i>	سَادِسٌ	سَادِسَةٌ	<i>sextus, a.</i>
ثَانٍ	ثَانِيَةٌ	<i>secundus, a.</i>	سَابِعٌ	سَبَاعَةٌ	<i>septimus, a.</i>
ثَالِثٌ	ثَالِثَةٌ	<i>tertius, a.</i>	ثَامِنٌ	ثَامِنَةٌ	<i>octavus, a.</i>
رَابِعٌ	رَابِعَةٌ	<i>quartus, a.</i>	تَاسِعٌ	تَاسِعَةٌ	<i>nonus, u.</i>
خَامِسٌ	خَامِسَةٌ	<i>quintus, a.</i>	عَاشِرٌ	عَاشِرَةٌ	<i>decimus, a.</i>

345. Numm. ordd. 11—19 haec sunt:

Masc.	Fem.	
حَادِي عَشَرَ	حَادِيَّةٌ	<i>undecimus, a.</i>
ثَانِي عَشَرَ	ثَانِيَّةٌ	<i>duodecimus, a.</i>
ثَالِث عَشَرَ	ثَالِثَةٌ	<i>decimus, a tertius, a.</i>

et sic porro.

Ad not. Numm. ordd. 11—19, ubi indeterminata sunt, non declinantur. Ubi articulo determinantur, numerale unius, cui articulus praefigitur, declinatur, denarii numerale inmutatum manet, ut **الثَّالِثُ عَشَرَ**, **الثَّالِثَةُ عَشَرَ**. Ubi articulus vocibus **حَادِي** et **ثَانِي** praefigitur, in nom. et gen. **الْحَادِي**

et **الْثَانِي**, in acc. **الْحَادِي** et **الْثَانِي** dicitur.

346. Numm. ordd. denaria 20—90 non propriis vocabulis, sed numeralibus denariis cardinalibus designantur, ut **عِشْرُونَ** *vigesimus*. — Ubi ad numm. ordd. denaria eadem unionum numm. accedunt, haec illis praemittuntur, illa his plerumque interjecta copulâ و subjunguntur, ut **حَادِي وَعِشْرُونَ** (gen. **حَادِيَّةٌ وَعِشْرُونَ**, acc. **حَادِي وَعِشْرِينَ**), *vigesimus, a primus, a*. — Articulus, ubi numm. ordd. ex denariis et unionibus composita eo determinantur, utrique voci praefigitur, ut **عِشْرُونَ وَالرَّابِعُ** *vigesimus quartus*.

3. De reliquis numeralibus.

347. Adverbia numeralium cardinalium: semel, is, ter etc. indicantur: 1) Accusativis nominum vicis, aut, bi haec desunt, nominum actionis, ut قَامَ قَوْمَةً وَقَوْمَتَيْنِ surrexit semel et bis, وَقَاتَلَ وَاحِدًا وَفَتَاتَيْنِ pugnavit semel et bis, قَامَ ثَلَاثَ قَوْمَاتٍ surrexit ter etc. Licet etiam implices numeros cardinales ponere, subintellectis nominibus verbalibus. 2) Nominibus مَرَّةً etc. ut (وَاحِدَةً) مَرَّةً semel, bis مَرَّتَيْنِ, ثَلَاثَ دَفْعَاتٍ ter, عِشْرِينَ كَرَّةً vices etc.

348. Adverbia numeralium ordinalium: prima, secunda, tertia vice etc. aut accusativo numeralis ordinalis ad tempus finitum — elliptice pro nomine ejus verbi, cujus tempus finitum antecedit et acc. numeralis ordinalis — adjecto, aut accusativo vocabulorum مَرَّةً etc. cum acc. numeralium ordinalium conjuncto designantur, ut جَاءَ ثَالِثًا ell. pro جَاءَ تَاسِعًا ثالثًا venit tertia vice, et جَاءَ مَرَّةً ثَالِثَةً ell. pro جَاءَ دَرَجَةً ثَالِثَةً venit tertio gradus. Item: Er kam das dritte Mal vel per جَاءَ ثَالِثًا vel per جَاءَ الْمَرَّةَ الثَّالِثَةَ exprimitur.

349. Numeri distributivi aut numeralibus cardinalibus positis designantur, ut وَاحِدٌ وَاحِدٌ singuli, اِثْنَانِ اِثْنَانِ bini, aut numeralibus formarum فَعَالٌ et مَفْعَلٌ vel semel positus vel repetitus significantur, ut اِحَادٌ اِحَادٌ, اِحَادٌ اِحَادٌ, اِحَادٌ اِحَادٌ singuli, ثَنَاءٌ ثَنَاءٌ et مَثْنًى مَثْنًى bini. (Cf. § 325 2. e).

350. Numeralia multiplicativa nominibus patientis II verborum a numm. cardinalibus formatorum denotantur, مَفْرُودٌ triplicatus. — Simplex est مَفْرُودٌ.

351. Numeralia partium, ex quibus aliquid compositum est, numerum indicantia formae رُبَاعِيٌّ sunt, ut رُبَاعِيٌّ tetrastichum ex quatuor hemistichiis in eundem rhythmum finalem euntibus compositum.

352. Numeri fracti infra denarium numeralibus formantur.

rum ^٩فُعِلَ et ^٩فُعِلَ designantur, ut ^٩ثُلُثٌ et ^٩ثُلَيْثٌ *triens*, ^٩سُدُسٌ et ^٩سُدُسٌ *sextans*. Dimidium est ^٩نِصْفٌ. Numeri fracti denarium superantes circumscriptione exprimuntur, ut ^٩ثَلَاثَةُ أَجْزَاءٍ مِنْ عِشْرِينَ جُزْءًا.

353. Temporis spatium, quo elapso aliquid recurrere solet, accusativo numeralium formae ^٩فُعِلَ vel articulo instructo, vel eo carente significatur, ut ^٩اَلثَّلَاثَةُ et ^٩ثَلَاثًا *per quodvis triduum, trimestre, triennium*.

C. De nominibus demonstrativis et conjunctivis.

354. Nomina demonstrativa, quibus articulum adnumeramus, et nomina conjunctiva, quibus nomina interrogativa adjungimus, quia utraque ex nostra ratione pronomina sunt, illa demonstrativa, haec relativa, uno comprehendimus capite.

1. De nominibus demonstrativis et articulo.

355. Nomina demonstrativa, ^٩أَسْمَاءُ الْإِشَارَةِ, in simplicia et composita dividuntur.

356. Nomen demonstrativum simplex hoc est:

Sing.

Masc. ^٩ذَا (interdum ^٩هَـذَا) *hic, ille*.

Fem. ^٩ذَٰلِهَا (ذَٰلِهَا, ذَٰلِهَا) *haec, illa*.

Dual.

Masc. { Nom. ^٩ذَانِ *hi, illi duo*.
Gen.-Acc. ^٩ذَيْنِ *horum etc. duorum, hos etc. duos*.

Fem. { Nom. ^٩تَانِ *hae, illae duae*.
Gen.-Acc. ^٩تَيْنِ *harum etc. duarum, has etc. duas*.

Plur.

Comm. ^٩أُولَٰئِكَ et frequentius ^٩أُولَٰئِكَ *hi, hae etc.*

Simplex haec pronominis demonstrativi forma personae vel rei propinquae indicandae inservit.

357. Ex nomm. demonstrativis simplicibus composita iuntur

- 1) adjectis pronominibus suffixis sec. pers. **كَ، هـ، هُ، كُنْ، كُمْ**, et quidem vel a) solis, vel b) syllabâ **لِ** auctis;
2) particulâ **هَـ** praefixâ.

358. Genus et numerus suffixi ad nomen demonstrativum mplex adjecti a genere et numero personae vel personarum, l quas sermo dirigitur, pendere solet. Ubi ad unam pers. masc. sermo dirigitur, **ذَـ** اِ، ubi ad unam fem., **ذَـ** اِ ponitur, t sic porro. Quamquam **ذَـ** اِ etiam, ubi sermo ad pers. em. vel ad plures personas dirigitur, poni potest. — Signi- catu haec nn. demonstrativa a simplicibus eo differunt, quod ersonam vel rem remotam demonstrant.

Sing.

Masc. **ذَـ** اِ *ille, iste, illud, istud.*

Fem. **ذَـ** اِ *illa, ista.*

Dual.

Masc. { Nom. **ذَـ** اِ *illi, isti duo.*
Gen.-Acc. **ذَـ** اِ *illorum, istorum duorum etc.*

Fem. { Nom. **ذَـ** اِ *illae, istae duae.*
Gen.-Acc. **ذَـ** اِ *illarum, istarum duarum etc.*

Plur.

Comm. **أُولَـ** اِ et **أُولَـ** اِ (serius et usitatius **أُولَـ** اِ et **أُولَـ** اِ) *illi, ae, isti, ae.*

359. Syllabâ **لِ** suffixis sec. pers. ad nomen demonstra- rum simplex adjectis praefixâ formae sequentes oriuntur:

Sing.

Masc. **ذَـ** اِ، **ذَـ** اِ (vid. § 6 Ad not.) *ille, iste, illud, istud.*

Fem. **ذَـ** اِ، ex **ذَـ** اِ، quod rarum est, contr., *illa, ista.*

Dual.

Masc.	{	Nom. ذَاكَ, contr. ex ذَايِكَ, <i>illi, isti duo.</i>
	}	Gen.-Acc. ذَيْنِكَ, contr. ex ذَيْنِكَ, <i>illorum, istorum duorum etc.</i>
Fem.	{	Nom. تَاكَ, contr. ex تَانِكَ, <i>illae, istae duae.</i>
	}	Gen.-Acc. تَيْنِكَ, contr. ex تَيْنِكَ, <i>illarum, istarum duarum etc.</i>

Plur.

Comm. أَلَاكَ, أَلَاكَ (raro) *illi, isti etc.*

Significatu hae formae a formis ذَاك etc. non differunt, sed in prosa oratione usitatiores sunt.

Ad not. Syllabam *l* cave pro praepositione *l* habeas. Quod non esse verum, ex Kësra, quacum pronuntiatur, patet. Nam Kësra praepositionis *l* cum suffixo sec. pers. conjunctae in Fetha mutatur: كَلْ etc. Est vero *l* nominum demonstrativorum ذَلْكَ etc. litera demonstrativa, quae etiam in articulo et in nominibus conjunctivis conspicitur; vid. infra § 361 et § 363.

360. Particula هَا, quae eandem, quae Latinorum *ce* in *hicce* etc., vim habet et ab Arabibus حَرْفُ تَنْبِيْهِ, *particula attentioni excitandae inserviens*, appellatur, et nomm. dem. simplicibus et nomm. dem. ذَاكَ etc., nunquam nomm. dem. ذَلْكَ etc. praefigitur. Ante ذَا etc. defectively scribitur, ante ذَاكَ etc. plene.

Sing.

Masc. هَذَا, هَذَا (vid. § 6 Ad not.) *hicce*.

Fem. هَذِي, هَذِي, usitatus هَذِهِ, هَذِهِ *haecce*.

Dual.

Masc.	{	Nom. هَذَانِ, هَذَانِ <i>hice duo.</i>
	}	Gen.-Acc. هَذَيْنِ, هَذَيْنِ <i>horumce duorum etc.</i>

Fem. { Nom. هَتَانِ, هَتَانِ *haece duae*.
 { Gen. - Acc. هَتَيْنِ, هَتَيْنِ *harumce duarum* etc.

Plur.

Comm. هَوْلَاءُ, هَوْلَاءُ *hice, haece*.

Pro هَآذَآكَ eodem modo هَآذَآكَ etc. dicitur.

361. Articulus, آل, ab Arabibus اَلْاَلِفُ التَّعْرِيفُ, *instrumentum determinationis*, اَلْاَلِفُ وَ اَلْلَامُ, *Elif et Lám*, اَلْلَامُ التَّعْرِيفُ, *Lám determinationis*, et simpliciter اَلْلَامُ, *Lám*, dictus ex litera ل, cui demonstrandi vis inest (cf. 359 Adnot. et § 363) atque ex ا, ut pronuntiari possit, ei praemisso compositus est. Vis demonstrativa, quam ex origine habuit, atque in اَلْيَوْمَ *hodie*, اَلْاَنَ *nunc* et similibus etiam nunc habet, in determinativam abiit.

2. De nominibus conjunctivis et interrogativis.

a. De nominibus conjunctivis.

362. Nomina conjunctiva haec sunt:

1) اَلَّذِى *qui, quod*, اَلَّتِى *quae* etc.

2) مَنْ *is, qui, ea, quae*, مَا *id, quod*.

3) اَى *is, qui*, اَيَّةٌ *ea, quae*.

4) اَيَّمَن *quisquis*, اَيَّا *quidquid*.

Adnot. Nomina مَنْ et مَا, اَى et اَيَّةٌ eorumque composita اَيَّمَن et اَيَّا etiam, et quidem ex origine, interrogativa sunt; vid. infr. § 367—69. Quare proprie primum de interrogativa, deinde de conjunctiva eorum vi nobis disserendum est. Verum, ut nominibus demonstrativis relativa continuo adjungantur, primum de eorum vi conjunctiva, deinde de interrogativa disputabimus.

363. Nomen conjunctivum اَلَّذِى, quod, ubi substantivum est, idem valet, quod مَنْ, مَا, i. e. *is, qui, id, quod*, fem. اَلَّتِى *ea, quae*, ubi adjectivum est, necessario ad substantivum definitum refertur, ex articulo آل, litera demon-

strativa ج (cf. § 359 et § 361) et nomine demonstrativo constat et, ut hoc nomen, proprias generum et numerorum atque in duali etiam casuum formas habet. Quarum usitatissimae hae sunt:

Sing.

Masc. الَّذِي *qui, quod.*

Fem. الَّتِي *quae.*

Dual.!

Masc. { Nom. اِلَّذَانِ *qui duo.*
Gen.-Acc. اِلَّذَيْنِ *quorum duorum etc.*

Fem. { Nom. اِلَّتَانِ *quae duae.*
Gen.-Acc. اِلَّتَيْنِ *quarum duarum etc.*

Plur.

Masc. اِلَّذِينَ *qui.*

Fem. اِلَّلَاتِي *quae.*

Adnot. اِلَّذِي, اِلَّتِي et اِلَّذِينَ, quia hae formae frequentissimi usus sunt, compendii caussa pro اِلِّلَّذِي, اِلِّلَّتِي et اِلِّلَّذِينَ scribuntur. Reliquae formae, rarius obviae, duplex Lâm, articuli et demonstrativum, servant.

364. Nomina conjunctiva مَنْ et مَا, quorum illud de animantibus ratione praeditis, hoc de iis, quae ratione carent, usurpatur, proprias generum, numerorum et casuum formas non habent et ab الَّذِي etc. eo differunt, quod nunquam, ut saepissime illa, adjective, sed semper substantive adhibentur, ita ut Latinorum verbis is, qui, ea, quae, id, quod (gr. ὅστις, ἥτις, ὅ, τι) respondeant.

365. Nomina conjunctiva أَيُّ, أَيَّةٌ, is, qui, ea, quae in singulari declinantur, duali vero et plurali plerumque carent.

366. Ex اَيُّ atque مَنْ et مَا nomina conjunctiva اَيُّن quicunque et اَيَّا quodcunque componuntur. Quorum nominum prior tantum pars, اَيُّ, declinari potest: gen. اَيُّن et اَيَّا, acc. اَيُّن et اَيَّا.

b. De nominibus interrogativis.

367. Eadem nomina, quae conjunctiva sunt (praeter اَلَّذِي), etiam, et quidem ex origine, interrogativa esse, supra § 362 Ad not. diximus. Ad quae nomina accedit nomen كَمْ quantum, quot, quod 1) interrogativum, 2) ex nostra ratione exclamativum, ex Arabum enuntiativum (لِلْاِخْبَارِ), nunquam autem conjunctivum est.

368. Nomen interrogativum مَنْ non nisi si solum pronuntiatur, velut, si quis dicentem: venit aliquis, vidi aliquem, interrogat: quis? quem? sc. venit, vidisti, generis, numeri casuumque terminationibus instruitur, in hunc modum:

Sing.

Masculinum.

Femininum.

Nom. مَنْ quis?

Gen. مَنِ cujus?

Acc. مَا quem?

{ مَتَّ, مَنَّت, مَنَّة quae?
cujus? quam?

Dual.

Masculinum.

Femininum.

Nom. مَنَان qui duo?

Gen.-Acc. مَنَيْن quorum
duorum? etc.

مَنَتَان quae duae?

مَنَتَيْن quarum duarum? etc.

Plur.

Masculinum.

Femininum.

Nom. مَنْوَن qui?

Gen.-Acc. مَنِين quorum?
quos?

{ مَنَات quae? quarum? quas?

Nomen interrogativum مَا nunquam declinatur.

369. Nomina interrogativa **أَيُّ** et **أَيَّةُ** *quis? quae?* aut cum alio nomine substantivo in genitivo posito vel cum suffixo junguntur, aut non junguntur. Illud ubi fit, nunationem; utpote nomine subjuncto vel pronomine suffixo definita, amittunt, atque duali et plurali carent, ut **أَيُّ كِتَابٍ** *quis liber?* pr. *quid libri?* **أَيُّ كِتَابٍ** *cujus libri?* **أَيُّ كِتَابٍ** *quem librum?* **أَيُّ عَيْنٍ** *quis oculus?* **أَيُّهُمْ** *quis eorum?* **أَيُّهُنَّ** *quae earum?* **أَيُّ** haud raro etiam nominibus femininis praepositur, ut **أَيُّ عَيْنٍ** *quis oculus?* pr. *quid oculi?* Ubi non junguntur, omnes numeri et casus ab iis formantur. Sola ubi ponuntur, eodem modo ac **مَنْ** declinantur, sic: **أَيَّا** *quem?* **أَيَّةَ** *quam?* **أَيَّانَ** *qui duo?* **أَيَّتَيْنِ** *quarum duarum?* **أَيُّونَ** *qui?* **أَيَّاتٍ** *quae?* **أَيَّاتِهِنَّ** *quarum? quas?*

Adnot. Pro **أَيُّ** cum suffixis interdum generalius et indefinitius **أَيُّنَا** ponitur, ut **أَيُّنَا أَحَبُّ إِلَيْكَ هُوَ أَمْ أَنَا** *uter nostrum tibi carior est, ille an ego?* ubi **أَيُّنَا** est pro **أَنَا**.

III. De particulis.

370. Particularum, **الْحُرُوفُ**, quatuor species sunt: praepositiones, adverbia, conjunctiones, interjectiones.

A. De praepositionibus.

371. Praepositiones ab Arabibus appellantur **حُرُوفُ الْجَرِّ** s. **الْجَارَّةُ**, *particulae attractionis*, s. *attrahentes*, i. e. genitivum regentes. Quum autem nota distinctiva genitivi, i. e. vocalis *i*, et hinc genitivus ipse appelletur **الْخَفْضُ**, *depressio*, ac genitivus propriam sedem habeat in annexione, quam multae praepositiones cum genitivis suis revera repraesentant (vid. § 374): alia earum nomina sunt **حُرُوفُ الْخَفْضِ**, *particulae depressionis*, et **حُرُوفُ الْإِصَافَةِ**, *particulae*

nexionis. Dividuntur autem in inseparabiles, i. e. , quae cum nomine sequente scribendo conjunguntur, et separabiles, i. e. eas, quae separatim scribuntur.

372. Praepositiones inseparabiles ex una litera et vocali *stant*. Sunt autem hae:

ب *in, cum, per* (bei, an, in, mit, durch);

ت *per* (in jurejurando);

ك *instar, sicut*;

ل *ad, nota dativi, propter, causa*;

و *per* (in jurejurando).

Ad not. a. Damma suffixorum tertiae personae ة etc. post ب in Kèsram mutatur, ut بِهِم etc.; cf. § 207 Ad not. b. et § 333 Ad not. c.

Ad not. b. Kèsra praepositionis ل cum suffixis conjunctae in Fètham transit, ut لَهُم *ei, iis* etc. praeter ل *mihi*.

373. Praepositionum separabilium duae sunt species. Alterae particulae, ex origine omnes bilitterae vel trilitterae, *arie terminantur*; alterae, proprie accusativi nominum per equentem genitivum determinati ideoque nunatione carentes, in Fètham exeunt.

374. Prioris speciei usitationes hae sunt:

في *in cum abl. et acc., inter, de*;

إلى *ad* (zu);

حَتَّى *usque ad* (bis zu, an);

عَلَى *super, supra, contra, ad, prae, propter, de*;

عَنْ *ab, post, pro*;

مِنْ *ex, ab, propter*;

مُنْذُ et مِنْذُ *inde ab*.

Ad not. a. إِلَى et عَلَى ante suffixa pronuntiationem, quam ex origine habebant, إِنِّي et عَلَيَّ (cf. اِنِّي et عَلَيَّ) servarunt,

ut عَلَيْهِ, إِلَيْكُمْ, عَلَيْهِ, etc. Damma suffixorum tertiae personae ³ etc. post diphthongum *ei* in Kèsram transit; cf. § 207 Adnot. b. et § 333 Adnot. c. Suff. primae pers. sing. ي — cum إِلَى et عَلَى in إِلَيَّ et عَلَيَّ cum فِي in فِيَّ conjungitur; cf. § 333 Adnot. a.

Adnot. b. ن prepositionum عَنْ et مِنْ cum suff. primae pers. sing. ي — conjunctarum duplicatur, مِيَّتِي, عَيْتِي, مِمَّا, مَوْنٍ, عَمَّا, وَعَمَّنْ, et مَا et مَنْ praefixarum vulgo in م transit, كَدُنِي pro كَدُنِي a كَدُنْ apud dicitur.

Adnot. c. مُنْذُ, ex quo مُنْ contractum est, ex مِنْ ذُو (IND) ex quo ortum est.

375. Posterioris speciei exempla haec habet: بَيْنَ *inter*, بَعْدَ *post*, تَحْتَ *sub*, حَوْلَ *circum*, دُونَ *infra*, مَعَ *cum*, pro quo etiam مَعَ dicitur, عِنْدَ *juxta*, عِوَضَ *pro*, فَوْقَ *supra*, قَبْلَ *ante* (tempus), قُدَّامَ *ante* (locum), وَرَاءَ *pone*, *ultra*.

B. De adverbis.

376. Adverbiorum in lingua Arabica tres species sunt. Prima ex variae originis particulis partim inseparabilibus, partim separabilibus, altera ex nominibus indeclinabilibus in ⁴ exeuntibus, tertia ex accusativis nominum constat.

377. Particulae adverbiales inseparabiles haec sunt:

أَ, adverbium interrogandi, حَرْفُ أَسْتَفْهَامٍ *num? utrum? an?*

سَ, ex سَوْفَ, *in fine*, decurtatum, imperfecto praefigitur et rem vere futuram esse indicat, ut سَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ *Deus tibi sufficiet contra illos*.

لَ, adverbium affirmandi et asseverandi, *profecto, certe*.

378. Particularum adverbialium separabilium usitatissimae haec sunt:

أَمْ adverbium interrogandi, *an?* أَمْ — أَمْ *utrum — an?*

هَلْ *num? utrum?*

أَلَا, ex أَ et لَا, *nonne?*

أَمَّا, ex أَ et مَا, *id.*;

أَيْنَ *ubi?* مِنْ أَيْنَ *unde?* إِلَى أَيْنَ *quo?* أَيْنَمَا *ubi-*
nque;

نَعَمْ *sane* (decurtatum ex نَعِم *gratum est*);

بَلَى *immo;*

لَا 1) adverbium negativum futuri et praesentis infiniti, terorum autem adverbiorum negativorum post وَ, *et*, vicarum, *non*; 2) adverbium prohibitivum, *ne*;

كَمْ, adverbium negativum perfecti semper cum jussivo tione perfecti praedito constructum, *non*;

مَا, adverbium negativum praesentis absoluti et perfecti, *non*;

كَنْ, ex لَا et أَنْ, *non, non fiet, ut*;

لَمَّا *nondum*;

قَدْ ante perfectum *jam*, ante imperfectum *interdum et rrasse*;

قَطَّ, قَطَّ *unquam* (cum perfecto et negatione conjungitur, مَا رَأَيْتُهُ قَطَّ *non vidi eum unquam*);

إِنَّ *certe, profecto*, pr. *en, ecce*; cum acc. nominis nstruitur. لَ — إِنَّ *profecto — sane*; إِنَّ subjectum (in c. positum), لَ praedicatum introducit, ut إِنَّ اللَّهَ لَكَبِيرٌ *profecto Deus magnus est*.

إِنَّمَا, ex إِنَّ et مَا, particula restrictiva, *dumtaxat*;

أَيُّ, particula explicativa, commentatoribus frequentata, *est*;

هَٰذَا, adverbium demonstrativum, *hic*. هَٰذَا et هَٰئِلِكَ *illic*;

§§ 358 seq. هَٰهُنَا *hic*; cf. § 360.

379. Nomina indeclinabilia in *u* exeuntia fere eadem, eorum accusativi per sequentem genitivum determinati ideoque natione privati praepositiones sunt (vid. § 374) adverbialiter

ponuntur, ut بَعْدُ *postea* (مِنْ بَعْدُ *deinde*), تَحْتَ *infra*, مِنْ حَيْثُ *supra*, قَبْلُ *antea* (مِنْ قَبْلُ *id.*), حَيْثُ *ubi* (مِنْ حَيْثُ *unde*, إِلَى حَيْثُ *quo*, حَيْثُما *ubique*), غَيْرُ *in* غَيْرُ *nihil aliud, tantum hoc vel sic.*

380. Accusativus Arabibus casus adverbialis est. Tristissima accusativi adverbialiter positi exempla haec sunt: دَاخِلًا *intus*, خَارِجًا *foris*, كَثِيرًا *multum*, قَلِيلًا *paucum*, جَدًّا *valde*, مَعًا *simul*, جَمِيعًا *(duo vel plures) conjunctim*, يَوْمًا *aliquo die, aliquando*, الْيَوْمَ *hodie*, لَيْلًا *noctu*, تَهَارًا *interdum*, غَدًا *cras*, يَمِينًا *dextra*, شِمَالًا *sinistra*, أَبَدًا *in aeternum*, cum negatione *nunquam*. Eodem pertinent: وَحْدًا, quod nonnisi cum suffixis conjunctum reperitur: (i) وَحْدَةً (ii) *solus*, وَحْدُكُمْ (ii) *solis*; سَرَفٌ, quod imperfecto praepositum, ut rem vere futuram esse indicet (cf. § 378); كَيْفَ *quomodo!* رُبَّمَا *interdum (non saepe)*, ab origine deflexum, proprie significat *o crebritatem ejus quod*; لَا سِيَّامًا, *deinde ommissa negatione سِيَّامًا, maxime, proprie: non est par et quod.*

Ad not. a. Késra in آمِس heri non est nota distinctiva genitivi, sed vocalis facillioris pronuntiationis causa addita.

Ad not. b. كَيْتٌ *utinam*, cui pronomina suffiguntur: لَيْتَنِي *utinam ego*, لَيْتَهُ *utinam ille* et عَلَّ, لَعَلَّ *fortasse, fortitan*, quibus et ipsis suffixa adjiciuntur: لَعَلِّي et لَعَلْنِي *fortasse ego*, لَعَلَّهُ *fortasse is et id*, non accusativi nomen, sed verba esse videntur.

C. De conjunctionibus

381. Conjunctiones, quae a grammaticis Arabicis pro vario significato variis nominibus designantur, ut حُرُوفُ الْعَطْفِ *particulae conjunctionis s. conjunctivae*, حُرُوفُ التَّغْلِيلِ *particulae causales*, حُرُوفُ الشَّرْطِ *particulae conditionales* etc., ut praepositiones et adverbia partim inseparabiles sunt, partim separabiles.

382. Inseparabiles hae duae sunt:

وَحَرْفُ عَطْفٍ, singula verba et totas enunciationes similiter et coordinative conjungit: *et*;

وَحَرْفُ تَرْتِيبٍ, *particula gradationis*, rarius singula verba ita conjungit, ut personae aut iis indicatae aliae pone vel post alias sint; saepius integras enunciationes ita, ut posterior priorem aut tempore sequatur, interno nexu, ut effectus aut causa, ab illa pendeat: *itaque, deinde, hinc, itaque, ergo; enim* (quamquam ad significandum saepius et explicatius قَائِنٌ dicitur); in propositionibus conditionalibus ad apodosin a protasi dirimendam iubetur, ut Germanicum *so*; item post particulam disjunctivam أَمْ vel positam vel subintelligendam apodosin incipit (*so*).

383. Conjunctionum separabilium usitatissimae hae sunt:

إِذْ *quum, postquam, quoniam*;

إِذَا *quum, quando, quotiescunque*;

وَإِنْ *et si*; حَرْفُ شَرْطٍ, *si*; وَإِنْ *etsi, etiamsi*. Ex لَ et لَيْسَ;

إِلَّا, ex إِنْ et لَا, 1) *si non*, ubi pro tota enunciatione, 2) حَرْفُ إِسْتِثْنَاءٍ, *particula exceptionis, nisi*; cum particula negativa *nonnisi*;

أَوْ — أَوْ, إِمَّا — إِمَّا, أَوْ: مَآ et إِنْ ex أَمْ;

أَنْ *ut*; إِنْ *pro quod*; كَأَنَّ *quasi*; لِأَنَّ *ideo ut*; *propterea quod*.

أَلَّا, ex أَنْ et لَا, *ut non; ne; quod non*; لِئَلَّا *ideo ne*;

أَنَّ *quod*; cum accusativo nominis substantivi vel suffixi instruitur; pronomen suffixum ضَمِيرُ الشَّانِ (ضَمِيرُ الْقِصَّةِ) *pronomen conditionis s. facti* post أَنَّ saepe totam enunciationem sequentem repraesentat et anticipat. Ex أَنْ et لَ;

كَأَنَّ *quasi*, ex لَ et أَنْ: لِأَنَّ *propterea quod, quia, nam*; أَمْ — كَ (vid. sub ف) *quod attinet, ad* —, *aut* (bis aut pluries positum respondet graeco μὲν — δὲ —);

أَوْ *aut, vel, sive;*

بَلْ *immo, potius, sed;*

ثُمَّ *deinde, et deinde;* ab Arabibus recte conjunctionibus annumeratur, quia semper verbis et enunciationibus praefigitur neque ullam aliam conjunctionem sibi praefigi patitur;

حَرْنُ تَعْلِيلٍ *particula causam finalem indicans, ut;* لَكِنِّ *id.;* كَيْلًا *et* كَيْلًا *ne;*

لَكِنِّ *et* لَكِنِّ *it.* وَلَكِنِّ *et* وَلَكِنِّ *sed, attamen.* وَلَكِنِّ *et* وَلَكِنِّ *nonnisi ante nomina et pronomina suffixa, quorum accusativum regunt, adhibentur;*

لَبَا *postquam, quum, quando;*

لَوْ *particula hypothetica, si;* لَوْ *et* لَوْ *nisi.*

D. De interjectionibus.

384. Interjectionum, ab Arabibus أَصْوَاتٌ *soni, vocis,* dictarum, usitatissimae sunt: أْ *et* آ *oh!* أَهْ *et* آهْ *ah! heu!* وَهْ *ehou!* وَيْ *vae!* يَا *vocativi particula, o!* ante nomina articulo carentia, أَيُّهَا *et* أَيُّهَا *id., ante nomina articulo instructa;* أَهْ *phy! adesdum!* هَيْهَاتَ *longe abest!* هَلُمَّ *huc ades! cedo!*

Ad not. a. Nomen post وَ posited loco nunationis nominativi ة haud raro terminationes اَ et اْ accipit, ut وَ زَيْدًا *et* وَ زَيْدًا *ehou Zeïd!* وَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ *ehou princeps fide-
lium!* Ubi in Elif breve (ي) exit, haec litera in ا mutata sole ة augetur, ut وَ مُوسَى *ehou Moyses!* Dicitur tamen etiam وَ مُوسَى.

Ad not. b. Ex وَيْ, cui suffixa annecti possunt, ut وَيْكَ *vae tibi!* nomina interjectionalia وَيْجْ *et* وَيْلْ formantur. Dicitur: وَيْجْ وَيْلْ *vae illi!* وَيْجْ *vae Zeïdo!* وَيْجْ *et* وَيْجْ *et* وَيْجْ *vae illi!* وَيْلْ *et* وَيْلْ *vae illi!*

Paradigmata verbalia

et

Tabulae metricae.

Formae derivatae

	II.	III.	IV.	V.	VI.
Activ.					
Pf.	قَتَلَ	قَاتَلَ	أَقْتَلَ	تَقَتَّلَ	تَقَاتَلَ
Impf.	يُقَتِّلُ	يُقَاتِلُ	يُقْتَلُ	يَتَقَتَّلُ	يَتَقَاتَلُ
Imppt.	قَتِلَ	قَاتِلَ	أَقْتِلَ	تَقَتَّلَ	تَقَاتَلَ
N. ag.	مُقَتِّلٌ	مُقَاتِلٌ	مُقْتَلٌ	مُتَقَتِّلٌ	مُتَقَاتِلٌ
N. verbi	تَقْتِيلٌ	تَقَاتِلٌ	إِقْتَالٌ	تَقَتُّلٌ	تَقَاتُلٌ
Passiv.					
Pf.	قُتِلَ	قُوتِلَ	أُقْتِلَ	تُقَتَّلَ	تُقَاتَلَ
Impf.	يُقَتَّلُ	يُقَاتَلُ	يُقْتَلُ	يَتَقَتَّلُ	يَتَقَاتَلُ
N. pati.	مُقْتَلٌ	مُقَاتَلٌ	مُقْتَلٌ	مُتَقَتَّلٌ	مُتَقَاتَلٌ

Verbum

	Activum.			
	I.	II.	III.	IV.
Pf.	قَبِطَرَ	تَقَبَّطَرَ	إِقْبَنَطَرَ	إِنْبَطَرَ
Impf.	يُقَبِّطِرُ	يَتَقَبَّطِرُ	يُقَبْنَطِرُ	يُنْبَطِرُ
Imppt.	قَبِطِرَ	تَقَبَّطِرَ	إِقْبَنَطِرَ	إِنْبَطِرَ
N. ag.	مُقَبِّطِرٌ	مُتَقَبَّطِرٌ	مُقَبْنَطِرٌ	مُنْبَطِرٌ
N. verbi	قَبِطَارٌ	تَقَبُّطَارٌ	إِقْبِنَطَارٌ	إِنْبَطَارٌ

verbi firmi.

VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
إِنْقَتَلَ	إِقْتَتَلَ	إِقتَلَ	إِسْتَقْتَلَ	إِقتَالَ
يُنْقَتِلُ	يَقْتَتِلُ	يَقْتَلُ	يَسْتَقْتِلُ	يَقْتَالُ
إِنْقَتِلْ	إِقْتَتِلْ	إِقتِلْ	إِسْتَقْتِلْ	إِقتَالْ
مُنْقَتِلٌ	مُقْتَتِلٌ	مُقْتَلٌ	مُسْتَقْتِلٌ	مُقْتَالٌ
إِنْقَتَالٌ	إِقْتَتَالٌ	إِقتَالٌ	إِسْتَقْتَالٌ	إِقتِيلَالٌ
أُنْقَتِلَ	أُقْتَتِلَ		أُسْتَقْتِلَ	
يُنْقَتَلُ	يُقْتَتَلُ		يُسْتَقْتَلُ	
مُنْقَتَلٌ	مُقْتَتَلٌ		مُسْتَقْتَلٌ	

quadriliterum.

Passivum.			
I.	II.	III.	IV.
قُنْطِرُ	قُتْطِرُ	أُقَنْطِرُ	أُقَنْطِرُ
يُقَنْطِرُ	يُقْتَطِرُ	يُقَنْطِرُ	يُقَنْطِرُ
مُقَنْطِرٌ	مُقْتَطِرٌ	مُقَنْطِرٌ	مُقَنْطِرٌ

Activum.

Perfectum.		Imperfectum.				
		Indic.	Subjunct.	Jussiv.	Energ. I.	Energ. II.
Sing.						
3 m.	فَرَّ	يَفِرُّ	يَفِرُّ	يَفِرْزْ	يَفِرَّنْ	يَفِرْنْ
3 f.	فَرَّتْ	تَفِرُّ	تَفِرُّ	تَفِرْزْ	تَفِرَّنْ	تَفِرْنْ
2 m.	فَرَزْتَ	تَفِرُّ	تَفِرُّ	تَفِرْزْ	تَفِرَّنْ	تَفِرْنْ
2 f.	فَرَزْتَ	تَفِرِينَ	تَفِرِي	تَفِرِي	تَفِرَّنْ	تَفِرْنْ
1 c.	فَرَزْتُ	أَفِرُّ	أَفِرُّ	أَفِرْزْ	أَفِرَّنْ	أَفِرْنْ
Dual.						
3 m.	فَرَا	يَفِرَانِ	يَفِرَا	يَفِرَا	يَفِرَّانِ	يَفِرَّانِ
3 f.	فَرَتَا	تَفِرَانِ	تَفِرَا	تَفِرَا	تَفِرَّانِ	تَفِرَّانِ
2 c.	فَرَزْتُمَا	تَفِرَانِ	تَفِرَا	تَفِرَا	تَفِرَّانِ	تَفِرَّانِ
Plur.						
3 m.	فَرَوْا	يَفِرُونَ	يَفِرُوا	يَفِرُوا	يَفِرُّونَ	يَفِرُّونَ
3 f.	فَرَزْنَ	يَفِرْنَ	يَفِرْنَ	يَفِرْنَ	يَفِرُّنَّ	يَفِرُّنَّ
2 m.	فَرَزْتُمْ	تَفِرُونَ	تَفِرُوا	تَفِرُوا	تَفِرُّونَ	تَفِرُّونَ
2 f.	فَرَزْتُنَّ	تَفِرْنَ	تَفِرْنَ	تَفِرْنَ	تَفِرُّنَّ	تَفِرُّنَّ
1 c.	فَرَزْنَا	نَفِرُّ	نَفِرُّ	نَفِرْزْ	نَفِرَّنْ	نَفِرْنْ
Imperativus.						
	Nomen agentis.	Nomen verbi.	Simplex.	Energ. I.	Energ. II.	
Sing.						
m.	فَارٌّ	فَرِّ	فَرِّزْ	فَرِرْ	فَرِرْ	فَرِرْ
f.	فَارَّةٌ	فَرِّ	فَرِّزِي	فَرِرِي	فَرِرِي	فَرِرِي
Dual.						
m.	فَارَّانِ	فَرِّ	فَرِّرَا	فَرِرَا	فَرِرَا	فَرِرَا
f.	فَارَّتَانِ	فَرِّ	فَرِّرَا	فَرِرَا	فَرِرَا	فَرِرَا
Plur.						
m.	فَارُونَ	فَرِّ	فَرِّرُوا	فَرِرُوا	فَرِرُوا	فَرِرُوا
f.	فَارَاتٍ	فَرِّ	فَرِّرْنَ	فَرِرْنَ	فَرِرْنَ	فَرِرْنَ

Verbi mediae geminatae.

Passivum.

Perfectum.			Imperfectum.		
Indic.	Subjunct.	Jussiv.	Energ. I.	Energ. II.	
فُرِّ	يُفَرِّ	يُفَرِّ	يُفَرِّ	يُفَرِّ	يُفَرِّ
فُرِّن	تُفَرِّ	تُفَرِّ	تُفَرِّ	تُفَرِّ	تُفَرِّ
فُرِّرَتْ	تُفَرِّ	تُفَرِّ	تُفَرِّ	تُفَرِّ	تُفَرِّ
فُرِّرَتْ	تُفَرِّين	تُفَرِّى	تُفَرِّى	تُفَرِّى	تُفَرِّى
فُرِّرَتْ	أُفَرِّ	أُفَرِّ	أُفَرِّ	أُفَرِّ	أُفَرِّ
فُرِّا	يُفَرِّان	يُفَرِّا	يُفَرِّا	يُفَرِّان	يُفَرِّان
فُرِّا	تُفَرِّان	تُفَرِّا	تُفَرِّا	تُفَرِّان	تُفَرِّان
فُرِّا	تُفَرِّان	تُفَرِّا	تُفَرِّا	تُفَرِّان	تُفَرِّان
فُرِّوا	يُفَرِّون	يُفَرِّوا	يُفَرِّوا	يُفَرِّون	يُفَرِّون
فُرِّون	يُفَرِّون	يُفَرِّون	يُفَرِّون	يُفَرِّون	يُفَرِّون
فُرِّوْا	تُفَرِّون	تُفَرِّوا	تُفَرِّوا	تُفَرِّون	تُفَرِّون
فُرِّوْا	تُفَرِّون	تُفَرِّون	تُفَرِّون	تُفَرِّون	تُفَرِّون
فُرِّا	تُفَرِّ	تُفَرِّ	تُفَرِّ	تُفَرِّ	تُفَرِّ

Formen patientis. Aliae modi apocopati formae. Alia imperativi forma.
§. 136. §. 137.

	Sing.				
مَفْرُورٌ	3 m.	يَفَرِّ	يَفَرِّ	يَمُدُّ	فَرِّ et فَرِّ
مَفْرُورَةٌ	3 f.	تَفَرِّ	تَفَرِّ	تَمُدُّ	فَرِّى
مَفْرُورَانِ	2 m.	تَفَرِّ	تَفَرِّ	تَمُدُّ	فَرِّا
مَفْرُورَتَا	4 c.	أَفَرِّ	أَفَرِّ	أَمُدُّ	فَرِّوا
مَفْرُورُونَ	Plur.				
مَفْرُورُونَ	4 c.	تَفَرِّ	تَفَرِّ	تَمُدُّ	
مَفْرُورَاتِ					

Formae derivatae verbi mediae geminatae.

Formae						
	III.	IV.	VI.	VII.	VIII.	X.
Act.						
Pf.	قَارَ	أَقَرَّ	تَقَارَ	إِنْقَرَّ	إِفْتَرَّ	إِسْتَقَرَّ
Impf.	يُقَارُ	يُفَرُّ	يَتَقَارُ	يَنْقَرُ	يَفْتَرُ	يَسْتَقِرُّ
Impt.	قَارِزْ	أَفْرِزْ	تَقَارِزْ	إِنْقَرِزْ	إِفْتَرِزْ	إِسْتَقَرِزْ
N. ag.	مُقَارٌ	مُفَرٌّ	مُتَقَارٌ	مُنْقَرٌ	مُفْتَرٌ	مُسْتَقَرٌ
N. verbi	قِرَارٌ	إِفْرَارٌ	تَقَارٌ	إِنْقِرَارٌ	إِفْتِرَارٌ	إِسْتِقْرَارٌ
Pass.						
Pf.	فُورِرَ	أُفِرَّ	تُفُورِرَ	أُنْقَرَّ	أُفْتَرَّ	أُسْتَقَرَّ
Impf.	يُفَارُ	يُفَرُّ	يُتَفَارُ	يُنْقَرُ	يُفْتَرُ	يُسْتَقَرُّ
N. pat.	مُفَارٌ	مُفَرٌّ	مُتَفَارٌ	مُنْقَرٌ	مُفْتَرٌ	مُسْتَقَرٌ

Formae						
	II.		V.		IX.	XI.
	Act.	Pass.	Act.	Pass.		
Pf.	فَرَّرَ	فُرِّرَ	تَفَرَّرَ	تُفَرَّرَ	إِفَرَّرَ	إِفْرَارٌ
Impf.	يُفَرِّزْ	يُفَرَّرُ	يَتَفَرَّرُ	يَتُفَرَّرُ	يَفَرِّزْ	يَفْرَارٌ
Impt.	فَرِّزْ		تَفَرِّزْ		إِفَرِّزْ	إِفْرَارِزْ
N. ag.	مُفَرِّزٌ	مُفَرَّرٌ	مُتَفَرِّزٌ	مُتَفَرَّرٌ	مُفَرِّزٌ	مُفْرَارٌ
N. verbi	تَفَرِيرٌ		تَفَرُّرٌ		إِفَرَارٌ	إِفْرِيرٌ

Verbum primae hēmzatae.

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
Act.						
Pf.	تَوَاتَرَ	تَاتَرَ et تَاتَرَ	آتَرَ	أَتَرَ	أَمَلَ	أَثَرَ
Impf.	يَتَوَاتَرُ	يَتَاتَرُ - يَتَاتَرُ	يُوتَرُ	يُوتَرُ	يَأْمَلُ	يَأْثُرُ
Impt.	تَوَاتَرَ	تَاتَرَ - تَاتَرَ	آتَرَ	أَتَرَ	أَمَلَ	أَثَرَ
N. ag.	مُتَوَاتِرٌ	مُتَاتِرٌ	مُتَوَاتِرٌ	مُتَوَاتِرٌ	مُتَوَاتِرٌ	مُتَوَاتِرٌ
N. verbi	تَوَاتَرٌ	تَاتَرٌ	إِثَارٌ	إِثَارٌ	تَأْثِيرٌ	تَأْثِيرٌ
Pass.						
Pf.	نُوتِرَ	نُوتِرَ	أُوتِرَ	أُوتِرَ	أُوتِرَ	أُوتِرَ
Impf.	يُنُوتَرُ	يُنُوتَرُ et يُتَاتَرُ	يُوتَرُ	يُوتَرُ	يُوتَرُ	يُوتَرُ
N. pat.	مُتَوَاتِرٌ	مُتَاتِرٌ	مُتَوَاتِرٌ	مُتَوَاتِرٌ	مُتَوَاتِرٌ	مُتَوَاتِرٌ
	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	
Act.						
Pf.	Deest v. §. 428.	إِثْتَرَّ	إِثْتَرَّ	إِسْتَأْتَرَّ	إِسْتَأْتَرَّ	إِسْتَأْتَرَّ
Impf.		يَاثُرُ	يَاثُرُ	يَسْتَأْثُرُ	يَسْتَأْثُرُ	يَسْتَأْثُرُ
Impt.		إِثْتَرَّ	إِثْتَرَّ	إِسْتَأْتَرَّ	إِسْتَأْتَرَّ	إِسْتَأْتَرَّ
N. ag.		مُوتِرٌ	مُوتِرٌ	مُسْتَأْثِرٌ	مُسْتَأْثِرٌ	مُسْتَأْثِرٌ
N. verbi		إِثْتَارٌ	إِثْتَارٌ	إِسْتِثَارٌ	إِسْتِثَارٌ	إِسْتِثَارٌ
Pass.						
Pf.		أُوتِرَ	أُوتِرَ	أُسْتَأْتِرَ	أُسْتَأْتِرَ	أُسْتَأْتِرَ
Impf.		يُوتَرُ	يُوتَرُ	يُسْتَأْثِرُ	يُسْتَأْثِرُ	يُسْتَأْثِرُ
N. pat.		مُوتِرٌ	مُوتِرٌ	مُسْتَأْثِرٌ	مُسْتَأْثِرٌ	مُسْتَأْثِرٌ

Verbum mediae hēmzatae.

	I.	II.	III.	IV.
Act.				
Pf.	سَأَلَ	صَبَّ	بَوَسَ	لَامَ
Impf.	يَسْأَلُ	يَصُبُّ	يَبُوسُ	يَلَامُ
Impt.	اسْأَلْ	اصْبْ	أَبُوسْ	لَاتِمْ
N. ag.	سَائِلٌ	صَاطِبٌ	بَاطِسٌ	مَلَامٌ
N. verbi	سُؤَالٌ	صَابٌ	بَاسٌ	مَلَاءَمَةٌ
Pass.				
Pf.	سُعِلَ		لُتِمَ	لُوتِمَ
Impf.	يُسْأَلُ		يُلَامُ	يُلَاءَمُ
N. pat.	مَسْئُولٌ		مُلَامٌ	مُلَاءَمٌ
	V.	VI.	VII.	VIII.
Act.				
Pf.	سَلَّمَ	تَلَّامَ	لُجَّاتٌ	لُتَّامَ
Impf.	يَسَلِّمُ	يَتَلَّامُ	يُنَجِّثُ	يَلْتَنِمُ
Impt.	سَلِّمْ	تَلَّامْ	لُجِّثْ	لُتِّنِمْ
N. ag.	مُسَلِّمٌ	مُتَلَّامٌ	مُنَجِّثٌ	مُلْتَنِمٌ
N. verbi	سَلَامٌ	تَلَّامٌ	لُجَّاتٌ	لُتَّامٌ
Pass.				
Pf.	سُلِّمَ	تُلُوتِمَ	أُلْجِثَ	أُلْتَنِمَ
Impf.	يُسَلِّمُ	يُتَلَّامُ	يُنَجَّاتُ	يُلْتَنَامُ
N. pat.	مُسَلَّامٌ	مُتَلَّامٌ	مُنَجَّاتٌ	مُلْتَنَامٌ

Verbum tertiae hèmzatae.

	I.				II.			
Act.								
Pf. 3 p. m.	بَرَأَ	هَنَأَ	دَنُوَ	حَطَى	بَرَأَ			
3 p. f.	بَرَأَتْ	هَنَأَتْ	دَنُوَتْ	حَطِثَتْ	بَرَأَتْ			
2 p. m.	بَرَأْتَ	هَنَأْتَ	دَنُوْتَ	حَطِثْتَ	بَرَأْتَ			
Impf.	يَبْرَأُ	يَهْنِئُ	يَدْنُو	يُحْطِئُ s. يُحْطَرُ	يَبْرَأُ			
Impt.	إِبْرَأْ	إِهْنِئْ	أَدْنُوْ	إِحْطَأْ	بِرْ			
N. ag.	بَارِ	هَانِ	دَانِ	خَاطِ	مَبْرِ			
N. verbi	بَرٌ	هَنٌ	دَنُوَةٌ	حُطَاٌ s. حُطَاَةٌ	تَبْرَةٌ			
Pass.								
Pf.	بُرِ	هِنِئَ		حُطِيَ	بُرِ			
Impf.	يُبْرَأُ	يُهْنَأُ		يُحْطَأُ	يُبْرَأُ			
N. pat.	مَبْرُو	مَهْنُو		مَحْطَرُو	مَبْرَأُ			
	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	X.	
Act.								
Pf.	اِسْتَبْرَأَ	اِهْتَنَأَ	اِنْسَبَأَ	تَبَارَأَ	تَبَرَأَ	اَبْرَأَ	بَارَأَ	
Impf.	يَسْتَبْرِئُ	يَهْتَنِئُ	يَنْسَبِيْ	يَتَبَارَأُ	يَتَبَرَأُ	يُأْبِرِئُ	يُبَارِئُ	
Impt.	اِسْتَبْرِئْ	اِهْتَنِئْ	اِنْسَبِئْ	تَبَارَأْ	تَبَرَأْ	اَبْرِئْ	بَارِئْ	
N. ag.	مُسْتَبْرِئٌ	مُهْتَنِئٌ	مُنْسَبِيْ	مُتَبَارِئٌ	مُتَبَرِئٌ	مُأْبِرِئٌ	مُبَارِئٌ	
N. verbi	اِسْتَبْرَأٌ	اِهْتِنَأٌ	اِنْسَبَأٌ	تَبَارُوْ	تَبَرُوْ	اَبْرَأٌ	مُبَارَعٌ	
Pass.								
Pf.	اُسْتَبْرِئَ	اُهْتَنِئَ	اُنْسَبِئَ	تُبَارِئَ	تُبَرِئَ	اُبْرِئَ	بُورِئَ	
Impf.	يُسْتَبْرَأُ	يُهْتَنَأُ	يُنْسَبَأُ	يَتَبَارَأُ	يَتَبَرَأُ	يُأْبِرَأُ	يُبَارَأُ	
N. pat.	مُسْتَبْرَأٌ	مُهْتَنَأٌ	مُنْسَبَأٌ	مُتَبَارَأٌ	مُتَبَرَأٌ	مُأْبِرَأٌ	مُبَارَأٌ	

Verba primae radicalis و et ی.

I.

Act.					
Pf.	وَعَدَ	وَرَتَ	وَضَعَ	وَجَدَ	يَسَرَ
Impf.	يَعِدُ	يَرْتُ	يَضَعُ	يُوجِدُ	يَنَسِرُ
Impt.	عِدْ	رْتُ	ضَعْ	اجِدْ	ايسِرْ
N. verbi	وَعْدٌ	وَرْتُ	وَضْعٌ	وَجْدٌ	يَسَرٌ
	عِدَّةٌ	رُتَّةٌ	مَوْضِعٌ		
Pass.					
Pf.	وُعِدَ	وُرْتُ	وُضِعَ	وُجِدَ	يُسِرُ
Impf.	يُوْعَدُ	يُورْتُ	يُوضَعُ	يُوجَدُ	يُسِرُ
N. pat.	مَوْعِدٌ	مُورُوتٌ	مَوْضُوعٌ	مَوْجُودٌ	مُوسِرٌ

IV.

VIII.

X.

Act.				
Pf.	أَوْجَبَ	أَيْسَرَ	إِتَّسَرَ	إِسْتَوْعَدَ
Impf.	يُوجِبُ	يُوسِرُ	يَتَّعِدُ	يَسْتَوْعِدُ
Impt.	أَوْجِبْ	أَيْسِرْ	إِتَّعِدْ	
N. ag.	مُوجِبٌ	مُوسِرٌ	مُتَّعِدٌ	
N. verbi	إِجَابٌ	إَيْسَارٌ	إِتْسَارٌ	إِسْتِيعَادٌ
Pass.				
Pf.	أُوجِبَ	أُوسِرَ	أُتَّعِدَ	أُسْتُوسِرَ
Impf.	يُوجَبُ	يُوسَرُ	يَتَّعَدُ	
N. pat.	مُوجَبٌ	مُوسَرٌ	مُتَّعَدٌ	

X. Verbum mediae radicalis. **xvi**
Activum formae primitivae.

Perfectum.		Imperfectum.				
		Indicat.	Subjunct.	Jussiv.	Energ. I.	Energ. II.
3. m.	قَالَ	يَقُولُ	يَقُولُ	يَقُلْ	يَقُولَنَّ	يَقُولَنْ
f.	قَالَتْ	تَقُولُ	تَقُولُ	تَقُلْ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنْ
m.	قُلْتَ	تَقُولُ	تَقُولُ	تَقُلْ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنْ
f.	قُلْتِ	تَقُولِينَ	تَقُولِي	تَقُولِي	تَقُولَنَّ	تَقُولَنْ
c. l.	قُلْتُ	أَقُولُ	أَقُولُ	أَقُلْ	أَقُولَنَّ	أَقُولَنْ
m.	قَالَ	يَقُولَانِ	يَقُولَا	يَقُولَا	يَقُولَانَّ	يَقُولَانِ
f.	قَالَتَا	تَقُولَانِ	تَقُولَا	تَقُولَا	تَقُولَانَّ	تَقُولَانِ
c. ral.	قُلْتُمَا	تَقُولَانِ	تَقُولَا	تَقُولَا	تَقُولَانَّ	تَقُولَانِ
m.	قَالُوا	يَقُولُونَ	يَقُولُوا	يَقُولُوا	يَقُولُونَّ	يَقُولُونَ
f.	قُلْنَا	يَقُلْنَ	يَقُلْنَ	يَقُلْنَ	يَقُلْنَانَّ	يَقُلْنَانِ
m.	قُلْتُمْ	تَقُولُونَ	تَقُولُوا	تَقُولُوا	تَقُولُونَّ	تَقُولُونَ
f.	قُلْتُنَّ	تَقُلْنَ	تَقُلْنَ	تَقُلْنَ	تَقُلْنَانَّ	تَقُلْنَانِ
c.	قُلْنَا	نَقُولُ	نَقُولُ	نَقُلْ	نَقُولَنَّ	نَقُولَنْ

		Imperativus.		
Nomen agentis.	Nomen verbi.	Simplex.	Energ. I.	Energ. II.
3. f.	قَائِلٌ	}	قُلْ	قُولَنَّ
	قَائِلَةٌ		قُولِي	قُولَنَّ
l.	قَائِلَانِ		قُولَا	قُولَانَّ
	قَائِلَتَانِ		قُولَا	قُولَانَّ
c. r.	قَائِلُونَ	}	قُولُوا	قُولُونَّ
	قَائِلَاتٌ		قُلْنَ	قُلْنَانَّ

xrv Verbum mediae radicalis ی. Tab.
Activum formae primitivae.

Perfectum.		Imperfectum.				
		Indic.	Subjunct.	Jussiv.	Energ. I.	Energ. I.
Sing.						
3 p. m.	بَاعَ	يَبِيعُ	يَبِيعَ	يَبِعْ	يَبِيعَنَّ	يَبِعَنَّ
3 p. f.	بَاعَتْ	تَبِيعُ	تَبِيعَ	تَبِعْ	تَبِيعَنَّ	تَبِعَنَّ
2 p. m.	بِعْتَ	تَبِيعُ	تَبِيعَ	تَبِعْ	تَبِيعَنَّ	تَبِعَنَّ
2 p. f.	بِعْتِ	تَبِيعِينَ	تَبِيعِي	تَبِيعِي	تَبِيعَنَّ	تَبِعَنَّ
1 p. o.	بِعْتُ	أَبِيعُ	أَبِيعَ	أَبِعْ	أَبِيعَنَّ	أَبِعَنَّ
Dual.						
3 p. m.	بَاعَا	يَبِيعَانِ	يَبِيعَا	يَبِيعَا	يَبِيعَانِ	يَبِيعَانِ
3 p. f.	بَاعَتَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا	تَبِيعَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَانِ
2 p. o.	بِعْتُمَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا	تَبِيعَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَانِ
Plur.						
3 p. m.	بَاعُوا	يَبِيعُونَ	يَبِيعُوا	يَبِيعُوا	يَبِيعُونَ	يَبِيعُونَ
3 p. f.	بِعْنَ	يَبِيعْنَ	يَبِيعْنَ	يَبِيعْنَ	يَبِيعْنَ	يَبِيعْنَ
2 p. m.	بِعْتُمْ	تَبِيعُونَ	تَبِيعُوا	تَبِيعُوا	تَبِيعُونَ	تَبِيعُونَ
2 p. f.	بِعْتُنَّ	تَبِيعْنَ	تَبِيعْنَ	تَبِيعْنَ	تَبِيعْنَ	تَبِيعْنَ
1 p. c.	بِعْنَا	نَبِيعُ	نَبِيعَ	نَبِعْ	نَبِيعَنَّ	نَبِعَنَّ
Imperativus.						
	Nomen agentis.	Nomen verbi.	Imperativus.			
			Simplex.	Energ. I.	Energ. I.	
Sing.						
m.	بَائِعٌ	بِيعْ	بِعْ	بِيعَنَّ	بِعَنَّ	عَنَّ
f.	بَائِعَةٌ		بِيعِي	بِيعَنَّ	بِيعَنَّ	عَنَّ
Dual.						
m.	بَائِعَانِ	2 c.	بِيعَا	بِيعَانِ		
f.	بَائِعَتَانِ					
Plur.						
m.	بَائِعُونَ		بِيعُوا	بِيعُونَ	بِيعُونَ	نَنَّ
f.	بَائِعَاتٌ		بِعْنَ	بِعْنَانِ		

Verbum mediae radicalis و.
Passivum formae primitivae.

	rfectum.	Imperfectum.				
		Indic.	Subjunct.	Jussiv.	Energ. I.	Energ. II.
g.		يُقَالُ	يُقَالُ	يُقَالُ	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ
m.	قِيلَ	تُقَالُ	تُقَالُ	تُقَالُ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ
f.	قِيلَتْ	تُقَالِي	تُقَالِي	تُقَالِي	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ
m.	قِيلَتْ	تُقَالِينَ	تُقَالِينَ	تُقَالِينَ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ
f.	قِيلَتْ	أُقَالُ	أُقَالُ	أُقَالُ	أُقَالَنَّ	أُقَالَنَّ
c.	قِيلَتْ	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ
al.		تُقَالَانِ	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ
m.	قِيلَا	تُقَالَا	تُقَالَا	تُقَالَا	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ
f.	قِيلَتَا	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ
c.	قِيلَتَا	يُقَالُونَ	يُقَالُونَ	يُقَالُونَ	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ
f.	قِيلُوا	يُقَلْنَ	يُقَلْنَ	يُقَلْنَ	يُقَلَنَّ	يُقَلَنَّ
m.	قِيلْتُمْ	تُقَالُونَ	تُقَالُونَ	تُقَالُونَ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ
f.	قِيلْتُنَّ	تُقَلْنَ	تُقَلْنَ	تُقَلْنَ	تُقَلَنَّ	تُقَلَنَّ
c.	قِيلْنَا	نُقَالُ	نُقَالُ	نُقَالُ	نُقَالَنَّ	نُقَالَنَّ

Nomen patientis.

g.	مَقُولٌ	Pass. verborum med. و eodem plane modo quo pass. verbb. med. و declinatur.
	مَقُولَةٌ	
al.	مَقُولَانِ	
	مَقُولَتَانِ	
ur.	مَقُولُونَ	
	مَقُولَاتٌ	

Verbum mediae radicalis و.
Formae derivatae.

	IV.	VII.	VIII.	X.
Activ.				
Pf.	أَقَالَ	إِنْقَالَ	إِقْتَالَ	إِسْتَقَالَ
Impf.	يُقِيدُ	يَنْقَالُ	يَقْتَالُ	يَسْتَقِيلُ
Impt.	أَقِلْ	إِنْقَلْ	إِقْتَلْ	إِسْتَقِلْ
N. ag.	مُقِيدٌ	مُنْقَالٌ	مُقْتَالٌ	مُسْتَقِيلٌ
N. verbi	إِقَالَةٌ	إِنْقِيَالٌ	إِقْتِيَالٌ	إِسْتِقَالَةٌ
Passiv.				
Pf.	أُقِيدَ	أُنْقِيلَ	أُقْتِيلَ	أُسْتَقِيلَ
Impf.	يُقَالُ	يُنْقَالُ	يُقْتَالُ	يُسْتَقَالُ
N. pat.	مُقَالٌ	مُنْقَالٌ	مُقْتَالٌ	مُسْتَقَالٌ

	II.	III.	V.	VI.	IX.	XI.
Act.						
Pf.	قَوَّلَ	قَاوَلَ	تَقَوَّلَ	تَقَاوَلَ	إِسْوَدَ	إِسْوَادَ
Impf.	يَقُولُ	يُقَاوِلُ	يَتَقَوَّلُ	يَتَقَاوَلُ	يَسْوَدُ	يَسْوَادُ
Impt.	قَوِّلْ	قَاوِلْ	تَقَوِّلْ	تَقَاوِلْ	إِسْوِدْ	إِسْوَادِ
N. ag.	مُقَوِّلٌ	مُقَاوِلٌ	مُتَقَوِّلٌ	مُتَقَاوِلٌ	مُسْوَدٌ	مُسْوَادٌ
N. verbi	تَقْوِيلٌ	مُقَاوَلَةٌ	تَقْوُلٌ	تَقَاوُلٌ	إِسْوِدَادٌ	إِسْوِيدَادٌ
Pass.						
Pf.	قُوِّلَ	قُوِلَ	تُقَوِّلَ	تُقَاوِلَ		
Impf.	يُقَوَّلُ	يُقَاوَلُ	يُتَقَوَّلُ	يُتَقَاوَلُ		
Impt.	مُقَوِّلٌ	مُقَاوِلٌ	مُتَقَوِّلٌ	مُتَقَاوِلٌ		

**XIV. Verbum tertiæ radicalis ج, rva
mediæ radicalis Fethææ.**

Activum formæ primitivæ.

Perfectum.		Imperfectum.				
		Indic.	Subjunct.	Jussiv.	Energ. I.	Energ. II.
m.	عَزَا	يَعْزُو	يَعْزُو	يَعْزُ	يَعْزُونَ	يَعْزُونَ
.	عَزَتْ	تَعْزُو	تَعْزُو	تَعْزُ	تَعْزُونَ	تَعْزُونَ
n.	عَزَوْتَ	تَعْزُو	تَعْزُو	تَعْزُ	تَعْزُونَ	تَعْزُونَ
.	عَزَوْتَ	تَعْزِينَ	تَعْزِي	تَعْزِي	تَعْزِينَ	تَعْزِينَ
.	عَزَوْتَ	أَعْزُو	أَعْزُو	أَعْزُ	أَعْزُونَ	أَعْزُونَ
n.	عَزَا	يَعْزُوا	يَعْزُوا	يَعْزُوا	يَعْزُوا	يَعْزُوا
.	عَزَا	تَعْزُوا	تَعْزُوا	تَعْزُوا	تَعْزُوا	تَعْزُوا
.	عَزَوْتُمْ	تَعْزُوا	تَعْزُوا	تَعْزُوا	تَعْزُوا	تَعْزُوا
il.	عَزَا	يَعْزُونَ	يَعْزُوا	يَعْزُوا	يَعْزُونَ	يَعْزُونَ
n.	عَزَوْنَ	يَعْزُونَ	يَعْزُونَ	يَعْزُونَ	يَعْزُونَ	يَعْزُونَ
m.	عَزَوْتُمْ	تَعْزُونَ	تَعْزُوا	تَعْزُوا	تَعْزُونَ	تَعْزُونَ
.	عَزَوْتُمْ	تَعْزُونَ	تَعْزُونَ	تَعْزُونَ	تَعْزُونَ	تَعْزُونَ
a.	عَزَوْا	نَعْزُو	نَعْزُو	نَعْزُ	نَعْزُونَ	نَعْزُونَ

Imperativus.

omen agentis.	Nomen verbi.	Simplex.	Energ. I.	Energ. II.
عَاِ	عَزُو	أَعْزُ	أَعْزُونَ	أَعْزُونَ
عَاِةٌ		أَعْزِي	أَعْزِينَ	أَعْزِينَ
l. عَاِانَ	2 c.	أَعْزُوا	أَعْزُوا	أَعْزُوا
عَاِيتَانِ		أَعْزُوا	أَعْزُونَ	أَعْزُونَ
عَاُِونَ		أَعْزُوا	أَعْزُونَ	أَعْزُونَ
عَاِِيَاتُ		أَعْزُوا	أَعْزُونَ	أَعْزُونَ

xvii Verbum tertiae radicalis ي. Tab.
Activum formae primitivae.

Perfectum.		Imperfectum.				
		Indic.	Subjunct.	Jussiv.	Energ. I.	Energ. II.
Sing.						
3 p. m.	رَمَى	يَرْمِي	يَرْمِي	يَرْمِ	يَرْمِيَنَّ	رَمَيْنَ
3 p. f.	رَمَتْ	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِ	تَرْمِيَنَّ	رَمَيْنَ
2 p. m.	رَمَيْتَ	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِ	تَرْمِيَنَّ	رَمَيْنَ
2 p. f.	رَمَيْتِ	تَرْمِينِ	تَرْمِي	تَرْمِي	تَرْمِيَنَّ	رَمَيْنَ
1 p. o.	رَمَيْتُ	أَرْمِي	أَرْمِي	أَرْمِ	أَرْمِيَنَّ	رَمَيْنَ
Dual.						
3 p. m.	رَمَيَا	يَرْمِيَانِ	يَرْمِيَا	يَرْمِيَا	يَرْمِيَانِ	رَمَيْنَا
3 p. f.	رَمَتَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِ	رَمَيْنَا
2 p. o.	رَمَيْتُمَا	تَرْمِيَانِ	تَرْمِيَا	تَرْمِيَا	تَرْمِيَانِ	رَمَيْنَا
Plur.						
3 p. m.	رَمَوْا	يَرْمُونَ	يَرْمُوا	يَرْمُوا	يَرْمُونَّ	رَمَيْنُوا
3 p. f.	رَمَيْنَ	يَرْمِينَ	يَرْمِينَ	يَرْمِينَ	يَرْمِينَنَّ	رَمَيْنُوا
2 p. m.	رَمَيْتُمْ	تَرْمُونَ	تَرْمُوا	تَرْمُوا	تَرْمُونَّ	رَمَيْنُوا
2 p. f.	رَمَيْتُنَّ	تَرْمِينَ	تَرْمِينَ	تَرْمِينَ	تَرْمِينَنَّ	رَمَيْنُوا
1 p. c.	رَمَيْنَا	نَرْمِي	نَرْمِي	نَرْمِ	نَرْمِيَنَّ	رَمَيْنُوا
Imperativus.						
	Nomen agentis.	Nomen verbi.	Imperativus.			
			Simplex.	Energ. I.	Energ. II.	
Sing.						
m.	رَامٍ	رَمِيٌّ	إَرْمِ	إَرْمِيَنَّ	رَمَيْنَ	
f.	رَامِيَّةٌ		إَرْمِي	إَرْمِيَنَّ	رَمَيْنَ	
Dual.						
m.	رَامِيَانِ	2 o.	إَرْمِيَا	إَرْمِيَانِ		
f.	رَامِيَتَانِ					
Plur.						
m.	رَامُونَ		إَرْمُوا	إَرْمُونَّ	رَمَيْنُوا	
f.	رَامِيَاتُ			إَرْمِيَانِ		

XVI. Verbum tertiae radicalis , xix
mediae radicalis Kēsrae.
Activum formae primitivae.

erfectum.		Imperfectum.				
		Indicat.	Subjunct.	Jussiv.	Energ. I.	Energ. II.
g.						
m.	رَضِيَ	يَرْضَى	يَرْضَى	يَرْضَ	يَرْضِيَنَّ	يَرْضِيَنَّ
f.	رَضِيَتْ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَ	تَرْضِيَنَّ	تَرْضِيَنَّ
m.	رَضِيَْتَ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَ	تَرْضِيَنَّ	تَرْضِيَنَّ
f.	رَضِيْتِ	تَرْضِينَ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضِيَنَّ	تَرْضِيَنَّ
c.	رَضِيْتُ	أَرْضَى	أَرْضَى	أَرْضَ	أَرْضِيَنَّ	أَرْضِيَنَّ
l.						
m.	رَضِيََا	يَرْضَيَانِ	يَرْضَيَا	يَرْضَا	يَرْضِيَانِ	يَرْضِيَانِ
f.	رَضِيْتَا	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَا	تَرْضَا	تَرْضِيَانِ	تَرْضِيَانِ
a.	رَضِيْتُمَا	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيَا	تَرْضَا	تَرْضِيَانِ	تَرْضِيَانِ
al.						
m.	رَضَوْا	يَرْضَوْنَ	يَرْضَوْا	يَرْضَوْا	يَرْضَوْنَ	يَرْضَوْنَ
f.	رَضِينَ	يَرْضَيْنِ	يَرْضَيْنِ	يَرْضَيْنِ	يَرْضَيْنِ	يَرْضَيْنِ
m.	رَضَيْتُمْ	تَرْضَوْنَ	تَرْضَوْا	تَرْضَوْا	تَرْضَوْنَ	تَرْضَوْنَ
f.	رَضَيْتُنَّ	تَرْضَيْنِ	تَرْضَيْنِ	تَرْضَيْنِ	تَرْضَيْنِ	تَرْضَيْنِ
c.	رَضِينَا	نَرْضَى	نَرْضَى	نَرْضَ	نَرْضِيَنَّ	نَرْضِيَنَّ
Imperativus.						
omen agentis.	Nomen verbi.		Simplex.	Energ. I.	Energ. II.	
i.	رَاضٍ	رَضَا	2 c.	إَرْضِ	إَرْضِيَنَّ	إَرْضِيَنَّ
	رَاضِيَّةٌ			إَرْضَى	إَرْضِيَنَّ	إَرْضِيَنَّ
l.	رَاضِيَانِ			إَرْضَيَا	إَرْضِيَانِ	إَرْضِيَانِ
	رَاضِيَتَانِ					
	رَاضُونَ			إَرْضَوْا	إَرْضَوْنَ	إَرْضَوْنَ
	رَاضِيَاتٍ			إَرْضَيْنِ	إَرْضَيْنِ	إَرْضَيْنِ

Verbum tertiae radicalis ر, medi radicalis Fethae.

Passivum formae primae.

Perfectum.		Imperfectum.				
		Indic.	Subjunct.	Jussiv.	Energ. I.	Energ.
Sing.						
3 p. m.	غُرِيَ	يُغْرَى	يُغْرَى	يُغَر	يُغْرَيْن	زَيْن
3 p. f.	غُرِيَتْ	تُغْرَى	تُغْرَى	تُغَر	تُغْرَيْن	زَيْن
2 p. m.	غُرِيتَ	تُغْرَى	تُغْرَى	تُغَر	تُغْرَيْن	زَيْن
2 p. f.	غُرِيتِ	تُغْرَيْن	تُغْرَى	تُغْرَى	تُغْرَيْن	زَيْن
4 p. c.	غُرِيْتُ	أُغْرَى	أُغْرَى	أُغَر	أُغْرَيْن	زَيْن
Dual.						
3 p. m.	غُرِيَا	يُغْرِيَانِ	يُغْرِيَا	يُغْرِيَا	يُغْرِيَانِ	
3 p. f.	غُرِيَتَا	تُغْرِيَانِ	تُغْرِيَا	تُغْرِيَا	تُغْرِيَانِ	
2 p. c.	غُرِيَمَا	تُغْرِيَانِ	تُغْرِيَا	تُغْرِيَا	تُغْرِيَانِ	
Plur.						
3 p. m.	غُرُوا	يُغْرَوْنَ	يُغْرُوا	يُغْرُوا	يُغْرَوْنَ	زُون
3 p. f.	غُرِينَ	يُغْرَيْنَ	يُغْرَيْنَ	يُغْرَيْنَ	يُغْرَيْنَ	
2 p. m.	غُرِبْتُمْ	تُغْرَوْنَ	تُغْرُوا	تُغْرُوا	تُغْرَوْنَ	زُون
2 p. f.	غُرِيْتُنَّ	تُغْرَيْنَ	تُغْرَيْنَ	تُغْرَيْنَ	تُغْرَيْنَ	
4 p. c.	غُرِينَا	نُغْرَى	نُغْرَى	نُغَر	نُغْرَيْن	يَيْن

Nomen patientis.

مَغْرُورٌ

مَرْمِيٌّ

Pass. verborum رَمَى et رَمِي plane eodem

modo, quo pass. verbi غَرَا, declinatur.

Verbum tertiae radicalis ج, mediae radicalis Fèthae.

Formae derivatae.

	II.	III.	IV.	V.	VI.
Act.					
Pf.	عَزَى	غَزَى	أَغَزَى	تَغَزَى	تَغَازَى
Impf.	يُعَزِي	يُغَارِي	يُغَزِي	يَتَغَزِي	يَتَغَازِي
Impt.	عَزِ	غَازِ	أَغِزِ	تَغِزِ	تَغَازِ
N. ag.	مُعَزٍ	مُغَارٍ	مُغِزٍ	مُتَغِزٍ	مُتَغَازٍ
N. verbi	تَغَزِيَةٌ	مُغَارَاةٌ	غِرَاةٌ	إِغْرَاةٌ	تَغَازٍ
Passiv.					
Pf.	عُزِيَ	غُوزِيَ	أُغِزِيَ	تُغِزِيَ	تُغَازِيَ
Impf.	يُعْزَى	يُغَارَى	يُغِزَى	يُتَغِزَى	يُتَغَازَى
N. pat.	مُعْزَى	مُغَارَى	مُغِزَى	مُتَغِزَى	مُتَغَازَى
	VII.	VIII.	X.		
Act.					
Pf.	اِنْعَزَى	اِغْتَزَى	اِسْتَفْزَى	Formae derivatae verbh. رضي et رمي plane eodem modo declinantur.	
Impf.	يَنْعُزِي	يُغْتَزِي	يُسْتَفْزِي		
Impt.	اِنْعِزِ	اِغْتِزِ	اِسْتَفِزِ		
N. ag.	مُنْعِزٍ	مُغْتِزٍ	مُسْتَفِزٍ		
N. verbi	اِنْعِزَاةٌ	اِغْتِزَاةٌ	اِسْتَفِزَاةٌ		
Pass.					
Pf.	اُنْعِزِيَ	اُغْتِزِيَ	اُسْتَفِزِيَ		
Impf.	يُنْعِزَى	يُغْتِزَى	يُسْتَفِزَى		
N. pat.	مُنْعِزَى	مُغْتِزَى	مُسْتَفِزَى		

أَخْرُ الشَّعْرِ وَهِيَ سِتَّةَ عَشَرَ جَرًّا

الْبَحْرُ الْأَوَّلُ الطَّرِيدُ

طَرِيدٌ مَدَى الْهَجْرَانِ مَنْ كُنْتُ أَهْرَاهُ أَذَابَ فُرَادَى وَالتَّصَبُّرُ أَفْنَاهُ
تَقُولُنْ مَقَاعِلُنْ فَعُولٌ مَقَاعِلُنْ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ

Sur. 6, v. 452.

الْبَحْرُ الثَّانِي الْمَدِيدُ

فَاعِلَاتُنْ فَاعِلُنْ فَاعِلَاتُنْ يَا لَبْكَرِ أَنْشُرُوا لِي كُلِّيْنَا

الْبَحْرُ الثَّالِثُ الْبَسِيطُ

يَبْسُطُ فِي أَمَلِي أَنِّي أَدَاهِنُهُمْ خَوْفًا مِنَ الْجَوْرِ لَمَّا أَنْ أَعَايِنُهُمْ
مُسْتَفْعِلُنْ فَاعِلُنْ مُسْتَفْعِلُنْ فَعِلُنْ فَاصْبَحُوا لَا يَرَى إِلَّا مَسَاكِنُهُمْ

Sur. 46, v. 24.

الْبَحْرُ الرَّابِعُ الْكَامِلُ

يَا كَامِلًا سَلِمَ وَقَدْ تَعْظِيمَا بِالْمُجْتَبَى خَيْرَ الرُّرَى تَسْلِيمَا
مُتَفَاعِلُنْ مُتَفَاعِلُنْ مُتَفَاعِلُنْ صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمَا

Sur. 33, v. 56.

الْبَحْرُ الْخَامِسُ الرَّافِعُ

أَوَافِرُ كَيْدِ شَعْرِي فِي مَرِيدٍ عَلَى رَغَمِ الْأَعَادِي وَالْحُسُودِ
مَفَاعِلَتُنْ مَفَاعِلَتُنْ فَعُولُنْ أَلَا بُعْدًا لِعَادِ قَوْمِ هُودِ

r. 44, v. 63.

الْبَحْرُ السَّادِسُ الْهَزَجُ

هَزَجْتُمْ يَا مَتَى النَّفْسِ عَنِ الْأَوْطَانِ بِالْأُنْسِ
مَفَاعِلَتُنْ مَفَاعِلَتُنْ كَأَنَّ لَمْ تَفْنِ بِالْأَمْسِ

r. 40, v. 25.

الْبَحْرُ السَّابِعُ الرَّجَزُ

الرَّجَزُ الْمُرُورُ إِذَا تَجَزَّأُوا أَجْزَاءُهُ بَيْنَ الرُّوزَى لَا تَنْكُرُ
مُسْتَفْعِلُنْ مُسْتَفْعِلُنْ مُسْتَفْعِلُنْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَصْبِرُوا

r. 3, v. 200.

الْبَحْرُ الثَّامِنُ الرَّمَلُ

رَمَلٌ أَكْرَمُ بِهِ مِنْ رَمَلٍ لَذَّةٌ لِلخُتْفَى وَالْخُتْلَى
فَاعِلَاتُنْ فَاعِلَاتُنْ فَاعِلُنْ وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي

r. 26, v. 82.

الْبَحْرُ التَّاسِعُ السَّرِيعُ

سَرِيعُ بَحْرِ قَدْ شَدَّاهُ الْحَكِيمُ كَرَّرَ عَلَى سَنَعِي بِهِ يَا نَدِيمُ
مُسْتَفْعِلُنْ مُسْتَفْعِلُنْ فَاعِلُنْ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

r. 6, v. 96.

الْبَحْرُ الْعَاشِرُ الْمُنْسَرَحُ

مُنْسَرَحُ الشَّعْرِ صَاغَهُ الْأَوَّلُ مِمَّنْ تَرَاهُمْ عَنِ الْهَدَى فَكَلُمُ
مُسْتَفْعِلُنْ فَاعِلَاتُ مُسْتَفْعِلُنْ بَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا

r. 45, v. 32.

الْبَحْرُ الْخَادِي عَشَرَ الْخَفِيفُ

لَمَّا أَرَدْتُ أَشْدُو الْخَفِيفَا لَدَّ فِي مَسْتَعَى فِكَانَ طَرِيفَا
لَاتُنْ مُسْتَفْعِلُنْ فَاعِلَاتُنْ إِنْ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفَا

Sur. 4, v. 78.

الْبَحْرُ الثَّانِي عَشَرَ الْبُصَارُ

أَيَا حَيَّ الْيَلَاةِ عِلُنْ فَاعِلَاتُنْ

الْبَحْرُ الثَّلَاثُ عَشَرَ الْمُقْتَضِبُ

نَضِبُهُ حِينَ صَبَا قَنَّ مَعَشَرَ الْأَدَبَا
إِعْلَاتُ مُقْتَعِلُنْ مَالُهُ وَمَا كَسَبَا

Sur. 44, v. 2.

الْبَحْرُ الرَّابِعُ عَشَرَ الْمُجْتَتُّ

بُنْتُ شِعْرَى أَلْفَى فِي الْقَلْبِ مِتَى عِشْقَا
سْتَفْعِلُنْ فَاعِلَاتُنْ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَى

Sur. 20, v. 75.

الْبَحْرُ الْخَامِسُ عَشَرَ الْمَتْدَارُ

عِلُنْ فَاعِلُنْ فَاعِلُنْ فَاعِلُنْ جَاءَنَا عَامِرٌ سَالِمًا غَانِمًا

الْبَحْرُ السَّادِسُ عَشَرَ الْمُتَقَارِبُ

أَرَبَ مَوْعِدُ جَمْعِ الْعَصَاةِ فَيَا أَيُّهَا النَّاسُ أَدُّوا الصَّلَاةَ
بُولُنْ فَعُولُنْ فَعُولُنْ فَعُولُنْ أَقْبُوا الصَّلَاةَ وَأَتُوا الزَّكَاةَ

Sur. 2, v. 40.

Liber tertius.

De syntaxi.

I. De singulis enuntiationum partibus.

A. De Verbo.

1. De temporibus.

385. Perfectum (§ 77.) denotat:

1) rem aliquo temporis praeteriti momento peractam (tempus historicum, aoristus Graecorum, Germanorum imperfectum), ut زَيْدٌ جَاءَ ثُمَّ deinde venit Zeidus.

2) rem eo, quo loquimur, tempore perfectam et in statu, quo perfecta est, ad praesens tempus usque manentem (perf. Graecorum et Germanorum), ut اذْكُرُوا اَلَّذِيْنَ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ memores estote beneficiorum, quae in vos contuli.

3) rem praeterito quidem tempore factam, sed quae talis est, ut saepius facta esse vel etiam nunc fieri dici possit, qui usus perfecti in proverbiiis frequens est, ut اِتَّفَقَ اَلْمُقَسِّرُونَ consenserunt consentiuntque interpretes.

4) rem ipso, quo declaratur, temporis momento perfectam, ut بِعْتِكَ هَذَا اَنْشَدْتُكَ اَللَّهَ obsecro te per Deum, vendo tibi hoc (his ipsis verbis pronuntiandis).

5) rem tam certo futuram, ut jam perfecta dici possit, qui perfecti usus in promissionibus, pactis etc. et post part. لا non inprimis in iuramentis frequens est, ut اَلَا مَانَ عَلَى خَلَّتَيْنِ اِمَّا اَنْتَ قَبِلْتَ مَا اَتَيْنَاكَ بِهِ اَلْحِ اaffirma nobis, te alterutram duarum conditionum subitum esse, te aut accepturum esse (accepisse), quod tibi proposuimus etc., وَ اَللَّهِ لَا اَقْبَتُ بِمَكَّةَ per Deum, non

اَلَيْتُ لَا خَامَرَئِي الْخَمْرُ مَا عَلِقَتْ *manebo Meccae; عَلِقَتْ* مَا عَلِقَتْ *juro, vinum me non esse inebriaturum, quamdiu anima mea cum corpore meo cohaerebit.*

Ad not. Si enuntiatio, in qua est لَا, copulata est cum alia antecedenti, in qua est مَا cum pf. aut لَمْ cum impf. juss., لَا, quum illarum partt. vicem gerat, nullam in pf. quod sequitur vim contrariam exercet, ut بَلَوْتُ مِنَ الْغَيَابِ مَا لَمْ يَرَهْ الرَّادُّونَ وَلَا رَوَاهُ الرَّادُّونَ *mirabilia expertus sum, qualia neque videntes viderunt neque narrantes narraverunt.*

6) rem, quam aliquem (Deum) facere vel quam fieri optatur, qui usus perfecti in votis, apprecationibus et imprecationibus sollemnis est, ut اَللَّهُ رَحِمَهُ *misereatur ejus Deus! اَللَّهُ لَعَنَهُ* *maledicat ei Deus! دَامَ مُلْكُهُ* *durat regnum ejus!* (pr.: si res ex voto meo succedit, Deus ejus jam misertus est etc.) — Quem sensum optativum pf. etiam post لَا habet, ut لَا تَأْتِنِي شَقَاعَةُ مُحَمَّدٍ إِنْ اَلَحَ *mihi contingat intercessio Muhammedis, si etc.* — Enuntiationi optativae, ubi eam conditionalis antecedit, ne hujus particula conditionalis in illius pf. vim suam (§ 390.) exerat, فِ praefigitur, ut إِنْ كُنْتَ أَبْنَى هَاشِمٍ فَتَحَيَّيْتُ بِأَكْرَامِ *si es filius Hammâmi, honorifice salutatus esto.*

386. Perfecto saepe part. قَدْ jam praemittitur. Quod ubi fit, pf. notiones § 385, 2 et 4 indicatas habens rem eo temporis momento, quo loquimur, vere perfectam et absolutam denotat, aut ita, ut omnis de ejus veritate dubitatio tollatur ejusque certitudo incertitudini opponatur, aut ita, ut eam convenienter iis, quae antecesserant, ac secundum id, quod expectabatur vel expectari poterat, aut prope ante illud temporis momentum factam esse significetur, ut نَدَّ ذِكْرَنَا وَزَارَةَ *jam narravimus Vesiratum Hâlidî filii Bermekî, hic autem narrabimus Vesiratum reliquorum* (quo in exemplo actio modo perfecta futurae opposita est); إِنَّ أَبْنَتَكَ قَدْ مَاتَتْ *filia tua*

lo vel convenienter expectationi mortua est; **أَمَّا أَلرَّوَايَةُ** *quod ad praefecturam attinet, filium in Aegypto praefectum volo* (§ 385, 4).

387. Plusquamperfectum exprimitur

1) simplici perfecto in enuntiationibus relativis et connectivis, quae pendent ab enuntiationibus, quarum verba perfecta sunt, ut **عَرَفَ عَلَيْهِمْ مَا أَمَرَ بِهِ أَلْمَأْمُونُ** *proposuit is, quae Ma'mân jusserat, أَنبُوهُ جَلَسَ حَيْثُ جَلَسَ أَبُوهُ* *con-*
cedit, ubi consederat pater ejus; فَلَمَّا وَصَلَ أَلتَّنُورُ إِلَى
quum taurus ad locum pervenisset, فَوَلَّى هَارِبًا
fugit, لَمَّا قُتِلَ أَهْلُ بَيْتِهِ *quum occisi essent familiares.*

2) perfecto cum part. **قَدْ**, eaque vel cum **وَ** vel sine **وَ**, ubi enuntiatio antecedit, cujus vb. pf. est, ut **أَخْرَجَهُ وَقَدْ** *eduxit eum jamque occaecatus erat, i. e. occae-*
atum, بَكَرَ إِلَى أَلْفُضْلِ فَوَجَدَهُ قَدْ بَكَرَ إِلَى دَارِ أَلرَّشِيدِ
nane ivit ad Fadlum et comperit, eum jam prius ad
salatium Resîdi ivisse.

3) perfecto verbi **كَانَ** fuit et perfecto, cui vis plusquamperfecti tribuenda est, praeposito, ut **مَاتَ أَلرَّشِيدُ** *mortuus est Resîd Tâsi*
et profectus erat (quum profectus esset) ad oppugnandum Râfîum.

4) **قَدْ** et perfecto atque insuper particula **قَدْ** interposita, ut **كُنْتُ قَدْ رَبَّيْتُ جَارِيَةً ثُمَّ أَهْدَيْتُهَا إِلَى أَلْفُضْلِ** *educaveram puellam, tum eam ad Fadlum duci.*

Ad not. a. Ubi et plur. plaqpf. unum vel plura reliquis tempore priora sunt, inter ejus vel eorum **كَانَ** et pf. **قَدْ** interponitur, ut **مَاتَ أَلرَّشِيدُ وَكَانَ خَرَجَ لِيُحَارِبَهُ رَافِعٌ وَكَانَ هَذَا**
أَلرَّافِعُ قَدْ خَلَعَ أَلطَّاعَةَ — *exueratque hic Rafî obsequium.*

Ad not. b. Inter **كَانَ** et pf., quod cum illo in plaqpf. coit, etiam enuntiationem conjunctivam ponere licet, ut **كَانَ لَمَّا بَلَغَ**
10

صَلَّاحَ الَّذِينَ خَبَرَ الْعَدُوَّ جَمَعَ الْأَمْرَاءَ *postquam ad Salah ed-din nuntius hostium pervenerat, principes congregaverat.*

388. Ubi particulas hypotheticas *لَوْ* *si* et *لَوْ لَا* *nisi* duae enuntiationes correlativae sequuntur, utriusque verbum *) plerumque vim plsqpf. nostri subj., interdum vim impf. nostri subj. habet, ut *لَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً* *si dominus tuus voluisset, omnes homines unum populum fecisset*, *وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا لَفْتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ* *si incolae illarum urbium credidissent, super eos benedictiones de coelo effudissemus*; *وَلْيَضَحَّ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ* *et (Deum) vereantur ii, qui, si liberos inopes post se relinquerent, iis timerent.* — Nonnunquam inter *لَوْ* et pf. protasis *كَانَ* interponitur idemque verbum interdum etiam perfecto apodosis praemittitur; quod ubi fit, utriusque verbum semper et necessario vim plsqpf. habet, ut *لَوْ كَانُوا عَرَفُوا لَمَا كَانُوا صَلَبُوا رَبَّ الْأَلْحَدِ* *si nos scivissent, non crucifixissent dominum gloriae.* — Ubi post *لَوْ* protasis verbum impf., apodosis pf. est, utrumque sensum impf. subj. habet, ut *لَوْ نَشَاءُ أَصَبْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ* *vellemus, eos propter peccata ipsorum puniremus.*

389. Post *إِذَا* *quum, quando, quotiescunque*, re futura ut jam facta posita, pf. sensum imperfecti habet, ut *اسْتَجِيبُوا* *respondete Deo, quando ad id vocat vel vocabit (vocaverit), quod vobis vitam afferri potest.* — Ubi igitur duae enuntiationes correlativae part. *إِذَا* sequuntur, quarum prior vim suam conversivam in verbum posterioris extendit, perfectum utriusque aut praesens valet, aut futurum, ubi lat. fut. ex. antecedit, fut. simplex sequitur, ut *إِذَا جَاءَ وَعَدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا* *quando*

*) Protasi particulae *لَوْ لَا*, ubi verbo expresso caret, tamen notio verbalis (verbi *كَانَ*) inest.

omissio vitae futurae venerit, congregabimus vos. In otasi pro pf. interdum impf. ponitur, ut **وَإِذَا تَنَلَّى عَلَيْهِمْ** quando versus nostri iis recitantur, dicunt. — uodsi enuntiatio ab **إِذَا** pendens inducitur a pf. ut **وَصَارَ كَان**, ut posita est in media narratione rerum praeteritarum, imperfecta verborum ab **إِذَا** rectorum item historica sunt, ut **إِذَا تَكَلَّمَ أَبَد** quum loqueretur, eloquentem se praebat.

Ad not. a. Eadem, quae de **إِذَا** dicta sunt, de **إِذَا مَا** quotiescunque, quando valent, ut **أَنْتُمْ إِذَا مَا وَقَعَ آمَنْتُمْ بِهِ** tuncne, quando veniet (venerit, sc. poena), id credetis?

Ad not. b. Ubi particulas **إِذَا** et **إِذَا مَا** part. **حَتَّى** donec proxime antecedit et duae enunciationes correlativae sequuntur, harum pff. necessario eandem vim temporalem habent, quam verba ante particulas **إِذَا** **حَتَّى** et **إِذَا مَا** **حَتَّى** posita, ut **فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً** omnium rerum iis copiam fecimus; tandem vero, quum exultassent iis, quae acceperant, repente eos abripimus.

390. Post part. conditionalem **إِنْ** si, necnon post mul-
as partt., quibus sensus part. **إِنْ**, sensus conditionalis (**مَعْنَى إِنْ**) inest, ut **مَنْ** qui, si quis, **أَيَّ** id., **أَيْنَ** qui-
unque, **مَا** quod, si quid, **كُلَّمَا** quotiescunque, **حَيْثُ** ubi et
حَيْثُ ubicunque, **مَهْمَا** quodcunque, **مَتَى** quando et **مَتَامَا**
مَتَامَا quandocunque, **أَيْنَ** ubi et **أَيْنَمَا** ubicunque, **كَيْفَ** quomodo
et **كَيْفَمَا** quomodocunque, item ante et post **أَوْ** sive, pf. vim
impf. habet, conditione ut jam impleta posita, ut **إِنِّي أَخَافُ**,
إِن timeo poenam, si contra dominum
neum rebellis ero (fuero, sum), **أَتَتْلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ**,
occidite eos, ubicunque eos invenietis (invenieritis, in-
venitis). — Ubi conjunctiones **إِنْ** **مَنْ** etc. duae enuntiatio-
nes sequuntur, quarum priore conditio, posteriore id, quod ab
ea pendet, exprimitur, utriusque verbum in pf. ponitur, utro-
que, et conditione et eo, quod ab ea pendet, ut jam facto
posito, ut **إِنْ فَعَلْتَ ذَلِكَ فَهَلَكْتَ** hoc si facies (feceris, fa-

cis), *peribis* (peris, cf. 385, 5.), مَنْ كَتَمَ سِرَّهُ بَلَغَ مَرَادَهُ, *qui* (-si quis) *secretum suum occultat* (occultaverit, occultabit), *propositum suum assequetur*, الْحِكْمَةُ صَالَةُ الْمُؤْمِنِ, *sapientia est camela, quas a grege Moslemi aberravit: quam ubicunque* (-si allicubi) *invenit* (invenerit), *capit* (capiet), أَوْ فَقِيرًا, *honorat hospitem, sive dives erit, sive pauper.* — Ubi perfecta, post إِنْ, مَنْ, etc. vim suam servare vis, كَانَ vel una ex أَخَوَاتِ كَانَ, *sororibus verbi كَانَ, ut أسْقَرَ mane fui,* أَصْبَحَ id., *vesperi fui,* inter illas voculas et perfecta interponenda est; in apodosi autem etiam particula كَيْ in initio posita ad hunc usum sufficit, ut كُنْتُ إِنْ كُنْتُ تَهْدِي الْعُذْرَ إِنْ كُنْتُ, *da igitur locum excusationi, si peccatum commisi, si inducium ejus a parte antica scissum est, verum illa dicit.* — Ut autem verba post illas particulas sensum imperfecti historici habeant, enuntiationibus correlativis pf. verbi كَانَ vel similaris praemittendum est, ut كَانُوا إِنْ بَالَعُوا بَلَعُوا, *si vires intendebant, ad id, quod volebant, perveniebant;* sufficit verum etiam, ut enuntiationes correlativae ab aliis historicis pendeant, ut إِنَّمَا أَذْرَكْتُكَ أَلْعَلَّمُ بِالْحَمْدِ فَكَلَّمْنَا فَهَيْتُ فُلْتُ أَحْمَدُ لِلَّهِ, *nonnisi Deo laudando scientiam assecutus sum; quoties enim aliquid intelligebam, dicebam: Laus est Dei!*

Adnot. Ubi verba مَنْ, مَا, أَيْ, حَيْثُ, مَتَى, كَيْ, etc. simpliciter relativa et conjunctiva sunt non admixtâ notione verbi إِنْ, sive duas enuntiationes relativas, sive unam regunt, perfectae ab iis pendentia vim suam nativam retinent.

391. Particulam مَا *quamdiu, dum,* pf. sensu imperfecti (praesentis, futuri) sequitur, ut مَا لَقِيتُمْ مَا بَقِيتُمْ ضُرًّا, *nullam noxam accipietis* (vid. § 385, 6), *quamdiu vivetis!* النَّاسُ مَا دَامُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَكْفُرُونَ, *homines, quamdiu in*

c mundo vivunt, securi sunt. Quod impf. ut historicum t, eadem requiruntur, quae in fine § 390 exposita sunt. *vandiu non semper est* مَا لَمْ seq. Impf. jussivi; cf. § 394.

392. Imperfectum (§ 77.) per se nullius temporis rationem adjunctam habet, sed omnino durantia et continuata indicat, deinceps ad ea transfertur, quae tempore praesenti talia sunt; futuro erunt, praeterito erant. Hinc notat:

1) rem, quae non certo quodam tempore ita fit, ut alio non fiat, sed omnibus temporibus fit, vel potius in qua commemoranda nulla temporis, sed solius durationis ratio habetur (praesens generale vel indefinitum), ut *الْإِنْسَانُ يَكْتَبِرُ* homo res instituit et disponit, *Deus decreto suo regit ac moderatur*, *يَسْتَعْبِدُ الْخَرُّ* beneficiis liber servus redditur.

2) rem, quae ipso, quo loquimur, tempore inchoata quidem est, sed nondum ad finem perducta, quae tempore praesenti durat et continuatur (praesens speciale vel definitum), ut *اللَّهُ يَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ* Deus scit, quae agitis.

3) rem simpliciter futuram, ut *كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ* hoc modo Deus mortuos in vitam revocabit, *يَجِدُ مَنْ يَطْلُبُ* inveniet, qui quaeret. — Ut clarius etiam ac majori cum vi rem futuram esse exprimatur, imperfecto adv. *سَوْفَ* ex *سَوْفَ* in fine ortum (vid. § 377) praefigitur vel ipsum *سَوْفَ* (*) praemittitur, ut *سَنَبَيِّنُهُ فِي سَتَكْفَى مِنْ عَذَابِك كُلِّ مَوْضِعٍ* explicabimus id loco suo, *كَيْدٍ* defenderis (sc. Dei beneficio) ab omni dolo inimici, *مَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ نَسُوقُ نَصْلِيهِ نَارًا* si quis illud fecerit, eum igne assabimus.

4) rem tempore praeterito faciendam vel futuram (futurum praeteriti); quod ubi fit, imperfectum perfecto nulla intercedente particula annexum una cum

*) Vel etiam *سَوْفَ* et *سَفَ*, formae ex *سَوْفَ* decurtatae.

complementis suis enuntiationem secundariam, subordinatam, statum, quo subjectum perfecti antecedentis erat, quum actionem ipso perfecto expressam faceret, constituit, ut جَاءَ إِلَيْهِ يَعُودُهُ venit ad eum, eum visurus.

5) rem tempore praeterito durantem (praesens praeteriti); quod ubi fit, impf. (lat. vel per participium, vel per infinitivum, vel per impf. exprimendum) vel nullo externo vinculo interjecto perfectum proxime sequitur (cf. 4), vel per particulam وَ cum ea copulatur atque una cum complementis suis enuntiationem constituit secundariam, subordinatam, statum indicantem, quo erat subjectum perfecti antecedentis, quum, quod per pf. ipsum expressum est, ageret, ut إِنكَفَأَ يَحْمَدُ مَعْدَاةُ reversus est gratulans sibi de ambulatione matutina, مَا إِنَّا تَرَاهُ مَا خَرَجْتَ الْيَوْمَ تَدْرِي كَيْفَ الطَّرِيقَ nos te eum videmus, qui hodie nesciens, qualis sit via, egressus sit, جَلَّ أَقْبَلْتَ الْحَبَامَةَ تَحُومُ coepit eum vituperare, لَمْ يَلْمُ لُحْمًا مُرُومًا circumvolitare coepit, فِي دَارِ أَبِيهِ intravit domum patris, dum mater eum intuebatur.

Adnot. Post particulam negativam لَا impf. vim suam generalem, ex qua nondum perfecta et durantia exprimit, servat, ut خَرَجَ لَا يَعْلَمُ كَانَ لَا يَفْعَلُ erat non faciens (non faciebat), لَا يُكْرِمُ السَّخِيُّ الْبَخِيلُ exiit, nesciens ubi esset, لَا liberalis avarum non honorat. Post particulam negativam مَا vim praesentis (praesentis definiti, praesentis futuri, praesentis praeteriti) habet, ut مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَّا نَزْلًا الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ إِلَّا نَارًا وَلَا يَكْتُمُونَ إِلَّا الْقِيَامَةَ ii, qui librum a Deo demissum occultant, nihil quam ignem in ipsorum viscera illabentem devorant (aut: jam nunc, tempore revera praesenti, id facientes, cujus certissime apud inferos poenas daturi sunt, aut: tempore in futuro tempore praesenti) neque eos alloquetur Deus die resurrectionis.

393. Ad praesens praeteriti (imperfectum Graecorum ; Latinorum) exprimendum ab Arabibus saepe verbum كَانَ imperfecto praemittitur, ut كَانَ يُحِبُّ الشَّعَرَ وَالشُّعْرَاءَ imabat poësin et poëtas, كَانَ يَرْكَبُ فِي كُلِّ يَوْمٍ عِدَّةَ مَرَارٍ quovis die pluries equo vehebatur. — Ubi pluribus imperfectis vis praesentis praeteriti tribuenda est, ut primo كَانَ praeponatur, sufficit. Ubi imperfectum unum vel plura perfecta antecedunt, item ubi ex contextu orationis patet, imperfectum vim praesentis praeteriti habere, ut كَانَ addatur, opus non est, ut وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو et وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سَلِيمٍ et secuti sunt ea, quae laemones tempore regni Salomonis recitabant, قُلْ فَلِمَ كُنتُمْ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِنْ قَبْلُ dic: cur igitur interficiebatis prophetas Dei antehac?

394. Imperfectum subjunctivi post adverbium لَنْ non et conjunctiones أَوْ ut, أَلَّا ut non, ne, كَيْ ut, لِكَيْ id., كَيْفَ et كَيْلَا ne, حَتَّىٰ donec, لِي ut positum (cf. infr. § 398) imper vim futuri habet, ut لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارًا non intrabunt paradysum nisi ii, qui Iudei aut Christiani fuerint, أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ eam existimatis, fore ut paradysum intretis?

395. Imperfectum jussivi ab adverbiis لَمْ non et لَمْ نَوْدُ pendens semper vim praeteriti vel potius eam vim habet, quam perfectum vel impf. cum كَانَ (§ 393) haberet, enuntiatio affirmativa esset, ut أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكٌ nonne nosti, Dei esse regnum coelorum terrae? أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَكِنَّا يَأْتِيكُمْ مَثَلٌ putatisne, vos paradysum intraturos esse tequam vobis obtigerit (pr. et nondum vobis obtigit) con-
io eorum, qui ante vos vixerunt? ذَلِكُمْ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ ذَلِكُمْ si hos non facies (feceris), peribis (§ 390), لَمْ

يَكُنْ يُحِبُّ الشِّعْرَ وَالشُّعْرَاءُ non amabat poësin et poëtas (§ 393).

396. Post إِنَّ et verba sensum إِنْ habentia imperf. juss. eundem sensum, quem pf. habet (§ 390), ut إِنْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ أَوْ تُبْذِرُونَ يَعْلَمُ اللَّهُ (ex-labitis, celaveritis) quae in pectore habetis, sive manifestatis (manifestabitis, manifestaveritis), Deus illa scit (sciet), إِنْ تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُ اللَّهُ quidquid boni facitis (facietis, feceritis), Deus scit (sciet), إِنْ تَكُونُوا يَذْرُكُكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ ubique estis (eritis), mors vos assequitur (assequetur). — Eandem vim, quam post إِنْ etc., imperf. jussivi etiam in apodosi protasin imperativam vi conditionali praeditam sequente habet, ut تَهْتَدُوا أَوْ تَصَارَى هُودَا أَوْ كُونُوا هُودَا dixerunt: estote Judaei aut Christiani, (quod si eritis) bene directi eritis.

397. Imperfectum modi energici semper vim futurae habet, ut لَئِنْ أَتَيْنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ profecto si nos ab hoc periculo liberabis (liberaveris), profecto ex hominibus gratis erimus.

2. De modis.

398. Modus subjunctivus nonnisi in enuntiationibus subjunctis et subjectis locum habet et actionem indicat ab enuntiationis antecedentis actione pendentem ejusque respectu futuram ac plerumque conjunctivo Latinorum post ut respondet. Regunt eum conjunctiones:

1) أَنْ ut, post verba volendi et nolendi, studendi, timendi, jubendi et vetandi, efficiendi, necessitatis, officii, permissionis et multa alia, أَلَّا ex لَا أَنْ ut non, ne et لَنْ ex لَا أَنْ idque pro أَنْ لَا يَكُونُ non fiet ut, noutiquam, ut أَرَدْتُ وَأَحْبَبْتُ أَنْ أَتَيْتَ لَهُمْ طَرِيقَ التَّعْلِيمِ viam discendi eis explanare valui et cupivi, لَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ لَا يَكْتُبَ qui artem scribendi callet, is ne scribere recuset, يَتِمُّ أَنْ يَنْزِي التَّعْلِيمُ يَطْلُبُ الْعِلْمَ رِضَاءَ اللَّهِ et,

oportet discentem studio scientiae tendere ad gratiam Dei, لَيْسَ أَنْ يَكُونَ التَّصَبُّ *licet esse accusativum*, مَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِي الْجَنَّةِ *non licet tibi in paradiso te superbum gerere*, إِنِّي أَخَافُ إِلَّا يَتْرَكَنِي *timeo, ut me relinquat* (aut, quoniam لا post verba timendi et metuendi interdum emphatice ponitur, *ne me relinquat*), لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً *nequaquam ignis nos tanget (affliget) nisi per dies numeratos* (i. e. per tempus definitum, brevius). — Ubi vero verbum, a quo pendet أَنْ non pertinet ad rem efficiendam aut exspectandam, atque verbum, quod ab أَنْ regitur, vim pf. aut praes. habet, pf. aut impf. indic. ponitur, ut قَالَ أَنْ عَلِمْتُ *scio cum dixisse* (pr. quod dixit), يَنَامُ أَنْ عَلِمْتُ *scio eum dormire* (pr. quod dormit). — Quum in talibus magis usitatum sit أَنْ, quod, أو, Grammatici أَنْ, ubi idem significat et indicativum regit, ex أَنْ decurtatum existimantes أَنْ, الْخَفْفَةُ أَنْ vel brevius الْخَفْفَةُ مِنْ الثَّقِيلَةِ *tedido privatum*, appellant, ubi vero lat. *ut* significat, أَنْ, الْخَفْفَةُ أَنْ, conjunctivum regens. Post verba putandi, suspicandi, dubitandi, si ad tempus futurum spectant, أَنْ et tanquam الْخَفْفَةُ impf. ind. et tanquam الْخَفْفَةُ impf. conj. regere potest.

2) لِي ut (quae ex origine praepositio est atque ut nomen) (§ 372), ita verbo praeponitur), كَيْلَا, لِي id., كَيْلَا, لِي et لِي لَا *ne consilium agentis et finem actionis indicantia*, ut يَنْبَغِي أَنْ يَسَلَّ الْمُسْلِمُ إِلَهَهُ تَعَالَى لِيَصُورَهُ *oportet Moslimum a summo Deo incolumitatem petere, ut ipsum a calamitatibus servet*, إِذَا خَفِظْتَ شَيْئًا فَعَلِفَةُ كَيْ تَعُودَ إِلَيْهِ عَلَى التَّأْيِيدِ *quum aliquid memoria comprehenderis, calamo nota, ut semper ad id reverti possis*, لَمْ نَشْعَلْ بِذِكْرِ ذَلِكَ كَيْلَا يَطُولَ الْكِتَابُ *huic commemorando immorati non sumus, ne liber pro-*

lious fieret, *إِنَّمَا قَالَ ذَلِكَ لَثَلَا يُسْتَعَفَّ بِالْعِلْمِ*
eo tantum consilio dixit, ut ne levi penderetur
scientia.

3) *حَتَّى* *eo usque ut, donec, dum, eo consilio ut* (quae pr. praepositio est), ubi vel consilium agentis et finem actionis, vel etiam hujus eventum, scilicet non sine agentis voluntate, certe rei futurae expectatione effectum denotat, ut *وَأَبْدَ مِنَ التَّامِلِ قَبْلَ الْكَلَامِ حَتَّى يَكُونَ صَوَابًا* *neccesarium est meditari ante orationem, ut recta evadat, بَيِّنِي أَنْ لَا يُضْعِفَ النَّفْسَ حَتَّى يَنْقَطِعَ عَنِ الْعَمَلِ* *oportet eum animum non debilitare, ita ut ab opere detineatur.* — Ubi vero *حَتَّى* conj. finem mere temporalem aut merum effectum et eventum nulla voluntatis aut expectationis notione accedente significat, pf. aut. imp. ind. sequitur, ut *لَبِّلَهُمْ وَفَقُّوا لِلْعِلْمِ وَالنَّشْرِ حَتَّى بَقِيَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ* *quapropter Deo adjuvante scientiam et docendi frequentiam consecuti sunt tantam, ut eorum memoria usque ad diem resurrectionis superstes moneat, تَوَطَّأَ مَرِيضٌ حَتَّى لَا يَرَجُوهُ* *tunt opere aegrotavit, ut de ejus vita desperarent.*

4) *فَ*, ubi post imperativum et prohibitivum, post locutionem sensum illorum referentem, post indicationem voti vel spei, post interrogationem, tandem post enuntiationem negativam, id inducit, quod per nexum causalem inde pendet, ubi *فَ* idem significat, quod *حَتَّى*, ut *يَغْفِرْ لِي يَا رَبِّ حَتَّى* *ignosce mihi, domine mi, ut intrepardisum, لَا تُرَاخِذْنِي فَأَهْلِكَ* *ne puni me, ut ne peream* *بَيِّنِي أَنْ يَحْفَظَ نُسْخَةً وَاحِدَةً دَائِبًا فَيَتَيَسَّرَ لَهُ بَعْدَ* *eum oportet codicem unum semper memoria tenere, ut ei postea facile sit quidquid audiverit retinere* (i. e. teneat etc. eo consilio, ut ei, hoc si fecerit, etc.), *هَلْ زَيْدٌ فِي الدَّارِ فَأَمْسَى إِلَيْهِ* *estne*

Zeidus in domo, ut eum adeam? (i. e. dic mihi etc., ut, si compererim ex te etc.).

5) وَ, ubi verbum ei subjectum actionem denotat actioni enuntiationis antecedentis subordinatam et simultaneam, ut *ne (alios) retine ab aliquo more ita, ut (tū ipse) eodem tempore similem sequaris*, هَلْ تَأْكُلُ السَّيِّدَ وَتَشْرَبُ اللَّبَنَ *num piscem edes simul lac bibens?* Arabes وَ hoc sensu positum وَאוُ التَّجْعِ vel وَاوُ التَّجْعِ *Wāw simultaneitatis* vocant et per مَعَ أَنْ interpretantur.

6) أَوْ, ubi pro إِلَّا أَنْ est et *nisi hoc fiat, ut, oder es müßte denn sein, daß significat, ut لَا أَقْتُلَنَّ الْكَافِرَ أَوْ يُسْلِمَ* *interficiam profecto infidelem, aut i. e. nisi hoc fiat, ut Regulus evadat, nisi M. e.*

399. Quum apud Arabes subjunctivus tantum a conjunctione أَنْ ut et ceteris, quae ejus vim habent, regatur, in reliquis enuntiationibus subjunctis, sive a verbo relativo vel conjunctivo pendent, sive simpliciter substantivo alicui indeterminato annexae sunt, in quibus nos subjunctivum ponimus, Arabes indicativo utuntur, ut مَا آتَانِي dedit mihi, quae ederem, لَا يَدْرِي أَيَّنْ يَذْهَبُ *nescit, quo abeat*, يَحْدُونُ جَنَّاتٍ يَخْلُدُونَ فِيهَا *ducet eos in hortos, in quibus perpetuo habitent*. In talibus lingua Arabica consilium ab effectu non distinguit; itaque primum et tertium exemplum haec significare posunt: *dedit mihi, quae (tunc) edeam* vel: *quae (nunc) edo* vel: *quae (posthac) edam, ducet eos in hortos, in quibus perpetuo habitabunt*.

400. Modus jussivus, imperativo ut formā, ita significato cognatus et minori tantum vi ab eo differens, jussum denotat. Ponitur

1), et quidem fere tertia ejus pers., paene semper cum part. لِ (quae, ubi فِ vel وَ ei praefigitur, vocalem suam amittere solet) sibi praefixā, rarissime in poësi sine ea, ut لِيُنْفِقْ ذُو سَعَةٍ *elemosynam det opulentus*

(Almosen gebe ic.), مَنْ أَرَادَ أَنْ يَتْرُكَ عَلِمْنَا هَذَا سَاعَةً, *quicumque hanc nostram scientiam omittere volet paullulum temporis, omittat eam continuo,* إِنْ كَانَ لَا بُدَّ لِطَالِبِ الْعِلْمِ مِنَ الْكَسْبِ فَلْيَكْتَسِبْ وَلِيَكْتَسِبِ si studiosus scientiae non potest, quin quaestum faciat, quaestum faciat et lectiones repetat et in loquendo se exerceat neque signis sit.

2) post part. لَا, quacum prohibitionem vel-deprecationem significat, ut إِذَا ذَهَبْتَ إِلَى بُخَارَى فَلَا تَجِدْ فِي *Bohâram quum abieris, ne praepropere ab antistite ad antistitem cursita.*

3) in enuntiationum conditionalium ab إِنْ vel ~~إِنْ~~, quod ejus sensum habet, verbo (vid. § 390) pendens protasi et apodosi, nec non in apodosi protasis imperativa. Atque in enuntiationum conditionalium protasi quidem, ubi v. ejus non pf., aut impf., cui كَانَ praemissum est, sed simplex impf. est, in earundem apodosi, ubi item verbum impf. est idque a protasi conjunctione فَا non dirimitur (hoc enim si fit, ind. ponitur, ac, nominalis ubi est apodosi, fieri debet), ut إِنْ تَخْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمَهُ اللَّهُ, *sive occultatis, quas in pectoribus vestris sunt, sive manifestatis (- occultate, vel: occultetis licet etc.), Deus sciet, quae (si qua) bonafacietis, Deus sciet, أَيْنَمَا تَكُونُوا يُدْرِكُكُمُ الْمَوْتُ, ubicunque eritis, mors vos assequetur, مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ, qui agrum vitae futurae colere velit, ei fructum agriculturae abunde dabimus, إِنْ يَسْرِقْ, si furatur, fratrem habet, مَنْ هُوَ مِنْ بَرِّيَّةٍ فَلَا يَخَافُ نَحْسَ, qui antea furatus est, is infortunium non timebit, إِنْ تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ, si id facietis, prae-*

varicatio est, qua vos implicatis, عِشْ قَيْعًا تَكُنْ مَلِكًا
vive tuis contentus (si vives etc.), *rex eris* (pr. vive —
 esto rex). Ratio jussivi in protasibus ab *إِنْ* etc. pendentibus
 positi haec est, quod, si quid ponimus, id quod ponimus,
 poni vel fieri quasi jubemus: si hoc fit = pone hoc
 fieri vel fac hoc. Quod verum esse, inde apparet, quod
 jussivus in apodosibus protasium aequae imperativarum
 ac conditionalium ponitur. In apodosibus autem harum
 enuntiationum jussivus usurpatur, quia factâ vel positâ
 re, quae imperatur vel poni jubetur, id quoque, quod ab
 ea pendet, factum vel positum est, ideoque jussâ illâ hoc
 quoque simul juberi videtur; cf. hebr. *וְהָיָה כְּדָרְשִׁי אֶת־ה'*.

401. Jussivus ponitur etiam post partt. *لَمَّا* non et *تَمَّا*
condum (ex *تَمَّ* et *أَلَدَّ يَوْمًا* compositum, cf. § 391), ut
لَمَّا تَعْلَمَ أَنَّ آلَ اللَّهِ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ nonne nosti,
Dei esse regnum coelorum et terrae? لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابٍ
condum poenam meam gustarunt. Verum solam formam,
 omni sensum jussivi habet verbum, quod partt. *لَمَّا* et *تَمَّا* se-
 quitur *), ac vis, quam in formam impf. exercuerunt hae
 artt. imperfecto toties praepositae, ei similis videtur, quam
 consecutivum Hebraeorum in impf. sibi subjunctum habuit.

A d n o t. Ubi duo vel plura impf., quorum secundum a primo,
 tertium a sec. pendet, particulam *لَمَّا* sequuntur, primum tantum in
 juss. ponitur, ut *لَمَّا يَكُنْ يَعْرِفْ يَسْبَحُ* *natare nesciebat.*

402. Modus energicus impf. ponitur

1), et quidem semper adverbio adseverandi *جَإِ* *profecto*
 sibi praefixo instructus, in affirmationibus sive simplicibus,
 sive addito jurejurando validioribus redditus, ut *أَلَدَيْنَ*
جَاهِدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا qui certaverint in causa
nostra, profecto eos dirigemus in viis nostris, فَيُعَزِّيَنِي
لَأُغَوِّيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ per potentiam tuam, illos omnes

*) De vi temporali impf. juss. post *لَمَّا* et *تَمَّا* vid. § 395.

seducam, لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ profecto videbitis ignem infernum, لَيُضِیْکُنَّ نَادِمِیْنَ profecto poenitentes erunt.

2) in jussis, vetitis, optatis et interrogationibus, ut لَا تَمُوتُوا *ne moriamini antequam Moslemi facti fueritis, تَرْجِعَنَّ لَیْتَنَّ utinam redeas, أَلَا تَنْزِلَنَّ quin descende!*

3) in apodosi enuntiationum conditionalium, لَ et إِنْ et part. conditionali protasis praefixa, ut مَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ *et si ex iis quaeris: quis creavit coelos et terram? profecto dicent etc., nec non in protasi enuntiationum post إِمَّا (إِنْ مَا) si positarum et post إِمَّا-أَوْ aut-aut, ut إِمَّا بَا بَنِي آدَمَ إِمَّا يَا أَيُّتِيكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ o filii Adami, si legati eo vobis ad vos venient, إِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ أَوْ نُرِيَّتِكَ aut auferamus te, aut monstrabimus tibi etc.*

403. Imperativum negatio antecedere nequit, sed ubi prohibetur, jussivus cum negatione ponitur, ut اُنْكُثْ شَهْرَيْنِ وَلَا تَجِدْ فِي الْأَخْيَلَانِ إِلَى الْأُتَيْيَةِ *mane duos menses nevé praepropere ab antistite ad antistitam cursita.* — Formae energicae imperativi vi ejus augendae inserviunt, ut بِاللَّهِ أَضْرِبَنَّ *per Deum, verbera quaeso!* الْكِبْرِيَاءَ لِرَبِّنَا صِفَةً لَهُ مَخْصُومَةً فَتَجَنَّبْنَاهَا وَأَتَقِ *magnificentis est Domini nostri, attributum ei peculiare; recede igitur ab ea et Deum verere*

3. De rectione verbi.

404. Verbum, et quidem

a) ejus non formae finitae tantum, sed etiam nomina actionis (verbi), agentis et patientis atque alia substantiva et adjectiva verbalia *), quoties et quatenus scilicet his nominum generibus aliquid notionis verbalis inest, et

*) Adjectivorum verbalium comparativi aequae ac positivi.

b) non expressum solum, sed etiam vel in particula vi ejus praedita latens, vel simpliciter omissum, vel denique subintelligendum tanquam complementum suum regit aut

a) accusativum nominis, aut

b) praepositionem cum genitivo nominis, in locum grammaticum accusativi succedentem eumque definitius subtiliusque exponentem.

a. De accusativo.

405. Accusativum nominis, quem casum determinativum verbi vel adverbialem vocare licet (cf. § 380), regit aut

1) tanquam complementum (determinans) objectivum, i. e. id, quod actionem, objectum ejus indicans, proxime determinat et restringit, aut

2) tanquam complementum adverbiale sensu strictiore varias alias verbi determinationes aliis in linguis adverbis vel praepositionibus cum casibus suis vel enuntiatis conjunctivis (in linguis slavicis casu instrumentali) indicatas designans.

406. Complementum objectivum in accusativo positum i subjungunt permulta verba transitiva. Non pauciora enim hujus generis verba ope praepositionum objectum assumunt. Haud pauca denique et illa et hac ratione jectum sibi annectunt, significationem secundum rationem, a, necnon, si pluribus cum praepositionibus junguntur, tandem praepositionem, per quam fit annexio, variantes, *عَلَى* cap. vocavit aliquem, cum *لِ* p. fausta precatus alicui, cum *عَلَى* p. mala imprecatus est alicui. A bus ea distinguenda sunt verba transitiva, quae et ipsa dem modo cum accusativo, modo cum praepositione et utivo construuntur, sed in quibus posterior construendi io, ut laxior, ex priori, ut arctiore et nervosiore, orta ue recentior et usitatio tantum est quaeque hanc ob causam in utraque constructione ejusdem plane significationis t, ut *عَلَى* cap. et cum *بِ* p. adhaesit alicui.

Adnot. a. Verba transitiva ab Arabibus **الْفَعَالُ الْمَتَعَدِّيَّةُ** dicuntur. Quo nomine non solum ea verba, quae objectum in accusativo sibi adjungunt, sed etiam ea, quae per praepositiones designantur. Illa **الْفَعَالُ الْمَتَعَدِّيَّةُ بِأَنْفُسِهَا**, verba per se ipsa (non ope praepositionum) transitiva, haec **الْفَعَالُ الْمَتَعَدِّيَّةُ** verba per aliud quid (per praepositiones) transitiva appellantur. Ita **بَلَغَ** pervenit, perlatus est (de nuntio) est **بَلَغَ** et **فَعَلَ مُتَعَدِّي بغيره** potuit contra **قَدَرَ** potuit **مُتَعَدِّي نَفْسِهِ** quia dicitur **بَلَغَنِي الْخَبْرُ** nuntius ad me pervenit, **قَدَرَ عَلَى شَيْءٍ** efficere potuit aliquid.

Adnot. b. Quae verba cum accusativo, quae cum praepositionibus, quae denique et cum illo et cum his et quibuscum constructur, quaeque uniuscujusque verbi secundum varias, si habet, constructiones significationes sint, lexicon docebit. Hic hoc tantum notandum est, verba veniendi, quorum pleraque in lingua vernacula et Latina praepositiones sibi annectunt, ab Arabibus etiam cum accusativo personae vel rei construi, ut **جَلَمْنَا عَامِرًا** **إِنَّ الْغُرَبَاءَ وَأَوْلَادَ الْكُبَرَاءِ يَأْتُونَنِي** Amir ad nos venit, peregrini et filii procerum ex regionibus terrae ad me veniunt, **بَلَغَ حَايَةَ الْعِلْمِ** summum scientiam gradum consecutus est. Hinc in passivo dicitur **أَتَى** ventum ad eum, al.

407. Multa verba duo complementa objectiva in accusativo posita, vel alterum personae, alterum rei, vel utrumque personae, vel utrumque rei sibi subjungunt. — Quorum, secundum rationem inter objecta sua intercedentem, duo generis constitui possunt. Aliorum enim objecta a se diversa nulloque inter se vinculo juncta sunt, aliorum alterum alterius, ut subjecti sui, praedicatum est. — Atque illius quidem generis sunt omnium verborum, quorum f. I transitiva est et unum accusativum regit, ff. II et IV notione caussativa praedita (vid. § 41 et 46), necnon verba implendi et saturandi, privandi, vetandi et prohibendi, dandi, interrogandi et petendi, dicendi, alia, quorum pleraque et ipsa vim caussativam habent, ut **أَعْلَنِي الْأَمْرَ** nuntiavit mihi rem (pr. scientem me fecit

رَوَّجْتُ, *docuit eum Astronomiam*, عَلَّمَهُ عِلْمَ الْهَيْئَةِ,)
 زَيْدًا ابْنَةً أ in matrimonium dedi Zeido filiam fratris
 , شَبَعَ خُبْرًا saturavit eum pan (satur
 pane), أَطْعَمَهُ السَّيْفَ comedendum ei dedit gladium,
 Zeido gladio eum percussit, مَسُمُومَةً خُبْرًا Zeido
 im venenatum bibendum dederunt (pr. fecerunt Z. bi-
 em etc.), حَرَمَهُ اللَّهُ بَرَكَهٗ آلِ عِلْمٍ Deus eum benedictione
 ntiae privavit, وَقَى قِتَا عَذَابِ النَّارِ (imperat. a vid.
 100) أَغْطَاهُ الْكِتَابَ serva nos a poena ignis inferni,
 رَزَقَهُ, *lit ei librum* (pr. fecit eum sumentem librum), رَزَقَهُ
 اللَّهُ وَثَاةً اللَّبَنَ Deus vita eum donavit, *lit lac* (pr. fecit, ut large haberet lac), اسْأَلِ اللَّهَ الْعَفْوَ
 وَعِدْنَا اللَّهَ الْحَيٰوةَ الْآبِدِيَّةَ, *e a Deo veniam peccatorum*, أَنَشَدَنِي شِعْرًا
 us nobis vitam aeternam promisit, *reci-
 it mihi carmen.* — Duo complementa objectiva, quorum
 rum alterius, ut subjecti sui, praedicatum est, regunt 1)
 ba faciendi, constituendi, vocandi, nominandi
 2) verba a grammaticis Arabicis أَفْعَالِ الْقُلُوبِ, *verba cor-*
 , i. e. actionem mente factam denotantia, vel etiam
 أَفْعَالِ الشَّيْءِ وَآلِيَةٍ, *verba dubitationis et certitudinis*,
 ا: ظَنَّ putavit, رَأَى judicavit, وَجَدَ scivit, عَلِمَ
 , حَسِبَ existimavit, خَالَ imaginatus est, زَعَمَ opina-
 est, perhibuit, ut جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ الْأَرْضَ فِرَاشًا Deus
 ram vobis cubile fecit, اِجْعِدْ اللَّيْلَ جَمَلًا utere nocte
 , camelu, دَعَوْتُهُ مُحَمَّدًا vocavi eum Muhammedem,
 سَمَّيْتُ كِتَابِي تَعْلِيمَ اَلتَّعْلِيمِ طَرِيقَ اَللَّهِ nomen dedi
 ro meo institutionem discentis ad viam discendi;
 رَأَيْتُ scio, Zeidum stultum esse, عَلِمْتُ زَيْدًا جَاهِلًا
 لاَ تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا قُتِلُوا, *videtur mihi gravissimum debi-*
 id, quod magistro debetur, قُتِلُوا, *nolite promortuis habere eos, qui in se-*

mita Dei (religionis caussa) interfecti sunt, شَيْخًا وَجَدْتُهُ
inveni eum senem mansuetum, مَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً
non puto horam (judicii) instare.

Ad not. a. Complementorum objectivorum id, quod subjectum alterius est *الْمَفْعُولُ الْأَوَّلُ*, *objectum prius*, alterum, quod illius praedicatum est, *الْمَفْعُولُ الثَّانِي* *objectum posterius* vocatur.

Ad not. b. F. IV verborum cordis tres accusativos regit, *يُرِيكُمْ أَعْمَالَكُمْ خَبِيثَةً* *ostendet vobis opera vestra prava*

Ad not. c. Verba cordis etiam ita construi possunt, ut in enuntiationem alias iis subjectam nullam vim exerceant, sed illa et ipsa sui juris sit. Quod si fit, ei aut postponuntur, aut inseruntur, aut denique praeponuntur, ut *زَيْدٌ جَاهِلٌ ظَنَنْتُ* *Zeidus stultus est, puto*, *كُنْتُ لَزَيْدٍ جَاهِلٌ* *Zeidus, puto, stultus est*, *زَيْدٌ ظَنَنْتُ جَاهِلٌ* *puto: Zeidus est stultus*. Tertia tamen ratio requirit, ut enuntiationi affirmativae praemittatur particula *لَ*, *sane*, ut in exemplo supra posito, aut ut enuntiationi incipiat a particula negativa, *وَلَمْ نَكُنْ فِي الْأَرْضِ* *scitis: non venimus, et grassemur in terra*, aut a verbo interrogativo, ut *عَلِمَتْ أَيُّهُمْ جَاءَ* *sciano, quis eorum venerit*.

408. Ubi verba, quae duos accusativos regunt, in passivum traducuntur, alter, in priore horum verborum genere (vid. § 407) accusativus personae *), in posteriore is, qui alterius accusativi, ut praedicati sui, subjectum est, in nominativum transit, alter immutatus manet, ut *عَلِمَ زَيْدٌ عِلْمَ الْهَيْئَةِ* *Zeidus Astronomiam edoctus est* (pr. factus est discere A.), *أُطْعِمَ السَّيْفَ* *ense percussus est* (pr. factus est comedere ensem), *سُقِيَ الْوَزِيرُ مَاءً مَسْمُومًا* *Vesiro aqua venenata ingesta est* (pr. V. factus est bibere aquam v.), *رَزِيَ الْغَنَرُ* *vita donatus est*, *حُرِمَ بَرَكَةَ الْعِلْمِ* *privatus est benedictione scientiae*, *أُنْشِدْتُ شِعْرًا لِغَيْرِهِ* *carmen mihi recitatum est*

*) Vel ubi ambo accusativi personae sunt, is, qui propior est, ut *رُجِيَ ابْنَةُ أَخِي* q. d. factus est in matrimonium ducere filiam fratris mei.

alio factum, حُسِبُوا أَمْرَاتًا pro mortuis habiti sunt, جُعِلَتْ الْأَرْضُ فِرَاشًا terra cubile facta est.

Ad not. a. Quum *آتَى* venit accusativum personae, ad quam venit, sibi subjungat (§ 406 Ad not. b.), atque hinc IV ejus f., accedente ad hunc accusativum accusativo rei (fecit, ut aliquid ad aliquem veniret, attulit ald. ad alm.), dupliciter transitiva facta, objectum propius ex origine rem habeat, non personam, tamen major hujus dignitas efficit, ut in illius locum succedat, hinc in pass. hujus formae *أُوتِيَ* non res, sed persona in nominativum transeat, ut act. *آتَى مُوسَى بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ* attulit *Moses filiis Israelis scripturam* (sacram), pass. *أُوتِيَ بَنُو إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ*, *scrip-tura* (sacra) *filiis Israelis allata est.*

Ad not. b. Ubi verbum in activo tres accusativos regit (§ 407 Ad not. b.), in passivo unus, proximus, in nominativum transit, reliqui duo immutati manent, ut *ثَبَّتَ عَمْرًا كَرِيمًا* certior factus sum *Amrum liberalem esse.*

409. Verba, tam intransitiva, quam transitiva eorumque am passivum quam activum nomina sua abstracta (nomina erbi, vid. § 217) eaque vel sola posita, vel adjectivo, pronomine demonstrativo, genitivo nominis, enuntiatione descriptivâ el relativâ aucta, itemque, quae nominibus verbi accensenda unt (vid. § 215), nomina vicis et speciei (§§ 240 seq.) anquam complementa objectiva in accusativo posita, vel sola, el ad aliud (a), quod (quae) regunt, complementum (a) djecta sibi jungunt, ut *ضَرَبَ ضَرْبًا* cecidit caedendo, *ضَرَبَ ضَرْبًا* cecidit eum caedendo, *ضَرَبَنِي ضَرْبًا* cecidit me cae-endo, *ضَرَبَ زَيْدًا رَأْسَهُ ضَرْبًا* cecidit caput Zeidi cae-endo, *سَارَ سَيْرًا* profectus est *سَامَ نَوْمًا* somnum dormivit, *ضَرَبَ ضَرْبًا* caesum est caedendo et caesus et caedendo, *ضَرَبْتُ ضَرْبًا* caesus sum caedendo, *سَيَّرَ سَيْرًا* iter factum est iter faciundo, *ضَرَبْتُ ضَرْبًا* vel,

omisso nomine verbi, **صَرَبْتُ شَدِيدًا** *cecidit eum vehementer* (pr. caesione vehementi, ein gewaltiges Schlagen, mit einem u.)
صَرَبْنِي هَذَا سَيْرًا طَوِيلًا *iter factum est longinquum*,
صَرَبَ الضَّرْبَ *cecidit me sic*,
خَافَ خَوْفَ الْجَبَانِ *timuit timore ignavi*, i. e. ut ignavus timere solet,
صَرَبَ الْمَوْتَ *cecidit me letaliter*,
صَرَبًا أَوْجَعَنِي *cecidit me ita vel tantopere, ut mihi dolorem crearet* (pr. caesione, quae mihi dolorem creavit),
صَرَبَ الضَّرْبَ الَّذِي لَا يَخْفَى عَلَيْكَ *cecidit me ita, ut non nescis* (pr. cecidit me ea caesione, quae te non latet),
صَرَبْتُ ضَرْبَةً وَصَرَبْنِي ضَرْبَتَيْنِ *cecidit ille me ictu uno et cecidit ille me ictibus duobus* (صَرَبْتَنِي ضَرْبَتَيْنِ) esset: *cecidit me bis actionem caedendi in me exercendo, ictus nescio quot mihi infligens*),
صَرَبْتُ ضَرْبَةً وَصَرَبْنِي طَعْنَةً *percussi illum aliquo modo caedendi et percussit ille me aliquo modo pungendi*. Quod complementum objectivum, ab Arabibus appellatum **الْمَفْعُولُ الْمُنْطَلَقُ**, *objectum absolutum*, i. e. non, ut objectum strictiore sensu dictum, tantum a verbo activo simpliciter, dupliciter vel tripliciter transitivo aut a passivo simpliciter vel dupliciter transitivo pendens, vel etiam **الْمَبْدَأُ** *principium* (vid. § 217 Adnot.), duobus usibus inservit:

- 1) Solum et indeterminatum, **لِلتَّأْكِيدِ**, i. e. *ἐνσχυρίσας*, et **لِلتَّعْظِيمِ**, i. e. *amplificationis causa* ponitur, quae significatio inest in indeterminatione vim, gravitatem et effectum verbi quasi nullis finibus includente, ut **إِذَا زُلْزِلَتْ** *quando terra commotione quadam* (at quali! i. e. vehementer) *commovebitur*, **إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا** *quando terra concussione quadam* (i. e. vehementer) *concutietur et montes confusione quadam*

(i. e. prorsus) *confundentur*, رَمَسَ عِظَامَهُ رَمْسًا *ossa ejus contusione quadam* (i. e. prorsus) *contudit*.

2) Ubi adjectivum, pronomen demonstrativum, genitivum, enuntiationem descriptivam vel relativam adsciscit (vid. exempla supra posita), notionem verbi aliqua accessione, quae in nostris linguis fere adverbio vel enuntiatione conjunctiva indicatur, definit et restringit.

Ubi اَللَّتَعْدَادِ اَلْبَقْعُولُ اَلْبَطْلَقُ nomen vicis est, Arabes id *enumerationis causa*, ubi nomen speciei est vel ubi adjectivum aliave talia adjuncta habet, اَللَّتَنْبِيْزِ vel اَللَّتَرْوَعِ, *specificationis* vel *distinctionis causa* positum esse dicunt.

Ad not. a. Pro nomine ipsius verbi etiam nomen verbi simili significatione praediti ponitur, item nomen substantivum concretum, ut اِنْهَزَمُوا هَزِيْمَةً شَنِيعَةً *sedit sedendo*, جَلَسَ قُعُودًا *turpiter fugati sunt*.

Ad not. b. Accusativus nominis verbi, ubi activum, a quo pendet, in passivum traducitur, ut jam vidimus, immutatus manere potest. Potest tamen etiam, si nullum aliud subjectum adest, in nominativum mutari, ut ضَرَبَ ضَرْبًا *caedere caesum est* (ein Schlagen ist geschlagen worden). Ubi accusativus ponitur, verbum impersonale est, ubi nominativus, personale.

410. Ut verba proxime transitiva ipsa, ita nomina horum verborum objectum in accusativo positum sibi subungere, quoties et quatenus vim verbalem in se habeant, jam supra § 404 diximus. Jam pleniora de rectione nominum illorum verborum haec tene:

1) Complementum objectivum actionis ubi solum expressum est, non expresso actionis subjecto, nomini actionis in genitivo (genitivo objectivo, a subjectivo, qui actionis subjectum indicat, distinguendo) annecti solet, nisi ubi inter hoc et illud aliquid intercedit: quod si fit, quum genitivus nominativum nullo verbo interposito sequi debeat, compl. object. in accusativo ponitur, ut لَا يَسَامُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ *hominem ne taedeat, Deum invocare*, اِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ

بَضْرِبَ بِالسُّيُوفِ *cibare die famis orbum*,
 زُوْسَ قَوْمٍ *percutiendo ensibus capita quorundam*. —
 Item objectum nominis actionis in accusativo ponitur, ubi
 nomen actionis articulo instructum est, quum nomen ita de-
 terminatum genitivum assumere nequeat, ut نَعِيفُ التَّكَايَةِ
 أَعْدَاءَهُ *debilis in affligendo hostes suos*.

2) Ubi et subjectum et complementum objectivum ac-
 tionis expressum est, aut illud prius in genitivo et hoc
 posterius in accusativo, aut illud posterius in nominativo et
 hoc prius in genitivo, aut denique illud prius in nominativo
 et hoc posterius in accusativo ponitur. Prima ratio omnium
 usitatissima est, secunda haud infrequens, ibi maxime obti-
 nens, ubi complementum objectivum pronomen est, tertia,
 quae ubi locum habet, nomen actionis vel nunatione vel
 articulo vel denique additamento tempus vel locum actionis
 indicante et in genitivo posito instructum esse potest, rarius
 usuvenit, ut كَانَ قَتَلَ الْخَلِيفَةَ جَعْفَرًا فِي هَذِهِ السَّنَةِ hoc
anno Halifa Gâfarum interfecit (pr. fuit interfectio Halifae
 Gâfarum hoc anno), اذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ *memores*
estote Dei, quemadmodum memores estis patrum vestro-
rum; رِيحُ الْفَنَاءِ سَفَى الرِّمَالِ يَدَ الدَّبُورِ *ventus*
mortis eos dispersit, quemadmodum manus cauri are-
nam dispergit, نَعَى النَّاسَ مِنْ مُحَاظَبَتِهِ أَحَدٌ بِسَيِّدِنَا
vetuit homines, ne quis ipsum in alloquendo dominum no-
strum appellaret; بَلَغَنِي تَطْلِيْقُ الْيَوْمِ زَيْدٌ هَذَا
me, Zeidum hodie Hindam repudiasse, بَلَغَنِي الْقَتْلُ مُحَمَّدٌ أَخَاهُ
pervenit ad me, Mahmudem fratrem suum interfecisse,
 أَعْجَبَنِي أَنْتِظَارُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ مُحَمَّدٌ عَمْرًا
placuit mihi, Mu-
hammedem Amrum die veneris expectasse.

Ad not. a. Ubi et subjectum et complementum objectivum no-
 minis actionis pronomen est, ambo ei suffigere licet, ut عَلَيْنِي التَّنَسُّكُ
amor meus in eum me docuit assiduitatem in co-
lendo Deo.

Adnot. b. Ut nomina actionis ipsa, ita nomina, quae ad eorum vim accedunt eorumque vicem explent, cum genitivo subjecti et accusativo objecti construuntur, ut **بِعِشْرَتِكَ الْكِرَامَ نَعُدُّ** *propter consuetudinem tuam cum hominibus nobilibus iis adnumeraberis*, **مِنْ قُبْلَةِ الرَّجُلِ زَوْجَتَهُ الْوُضُوْءُ** *quum vir uxori osculum dedit, lotio sacra necessaria est* (ad verbum: ab vel ex osculatione viri uxorem suam pendet etc.)

Adnot. c. Eadem, quae de verborum simpliciter transitivorum nominibus dicta sunt, in nomina verborum dupliciter transitivorum cadunt. Eo tantum haec ab illis differunt, quod vel genitivo obiectivo accusativum, vel post genitivum subjectivum accusativo alterum accusativum addunt, ut **تَعْلِيْمُ التَّتَعْلِيْمِ طَرِيْقُ التَّتَعْلِيْمِ** *docere discentem* (ad verbum: docere discentia, gen. obj.) *rationem discendi*, **تَعْلِيْمُ الْمَعْلِيْمِ التَّتَعْلِيْمِ طَرِيْقُ التَّتَعْلِيْمِ** *quod docens docet* (ad verbum: docere docentis, gen. subj.) *discentem rationem discendi*, **إِنَّ النَّاسَ كَرِهُوا إِطْعَامَ مُحَمَّدٍ عَمْرًا** *homines improbarunt, quod Muhammedes Anro panem venenatum edendum dedit.*

Adnot. d. Complementum nominis actionis in genitivo positum, actionis ubi subjectum exprimit, per **مِنْ** ubi objectum, per **لِ** (vid. infr. § 412), ubi locum et tempus, per **فِي** resolvi potest, ut **حُبِّيْهِ** (vid. Adnot. a.) per **أَلْحَبُّ أَلْحَاصِلُ مِتِّيْ لَهْ** *amor, qui a me ei contingit* (die Liebe, die ihm von mir wird), **سَفَى الْإِرْمَالِ**, **سَفَى يَدِ الدُّبُوْرِ لِلِرْمَالِ** (vid. § 410, 2) per **إِنْتِظَارُ فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ** (ibid.) per **يَدِ الدُّبُوْرِ**.

411. Nomina verborum remotius, i. e. per praepositiones, transitivorum iisdem, quibus verba ipsa, praepositionibus complementa obiectiva assumunt; cf. **مَا لِيْ قُدْرَةٌ عَلَى ذَلِكَ** *non est mihi hoc faciendi potestas* § 406 Adnot. a. — Idem vadit in nomina verborum rectionis mixtae; proximo enim obiecto in genitivum transeunte, obiectum remotius praepositionem suam retinet, ut **تَوْفِيْقُ الْإِنْسَانِ لِلطَّاعَةِ** *secundatio ho-*

minis ad obedientiam, i. e. quod Deus hominem ope sua ad recte faciendum perducit. Interdum tamen fit, ut arctissima per genitivum conjunctio in locum laxioris per praepositiones succedat, ut *إِلَى الْإِسْلَامِ* pro *مِثْلَ الْإِسْلَامِ* inclinatio animorum ad Islāmum.

412. Nomina verbi saepissime complementum objectivum non in accusativo positum, sed per praepositionem *لِ* cum genitivo sibi subjungunt. Quae praepositio, hoc ubi fit, accusativum exponit sive relationem nominis verbi ad objectum suum extrinsecus indicat. Ab Arabibus *لِ* *لِتَقْوِيَةِ الْعَامِلِ* positum ad corroborationem regentis (nominis verbi, virtutis verbalis, quam nomen verbi habet) rectissime vocatur. Minor enim quum insit nominibus verbi quam verbis ipsis vis verbalis, facile fit, ut illis, ad hanc vim in objecta sua exserendam, praepositio directionem actionis in objectum exprimens subveniat. Solet autem hoc *لِ* post nomen verbi pro accusativo objectivo poni a) ubi nomen verbi indeterminatum proxime antecedit (§ 410¹), ut *مِنْ غَيْرِ تَأْمَلٍ لِخَطَايِهِ وَصَوَابِهِ* pro *مِنْ غَيْرِ تَأْمَلٍ خَطَاةٌ وَصَوَابَةٌ* haud considerans, quid in eo esset falsum et verum; maxime, ubi nomen verbi in accusativo adverbiali (vid. inf. § 420) positum est, ut *أَنْزَمُ لَهُ تَعْظِيمًا* pro *أُسْتَاذِي* assurgo ei in honorem magistri mei, *إِنْكَرَامًا إِيَّاهُ* pro *إِنَّمَا قَالَ ذَلِكَ إِنْكَرَامًا لَهُ* hoc ideo tantum dixit, ut ei honorem haberet; b) ubi nomen verbi determinatum item proxime antecedit (§ 410¹), ut *تَرَكُ الْبُطَالَةَ لِلنَّاسِ* desistere ab hominibus persequendis, *رَوَيْتُهُ لِلَّهِ* quod is Deum vidit; c) ubi inter nomen verbi et accusativum genitivus interpositus est (§ 410²), ut *نَبَقِيَ أَنَّ تَسْخِينَ الشَّمْسِ لِلْأَرْضِ إِنَّمَا هُوَ عَلَى سَبِيلِ الْإِضَاءَةِ* pro *رَاسْتِ اَلْأَرْضِ أَنَّ تَسْخِينَ الشَّمْسِ* restat ergo, solem terram non alio modo calefacere, quam vi sui luminis (pr.: quod calefacere terrae solem non est etc.), *لِ* *لِبَطَالَةِ أَغْدَايَ* pro

لِبَطَالَةٍ أَعْدَايَ *propterea quod hostes mei me persequuntur*. In talibus optio conjunctionis antiquioris arctiorisque et accusativum, aut recentioris laxiorisque per praepositionem eorumque iudicio et sensui scriptoris permissa est.

413. Ut nomina verbi, ita etiam nomina agentis, mediam er verbum et nomen locum tenentia atque utriusque partia potestatis, quatenus vim verbalem in se habent, verbi, atenus nomina sunt, nominis rectionem sequuntur, aut denique ambas rectiones miscent. Teneantur autem de eorum rectione haec:

1) Unum complementum objectivum, ubi nomini agentis subjungitur, in accusativo aequae atque in genitivo poni potest, ut سَارِعُوا إِلَى جَنَّةٍ أُعِدَّتْ لِلْكَاطِبِينَ *properate ad hortum, qui praeparatus est iram cohibentibus*, كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ *omnis anima mortem gustans* (est vel erit, gustabit), رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ *domine noster, tu congregans* (congregator) *hominum* (eris, homines congregabis), الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ *qui se coram Domino suo comparituros esse credunt*. — Nomina agentis verborum proxime transitivorum, ubi sensum الْمَضَارِعِ, *Imperfecti* (Imperfecti historici, Praesentis, Futuri) habent, utpote vi verbali praedita, vel accusativum, vel genitivum in locum accusativi substitutum sibi subjungunt; qui genitivus, quum hanc ob rem annexio ejus ad nomen agentis عَيْرُ الْحَقِيقَةِ *non vera*, sit, quominus hoc articulo determinetur, non impedit, ut قَاتِلُ النَّاسِ et قَاتِلُ النَّاسِ *aliquis, qui homines interficiebat, interficit, interficiet*, et الْقَاتِلُ النَّاسِ *is, qui homines etc.* Contra, ubi nomina agentis verborum proxime transitivorum sensum الْمَبَاضِي *Perfecti* (Plusquamperfecti, Perfecti, Aor. historici et Fut. exacti) habent, utpote ad nomen, quae ex ipsis fiunt (ut كَاتِبٌ *scribens, aliquis qui scripsit, scribe*) naturam proxime accedentia, ut haec genitivum tantum sibi subungere possunt, et quia, quum hujus ad ea annexio

حَقِيقَةً, vera, sit, genitivo jam determinata sunt, articulo instrui nequeunt, ut قَاتِلُ النَّاسِ (non الْقَاتِلُ النَّاسِ neque الْقَاتِلِ النَّاسِ aut قَاتِلِ النَّاسِ is qui homines interfecerat, interfecit (getödtet hat et tödtete, interfecerit), i. q. قَتَلَ النَّاسَ et قَتَلَ الْإِنْسَانَ. Plane eadem de nomm. ag. suffixa sibi subjungentibus valent, ut أَهْدَى يَهْدِينِي = أَهْدَى لِي = aliquis, qui me vituperat et أَهْدَى لِي = أَهْدَى لِي is, qui etc., contra لَا يَهْدِي (non لَا يَهْدِي is, qui me vituperavit. — Praeterea ubi nomen agentis indeterminatum est, objectum suum sibi in accusativo non subjungit, nisi si 1) subjecti alicujus plerumque sibi praemissi vel attributum, vel terminus circumstantialis statum indicans et in accusativo positus (vid. infr. § 423), vel denique praedicatum est, vel si 2) post particulam interrogativam vel negativam, attributum est subjecti, sive ei praeponitur, quod plerumque fit, sive postponitur, vel si 3) interjectionem vocativam يَا ut praedicatum subjecti omissi sequitur, ut يَا زَيْدُ صَارَ أَبُوهُ أَخًا لِي Zeidus, pater ejus, (pater Zeidi) fratrem, qui mihi est, percutit, جَاءَنِي عَمْرٌو طَالِبًا أَدَبًا 'Amr ad me venit, quaerens, ut eum erudirem, ثَارَ أَبِيهِ مَرْزُوقٌ يَقَارِسُ طَالِبًا زَيْدًا praeferivi equitem ulionem caedis patris sui quaerentem, أَنْتَ زَيْدًا afficiesne tu Zeidum honore! مَا فُجِئَ أَحَدٌ عَدُوَّ أَجْبَائِهِ nemo amicorum hostem in tutelam recipit, أَنْتَ بِتَالِيَعٍ قِبْلَتَهُمَ tu non sequeris eorum Qiblam, يَا طَالِعًا جَبَلًا o tu qui montem ascendis!

percutit et *رَأْسُ الْعَبْدِ الضَّارِبِ* qui caput servi percutit; verum neque *الضَّارِبُ عَبْدٌ* neque *الضَّارِبُ زَيْدٌ* neque *الضَّارِبُ* neque *عَبْدٌ زَيْدٌ* dicitur. Quod ea de causa fieri videtur, ut inter *الْبَضَافُ إِلَيْهِ* et *الْبَضَافُ* quoddam aequipondium sit. Quanquam nom. agentis in duali vel plurali sano masculino positum, etiam ubi genitivus articulo vel complemento articulo instructo caret, articulo instrui potest, quia abjectis terminationibus *ن* et *الْبَضَافُ نَ* et *الْبَضَافُ إِلَيْهِ* arctiori nexu cohaerent et, ut nom. agentis articulo determinatum et suffixo instructum, quasi in unum vocabulum coalescunt, ut *الضَّارِبَتِي*, *الضَّارِبَا عَبْدٌ*, *الضَّارِبَانِ = الضَّارِبِي عَبْدٌ*, *الضَّارِبُونِ*, *الضَّارِبِينَ*, *الضَّارِبُونَ*, *الضَّارِبِينَ*, *الضَّارِبُونَ*, *الضَّارِبِينَ*, *الضَّارِبُونَ*. Ad quas duas loquendi rationes tertia medium inter eas locum obtinens accedit: *الضَّارِبَتِي زَيْدًا*, *الضَّارِبَا عَبْدًا*, quibus in exemplis abjectio terminationum *ن* et *الْبَضَافُ* arctiori tantum nexui logico indicando inservit, quemadmodum etiam in illo *الْأَمِيرُ الْقَاتِلَا* princeps, cujus fratres Muhammedem interfecerunt, ubi inter dualem nom. ag. terminatione *ن* privatum ejusque accusativum aliud adeo nomen interpositum est. — Eodem modo, ubi pronomen ut objectum duali vel plurali sano masc. nominis agentis articulo determinati annexum est, tres loquendi rationes usuveniunt: 1) *الضَّارِبَا*, *الضَّارِبُونَ*, 2) *الضَّارِبَانِ*, *الضَّارِبُونَ* vel *الضَّارِبَانِ لَهْ* et 3) *الضَّارِبَانِي*; quarum in postrema suffixum specie ut nominale in genitivo, revera autem ut verbale in accusativo positum est. In prima adeo loquendi ratione objectum quoad formam, ut suffixum nominale, in genitivo positum Arabibus accusativum fuisse usus suffixi verbalis primae personae *بِي* in *الْمُرَافِقِي*, *صَادِقُونِي* et similibus arguit.

Ad not. Ubi duo vel plura nomm. per *و* connexa nomen agentis sequuntur, haud raro prius vel primum tantum in genitivo,

ponitur, posterius vel reliqua in accusativo vi nominali nominis agentis per locum, quem complementa obtinent, ab eo remotiorem sublatâ atque in verbalem mutatâ, ut مَبْتَغَى جَاءَ وَمَالًا مِّنْ

جَاعِلُ اللَّيْلِ سَكَنًا quaerit honorem et opes qui surgit, وَأَلْقَمَ حُسْبَانًا qui instituit noctem ad quietem et ulem et lunam ad temporis rationem.

2) Ubi nomen agentis a verbo est, quod duô complementa objectiva regit (§ 407), complementum posterius in accusativo, prius vel in accusativo, quod plerumque, vel in genitivo, quod rarius fit, sibi subjungit, ut أَنَا كَاسِي زَيْدًا أَنَا كَاسِي زَيْدٌ ثَوْبًا مُخَضَّرًا vel ثَوْبًا مُخَضَّرًا vestiam Zeidum veste splendida, هَلْ أَنتَ ظَانٌّ عَمْرًا عَاقِلًا vel أَأَنْتَ هَلْ أَنتَ ظَانٌّ عَمْرًا putasne tu, 'Amrum hominem cordatum esse.

Ad not. a. Ubi complementa objectiva nominis agentis verbis dupliciter transitivi pronomina sunt, duo suffixa, quorum prius accusativus vel genitivus, posterius accusativus est, ei affigi possunt, ut مُعْطِيكَ is qui illud tibi dat, مُطْعِمِيهَا is qui mihi illud edendum dat.

Ad not. b. Posterius duorum complementorum nominis agentis, complementum in accusativo positum, interdum inter nomen agentis et prius in genitivo collocatum interponitur, ut سِرَاكُ مَانِعٌ alii ac tu beneficia sua agentibus denegant, لَا تَحْسِبَنَّ اللَّهَ خَلِيفَ وَعْدِهِ رُسُلِهِ noli putare, Deum legatos suos promissa non servando frustrari.

414. Plane eadem, quae § 412 de usu praepositionis ل post nomina verbi exposita sunt, de ejusdem praepositionis usu post nomina agentis sunt dicenda. Ponitur igitur ل a) ubi nomen agentis indeterminatum proxime antecedit, ut مَنُحِبُّ لَكَ aliquis, qui admiratione te afficit, وَهِيَ جَانِبَةٌ لَّهِ eâ illum vitante (ubi nomen agentis indeterminatum praedicatum est enuntiationis circumstantialis) وَجَلِيلَةٌ لَا تَجُوزُ, et dolis (in dispa-

ando) *uti non licet, nisi quum adversarius calumniosus, non veri studiosus est*; maxime ubi nomen agentis in accusativo adverbiali positum est, ut نَزَلَ عَلَى الْأَمْدِيْنَةِ مُحَاصِرًا لَهَا onsedit ad urbem obsidione eam cincturus, وَكَفَى بِلَدِّهِ et sufficit dulcedo scientiae, uae advocet et alliciat ratione praeditum; b) ubi nomen gentis determinatum item proxime antecedit, ut الْقَسِرُونَ أَقْوَى لِهَذِهِ الْأَنْبِيَاءِ qui interpretantur hos versus, validissima quassarum victum afferentium est: precationem rite pergere cum veneratione, وَبَقِيَ يَتَفَكَّرُ فِي ذَلِكَ الشَّيْءِ الْمُصْرِفِ perrexit autem cogitare de re illa, quae corpus agebat; c) ubi inter nomen agentis et accusativum genitivus interpositus est, ut مُطْعِمُهَا لِي is, qui illa mihi edenda ledit.

Ad not. Necessario لِي (vel seq. pron. إِيَّا) pro accusativo ponitur, ubi object. nom. agent. rhetorice praemisum est, ut وَكَانُوا لَنَا عَابِدِينَ et adorabant nos, مَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ non servamus arcanum, إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ nos certe id servabimus. Idem etiam in verbo finito fit, ut إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ si hanc visionem interpretamini.

415. Nomina patientis, ubi verbum, a quo derivata sunt, in activo duos accusativos regit, altero in nominativum transmutato alterum servant, ut زَيْدٌ مُعْطَى عَبْدُهُ دِرْهَمًا servus Zeidi donatus est drachmā (ad verbum: Zeidus, servus etc.); cf. § 408.

416. Ut nomina agentis, ita etiam adjectiva verbalia formarum, quarum notio a notione nominum agentis sola intensione ad eam accedente differt: تَعَالَى (§ 253) et نَعُو (§ 252 Adnot. c. et § 253) — raro etiam adjj. formarum فَعِيلٌ (ibid.) et فَعِلٌ — utpote vi verbali praedita, accusativum, vel, quae ejus vicem subit, praepositionem لِي regent,

illum, quia exiguam tantum virtutem verbalem habent, rarissime et apud solos poëtas, hanc contra satis frequenter, ut
 لِلْمُتَكَذِّبِ أَكْأَلُونَ لِلْمُتَكَذِّبِ *homines, qui aures praebent mendacio, qui edunt illicita, لِلْخَيْرِ مَنَاعٌ* *qui, quominus aliquid boni fiat, studiose impedit, إِلَيْهِ الْكَتَابُ* *خَوَاشٍ* *qui, ei (morti) se offerens, in turmas (hostium) se immergit, نَتَانَانِ* *أَمَّا مِنْهُمَا فَشَبِيهَةٌ* *qui semper dicit, quod* *قَرُولٌ لِي* *duae puellae, quarum altera quidem similis est novae lunae.*

417. Etiam adjectiva verbalia formae أَفْعَلٌ, quae comparativo et superlativo nostro respondent (§ 254), ubi a verbis transitivis ducuntur, objectum suum rarius in accusativo, saepissime per praepositionem لِ sibi subjungunt, ut *فَمَنْ* *أَظْلَبُ لِلْعِلْمِ مِنْكُمْ* *ille magis quaerens est (quaerit) scientiam quam vos, أَزِيدَ لِلْحِفْظِ مِنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ* *nihil est, quod magis augeat memoriam, quam lectio Qorāni ocularis, أَلْمُؤْمِنُ أَحَبُّ لِلَّهِ مِنْ نَفْسِهِ* *fidelis Deum magis quam se ipsum amat, هُوَ أَشْهَى لِلْأَمْرِ مِنِّي* *cupidiore rei est quam ego, أَجْهَلُ النَّاسِ وَأَعْدَاهُمْ لِلْعِلْمِ* *(Sufii sunt) ignorantissimi hominum et infensissimi scientiae et qui maxime oderunt legem (Muhammedanam.)*

Ad not. a. Adjj. verb. f. أَفْعَلٌ a verbis amorem vel odium significantibus ducta, quae ubi sensu activo usurpantur, objectum per لِ sibi subjungunt (vid. tertium, quartum et quintum exemplum in §), ubi passivo *) adhibentur, subjectum per إِلَى secum nectunt, ut *أَلْمُؤْمِنُ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ غَيْرِهِ* *fidelis Deo carior est*

*) Nam quum una tantum sit adjj. verb. comparativum et superlativum indicantium forma, haec aequae ab adjj. verb. notione passiva praeditis atque ab adjj. verb. quae activae sunt, derivata esse potest, ut *حَبِيبٌ* et *حُبٌّ* a *أَحَبُّ*.

quam alius, هُوَ أَفْغَضُ إِلَيَّ مِنْهَا is mihi magis exosus est, quam ea.

Ad not. b. Adj. verbb. f. أَفْعَلٌ a verbis intransitivis derivata per easdem praepositiones, per quas ipsa, a quibus derivantur, verba objecta sua sibi subjungunt, ut هُوَ أَزْهَدُ فِي الدُّنْيَا وَأَسْرَعُ إِلَى الْخَيْرِ وَأَبْعَدُ مِنَ الْأَثَمِ وَأَحْرَضُ عَلَى الْخَيْرِ *is abstinentior est a mundo et promptior ad bonum et alienior a peccato et avidior laudis.* Saepe tamen et haec et alia significationem non a prima, sed a secunda vel quarta forma mutantur, ut دَلِكُمْ أَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ (مُقِيمٌ a) *illud magis stabilis testimonium,* خُبْرُ الْبَرِّ لِلدِّينِ أَكَلَمُ (مُسْلِمٌ a) *humilitas viri religionem ejus magis incolumem servat, (quam superbia),* غَيْرُ الدَّجَالِ أَخَوْفِي عَلَيْكُمْ (مُخَيِّفٌ vel مُخَوِّقٌ a) *alius atque Antichristus efficit, ut vobis magis (ab eo, quam ab ipso Antichristo) timeam.*

418. Accusativus haud raro a verbo omissio pendet. Fit hoc

1) in formulis laudandi, salutandi et similibus, in quibus ex ipso accusativo nominis verbum repetendum est, ita ut ille الْمَفْعُولُ الْمَطْلُوقُ sit, ut سُبْحَانَ اللَّهِ sit, ut سُبْحَانَ اللَّهِ laudem Dei et سُبْحَانَهُ laudem ejus (Dei) sc. أُسَبِّحُ laudo (quod est سَبِّحْنِ, سَبِّحُوا, سَبِّحِي, سَبِّحْ enuntiatio facti) vel سَبِّحْ lauda, laudate (quod est اِنْشَاءٌ, jussum vel votum), سَمِعَ وَأَطَاعَ audientiam et obedientiam, sc. أَسْمِعُ وَأُطِيعُ audio et obedio;

2) ubi aliud verbum supplendum est, quam id ipsum, a quo derivatum est nomen in accusativo positum, et vividiori, qua hoc nomen pronuntiatur, ratione gestibusque, qui id comitantur, quod sit verbum supplendum, facile intelligitur, et quidem vel

a) item in formulis salutandi et similibus, ut مَرْحَبًا أَتَيْتَ أَهْلًا, i. e. أَتَيْتَ مَرْحَبًا وَأَهْلًا venisti (o hospes)

ad locum commodum et ad gentiles, i. e. *salve!*
 willkommen! أَتَيْتَ مَكَانًا يَرْحُبُ بِكَ i. e. مَرْحَبًا بِكَ
venisti ad locum tibi commodum, اللَّهُ مَرْحَبًا بِكَ
 وَمَسْهَلًا, i. e. جَعَلَ اللَّهُ vel simile verbum: *locum tibi*
commodum impertivit Deus et facilem, هَيْئًا مَرِّئًا
 sc. كُلِّ, كُلُوا, كُلْنَ *ede, editae cum facili dige-*
stione, salubriter ac laete, wohl beßomm' es! vel

b) in locutionibus, quae α) aliquem sibi vel alicui
 corporis sui parti ab aliqua persona vel re cavere jubent
 (التَّحْذِيرُ) — quibus in locutionibus modo persona, quae
 sibi cavere jubetur, modo persona vel res, a qua sibi
 persona aliqua cavere jubetur, hac aequae atque illa vel
 semel posita vel repetita, modo denique utraque, ita ut
 per وَ conjunctae sint, in accusativo ponitur — vel quae
 β) aliquem vel aliquos ad aliquam personam vel rem
 adoriendam instigant (الْإِغْرَاءُ), ut إِيَّاكَ *te!* إِيَّاكُمْ
 إِيَّاكُمْ *vos!* إِيَّاكَ *te te!* etc. sc. بَعْدَ etc. *arce*
 etc., i. e. إِيَّاكَ *cave* etc. (tibi etc., magnopere), إِيَّاكَ
cave إِيَّاكَ وَالتَّحْذَرَاتِ *cave ab inimicitiis* وَالتَّبَعَادَةَ
nova, إِيَّاكَ وَأَنْ تَشْتَغِلَ بِهِذَا آتَجِدَلِ *operam*
des isti disceptandi arti (ubi, id quod saepius fit, loco
 accusativi nominis, أَنْ cum subjunctivo imperfecti positum
 est), إِيَّاكَ *ante te!* sc. prospice, *cave tibi*, رَأْسَكَ
caput tuum! رَأْسَكَ رَأْسَكَ *caput tuum, caput tuum!*
 sc. رَمِّحْ *remove, declina*, الْأَسَدَ *leonem!* الْأَسَدَ
leonem, leonem! sc. رَأْسَكَ وَالتَّحَاطِطَ *caput*
tuum et murum i. e. رَمِّحْ رَأْسَكَ وَاحْذَرِ الْحَائِطَ *de-*
clina caput tuum et cave tibi a muro; الْأَسَدَ الْأَسَدَ

leonem, leonem! et *الْعَدُوَّ الْعَدُوَّ hostem, hostem!* sc.
*حُدُوا adorimini et corripite! *)* vel

c) iis in locutionibus, in quibus pronomini — plerumque primae, raro secundae personae — in nominativo posito nomen, cuius locum tenet, nullo intercedente verbo in accusativo adjicitur, eo consilio, ut indicetur, nomen id esse, quod pronomine designatur, illique, quod deinde enuntiatur, esse attribuendum, id quod in laudandi maxime et vituperandi formulis fit, ut *نَحْنُ الْعَرَبُ أَشْحَى مَن بَدَل* *nos, Arabes* (dico), *liberalissimi sumus munificorum.* Arabes hanc loquendi rationem *إِخْتِصَاصٌ appropriatio-*
nem, appellant et accusativum ab *أَعْنَى*, *significo*, subintelligendo pendere rectissime dicunt.

Ad not. In locutionibus *عِنْدَكَ زَيْدًا*, *عَلَيْكَ زَيْدًا*, *أَدْرُوكَ زَيْدًا* *adversus te, apud te, prope te Zeidum*, i. e. *cape Zeidum adversus te* etc. *سُدَّكَ* *cape eum*, *أَخَذَكَ* *capite eum*, accusativus non ab *تَأْخُذَ*, ut *capias*, inter *عَلَيْكَ* etc. et *زَيْدًا* supplendum (super te etc. est, ut capias Z.), sed a potestate imperativi *حُدْ* in illas praepositiones indita pendet. Idem dicendum de *زَوَيْدَ زَيْدًا* *lente propelle, leniter tracta Zeidum*, vel ita ut *زَوَيْدَ* constructionem nominalem habeat, *زَوَيْدَ زَيْدٍ*; est enim *زَوَيْدٌ* deminutivum nominis *زَوْدٌ* *lentus lenisque incessus*; item cum genitivo suffixo agentis et accusativo patientis, *زَوَيْدَكَ زَيْدًا* id.

419. Adverbium *إِنَّ* *certe, profecto*, et conjunctio *أَنَّ* *ad*, necnon conjunctiones, quae cum *إِنَّ* et *أَنَّ* compositae

*) Ubi unus accusativus semel positus est, etiam verbum addi potest, vero duo accusativi per *وَ* conjuncti ponuntur vel unus accusativus etitur, verbum nunquam additur.

sunt, ut لَكِنَّ et وَلَكِنَّ *sed, attamen*, كَأَنَّ *quasi*; et لَآَنَّ *propterea quod, quia, nam* (cf. § 378 et § 382), utpote quibus vis verbi *videre* insit (cf. Latinorum *en* et *ecce* in *en eum* et *ecce eum*), nomen, quod eas sequitur quodque ex nostra ratione, ut subjectum enuntiationis nominalis vel verbalis, in nominativo ponendum erat, in accusativo sibi subjungunt. Quanquam hoc non fit, nisi ubi inter إِنَّ et nomen, quod regit, aut nihil, aut praedicatum, quod adverbio loci, vel temporis, vel praepositione cum complemento suo continetur, et post إِنَّ insuper particula affirmativa لَ *profecto* accusativo nominis praefixa interposita est, ut إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ *profecto Deus omnipotens est* (pr. en, vide Deum, omnipotens est), إِنَّ الْخَدَائَةَ لَا تَدُومُ *profecto juvenitus non manet* (pr. en, vide juvenutem, non manet) حَكَمِي *narratur, regem* زَيْدٌ قَاتَمَ لَكِنَّ مُحَمَّدًا جَالِسٌ *Indicum uxorem habuisse, Zeidus stat, sed Muhammedes sedet* (pr. sed en Muhammedem, sedet), وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ *attamen hypocritae non intelligunt*, كَأَنَّ زَيْدًا أَسَدٌ *quasi Zeidus leo sit*, قِيلَ يَا نَّ عِلْمَ مَا يَقَعُ عَلَى نَفْسِهِ فِي جَمِيعِ الْأَحْوَالِ *dictum est, scientiam eorum, quae unusquisque tenetur observare in omnibus statibus, esse ad instar cibi, نورٌ وَأَلْوَضُوهُ نُورٌ* et hoc (fecit), *quia scientia lux est et lotio sacra lux est*, أَنْتُمْ كَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهَةً أُخْرَى *num vos testamini, alios cum Deo deos esse?* إِنَّ بِالشَّعْبِ الَّذِي دُونَ سَلْعٍ *profecto in illa valle, quae est sub rupē, occisus jacet*, إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً *profecto hac in re est, a quo exemplum sumatur.*

Ad not. a. Particulae **لَيْتَ** et **كَأَنَّ**, **إِنِّ**, ubi iis **مَا** suffigitur (**لَيْتَنَا**, **كَأَنَّنَا**, **إِنَّنَا**) vim suam, utpote a **مَا** exceptam, in nomen sequens exserere nequeunt. Quare **مَا** vim particularum **إِنِّ** etc., quomiquis in nomina sequentia exseratur, impediens, **مَا الْكَافَّةُ**, *Mā prohibens*, appellatur.

Ad not. b. Adverbia **لَيْتَ** *utinam* atque **عَلَّ** et **لَعَلَّ** *forsitan*, quae et ipsa cum accusativo nominis sequentis construuntur, ut **يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ** *utinam inter me et te tantum intervallum esset, quantum inter orientem et occidentem*, **وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ** *et quid te certiore facit, num forte resurrectionis hora prope absit?* ut § 380 Ad not. b. jam diximus, verba esse videntur; quod si verum est, suā, non alius verbi omissi vi accusativus eas sequens regitur. — **مَا** iis suffixum vim eorum excipiendo, quominus eam in nomen sequens exserant, impedit. Post **لَيْتَنَا** tamen nomen etiam in accusativo poni potest.

420. Conjunctio **وَ**, ubi nomen, cui praefixa est, cum nomine eam antecedente non coordinate, sed subordinate atque ita, ut illud comitetur tantum, copulat, significatione praepositionis **مَعَ** *una cum* praedita, accusativum nominis regit, ut **وَزَيْدًا** et **مَا شَأْنُكَ وَزَيْدًا** *quid tibi est cum Zeido?* Vocatur hoc **وَ** *Wāw concomitantes*, atque etiam, ut **وَ** subjunctivum regens*) (§ 398⁵) **وَإِذَا الْمَعِيَ** *Wāw simultaneitatis*.

421. Persona vel res vocata apud Arabes **الْمَنَادَى**, *id, qui, quod vocatur*, cui aliqua ex **حُرُوفِ النِّدَاءِ** vel **الْمَنَادَا** *particulis vocativis*, usitatissime part. **يَا** praemitti

*) Subjunctivus verbi enim accusativo nominis et potestate et forma prorsus respondet. Ut hic personam vel rem aliquam ab actione aliqua, ita ille actionem aliquam ab alia pendere, affici et regi indicat.

solet, semper sine articulo, modo in nominativo, qui in singulari nunationem abjicit, modo in accusativo ponitur. Illud fit, ubi vocanti vel revera praesens est, vel ab eo praesens fingitur et nil sibi adjectum habet, hoc ubi vel non versatur vocantis ob oculos, vel versatur quidem, sed aliquid, vel genitivum, vel complementum objectivum, vel praepositionem cum genitivo, vel denique additamentum determinativum sibi adjectum habet, ut *يَا مُحَمَّدُ* o *Muhammed!* *يَا سَيِّدُ* o *domine!* qui hic coram es, *يَا رَجُلَانِ* o *duo viri!* quos hic video, *يَا نَبِيَّوْنَ* o *Prophetarum!* id., *يَا عَبْدَ اللَّهِ* o *Abd-allah!* *يَا طَالِعًا* o *domine ferarum!* *يَا سَيِّدَ الْوُحُوشِ* o *montem ascendens!* *يَا مُعْطَى كُلِّ خَيْرٍ* o *omnibus bonis donate!* *يَا رَفِيقًا* o *tu, qui clementer agis cum hominibus!* *يَا خَيْرًا مِنْ زَيْدٍ* o *tu, qui melior es Zeide!* *يَا حَسَنًا وَجْهَهُ* o *pulcher facie!* Accusativi, quem a verbo omissis *أَدْعُو* voco pendere Arabes recte dicunt, caussa haec esse videtur, quod persona vel res vocata aequae ubi absens est, atque ubi aliquid additum habet, minori cum vi exclamatur et cum particula vocativa nexu minus arcto conjuncta est, quam ubi praesens est nihilque sibi adjunctum habet. Nunationis autem nominativi singularis omissi caussa in majori vehementia, qua nomen personae vel rei vocatae exclamatur, quaerenda esse videtur; scilicet nomen tanta vi pronuntiatur, ut terminatio ejus decurtetur; cf. imperativum verbi *).

Ad not. a. Nomen appellativum nomini proprio in appositione additum modo in nominativo, modo in accusativo ponitur, ut

يَا مُحَمَّدُ النَّبِيُّ et *يَا مُحَمَّدُ النَّبِيُّ* o *Muhammed, propheta!*

*) Eandem ob causam ultima nominum-propriorum pluriliterorum littera nec non § nominum propriorum feminarum trilateralum post *يَا* interdum abjicitur, ut *يَا مَرْوَانُ* pro *يَا هَبْ, يَا مَنْصُورُ*, *يَا مَرْوَانُ* pro *يَا هَبْ, يَا مَنْصُورُ*. Eodem modo *يَا صَاحِبِي* pro *يَا صَاحِبِ*.

Nomen appositum, ubi genitivus ei annectitur, necessario in nominativo ponendum est, ut يَا إِبْرَاهِيمُ خَلِيلُ اللَّهِ o Ibrahim,

amice Dei! Excipe nomen أَبْنٍ ⁹ *filius*, quod semper in accusativo ponitur. — Ubi nomina أَبْنٍ et أَبْنَةٌ inter duo nomina propria collocantur, Elif unionis, a quo incipiunt, abjicitur (cf. § 21 2) et nomen proprium, quod ea praecedit, modo in nominativo, modo in accusativo ponitur, ut يَا زَيْدُ بْنُ عَمْرٍو et يَا زَيْدُ بْنُ عَمْرٍو.

Ubi vero non collocantur inter duo nomina propria, Elif unionis servatur et nomen, quod ea praecedit, in nominativo ponitur, ut

يَا رَجُلُ أَبْنٍ زَيْدٍ o vir, fili fratris mei! يَا رَجُلُ أَبْنٍ أَخِي o vir, fili Zeidi!

422. Vox negativa لَا, ubi ipsam personae aut rei existentiam tollit (apud Arabes لَا نَافِيَةٌ الْجُنْسِ *totum genus negans*), si nomen illius personae aut rei plane indeterminatum proxime sibi subjungit, vim verbi negandi accipit otiumque sententiae pondus in se trahit, ita autem illud nomen in accusativum deprimit atque insuper, quatenus licet, decurtat. Non decurtat accusativos dualis et pluralis sani masculini: لَا مُسْلِمِينَ فِي الدَّارِ *non sunt duo dii*, لَا إِلَهَيْنِ *non sunt ulli Moslemi in domo*; sed accusativos singularis, pluralium fractorum et pluralis sani feminini nunatione privat: لَا رَجُلًا هُنَا *non est ullus deus nisi Deus*, لَا مُسْلِمَاتٍ هُنَا *non sunt illae mulieres moslemicae apud te*. Quodsi ad hunc accusativum talia, qualia § 421 ad accusativum vocandi, accedunt, quae eum aliquatenus determinant firmioremque reddunt, nunatio redit: لَا خَيْرًا مِنْ زَيْدٍ عِنْدَنَا *non est quisquam Zeido melior apud nos*. Accedente adjectivo substantivum decurtatum manet, illud autem vel hujus formam sequitur, vel nunationem recipit, vel, vi vocis لَا sublata, in nominativum mutatum redit. Si cum accusativo decurtato aliud nomen per conjunctionem copulatur, posterius vel prioris formam sequitur,

vel in nominativum nunatum redit; si vero hoc ita fit, ut
 ٗ iteruter, et accusativum decurtatum bis ponere, et alteru-
 tram formam alteri et praeponere et postponere licet.

423. Alterum accusativi genus, accusativus adverbialis sensu strictiore (§ 405²), pendet 1) a notione existendi, vel a) expressâ et quidem α) per verbum ei exprimendae proprium, verbum كَانَ, β) per alia verba, quibus vis verbi كَانَ inest, vel b) non expressâ, sed subintelligendâ tantum, eamque determinat atque restringit.

424. Verbum كَانَ *esse, existere*, ubi vice copulae logicae fungitur, attributum, ad quod τὸ esse, existere subjecti refertur, in accusativo assumit, ut كُنُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى *estote Judaei vel Christiani* (ex origine: existirt. als —), *si calamitas ei decreta est* (als eine beschlossene existirt), *ei necessario accidet*, مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ ابْنَهُ عَالِمًا يَنْبَغِي أَنْ يُرَاعِيَ الْفُقَرَاءَ *quicumque vult, ut filius suus doctus fiat* (sein Sohn existire als ein Gelehrter), *eum egenorum Doctorum curam habere oportet*. Ubi vero verbo كَانَ solum subjectum adjungitur, cui ipsa existendi notio, quam كَانَ habet, attribuitur, hoc subjectum, ut quodque aliud, in nominativo collocatur, ut كَانَ تَاجِرٌ وَكَانَ لَهُ بَنُونَ ثَلَاثَةٌ *erat, vivebat* (aliquando) *mercator, cui tres filii erant* (كَانَ تَاجِرًا *esset: ille homo erat mercator*), *cui autem sunt opes, euge opes frugi viro frugi!* Arabes illud كَانَ vocant نَاقِصَةً *incompletum, relativum, quod, ut compleatur, attributi indiget*, hoc تَامَّةً *completum, absolutum, quod attributi externi non indiget, quum attributum suum in se ipso habeat*.

425. Verbum abstractum كَانَ in accusativo attributi

sumendo sequuntur nonnulla verba, quae partim 1) notionem
mitem habent, ut وَجِدَ *inventus est, exstitit, صار factus*
est, evasit, partim 2) praeter nudam existendi aut fiendi
notionem aliam exprimunt circumstantialiter et adverbialiter
et illam accedentem, et quidem vel a) notionem dura-
onis et continuitatis, ut دَامَ *duravit*, مَا زَالَ, لَمْ يَزَلْ et
لَا يَزَالُ *non desinit, desinet, desinit esse, continuo fuit,*
est, est, vel b) repetitionis, ut عَادَ, آوَصَ *iterum fecit*
est factus est, vel c) temporis, quo vel per quod ali-
quid existit, est, fit, vel aliquis alicubi versatur vel aliquid
cit, ut أَمْسَى *vesperi*, أَصْبَحَ *mane*, أَصْفَرَ *diluculo*, أَضْحَى
tempore antemeridiano medio, ظَلَّ *per totum diem*, بَاتَ
per totam noctem fuit aliquid, *fuit, versatus est* aliquis
alicubi, *fecit* aliquis aliquid — quibus in verbis temporis notio
sepenumero ita extenuatur et obscuratur, ut nihil aliud, quam
verba كَانَ et صار significare videantur — vel denique d) no-
tionem negandi, qua ipsa existendi notio negatur, ut لَيْسَ
non fuit, ut لَمْ يَجِدْ مِنْهَا شَيْءٌ *non reperitur, ex-*
stitit ex iis aliquid, quod purum sit, وَكَانَ يَرَى الْمَاءَ
وَيَصِيرُ بُخَارًا وَالْبُخَارَ يَصِيرُ مَاءً *et vidit aquam in vapores*
converti iterumque vapores converti in aquam, فَصَارَ عِنْدَهُ
فَصَارَ فِي عِلْمِهِ *evasit apud eum totum corpus vile,*
et visum ei est, totum corpus vile esse, هِنَاكَ *hinc in scientia*
traditionis superior evasit omnibus doctoribus traditionis,
لَا تَعُدْ نَفْسَكَ مِنَ النَّاسِ مَا دَامَ الْغَضَبُ غَالِبًا عَلَيْكَ *ne*
enumeras te ipsum hominibus, quamdiu ira te obruit,
أَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا *injunxit mihi officia*
rationis et quadragesimae sacrae praestare quamdiu in
ita essem, لَا تَزَالُ طَائِفَةً مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ

إِلَى يَوْمِ الْقِيَمَةِ *non desinet esse usque ad diem resurrectionis pars populi mei, quae aperte verum teneat,*
 أَن تُمِيسَ فِيهَا مُنَاطِرًا *cupis evadere doctor disputandi peritus,* إِخْوَانَا *fratres vos esse*
 لَيْسَ مَطْلُوبِي شَيْئًا بِهِذِهِ الصِّفَةِ *invenistis misericordia Dei,*
 أَلْتَحِلُّ لَيْسَ شَيْئًا إِلَّا *non est id quod quaero res talis,*
 إِحْضَارُ أَلْبَحْسُوسَاتٍ بَعْدَ غَيْبِهَا *imaginatio nihil aliud est quam repraesentatio formarum rerum sensu perceptarum,*
 لَيْسَ شَيْءٌ أَزِيدَ لِحِفْظِ *postquam res ipsae remotae sunt,*
 مِنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ نَظَرًا *nihil est, quod magis augeat memoriam, quam lectio Qorāni ocularis.* Ista verba omnia,
 quum naturam et constructionem verbi كَانَ habeant, appellantur
 كَانَ أَخَوَاتُ كَانَ *sorores verbi*.

Ad not. Particulae negativae مَا et لَا, ubi in enuntiationibus nominalibus vicem verbi لَيْسَ explent, ut hoc verbum cum accusativo attributi construuntur, si attributum post subjectum ponitur, deinde si nec particula excipiendi إِلَّا inter subjectum et attributum intercedit, nec إِنَّ corroborativum ad مَا accedit, tandem si subjectum post لَا positum nomen appellativum indeterminatum est, ut لَا رَجُلٌ حَاضِرًا *hicce non est homo,* مَا هَذَا بَشَرًا *nemo praesens est.* Arabes, hoc ubi fit, مَا et لَا positas esse dicunt بِعَنَى لَيْسَ. In reliquis attributum nominativum retinet.

426. A notione existendi non expressâ accusativus adverbialis pendet post numeralia cardinalia ab 11 — 99, post nomina numerativa indefinita كَمْ et كَائِينَ sive كَاتِي quot? et post nomina mensurarum positus, ut فِي أَلْبَدَةِ أَلْتِي *idque (factum est)*
 حَدَدْنَا مُنْتَهَاهَا بِأَحَدٍ وَعِشْرِينَ عَامًا *eo temporis spatio, cujus terminum uno et viginti annis*

دَكَلَ حَسَنُ بْنُ زِيَادٍ فِي التَّفَقُّهِ وَهُوَ ابْنُ *definivimus*,
 ثَمَانِينَ سَنَةً *Hasan Ibn-Sijád annos natus octoginta ad*
 scientiam clericalem accessit, دِرْهَمًا أَخَذَتْ *quot drach-*
 mas accepisti? (pr. quot exemplaria nummi, quae drach-
 ma est, accepisti?) كَافَيْنِ رَجُلًا قَتَلُوا *quot viri occisi*
 رُطْلَانِ كَاثِنَتَانِ *duae librae olei* (pr. كَاثِنَتَانِ *زَيْتًا*
 دِرَاعَانِ جَوْحًا- *duae librae, quae oleum sunt*,
 دُوبِتِي پَانِي لَانِي. *duo cubiti panni lanei.*

427. Accusativus adverbialis 2) a quacunque notione
 verbali pendet, vel subjectum, vel verbum, vel attributum,
 vel totam enuntiationem varie determinans atque restringens.
 Fungitur, hoc ubi fit, vice vel praepositionis cum genitivo,
 vel enuntiationis conjunctivae, magnumque, quo lingua Ara-
 bica laborat, defectum adverbiorum abunde supplet.

428. Denotantur accusativo adverbiali:

1) tempus, quo vel per quod actio fit, ut فَرَأَى *Frax*
 رَجُلًا خَلِيفَةً يَوْمًا يَتَوَضَّأُ رَجُلِيْهِ *Halifa aliquo die eum pedes*
 لَا يَدْرِي كَيْفَ يَمُوتُ يَوْمَ الْهَلَاكِ *lavantem conspexit*,
 لَمْ أَدْرِ *nescit, quomodo moriturus sit die interitus*,
 أَلَا مَسَّ جَاءَ إِلَى هَاهُنَا أَمْ الْيَوْمَ *nescio, herine huc ve-*
 نَرِت, *an hodie*, فِي بَعْضِ الْقُرَى أَيَّامًا *habitavit*
 اسْتَعْدَّ بِاللَّهِ مِنْهُ *in aliquo oppidulo per aliquot dies*,
 لَيْلًا وَنَهَارًا *roga Deum noctu et interdium, ut ab eo te*
 سَيُعْطِيكَ الْكِتَابَ غَدًا *defendat*, *cras librum tibi dabit*,
 قَامَ شَهْرَيْنِ فِي اخْتِيَارِ الْأُسْتَاذِ *perpende duos menses*
 لَمْ يَبِثْ عَلَى الْفِرَاشِ أَرْبَعِينَ سَنَةً *electionem magistri*,
 لَمْ يَبِثْ عَلَى الْفِرَاشِ أَرْبَعِينَ سَنَةً *non pernoctavit in strato per quadraginta annos*,
 قَاتَلَ قَتَلْتُهُ السَّنَةَ الْبَاصِيَةَ *occidi eum anno praeterito*, قَالَ

Arabibus **ظَرَفٌ**, *vas*, et **مَفْعُولٌ فِيهِ**, *id* (tempus, locus), *in quo fit actio* appellantur.

3) status et conditio, in quibus versatur vel subjectum actionis, dum eam peragit, vel ejus objectum, dum in id peragitur, vel denique locus vel tempus, in quo fit, dum in eo fit, ut **أَدْخُلُوا أَلْبَابَ سُجْدَا** *intrate per portam adorantes*, **الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا** *qui Dei recordantur inter standum et sedendum* (stantes et sedentes), **مَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ فَا رَا خَالِدًا** *quicumque rebellis erit contra Deum ejusque prophetam, eum (Deus) in ignem conjiciet in aeternum in eo mansurum*, **لَقِيتُ أَلْسُلْطَانَ بَاكِيًا عِنْدَهُ** *inveni Sultanum flentem apud eum*, **كُنْتُ فِي أَلْبُسْتَانٍ زَاهِرًا** *dum florebat.*

4) ratio et modus, quibus actio fit, ut **مَنْ يَتَّبِدَلْ** *qui infidelitatem pro fide assumsit, is a recta via aberravit*, **الْكُفْرَ بِأَلْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ أَلْسَبِيلِ** *يُسْمَا أَشْتَرُوا*, **بِأَنفُسِهِمْ أَنْ يَكْفُرُونَ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ بَعِيًا** *male animas suas hoc vendiderunt pretio, ut ipsis liceret in id injuste non credere, quod Deus revelavit.*

5) actionis caussa et consilium, ut **مَاتَ جَوْعًا** *mortuus est fame*, **زَيْدٌ تَصَبَّبَ عَرَقًا** *Zeidus sudore manavit*, **ضَرَبْتُهُ تَعْدِيًا لَهُ** *verberavi eum, ut eum corrigerem*, **إِذَا رَأَيْتُهُ أَقْرَمَ لَهُ تَعْظِيمًا لِأُسْتَاذِي** *quoties eum conspicio in honorem magistri mei ei assurgo*, **وَمِنْ أَلْنَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ أَتَيْغَاءَ مَرْضَاةٍ أَللَّهِ** *inter homines aliqui sunt, qui vitam suam effundunt, ut gratiam Dei sibi acquirant.*

6) aliae attributi determinationes et restrictiones,

ut *Deus magnus est potentia*, رَحْمَى
 كَأَشَدُّ قَسْوَةً *et sunt (illorum corda) ut la-*
pides, imo eos duritie antecellunt, لَوْنًا
rosa colore jucunda est; quod accusativi adverbialis genus
a grammaticis Arabicis تَمْيِيزٌ, determinatio, appellatur.

7) actio per nomen verbi expressa, quacum alia in tempore finito posita comparatur; qui accusativus adverbialis vel per كَ et nomen verbi in genitivo posito, vel per كَمَا et tempus finitum verbi resolvi potest, ut قَتَلَهُ قَتَلَ أَبْنِيهِ occiderunt eum, quemadmodum filius ejus fratrem ipsorum Amrum occiderat (قَتَلَ = كَتَلَ vel. *tornit* زَيْدًا قَتَلَ زَيْدَ بْنَةَ إِسْمَاعِيلَ أَبُو زَيْدٍ, *quemadmodum Ismail, pater Zeidi, ipse* لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِجْأَلَهُمْ بِالْخَيْرِ, *si Deus hominibus malum acceleraret, ut bonum sibi accelerari cupiunt.*

429. Ubi enuntiationi alicui ad ejus vel subjectum vel objectum determinandum integra enuntiation ex subjecto et praedicato composita (enuntiation nominalis) adjicitur, praedicatum tantum, subjecto, ut, enuntiationem esse adverbialem et pendere ab enuntiatione antecedente, indicetur, praemissum, in accusativo, subjectum in nominativo ponitur, ut رَأَى تَبْرَكَتَكَ Timurlenc agmine primo caeso, extremo perturbato tergum vertit, أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالْخَلْدَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا *ille est, qui produxit hortos umbraculorum formam habentes et tales, qui eam non habent, item* مُخْتَلِفًا أَكْلُهُ *que palmas et segetes variarum frugum* سَأَغِيذُ عَنِّي أَلْعَارَ بِالسَّيْفِ, *(كَأَيُّنَا أَكْلُهُ مُخْتَلِفًا est = جَالِبًا عَلَى قَضَاءِ اللَّهِ مَا كَانَ جَالِبًا* abstergam a me oppro-

*-ium ense, quodcunque (malum) decretum Dei in me
feret* (pr. inferente in me decreto Dei quodcunque inferet);
وَإِنْ جَلَبَ عَلَى قَضَاءِ اللَّهِ est pro جَالِبًا عَلَى قَضَاءِ اللَّهِ.

b. De praepositionibus.

430. Praepositiones ex origine ad unam omnes rationes
scâles indicant, deinde ad rationes temporales, postremo
l omnis generis ideales, ad imaginem rationum localium,
nibus respondent, cogitatas, transferuntur.

431. Dividuntur praepositiones in 1. simplices et
compositas; illae rursus in 1) eas, quae motum ex
el a loco procedentem, 2) eas, quae motum versus vel ad
cum tendentem et 3) eas, quae quietem in loco exprimunt.

432. Praepositiones motum ex vel a loco procedentem
denotantes duae sunt: 1) مِنْ, quae praepositioni Latinae *ex*
2) عَنْ a latere, quae Latinorum *ab* respondet.

433. مِنْ denotat

1) exitum ex loco, ut مَخْرَجٍ مِنْ مَكَّةَ Meccâ
egressus est; hinc omnia verba, quae notionem discedendi
et sese vel alium removendi ab aliqua persona vel re con-
tinent, ut verba liberandi, servandi, fugiendi, abhorrendi,
prohibendi et similia, cum مِنْ construuntur, ut هُوَ الْخَصْنُ
هَؤُلَاءِ يَنْجِي مِنْ جَبِيعِ الشَّدَائِدِ haec (scientia) est arx, quae
ab omnibus calamitatibus liberat, اَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الطَّمَعِ
confugio ad Deum a concupiscentia (precor Deum, ut
ab ea me defendat), الدُّنْيَا تَبْعُ مِنَ الْخَيْرِ mundus a
bono arcet;

2) rem a certo temporis puncto inchoari, ut عَبَدَ اللَّهَ
وَقْتُ التَّعَلُّمِ Deum inde ab dolescentia coluit, مِنْ شَبَابِهِ
tempus discendi ab incunabulis
usque ad sepulchrum est;

Adnot. Arabes مِنْ exitum ex loco et rem a certo temporis
puncto inchoari denotantem لِلْإِبْتِدَاءِ, ad locum, ex quo motus

procedit, vel temporis punctum, a quo actio incipit, indicandum, adhibitam esse dicunt.

3) origo et caussa rei, ut **إِنْفَقَ سَبْعُونَ نَبِيًّا عَلَىٰ أَن** *consenserunt septuaginta prophetae in eo, quod oblivio ex nimio phlegmate et nimium phlegma ex nimio aquae potu et nimius aquae potus ex nimio esu oritur, نَوَقَفَ يَتَجَبَّبُ مِنْ تَعْظِيمِ* *tum admiratione affectus ab ea stetit, مِنْ تَعْظِيمِ* *honoris scientiae habendi pars est honos sociis et ei, a qua discitur (von dem die Belehrung ausgeht), habendus, ذَلِكَ مِنْ* *hoc (factum est) e nuntio (propter nuntium), qui mihi perlatus est, أَغْرَقُوا مِمَّا خَطَايَاهُمْ* *propter ipsorum peccata demersi sunt, ubi particula مَا cum praepositione مِنْ in unam vocem conjuncta mere expletiva est et, quominus illa genitivum regat, non impedit;*

Adnot. a. **مِنْ** causam denotans ab Arabibus **لِلتَّعْلِيلِ**, *causae rei indicandae ergo, posita dicitur.*

Adnot. b. Pro simplici **مِنْ** saepe et, uli de persona agitur, **نَعَارُكُمْ هَارٌ** *semper e causa, propter ponitur, ut* **عَارُ شَقَاءِ الْبَرِّ** *ter quaterque terpi est miseria hominis propter cibum.*

4) distantiam a loco, re, persona, ut post vocabula propinquitatis notionem habentia, ut **قَرَبَ دَنَا** *prope, propinquus fuit, قَرِيبٌ prope etc., ut* **رَبُّ الْجَيْشِ مِنْهُمْ** *prope ab iis fuit exercitus, دَنَا مِنِّي* *prope a me fui* **بَنِي لَطَالِبٍ** *est prope ad me accessit, (دَنَا إِلَيَّ)* **الْعِلْمِ أَن لَا يَجْلِسَ قَرِيبًا مِنَ الْأَسْتَاذِ** *scientiae studiorum*

non decet nimis prope a magistro sedere; item in locutionibus دَخَلَ et اَلْبَابِ مِنْ خَرَجَ intravit, egressus est per portam (pr. a porta);

5) discrimen, quod inter duas personas vel res inter se comparatas intercedit, ut اَيْنَ اَنْتَ مِنْ نُوحٍ وَطُولِ عُمْرِهِ *ubi es tu a Noacho (quantum a Noacho distas, quanto inferior es Noacho) et longitudini vitae ejus?* hinc frequentissimus ejus post comparativum usus, ut هُوَ اَفْضَلُ مِنِّي *ille praestantior est, quam ego*;

Ad not. Ubi persona vel res diverso respectu cum se ipsa confertur, quocunque in casu posita sit, suffixum personae vel rei praepositioni مِنْ affigitur, aequè ac si personae vel res diversae conferrentur, ut اِلَهِمَّ لِلْكَفَرِ اَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْاِيْمَانِ *illi ad infidelitatem propiores sunt quam ad fidem (pr. quam iidem ipsi sunt, se ipsis), اَنَا مِنْكُمْ عَلَيَّ اَلْعَرَبِ اَخَوْفُ مِنِّي مِنْ* *ego a vobis Arabibus plus timeo, quam ab Arabibus vobis, وَاِنَّهَا لَوْ كَانَتْ حَرَكْتُهَا عَلَي غَيْرِ شَكْلِ الْكُرَةِ* *لَكَانَتْ لَا مَحَالَةَ فِي بَعْضِ الْاَوْقَاتِ اَقْرَبُ اِلَى بَصَرِهِ مِنْهَا* *si enim motus earum (stellarum) alius esset quam orbicularis, necessario aliquando essent propiores ipsius aspectui quam aliis temporibus. — Interdum negligentiori loquendi ratione respectum, quibus duae personae vel res cum se ipsis conferuntur, posterior, non persona vel res ipsa, quae his respectibus cum se ipsa confertur, cum praepositione مِنْ construitur, ut صَارَ* *يَقَاتِلُهُمْ بِالْعَصَا اَقْرَى مِنْ السِّلَاحِ* *appugnabat eos fusti fortius quam armis, عَلَى اَنْ اَلْظَلَمَ مِنْكُمْ اَقْحَمُ مِنْ غَيْرِكُمْ* *quia injuria a vobis profecta turpior est quam ab aliis illata.*

6) rationem, quae inter partem et totum, speciem et genus, materiem et rem ex ea confectam intercedit, ut عَلِمَ اَلطِّبِّ سَبَبُ مِنْ اَلْاَسْبَابِ *scientia medicinae est species quaestus, وَمِنْ تَعْظِيمِ اَلْعِلْمِ تَعْظِيمُ اَلْكِتَابِ* *et honoris scientiae tribuendi pars est honos libro tribu-*

endus; وَجَسَدٍ وَنَفْسٍ مِنْ مُرَكَّبٍ الْإِنْسَانُ homo ex anima et corpore compositus est, وَالنَّبَاتِ وَالْأَحْيَوَانِ لَا تَلْتَمِزُ حَقَائِقُهَا إِلَّا مِنْ مَعَانٍ كَثِيرَةٍ vidit autem quod ad animalia et plantas, eorum essentiam nonnisi ex pluribus notionibus constare, الْعَلَاةِ لِعَدَمِ الْآلَاتِ difficulte autem erat ei prae inopia instrumentorum et quod ipsi suppetere nisi ex lapidibus canisque confecta, خَلَقَكُمْ خَلَقَكُمْ Deus vos ex una anima creavit;

Adnot a. Praepositio مِنْ plurali definito praemissa saepe numerum personarum vel rerum incertum (*aliquos, aliquot*) exprimit, ut مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ *ex iis sunt (aliqui), qui credunt, تَلَّ أَخَذَ مِنَ الدَّنَانِيرِ sumpsit ex denariis (denarios aliquot), جَاءَ آيَاتِهِ jam vobis monstravit ex signis suis (multa aut pauca).*

Adnot b. Post particulas negativas nec non interrogativas sensu negativo positae مِنْ nomini indefinito praemissum ne ullum quidem denotat, ut مَا جَاءَنِي مِنْ رَجُلٍ *non venit ad me ullus vir, مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهِ غَيْرُهُ non est vobis ullus Deus praeter eum, مَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ non sunt iis ulli adjutores (i. q. لَا نَاصِرِينَ لَهُمْ), هَلْ تَحْسُ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ percipiente ut in domo ullus vir, هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ estne nobis illius rei ulla pars.*

Adnot c. مِنْ, ubi portionem totius significat, ab Arabibus لِلتَّبْعِيضِ, *portionis totius indicandae causa, ubi partes, ex quibus totum compositum est, indicat, لِلتَّرْكِيْبِ, compositionis denotandae causa, posita dicitur.*

7) determinationem vel explicationem totius, generalis per singulum, speciale, (singula, specialia), quod (quae) ex

singulis, specialibus est (sunt), quae totum vel generale efficiunt, ex quibus illud constat, ut وَكَذَلِكَ يُفْتَرَضُ عِلْمٌ et similiter أَحْوَالِ الْقُلُوبِ مِنَ التَّوَكُّلِ وَالْإِنَابَةِ وَالْخَشْيَةِ *et similiter praecipitur scientia statuum cordis, qui quidem sunt fiducia in Deum et resipiscentia et reverentia Dei,* فَتَصَفَّحَ جَمِيعَ الْأَجْسَامِ الَّتِي فِي عَالَمِ الْكَوْنِ وَالْفَسَادِ مِنَ *deinde perlustravit omnia corpora, quae in hoc mundo generationi et corruptioni obnoxio sunt, veluti animalia, plantas, mineralia,* كُلِّ إِخْوَانِنَا, *uterque et Abel et Kain,* لَا يَحْضُرُ *hi nostri fratres, Adjutores,* هَؤُلَاءِ مِنَ الْأَنْصَارِ *ea, quae in scientia petunt, non consequuntur.* In primis مِنْ ita ponitur post generale et vagum illud مَا *quod, quidquid,* quod cum genitivo conjungi nequit, ut مَا دَهَبَ مِنَ الْمَالِ *quod consumptum est, sc. pecunia (pecunia consumpta),* مَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُؤْتَى *quidquid boni erogatis, vobis compensabitur.*

Ad not. Arabes مِنَ ita adhibitum لِلْبَيَانِ vel لِلتَّبْيِينِ, *explicandi causa, positum dicunt.*

434. عَنْ motum, discessum, recessum a loco, a latere alicujus personae (cf. -nostrum seitenſ) vel rei denotat, ut حَتَّى لَا تَحْتَاجَ إِلَى سَافِرٍ عَنِ الْبَلَدِ *proficiscere ab urbe,* وَتَرْكِهِ وَالْإِعْرَاضِ عَنْهُ *ne opus sit, te relinquere eum et recedere ab eo.* Hinc adhibetur a) post vv. fugiendi, devi-
andi, cavendi et abstinendi, defendendi, custodiendi et libe-
andi, prohibendi et impediendi, itemque post vv. pugnandi,
vendendi et omnino faciendi aliquid pro aliquo, ut الْهَرَبُ *ut decretum summi Dei* *fugiamus, fieri nequit,* تَحْ عَنْ الْقَبِيحِ *recede a turpi,*

يَنْتَبِعُ أَنْ يَتَخَرَّزَ عَنِ الشَّبَعِ *ad abstinentiam pertinet,*
 ut satietatem devitet, يَنْتَبِعُ أَنْ يَجْتَنِبَ عَمَّا يَضُرُّهُ *oportet*
 eum, se avertere ab iis, quae ei nocent, يَنْتَبِعُ أَنْ يَصِيرَ *oportet*
 eum, constanter abstinere ab iis, quae expetit animus ipsius, يَصُونُهُ اللَّهُ عَنِ الْبَلَايَا *Deus*
 eum a calamitatibus defendet, تَبَرَّأْتُ عَنْ وَلَائِهِمْ *liber*
 evasi a dominio in eos, يَتَخَلَّصُ عَنْ عَذَابِ الْآخِرَةِ *liber*
 ratur a poena vitae futurae, أَلْتُنْكَرَ عَنِ الْفُتُورِ *vetare*
 turpia, لَا تُجَادِلْ عَنِ الدِّينِ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ *ne disputa*
 pro iis (pr. ne ut disputando poenam ab iis removeas, stude),
 لَا تَجْزَى نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ *non pendet,* *qui se ipsos produnt,*
 poenam luet anima pro anima (ita ut poenam ab ea remo-
 veat, eam a poena liberet), أَعْمَلُهُ عَنْكَ *faciam illud pro*
 te; b) post vv. detegendi, aperiendi, annunciandi et indi-
 candi, interrogandi et respondendi, utpote quibus notio velamen
 aliquem vel aliquid operiens removendi inest, ut لَوُكُشِفَ عَنِّي
 سِتْرُ الدُّنْيَا *si a me retegeretur velamen hujus mundi,*
 إِنْ كُنْتُ تَبَغِي شَاهِدًا يُخْبِرُ عَنْ غَائِبٍ *si testem quaeris, qui*
 indicet latentia, سَأُنَبِّئُكَ عَنْ جَمْعِهَا *indicabo tibi cunctas,*
 هَذَا سُؤَالٌ سُئِلَ عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ فَأَجَابَ عَنْهُ *haec quaestio*
est, de qua legatus Dei interrogatus respondit; huc per-
 tinet etiam illud لَوْلُو كَانَتْهَا تَبَسُّمٌ عَنْ لَوْلُو *ac si subrideret a*
margaritis, i. e. si subridet est ac si detegeret margaritas;
 c) post verba missum faciendi, negligendi et satishabendi,
 ita ut tibi aliqua re carere possis, ea non indigeas, quibus
 verbis se avertendi (أَعْرَضَ) notio inest, ut يَنْتَبِعُ لِلْإِنْسَانِ
 أَنْ لَا يَغْفَلَ عَنْ نَفْسِهِ *oportet hominem, animum suum*
non negligere, وَأَغْنِي عَنْ حَرَامِكَ وَأَغْنِي بِفَضْلِكَ

عَنْ *fac, ut sufficiant mihi, quae per te licita*
ita ut non indigeam iis, quae a te vetita sunt, et
lita mihi beneficentiâ tuâ, ita ut non indigeam alio
 لي في طَلَابِ الْعِلْمِ غَنَى عَنْ غِنَاءِ *zm praeter te,*
 أَلْ *mihi quaerendâ scientiâ tantopere satis fit, ut*
 وَهُوَ غَنَى عَنْهَا *possim puellarum cantu, illud autem*
 شَغَلَهُ ذَلِكَ عَنْ *non indiget; eadem notio inest in*
 أَلْفِكْرَةِ فِي كُلِّ شَيْءٍ *illud eum ita occupavit, ut ani-*
 ejus ab omnibus aliis praeter ipsum cogitandis
 ret, بِى حَصْرٌ عَنْ ذِكْرِ كُلِّ الْمَنَاقِبِ *non valeo omnia*
 enta commemorare (pr. in me impotentia est a
 moratione), إِنِّى أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّى *tanto*
 (mundani) amore flagravi, ut animum a memoria
 vi mei plane averterim, يَبْخُلُ عَنْ نَفْسِهِ *avarus est,*
 omne (i) bonum (o) a se ipso (se ipsum) amo-
 privat), zu seinem eigenen Schaden; d) post vv. supe-
 post se relinquendi aliquem, aliquid, ut أَفْضَلْتُ *non*
 فَعُضْلًا عَنْ *facies potiora quam ego; huc pertinet*
 فَتَبَيَّنَ لَهُ فِي أَقَلِّ الْأَشْيَاءِ الْمَوْجُودَةِ فَضْلًا *magis,*
 et con- *ut* عَنْ أَكْثَرِهَا مِنْ آثَارِ الْحِكْمَةِ مَا قَضَى مِنْهُ كُلُّ
 fuerunt ipsi etiam ex paucissimis eorum, quae
 int, multo magis ex pluribus, ea sapientiae vestigia,
 summa admiratione affectus est, nec non أَأَنْتَ *ubi es tu cum illo singulari versu com-*
 أَيْنَ *us (si versus tui etc.). — Porro* عَنْ *fontem indicat,*
 o quid fluxit, ut in رَضَى عَنْهُ *contentus fuit ab eo*
 im eum habuit) et عَنْ قَوْلِكَ *non facie-*
 hoc a voce tua, i. e. tanquam aliquid, quod a voce
 exit (صَادِرًا عَنْ قَوْلِكَ), vocem tuam sequentes, aucto-

ritate tua permoti. Hinc denotat 1) eum, a quo sententia, narratio, traditio aliqua fluxit, profecta, accepta est, fontem, auctorem ejus, ut *عَنِ الشَّافِعِيِّ* *refertur*, Schafei dixisse, *وَكَانَ أَسْتَاذُنَا يَحْكِي عَنْ شَيْخٍ مِنَ الْمَشَائِخِ* et *narrabat magister noster acceptum a quodam seniore*, *حَدِيثٌ* traditio genuina est a legato Dei, *عَنِ رَسُولِ اللَّهِ* *refertur*, prophetam dixisse; 2) causam, ex qua effectus tanquam ex fonte suo fluxit, ut *أَلَزِمَ مَا هَلَكَ أَمْرُهُ عَنْ* *id, quod necessario inde sequitur*, *عَنْ* *زَائِدٍ يَسِيرٌ وَعَنْ قَرِيبٍ يَكُونُ كَثِيرًا* *non periit quisquam eo, quod alios in consilium adhibuit.* — Denique *عَنْ* de tempore etiam adhibetur, i. e. *بَعْدَ* *post* significans, ut *زَائِدٌ يَسِيرٌ وَعَنْ قَرِيبٍ يَكُونُ كَثِيرًا* *quamvis enim paucum est, brevi tamen multum fiet.*

Adnot a. *عَنْ* nonnunquam nomen indeclinabile est, late significans; quae est primitiva ejus significatio. Hac ubi ponitur, a praepositione pendet, ut *جِئْتُ مِنْ عَنْ يَمِينِهِ* *venisti a latere dextrae ejus.*

Adnot b. Nota locutiones *مَاتَ عَنْ ثَمَانِينَ سَنَةً* *mortuus est, octoginta annos natus* (er starb von achtzig Jahren weg), et *مَاتَ عَنْ وَلَدٍ صَغِيرٍ* *mortuus est a filio parvulo*, i. e. filium parvulum relinquens (von einem kleinen Sohne weg).

Adnot c. *عَنْ* et *مِنْ*, utpote significationis cognatae, in quibusdam permixte adhibentur, ut post *اجْتَنَبَ* *aruit*, *بَرِيَ عَنْهَا* *vitavit* et similia. Ita v. c. aequè *بَرِيَ مِنْهَا* ac *بَرِيَ عَنْهَا* *liber ab iis* legitur.

435. Praepositiones motum versus vel ad locum tendentem indicantes sunt: 1) *إِلَى* *ad* (zu), 2) *حَتَّى* *usque ad* (bis zu, an), 3) *لِ* *ad*, 4) *نَحْوَ* *versus*.

436. *إِلَى*, oppos. *عَنْ* et *مِنْ*, ut *إِلَى الْخَدِّ* *ab incunabulis usque ad sepulcrum*, *إِلَيْكَ عَنِّي* *confer* to

ad te a me, motum ad, versus locum denotat, ut *جَاءَ إِلَى الْيَدِينِ* *enit ad urbem*. Deinde, ad tempus translatum, rem usque ad certum temporis punctum duraturam, indicat, ut *لَا تَرَأَى طَائِفَةً مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ* *non lesinet esse usque ad diem resurrectionis pars populi nei, quae aperte verum teneat*; paullo aliter *إِلَى* positum est in *يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ* *profecto colliget vos in* (hin zu dem, auf, für den) *diem resurrectionis*. Porro *إِلَى* rem ad aliam ut augmentum accedentem notat, unde fit, ut verbo *زَادَ* adjungatur, ut *تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَى أَمْوَالِكُمْ* *nolite traeter vestras* (pr. zu euren) *etiam illorum opes comedere*. Porro adjectiva formae *أَفْعَلُ* a verbis amorem vel odium significantibus ducta, ubi sensu passivo adhibentur, subjectum *إِلَى* sibi nectunt, ut jam supra § 417, Adnot. a. dictum est. Idem fit post adjectiva aliarum formarum sensu passivo adeditarum ab iisdem verbis derivata, ut *حَبِيبٌ*, *مَحْبُوبٌ* *trus*. Item *إِلَى* post *أَقْرَبُ* *propior* ponitur, ut *فَإِنَّهُ أَقْرَبُ إِلَى التَّعْظِ* *hoc enim propius accedit ad venerationem*; oppos. est *أَبْعَدُ عَنْ* *magis distans a*. Nota denique cautiones *إِلَى* *إِلَى آخِرِهِ* (abbrev. *إِلَى*) *et* *إِلَى غَيْرِ ذَلِكَ* (pr. et hujus generis alia, und noch Andereö bereichen, usque ad finem rei), *إِلَيْكَ* *ad te* (confer te) et *إِلَيْكَ* *ad te* (confer te) *a me* (recedens), i. e. res tuas cura, et missum faciens, *هَذَا إِلَيْهِ* sc. *مُسَلَّمٌ* sive *مُفَوَّضٌ* *hoc illi commissum est*.

427. Praepositio *حَتَّى* ab *إِلَى* eo differt, quod motum usque ad terminum, hoc vel tacto et inclusio, vel intacto et excluso, denotat, *إِلَى* contra motum ad terminum, sive pervenitur usque ad eum, sive non perveniatur, significat, ut *حَتَّى* *مَطْلَعِ الشَّمْسِ* *usque ad locum, ubi sol oritur*. Notionem in-

clusionis termini, ad quem usque motus venit, non necessario esse in حَتَّى, inde patet, quod haec particula etiam exceptioni inservit, ut nostrum bis auf.

Ad not a. Arabes إِلَى positum esse dicunt لِلْإِنْتِهَاء, terminum actionis indicandum, حَتَّى item لِلْإِنْتِهَاء et لِلْغَايَةِ ad extremitatem denotandam.

Ad not b. حَتَّى, ubi adverbium est, adeo, etiam significat, nullam in nomen, quod sequitur, vim exercet, ut جَاءَ الْقَوْمُ حَتَّى أَكَلْتُ السَّكَّةَ حَتَّى venit populus, pedites adeo, comedi piscem, caput ejus adeo إِلَى (رَأْسِهَا) esset: ad caput ejus usque, capite excluso), كَانَ يَشَاوِرُ رَسُولَ اللَّهِ مَعَ, et in consilium adhibebat legatus Dei socios suos omnibus in negotiis, etiam in domesticis. Arabes حَتَّى ita adhibitum لِلْعَطْفِ, conjunctionis causa, positum dicunt.

438. لِ, cognatum cum إِلَى et ab eo ita differens, ut لِ plerumque locali et temporali sensu adhibeatur, لِ idcirco tantummodo rationibus exprimendis inserviat, actionis in objectum, remotius maxime, transitum exponit, varias ejus ad objecta remotiora relationes exprimit. Hinc omnium praepositionum simplicissima et post accusativum casum proxima, saepe numero hujus vicem tenet, plerumque vero dativo nostro respondet. Itaque praeter relationem actionis ad objectum propius (vid. § 412—17) denotat

1) simplicem ejus relationem ad objectum remotius, ut دَدِيتُ لَهَا dedit ei, قَالَ لَهَا dixit ei;

2) dativum a) possessionis et proprietatis, ut الرَّجُلُ لَمْ يَرَأْنِي صَاحِبًا vir est, qui acri judicio praeditus est, لَاحِدٌ لِلَّهِ Laus Dei est, إِنَّا لِلَّهِ nos Dei sumus; quo etiam لِ auctorem dicti, sententiae, carminis etc. (den-jenigen, dem ein Spruch, Gedicht u. s. w. als Urheber, Be-

ſer angehört) indicans pertinet, ut كَمَا قِيلَ لِحَمْدِ بْنِ أَنَسٍ *quemadmodum dictum est a Muhammede ibn Hann*, أَنَشَدَ لِبَعْضِهِمْ *recitavit (versus) ab aliquo eorum* oetarum compositos), رَقِيْلٌ أَنَّهُ لِعَلِيٍّ *recitatum* *ihī est carmen, quod dicitur editum esse ab Ali;*
 a) licentiae, ut قَدْ ذَلِكُ *tum ei hoc licet*; c) commodi
 ppos. عَلَى, quod incommodum significat), ut أَلْفَقُهُ مَعْرِفَةً *doctrina est cognitio animi*
rca ea, quae sibi prosunt et nocent.

Adnot a. Arabes لٍ possessionem et proprietatem indicans
 لِلْبَلَدِ vel لِلْاِخْتِصَاصِ, ut, aliquem aliquid possidere vel ali-
 cui aliquid tanquam ei proprium, peculiare attribui, indicetur,
 positum dicunt.

Adnot b. Arabes verbo habere carent, idque per لٍ cum
 gen. nominis exprimunt, ut مَا لِيْ أَبٌ وَلَا أَبْنٌ *neque patrem*
neque filium habeo.

Adnot c. لٍ saepe ad determinationem evitandam loco suf-
 fixi ponitur, ut مَاتَ لِيْ أَخٌ *unus ex fratribus meis mortuus est*
es ist mir ein Bruder gestorben), non مَاتَ أَخِي, quod esset:
pater meus (unicus, quem habui) mortuus est.

Adnot d. Alicui ab aliquo pecuniam deberi per لٍ cum gen.
 creditoris et عَلَى cum gen. debitoris exprimitur, ut لِيْ عَلَيْكَ
 أَلْفٌ دِرْهَمٌ *mihi a te mille dirhemi debentur* (pr. mihi sunt super
 e, ich habe von dir zu fordern).

Adnot e. Nota formulas admirandi لِلَّهِ دَرَّةٌ et دَرَكٌ لِلَّهِ
 لِمِنْ رَجُلٍ *qualis, quam praestans vir, res est, qualis vir es!*
 pr. nonnisi a Deo esse, Deum auctorem habere potest vir, res tam
 praestans), et locutiones هَلْ لَكَ فِي كَذَا *placetne tibi hoc?* et
 هَلْ لَكُمْ فِي أَنْ تَفْعَلُوا هَذَا *placetne vobis, hoc facere?* (pr.
 acetne vobis desiderium, رَغْبَةً, in hac re facienda.)

3) finem, ad quem et causam, ob quam actio fit (die
erziehung der Handlung auf ihren Zweck und Grund), ut

مَا لِمَا سُرَّعَتْ قَامَ لِمُعَاوَنَتِهِ surrexit ad auxilium ei ferendum, مَا
 لَا لِعِلْمٍ إِلَّا لِعِلْمٍ non est scientia, nisi ut ea utamur
 (zu dem Zweck, daß ic.), طَلَبَ آجَاءَ لِأَمْرِ بِالتَّغَرُّفِ dignitatem eo consilio consequi studuit, ut honesta jube-
 ret, لَأَنَّهُ وَلِهَذَا قِيلَ eamque ob causam dictum est, لَأَنَّهُ
 مَجِبْتُ لِقَوْلِهِ quia nocet. Huc pertinet etiam لِقَوْلِهِ obstupui ad, ob ejus dictum (pr. rücksichtlich, hinsichtlich
 seines Wortes, nos: auf sein Wort, bei seinem Worte);

Adnot. Arabes لِ causam denotans لِلتَّعْلِيلِ vel لِلْعِلَّةِ
 causae indicandae ergo, positum dicunt.

4) normam, ad quam judicium fertur (daß, in Hinsicht,
 Rücksicht worauf geurtheilt wird), ut أَلْتَنِي هِيَ الْأَضْلُ intentio est
 nervus in omnibus actionibus secundum vocem ejus,
 super quem sit salus: Opera continentur intentionibus;

5) objectum loquendi, personam vel rem, de qua (in
 Bezug auf welche) sermo fit (usitatus persona vel res
 cum verbo loquendi per فِي nectitur, vid. § 440), ut لَا
 تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتٌ neve eos (pr. de
 iis, in Bezug auf diejenigen), qui in defendenda causa
 Dei occisi sunt, mortuos esse dicatis, أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ
 أَمْحَرُّ هَذَا num de veritate dicitis, praestigiae hae
 sunt?

Adnot. Post interjectionem vocativam يَا o! heus! prae-
 positio لِ saepenumero genitivo vel ejus personae, quae ad ope-
 ferendam advocatur, vel ejus, contra quam auxilium imploratur,
 praefixa reperitur. Illi ubi praemissa est, loco Késrae Fetham
 accipit, ut ante suffixa (vid. § 372 Adnot. b.); quamquam, ubi
 duabus vel pluribus personis auxilio vocatis, ante secundae et re-
 liquarum nomina sine يَا repetitur, vocalem sibi propriam serrat
 ut يَا لَزَيْدٍ o, heus, Zeid! (adeo ad auxilium ferendum), يَا

لِلنَّاسِ لِلْكَاذِبِ *o homines, adeste ad auxilium ferendum contra mendacem!* يَا لِّلْكُهُولِ وَلِلشُّبَّانِ *o senes et juvenes!* يَا

لِقَوْمِي وَيَا لَأَمْثَالِ قَوْمِي *o familia mea! et o vos, qui familiae meae estis!* Ab Arabibus لِ ita abhivutum *لَا سِتَغَاثَ* *opem implorandi caussa, positum dicitur.* Personam, quae ad opem ferendam vocatur, بِهْ *الْمُسْتَغَاثَ*, personam, contra quam auxilium

imploratur, *يَا لِّ* *الْمُسْتَغَاثَ* *MIN أَجْلِهِ* vocant. — Adhibetur *يَا لِّ* et

لِلتَّجَبُّبِ, ut *يَا لِّ* — *وَلِ* etiam ad admirationem exprimendam, *لِلتَّجَبُّبِ*, ut

فِيَا لِّلْخُسْرَانِ طَالِبِيهِ لِنَيْلِ الْفَضْلِ مِنَ الْعِبَادِ *sed o damnum (liber den Schaden) eorum, qui illam (scientiam) quaerunt ad consequenda beneficia ab hominibus!* لِ in his omnibus personam vel rem denotare videtur, cujus respectu exclamatur (in Bezug, in Rücksicht auf welche der Ausruf geschieht als auf seinen Gegenstand oder Grund).

439. *تَحَوَّ* (pr. acc. nominis verbi *تَحَا* *contendit* ad ali-
rid) significat 1) versus (locum, regionem, tractum) 2) ut,
cut, ut *وَالْبُخْلِ وَالتَّجَوُّدِ وَالتَّحَوُّدِ* *et idem*
edit in reliquos mores, ut in liberalitatem et avaritiam,
) secundum, ut *تَحَوُّوْهُ* *secundum dictum ejus.*

440. *فِي* in, quae praepositio, quomodo a *بِ* differat,
sequi indicabitur, tam quietem in loco vel tempore,
nam (Lat. in cum Acc. et Graec. *eis* respondens) mo-
tum in locum significat, ut *فِي الْبَيْتِ* *in domo,* *فِي تِلْكَ السَّنَةِ* *hoc anno,* *وَقَعَ فِي الْبَيْرِ* *cecidit in puteum,* *فِي الْوَسْطَانِ* *Deus eum in pagos conjiciet.* Deinde ad
nam rationem transfertur inter duas res intercedentem,
iae sub imagine loci, in quo aliquid est aut fit aut versa-
r et in quem intrat aut infertur cogitari potest, ut *فِي حَالٍ*
يَنْبَغِي أَنْ يَمْتَدَّ أَمْرُهُ فِي غَيْرِ مَعْصِيَةٍ *in statu discendi,* *وَلَا طَاعَةَ الْخَلْقِ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِ*

exsequi jussa ejus (magistri) in iis, quae voluntati Dei non adversantur, non iis, quae, quum voluntati creaturae respondeant, voluntati creatoris adversantur. (bei Widerspänstigkeit gegen den Schöpfer), **مَا فِيهِ مِنَ الْخَيْرِ**, *bonum, quod in eo est, دَخَلَ فِي التَّعْلِيمِ ad scientiam discendam accessit, رَحِمَتِهِ Deus eos in misericordiam suam admittet.* — **فِي** interdum = **مَعَ** vel **بَيْنَ** est, ut **أَلْفَا فِي خَمْسِينَ تَرْجَةً** *profectus est cum (pr. circumdatus, in Mitten von) quinquaginta millibus, دُونَ أَلْعِلْمِ* *inferior scientia est splendor magnificus in comitatu principum conspicuus.* Porro de objecto cogitationis et orationis dicitur, utpote in quo cogitatio et oratio versatur, ut **أَخْتِيَارِ الْأُسْتَاذِ فِي شَهْرَيْنِ** *perpende duos menses electionem magistri, أَنْ يَتَفَكَّرَ* *utpote in quo cogitatio et oratio versatur, ut* **فِي ذَلِكَ** *oportet eum, haec diligenter secum considerat, صَنَّفَ كِتَابًا فِي الْأَخْلَاقِ* *locutus est hac de re, composuit librum de moribus, أَلْعِلْمِ* *caput de essentia scientiae.* Porro **فِي** post verba concupiscendi, ut **غَرِبَ** et **طَمِعَ** cum re concupita construitur, ut **وَجَدَ** *ut quicumque expertus est dulcedinem scientiae ejusque usus, quid tandem concupiscat, quae homines possident? بَيَّنَّى أَنْ* *oportet eum non concupiscere opes hominum.* Porro **فِي** in comparationibus cum re nequitur, quacum altera comparatur, ut **فِي** *ما الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي* *haec vita cum altera collata non est nisi usufructus.*)* Denique **فِي** proportioni (v. c. longitudinis et

*) Proprie: in das zukünftige Leben hineingesetzt. Metaphora desumpta videtur de duabus rebus, altera majori, altera minori, quarum haec in illa, ut cum ea comparetur, collocatur.

titudinis) et multiplicationi exprimendae inservit, ut طُولُهُ *longitudo ejus est* اِثْنَيْ عَشَرَ ذِرَاعًا فِي *inquaginta ulnarum ad* (frangocall. *sur*, germ. *bei, auf*) اِثْنَيْ عَشَرَ ذِرَاعًا فِي *duodecim ulnas latitudinis*, ثَلَاثَةٌ فِي خَمْسَةٍ *tres* (multipli-
andi) *per quinque* (secundum locutionem فِي خَمْسَةٍ *per quinque* صَرَبَ عَدَدًا فِي *secundum locutionem* عَدَدًا *numerum per numerum multiplicavit*).

441. eo a فِي differt, quod haec praepositio, ean-
em vim habens, quam lat. *in*, germ. *in*, aliquid media in
e, undique ab ea, ejus partibus, cinctum, circumdatum esse,
ersari significat, illa, praepositionibus lat. *prope, juxta, apud*,
d, germ. *bei, an* respondens, aliquid alicui rei proxime im-
minere, eam, ejus superficiem tangere, ei inhaerere denotat,
قَرْيَةٌ بِبَابِ الْقَاهِرَةِ *vicus prope (an) portam El-Káhirae*,
مَرُّوا بِوَادٍ *praeterierunt prope vallem* (bei, an einem Thale)
جَلَسَ بِهِ *praeterii prope virum quendam*, نَصَرَكَمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ *adjuvit vos Deus*
بَدْرٍ (oppidum) *Bedr* (bei Bedr), كَانَ بِالْمَدِينَةِ تَاجِرٌ *erat Me-*
دِينَةِ *inae mercator* (germ. *zu M.*, angl. *at*, francog. *à*), قَرْيَةٌ بِيَصْرَ *oppidum cum Aegypto cohaerens* (zu Aegypten gehörig)
وَبِيَدِهِ سَيْفٌ *et in manu ejus gladium erat* (an seiner Hand
istete ein Schwert); اجْتَنَبَ دَارَنَا بِالنَّهَارِ *devita domum*
نَهَارًا *estrum in luce* (bei, am Tage i. q. نَهَارًا *tagß, interdiu*).
inc fit, ut cum فِي conjungantur verba adhaerendi et jun-
gendi, ut عَلِقَ, لَصِقَ, لَفَّ et similia, capiendi et incipiendi,
أَخَذَ et بَدَأَ, ut بِالسَّبْقِ *coepit studio vacare*, fu-
endi, ut نَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ سَخَطِهِ *confugimus ad Deum ab*
a *ejus* (wir nehmen unsere Zuflucht bei Gott), credendi, ut
أَمَنْتُ بِاللَّهِ *credo in unum Deum* (an Gott, fides
jecto suo affixa est, adhaeret), jurandi per aliquem, aliquid,
ia jurans mente prope rem, per quam jurat, versatur, co-
tationem ei affixam habet, ut أَقْسَمْتُ بِاللَّهِ *juro per Deum*,

بِرَأْسِكَ *per caput tuum*. Huc referendum est etiam بِ post
 إِذَا *en personam vel rem introducens de improvviso aspectui se*
offerentem, ut هُوَ يَسِيرُ وَإِذَا هُوَ بِرَهْجٍ cum proficini-
batur, en pulvis ei apparuit, مُقْبِلٍ, وَإِذَا تَحَنُّ بِغَلَامٍ مُقْبِلٍ et en
juvenis nobis obviam factus est, أَلَسَّيْتُ لَهُ إِذَا بِرَجُلٍ يُقَالُ لَهُ أَلَسَّيْتُ
en vir nomine Seid Beraca advenit; pendet enim بِ
 a participio verbi أَحَسَّ *sensit, quod cum بِ construitur sub-*
intelligendo (pr. en ille sentiens erat, sensit). Idem cadit in
 كَأَنِّي بِكَ تُخَادِعُنِي *videris me de-*
pere velle (pr. es ist mir, als bemerke ich an dir, daß x).
 — Deinde بِ rem secundariam cum primaria, quam comita-
 tur, nectens, comitatum et conjunctionem indicat (cf. *germ.*
bei et mit), ut سَارَ بِأَهْلِهِ *profectus est cum populo suo,*
 اشْتَرَى الْحَبَارَ بِلِحَامِهِ *emit asinum cum fune suo.* Cogi-
 tatur autem sub comitatus et conjunctionis imagine a) *sepe*
ratio inter subjectum et praedicatum intercedens, id quod maxime
in enunciationibus negativis fit, ut أَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ بِقَادِرٍ
أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَى nonne intellexerunt, Deum (satis) poten-
tem esse, ut mortuos resuscitet (pr. daß Gott mit dem
Prädikate mächtig verbunden ist), لَسْتُ بِعَالِمٍ nescio, لَسْتُ
بِمَانِعٍ non recuso, مَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ illi non sunt credentes;
 b) *ratio inter actionem et objectum intercedens et quidem*
maxime post verba intransitiva motum indicantia, ut أَتَى, جَاءَ
venit, نَهَضَ, قَامَ, ذَهَبَ abiit, سَارَ profectus est, رَاحَ re-
rexit, سَبَا elatus fuit et alia, quae verba cum بِ rei, quam quae
se cum ea movens, movet, conjunguntur, ubi nos verbis trans-
sitivis utimur, ut قَاتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ afferte Suram a
similem (pr. venite cum), أَتَى بِهَذَا الْكَلَامِ hanc oratio-
nem, hoc dictum attulit, ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ Deus eorum

m abstulit (pr. cum ea abiit), إِنَّ شَرَّ النَّاسِ مَنْ يَذْهَبُ, pessimi hominum sunt, qui religionem
 n propter aliorum religionem abjiciunt, قَامَ بِالْحَقِّ inuit veritatem, نَهَضَ بِأَعْبَاءِ الْمَمْلَكَةِ sustinuit onera
 ei, سَمَا بِهِ effert eum; β) haud raro vero etiam post verba
 sitiva et quidem non ea tantum, quae motum indicant, sed
 etiam; quod, ubi fit, haec verba absolute posita sunt, ut
 مِيسَتْ بِعَثَ إِلَى دِ misit (actionem mittendi peregit) cum iis
 وَلَا تَحَالَةَ أَنْ الْأَغْيَدَاءَ بِهِدِهِ الثَّبَاتِ مِمَّا يَقْطَعُ ad me, fieri non potest, quin illas comedere impe-
 ento ipsis sit, quominus perfectionem suam attingant
 chneidet mit ihnen); c) ratio inter actionem et instrumen-
 , quo, et causam, propter quam fit (cf. anglicum by et
 n. mit), ut يَرْزُقُهُ اللَّهُ قَتَلَهُ بِالسَّيْفِ occidit eum ense, Deus eum patientia donabit per salu-
 vim vocationis ejus. Huc refer etiam عُرِّنَ notus
 eum ب cognominis et verbum impersonale كَفَى sufficit,
 s est cum ب pers. vel rei, qua satis habemus, ut حَسُنَ
 Hasan ibn Ali El-Margi-
 i dictus (pr. notus cognomine, per cognomen El-M.),
 كَفَى بِاللَّهِ شَهِدٌ sufficit Deus ut testis (es ist genug an
 t als Zeugen), كَفَى بِلَذَّةِ الْعِلْمِ دَاعِيًا وَبَاعِيًا لِلْعَاقِلِ et
 ficit dulcedo scientiae (es ist Genüge durch, genug an),
 e advocet et alliciat mente praeditum. Ad ب in-
 menti et causae proxime accedit ب pretii, quod post
 ba emendi, pendendi et similia ponitur, ut اِشْتَرَى قَلْبًا
 بِدِ emit sibi calamum denario (cf. germ.: ich habe
 b mit einem Thaler gekauft, mit einem Groschen bekommen),
 اِشْتَرَوْا الضَّلَالََةَ بِأَلْهَى emerunt errorem pro veritate (va-
 te ut pretio pro eo solutā), لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا,

يَكْذِبُونَ *iis poena dolorifica est eo, quod mendacii arguerunt* (لِ = بِمَا).

Ad not a. Praepositio sine ab Arabibus per بِلا et بِغَيْرِ exprimitur; quorum illud ponunt, ubi nomen indefinitum, hoc aequè ubi definitum, ac ubi indefinitum est, ut أَزْوَاجٌ تَمُرٌ بِلا نَفْعٍ *tempus inutile (sine utilitate) praeterit, بِغَيْرِ ضَرُورَةٍ sine necessitate, non necessario.*

Ad not b. Nota locutiones بِأَبِي أَنْتَ وَأُمِّي *ut pater meus et mater mea*, formula in luctu sollemnis (pr. cum patre meo tanquam praedicato tuo conjunctus es), et مَا تَبَعْدَ النَّبِيِّ

لَدَمْ بَعْدَ ذَلِكَ بِأَيَّامٍ بِشَهْرَيْنِ وَأَيَّامٍ *mortuus est paullo post prophetam* (pr. unit cinis wenig, um ein wenig), *advenit paullo post haec, mensibus duobus et nonnullis diebus interjectis.*

Ad not c. Arabes بِ adhaerentiam indicans لِلْإِنصَاقِ *instrumentum denotans* لِلْقَسَمِ *comitatum significans* لِلتَّغَدِيَّةِ *conjunctionem actionis cum objecto exprimens* *ad verbum transitivum reddendum, instrumentum et causam indicans* لِلْإِسْتِعَانَةِ *et* لِلتَّغْلِيلِ *pretium significans* لِلتَّمَنِ *situm esse dicunt.*

441. مَعَ *cum, una cum societatem et conjunctionem indicat, ut* سَارَ مَعِيَ *profectus est mecum, فَاوْزَرَ مَعِيَ me consuluit, لَا يَبِيعُ الزُّهْدَ مَعَ الْجَهْلِ sanctitas non potest salva esse, ubi est* (pr. conjuncta cum, germ. bei) *ignorantia, مَعَ تَكَرَّرٍ مَا تَقَدَّمَ مِنْهُ ita ut simul repetat quod eam rem praecesserit. Hinc aliquem aliquid secum gerere et possidere notat, ut* هَلْ مَعَكَ خَبْرَةٌ *gerisne tecum atramentarium? وَلَا دِينَارٌ وَلَا دِرْهَمٌ neque aureus nummus neque argenteus apud me est* (habe ich bei mir, neque aurum neque argentum habeo). Nonnunquam quo ac-

cedit quod, praeterea (germ. außer, neben, wozu noch kommt, pr. zusammengenommen mit) significat, ut *مَعَ كَوْنِهِ غَرِيبًا quo accedit, quod peregrinus est. Saepe non obstante re denotat, ut مَعَ شَجَاعَتِهِ قُتِلَ occisus est non obstante ejus virtute* (germ. mit, bei aller seiner Tapferkeit), *لَمْ يَكُنْ nemo erat أَحَدٌ أَفْطَنُ مِنَ الرَّسُولِ وَمَعَ ذَلِكَ أَمِرٌ بِالْمُشَارَرَةِ intelligentior Legato; nihilo minus* (bei alle dem) *consultatione uti jussus est, عَجَزَ عَنْ هَذِهِ الْأَهْرَامِ مَعَ أَنَّ الْأَهْدَمَ non valuit pyramides destruere, licet fá-ilius sit destruere, quam exstruere. Denique مَعَ in com-paratione adhibetur, idem significans, quod lat. ad, germ. ne-zen; zusammengehalten mit, ut مَعَهُ وَتَدُّ El-Hadir Elias, Judaeus errans Muhammedanorum) ad illum (cum lo comparatus) paucillus (fixus et immobilis) est (de ho-ine vagabundo et inconstanti).*

443. *عِنْدَ*, pr. acc. adverbialis nominis *عِنْدَ latus* vid. § 373 et 375) a radice *عَنَدَ latus obvertit* ducti, *عِنْدَ, apud, ad, prope* significat, ut *وَكَانَ يَضَعُ عِنْدَهُ دَفَاتِرَ وَتَنْبَغِي أَنْ لَا juxta se codices memoriales ponebat, إِلَّا يَأْذُ وَيَتَذَكَّرُ الْكَلَامَ عِنْدَهُ et oportet eum, sermonem* *nam eo nisi data venia incipere. De tempore positum,* liquid alicui rei certo temporis momento factae eodem tem-
poris puncto fiens se adjungere, simul cum ea fieri denotat, *عِنْدَ ذَلِكَ ad haec, مَا عِنْدَ dum, quum. Porro عِنْدَ ut possessionem indicat et comparationi inservit, ut مَا كَانَ عِنْدِي إِلَّا دِينَارٌ وَاحِدٌ non fuit apud me nisi unus de-narius (non habebam, possidebam etc.), مَا عِنْدَ النَّاسِ quae omnes possident, عِنْدَ اللَّهِ تَرَابٌ reges rrae cum Deo comparati (pr. ad latus Dei, juxta Deum, cum eo comparentur, collocati) pulvis sunt. Denique عِنْدَ عِنْدَهُ apud, penes me, eum idem est quod in mente*

mea, ejus, i. e. ex sententia mea, ejus, puto, putat, mihi, illi videtur, ut مَعَالَيْهِمَا مَا فَعَلَهُ مَشَاحِنَا *verum mihi videtur* (pr. verum est apud, penes me) *quod fecerunt seniores nostri*, كَانَ عِنْدَهُ أَنَّ الْقُرْآنَ مَخْلُوقٌ *sentiebat, Orandum esse creatum*, أَنْ يَفْعَلَهُ *eo sententia vestra fieri non potest, ut (Deus) illud faciat.*

444. Praepositio لَدَى, لَدَا, (cum suff. لَدَيْكَ, لَدَيْنَا, لَدَيْهِ etc.) *penes, apud, ut النَّارُ لَدَيْنَا* *putavit ignem esse rem omnium, quae ipsi aderant, praestantissimam, rarius obvia est.*

445. بَيْنَ *inter*, ex origine acc. adverbialis est nominis بَيْنَ id significantis, quod duas pluresve personas res aut conjungit, aut dirimit; qua re بَيْنَ aequae cum verbis dirimendi copulatur, ut جَمَعَ بَيْنَنَا *conjunxit nos*, pr. id quod antea nos separabat, فَرَّقَ بَيْنَنَا *diremit nos*, pr. id quod antea nos jungebat (er hat unfer trennendes Verhältniß in ein bindendes, unfer bindendes in ein trennendes verwandelt), أَلَفَ اللَّهُ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ *Deus corda vestra* (id quod antea corda vestra separabat) *univit.* بَيْنَ, ubi vel uterque terminorum per id junctorum vel alteruter pronomen suffixum est, ante posteriorem cum copula وَ repetitur, ubi vero uterque est nomen substantivum, priori tantum praemittitur, ut بَيْنِي وَبَيْنَهُ *inter me et illum*, بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ أَخِيكُمْ *inter vos et fratrem vestrum*, بَيْنَ زَيْدٍ وَعَمْرٍو *inter Zeid et Amr.* Pro بَيْنَ saepe plenius فِيهَا بَيْنَ *in eo quod est inter et بَيْنَ مَا* *quod est inter* dicitur. Hoc مَا بَيْنَ atque etiam simplex بَيْنَ saepe duas, in quas totum aliquod divisum est, partes significat, ubi latine sive — sive, tam — quam, partim — partim ponitur, ut مَا بَيْنَ مَعْرُوفٍ وَجَهْلٍ *sive noti, sive haud noti*, مَا بَيْنَ فَاقِرٍ وَغَنِيٍّ *venerunt*

ster librum coram eo, discipulo, تَلَا الرِّسَالَةَ عَلَيْهِمْ prae-
legit iis epistolam, بَدَأَ بِكِتَابِ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ legere
incepit librum de precibus coram Muhammede, i. e.
Muhammede magistro, سَمِعْتُ عَلَى مُحَمَّدٍ audiavi Muham-
medem illum librum legentem; nec non in أُغْبِيَ عَلَيْهِ, اني
انيمي deliquium passus fuit, مَغْشَى عَلَيْهِ et غُشِيَ عَلَيْهِ
animi deliquium passus (pr. tectum fuit super eum, te-
nebrae eum texerunt); item in عَلَيْنَا السَّلَامُ pax sit
(requiescat) super vos, رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ misericordia Dei
sit super eum;

2) de motu hostili et in universum ubi lat. contra po-
nitur, ut خَرَجَ عَلَيْهِ exiit (cum exercitu) contra eum,
يَنْبَغِي أَنْ يَصْبِرَ عَلَى الْهَوَنِ patienter eum perferre
oportet aerumnas (pr. patientem eum esse oportet contra
aerumnas), عَلِمَهُ حُجَّةٌ عَلَيْهِ ne intelli-
gentia et scientia ipsius argumento sit contra ipsum,
دَوْرَةُ الْمَعْرِفَةِ النَّفْسِ مَا لَهَا وَمَا عَلَيْهَا doctrinā cognitio
animae est circa ea, quae sibi prosunt et nocent (pro
ea et contra ea sunt); cf. § 438, 2. Hinc verbis iras-
cendi et irritandi, ut غَضِبَ iratus est, أَغْرَى insti-
gavit subjungitur, ut لَمْ يُكَلِّمْهُ سَاخِطًا عَلَيْهِ eum non
allocutus est prae indignatione (ei irascens, auf ihn
zürnend), أَغْرَى الْكَلْبَ عَلَيْهِ canem in eum instigavit
(esset: fecit ut canis ei inhueret). Idem significatus obtinet in هَذَا صَعْبٌ أَوْ عَسِيرٌ عَلَيَّ hoc
mihi difficile est (pr. contra me, mihi facere id aggredienti,
conanti, magnopere resistens) et in locutionibus contrariis
هَذَا سَهْلٌ أَوْ يَسِيرٌ عَلَيَّ hoc mihi facile est (mihi
haud magnopere resistit), necnon in هَذَا خَفِيَ عَلَيَّ hoc
me latet (pr. contra me, ita, ut illud mihi quasi aggre-
dienti, attrectanti, tentanti oppositum sit) et in contrario

هَذَا جَلِيّ *hoo mihi clarum est* (ubi germ. für mich
itur). Post verba instigandi, incitandi, exhortandi عَلَى
pe non motum hostilem contra rem, sed motum ad eam,
eam facias, aut ea potiaris, significat, ut اَلْحَثَّ عَلَى الْفَعْلِ

exhortatio ad actionem, عَلَى اِثْبَاتِ عَلَى
اَلْحَثَّ عَلَى الْفَعْلِ *allocuti sunt eum instigantes eum ad li-*
um componendum. Huc pertinet etiam عَلَى اِثْبَاتِ *im-*
lit (pr. portavit) *ad*, ut عَلَى اَلْاٰخِرَةِ يَجِدُ الْاِنْسَانَ عَلَى
اَلْاٰخِرَةِ *cura vitae futurae hominem ad bonum impellit,*

يَعْتَرِيهِ مِنَ الطَّرَبِ مَا يَجْمَعُهُ عَلَى الْبُوجِ بِهَا فَجْءٌ *accidit*
exultationis id, quod eum adigat ad ipsum summa-
ri exprimendum. Item حَرَمٌ *cupidus fuit*, حَرَمٌ *cu-*
litas, حَرَمٌ *cupidus cum* عَلَى *rei construuntur, cujus*
sidi sumus (cf. nostrum veressen, erpicht auf). دَخَلَ عَلَى
introiit super aliquem, ubi is, ad quem intras, in-
versatur, ita ut eum invenias, dicitur; إِلَى فُلَانٍ
domum alicujus intravit.

3) de onere, debito, officio alicui imposito, incumbenti,
طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ *studium scientiae*
acceptum est unicuique Moslimo, هَذَا اَنْ تَفْعَلَ هَذَا *bes hoc facere* (pr. super te est, tibi incumbit hoc fa-
cere), اَنْ تَتَكَبَّرَ عَنِ الْغِيْبَةِ *cavere debes a clan-*
stinis obtrectionibus, هَذَا اَعَلَى *hoc debeo*, لِي عَلَيْكَ
هَذَا لِي عَلَيْكَ *mihi a te duo denarii debentur*, اَعَلَى *c-mihi debet; cf. § 438, 2 Adnot d.*

4) de praestantia et excellentia (eminentia) personae
لِي اَعَلَى اَلْمَلٰٓئِكَةِ *praestantia et excellentia* *personae*
rei supra aliam, prae eâ, ut اَلْمَلٰٓئِكَةُ
praestantia Adami supra angelos, اَلْحَيٰوةَ *amant vitum praesentem magis*
quam futuram (ihre Liebe zu diesem Leben geht über, über-
steigt ihre Liebe zu jenem), اَعَلَى اَعَلَى *et alicujus*

git eum prae alio (ihn über den andern setzend), لَا يَتَوَلَّى هَذَا الْأَمْرَ عَلَيْكَ أَحَدٌ *nemo hoc imperium administrabit super te*, i. e. غَالِبًا عَلَيْكَ *te superans*, te ei posthabito.

5) de statu, in quo quis, quoad religionem, quaestum, valetudinem, fortunam, ingenii dotes et similia versatur (der Boden, auf dem Jemand in Bezug auf u. s. w. steht), ut مُلُوكُهُمُ عَلَى دِينِ النَّاسِ *homines religionem regum suorum sequuntur* (pr. sunt super religione, stehen auf dem Grund und Boden der Religion), قَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتْ *Judaei dicunt: non nituntur Christiani ulla re* (nihil veri est in religione Christiana, pr. die Christen stehen auf Nichts), لَمْ يَجِدْ أَمْرًا عَلَى خِلَافٍ *nihil contrarium illi invenit, quod crediderat* (pr. eo in statu, ut esset contrarium), سَوَاءٌ كَانَتْ *sive sint* (ista bruta) *figura hominis praedita, sive non sint*;

6) de caussa, qua quis, aliquid agens, ut fundamento actionis suae nititur (daß, worauf gestützt, auf Grund wovon Jemand Etwas thut), ut جَاءَ عَلَى أَنَّهُ مَلِكٌ *venit, eo nitens, quod rex esset*, أَتَى بَابَ الْمَلِكِ عَلَى أَنَّهُ أُخْتُهُ *venit ad portam regis, nitens eo, quod soror ipsius esset* (vel etiam quasi soror ipsius esset, simulans se sororem ipsius esse), لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا *non rogabo vos propterea* (بِنَاءٍ vel مُعْتَمِدًا عَلَيْهِ gestützt darauf) *pecuniam*; maxime in locutione frequenti عَلَى أَنَّ aedificando in id, quod, eo fundamento nitens, quod;

7) de conditione, qua quid fit (auf Grund welcher Etwas geschieht), ut أَجَابَهُ إِلَى ذَلِكَ عَلَى أَنَّ يَمْدُودَ بِالسِّلَاحِ *annuit iis hac in re, eâ conditione, ut sibi arma suppeditaerent*, عَلَى أَلْفِ دِرْهَمٍ *pacem ei dedit eâ*

conditione, ut mille drachmas solveret (pr. auf tausend Drachmen);

8) ubi aliquid esse vel fieri dicitur non obstante alia re, quae quominus sit vel fiat, impedire possit, ut **أَعْدَبَكَ عَلَى كِبَرِ سِنِكَ** *puniam te, licet aetate maxime proventus sis* (auf deinem, in dem Zustande deines hohen Alters), **أَخْبَلُ** *equi currunt non obstantibus ipsorum vitiis* (darauf, in dem Zustande, daß sie Fehler haben);

9) normam, secundum quam quid sit, ut **عَلَى قَدَرِ أَهْلٍ** *pro modulo conantium prodeunt conamina*, **عَلَى مَا رَأَيْتُ فِي الْكُتُبِ** *secundum id, quod vidi in libris*, **عَلَى مَا حَكَاهُ** *secundum id, quod narravit*, **عَلَى نِسْبَةِ مَقْطُوعَةٍ** *secundum justam proportionem*;

10) ut lat. *super* et germ. *über* de objecto sermonis, de re, de qua vel circa quam sermo fit (welche die Unterlage der Rede bildet), ut **قَالَ عَلَى ذَلِكَ** *dixit hac de re*;

Ad not. Nota locutiones **عَلَيْهِ**, **عَلَى يَدَيْهِ**, **عَلَى يَدَيْهِ** *ope, ministerio ejus, per eum* necnon locutionem huc item pertinentem **عَلَى لِسَانِ رَسُولِهِ** *dixit illud per prophetam suum* (per linguam pr. s.). De locutione **زَيْدًا عَلَيْكَ** jam supra § 418 Ad not. dictum est.

446. **دُونَ**, pr. acc. nominis verbi **دَانَ** *inferior fuit*, (quod cum verbis **دَنَا** 1) *inferior, vilior fuit*, 2) *appropinquavit* et **دَنَا** *vilior, sequior fuit* cognatum est, et **مِنْ دُونَ** (*), quod saepe pro **دُونَ** ponitur, *infra* significant. *In-*
licant.

1) personam vel rem infra locum versari vel actionem infra eum fieri (*infra*), ut **دُونَ صَنَعَاءَ** *signa contulerunt infra Sanāam*;

... **مِنْ دُونَ** *vim partitivam habet*, cf. § 433 Ad not.

2) personam vel rem ad aliam, altioremaxime, prope accedere (*prope a, propter*; pr. personam vel rem infra aliam consistere, ad eam non pertingere, cf. significationem posteriorem verbi دَنَا), ut قَامَ دُونَ الْبَكْرَةِ *stetit propter juvencam*, دُونَكَ أَذُنُ دُونَكَ *appropinque prope a te* i. e. *accede propius ad me*, زَيْدًا دُونَكَ *cape Zeidum prope te stantem* (cf. § 418 Adnot.);

3) spatium aliquod ad certum usque spatium non pertinere, numerum aliquem certum numerum non complere (*infra, minus quam*), ut وَبَيْنَهُمَا دُونَ رَمِيَةِ حَجَرٍ *interque eos erat infra lapidis jactum* i. e. *minus quam lapidis jactus*;

4) rem aliā inferiorem, viliorem esse, eam non aequare, ut دُونَ الْعِلْمِ عِزُّ الْوَرَاكِبِ فِي الْعُلَى *inferior scientiā est splendor magnificus in comitatu principum conspicuus*;

5) personam vel rem qualitate aliqua, quam alia persona vel res possidet, non praeditam, sed contrariā instructam esse (pr. personam vel rem ad id spatii punctum, in quo qualitas aliqua posita cogitatur, non pertingere), ut دُونَ ذَلِكَ مِنْهُمْ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ *ex iis alii probi sunt, alii infra hoc* i. e. non, secus, contrarium, improbi; quo significatu دُونَ synonymum est cum غَيْرُ;

6) personam vel rem aliquam a) excludi, excipi, missam fieri, b) posthaberi (*praeter, prae*; pr. actionem ad personam vel rem aliquam non ut ad alias personas vel res vel minus quam ad eas pertingere), ut دُونَ ذَلِكَ لَا يَنْفَعُهُ *invocat Deo excepto (praeter Deum) quod ei neque nocere neque prodesse potest*, دُونَ ذَلِكَ وَلَا نَصِيرٌ *non est vobis praeter Deum ullus patronus vel adjutor*, دُونَ أَنْ يَنْبَغِيَ أَنْ يَخْتَارَ الْعَتِيقُ *praeterquam quod, nisi quod*; دُونَ الْكَلِمَاتِ *oportet eum antiquum prae (vor) novis*

eligere, novis praeferre, وَإِنْ كَانَ فِيهِ اخْتِلَافٌ يَسِيرٌ *licet ipsi inest discrimen ali-*
quod, quod uni magis speciei quam alteri proprium est,
 وَأَمَّاكُمْ دُونَ الْإِنَامِ طَرًّا *petivit vos prae ceteris homini-*
bus omnibus (vos iis praeferens); huc item دُونَ pertinet
 per sine vertendum, ut لَيْسَ أَكْتِسَابُ الْبَالِ دُونَ مَشَقَّةٍ *non ac-*
quiruntur opes sine molestia (ita ut qui eas ac-
 quirere vult eo usque non pergat, ut molestiam perferat,
 infra molestiam consistat), *vel sine* دُونَ ذَا يَنْفِقُ الْحِمَارُ *hoc*
asinus venum ibit;

Adnot. دُونََكُمْ, دُونََكَ *prae te, vobis eundem, quem*
 أَمَامَكُمْ, أَمَامَكَ *ante te, vos sensum habet: cave tibi, cavete*
vobis; cf. § 418, 2, b, β.

7) aliquid prae aliqua re positum esse aut a) ut ob-
 staculum, quod impedit, quominus aliquis ad eam perveniat,
 eam assequatur, aut b) ut praesidium, quod eam defendit,
 ut إِنَّ أَمْرَ الْقَيْسِ جَرَى إِلَى مَدَى وَأَعْتَاقَهُ حِمَامُهُ دُونَ *Imrulkais ad metam cucurrit, at mors eum*
impedivit prae meta (posita, quominus eam assequeretur),
 دُونَ ذَلِكْ خَرُطُ الْقَتَادِ *prae hoc* (ante quam huc pervenias)
decorticanda est Katûd (arbor densissima et spinosissima),
 i. e. multa et gravia obstacula vincenda sunt; لَيْسَ دُونَهُمْ
 حِجَابٌ *non est prae iis velum* (praesidium eos defendens),
 حِجَابُ مَحَبَّتِي دُونَ مَنْ كُنْتُ أَتَقِي *clypeus meus* (praesidium meum)
contra eos, quos timebam. Hinc verba claudendi portam
 et similia itemque verba pugnandi pro aliquo cum دُونَ
 conjunguntur, ut دُونََهُمْ قَاتَلَ *pugnavit pro iis; cf.*
 § 434 a). Synonymum est دُونَ hoc significatu cum أَمَامَ.

Adnot. دُونَ etiam cis denotat oppositum وَرَاءَ *trans*, ut
 دُونَ جَيْحُونَ *cis Oxum*, وَرَاءَ جَيْحُونَ *trans Oxum.*

448. مِنْذُ, non, ut nonnulli perhibent, ex مِنْ et ذُو

(cf. *حينئذ* *tum*, pr. zur Zeit des Dann), sed, ut vocalis Damma poscit *), ex *مِنْ* et *ذُو*, quae vocula in dialecto Themitica vim pronominis demonstrativi hic habet, compositum, et quod ex *مُنْذُ* decurtatum est, *مُنْ* (ante Waslam *مُنْ* et *مِنْ*, cf. § 20) *ex quo tempore, inde a* (seit, pr. von dem, dem Zeitpunkt, an, daß) nominativum aequè ac genitivum, hunc maxime, ubi temporis spatium nondum prorsus praeterlapsum exprimunt, sibi subjungunt, ut *مَا رَأَيْتُهُ مُنْذُ يَوْمِ الْجُمُعَةِ* *non vidi eum inde a die Veneris* (pr. terminus a quo est d. V.), *مَا رَأَيْتُهُ مُنْذُ عَامٍ أَوَّلٍ* *non vidi eum inde ab anno superiore* (pr. ex quo est annus superior); *أَنَا أَعْلَمُ أَنَّه جَاءَ عِ* *ego scio, eum abhinc quinque dies exurire* (von dem Zeitpunkt von fünf Tagen an), *مَا كَلِمَتُهُ مُنْذُ شَهْرِنَا هَذَا* *non locutus sum cum eo inde ab hoc mense nostro* (inde ab initio mensis praesentis).

Adnot. Arabes campestris *مِنْ* pro *مُنْذُ* ponunt, ut *مِنْ* *أَسَسَ عَلَى التَّقْوَى* *مِنْ* *مُنْذُ سَنَةٍ = سَنَةٍ*; cf. Qoranicum *مِنْ*

أَوَّلِ يَوْمٍ *fundamentum jactum est super timore Dei inde a primo die.*

449. Praepositio *كَ* sicut comparationi inservit. Est proprie substantivum (ex origine pronomen demonstrativum *so*) idem significans, quod *مِثْلُ* *similitudo*, *simile* et latino *instar* respondens; quare omnibus in casibus positum invenitur, ut *فَمَا صَلَّى عَصَاكَ كَمُسْتَدِيمٍ* *non enim igne correxit quisquam baculum tuum ut lente agens* (ubi *كَمُسْتَدِيمٍ* *et* *رِيدَتْ* *quasi grandine*, i. e. ridens ostendit quasi grandinem (vid. p. 192b)); pr. *ridet a simili grandinis* (*عَنْ مِثْلِ الْبَرْدِ*), re, quae

*) Cf. etiam *مِنْ ذِي قَبْلُ* *adeo ut in pristinum statum rediret.*

randini similis est, dentibus grandini similibus. Haud raro
 كَيْثِدُ الْحِمَارِ يَحْمِلُ, ut كَيْثِدُ, cum مِثْلُ compositum legitur, اسفًا
asini instar, qui libros portat.

450. Particula **وَ** saepe cum genitivo ejus conjuncta legitur, ut quem juraturus **وَاللّٰهِ** *per Deum*, **وَرَبِّكَ** *per Dominum tuum*. Verum id non fit, nisi ubi 1) post **وَ** nomen substantivum sequitur et 2) verbum jurandi deest. Ante pron. suff. et ubi verbum jurandi additum est, **بِ** ponitur (cf. § 441 p. 201). Genitivus post **وَ** haud dubie ab hac praepositione ob usum formularum jurisjurandi frequentissimum ommissa pendet. Cum cf. hebr. **וַ** Ps. 2, 6. Jes. 3, 14. Formulae jurandi **وَاللّٰهِ** interdum **فِي** praeponitur: **فَوَاللّٰهِ** *ergo per Deum*. — Particula jurantis **تَ**, cujus origo obscurissima est, paene ubique formula jurandi **تَاللّٰهِ** *per Deum*, rarissime in aliis formulis jurandi legitur. Genitivus post **تَ** et ipse a **بِ** ommissa pendet.

451. Praepositionum compositarum, quae veteri Arabico rariores, recentiori frequentiores sunt, prior ferme sola est. Componitur مِنْ

1) **مُحَمَّدٌ هُوَ الْخَصُوصُ مِنْ**, ut (مِنْ بَيْنِ) **بَيْنَ**, cum **الْكَوَالِ** *Muhammed is est, qui inter omnes homines praestantiā et perfectione insignis est* (pr. ex inter, i. e. e medio omnium hominum, ab iis secretus, prae iis), **فِي آذَانِنَا وَقُرْ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ**, **جَابُ** *in auribus nostris est gravitas auditus et inter nos et te est velum*; quo in loco **مِنْ** partem significat: und von dem, was, und etwas, was uns trennt ist ein Schleier;

2) *cum* مِنْ فَوْقِ *supra* et تَحْتِ *infra* (مِنْ فَوْقِ) *posuit* (Deus) *in ea* (terra) *magno* *montes supra eam* (aut a superficie ejus sese extollentes, aut partem superficiem ejus efficientes), (تَحْتِ)

طَلَعَ مِنْ فَوْقِ الْجَبَلِ وَنَزَلَ مِنْ خَلْفِهِ *ascendit in montem et descendit de tergo ejus* (ubi مِنْ partem totius loci valere patet), لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ, *paradisi sunt, subter quibus* (quorum arboribus) *amnes fluunt* (ubi مِنْ item partitivum est: amnes pars sunt تَحْتَ الْأَشْجَارِ *regionum subter paradisorum arboribus sitarum*;

3) cum قَبْلَ *ante* et بَعْدَ *post* (مِنْ قَبْلَ et مِنْ بَعْدَ), ut قَبْلَكُمْ الَّذِينَ آتَيْنَاكُمْ *qui ante vos vivebant* (pr. in parte spatii temporis, quod vos antecessit), ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِكُمْ *deinde vos resuscitavimus post mortem vestram* (pr. in parte spatii temporis mortem vestram secuti), ثُمَّ خَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ آخَرُ *deinde iis successit alia aetas*;

4) cum عَلَى *super* (مِنْ عَلَى), ut عَلَى الْفَرَسِ *ut* نَزَلَ مِنْ عَلَى الْفَرَسِ *descendit de equo* (in quo sederat), نَزَلَ مِنْ عَلَى ظَهْرِهِ *desiluit de tergo ejus* (lapidis, in quo steterat);

5) cum عِنْدَ *apud* et لَدُنْ *penes* (مِنْ عِنْدَ et مِنْ لَدُنْ), ut عِنْدَ اللَّهِ *hoc a Deo* (profectum) *est* (apud quem talia sunt, qui talia possidet eaque dandi potestatem habet; cf. § 443), رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً *domine mi, da mihi prolem* (pr. *a penes te*, i. e. da mihi prolem a te, penes quem est quique eam dandi potestatem habet, proficiscentem);

6) cum قَبْلَ *apud, penes* (مِنْ قَبْلَ), ut كَانَ أَمِيرًا *ut* قَبْلَ عُمَرَ *fuit praeffectus in Syria ab* 'Otmáno *missus* (pr. *a coram* 'O. i. e. ab 'O., qui ut imperator eum mittendi potestatem habuit cuique eum mittere visum est), نَدِمَ عَلَيْهِ جَوَابُ كِتَابِهِ مِنْ قَبْلِ أَبِي بَكْرٍ *venit ad eum responsum epistolae suae ab Abubecro* (de la part d'A., von Seiten A.'s.), سَلَامٌ مِنْ قِبَلِي عَلَى

لَيْسَ مِنْ تَيْبَتْنِي بِطَرْفِهَا *salus sit a me* (de la part de moi)
super eam, quae me mancipavit elegantia sua.

Adnot a. De مِنْ دُونَ jam supra § 446 p. 211 dictum est.
— إِلَى rariissime aliis praepositionibus praepositur improbantur-
que a grammaticis Arabicis إِلَى خَرِ، إِلَى عِنْدِ، إِلَى et لِعِنْدِ.

Adnot b. Praepositiones interdum, sed rarissime et apud so-
los poëtas servato genitivo omittuntur, ut إِذَا قِيلَ أَى النَّاسِ
شَرَّ قَبِيلَةٍ أَشَارَتْ كُلِّبٍ بِأَلَاكُفِ الْأَصَابِعِ si dicitur:
Quaenam inter homines est pessima tribus? Colaibum monstrant
manibus digiti, ubi ante كُلِّبٍ praepositio إِلَى ommissa est ex
أَشَارَتْ et بِأَلَاكُفِ الْأَصَابِعِ facillime subintelligenda. — De ب
in certis jurandi formulis ommissa vid. § 448.

Adnot c. Interdum accusativus brevius et audacius ponitur,
ubi ex regula praepositio (لِ maxime) poneuda erat, ut كُنْتُ
رَبِّدَا طَعَامَهُ وَوَزَنْتُهُ مَالَهُ *admensus sum Zeido cibum ejus et*
appendi ei pecuniam ejus (رَبِّدَا pro لِرَبِّدٍ et وَزَنْتُهُ pro وَزَنْتُ
وَلَكِنْ رَحَلْنَاهَا نَفُوسًا كَرِيمَةً نُحْمِلُ مَا لَا يُسْتَطَاعُ، لَكُهُ
فَتَحْمِلُ *sed praeparavimus iis (calamitatibus) animos generosos,*
qui suscipiunt, quae ferre nequeunt eaque tum ferunt (رَحَلْنَاهَا
pro رَحَلْنَا لَهَا), (أَمَرْتُكَ بِالْخَيْرِ فَافْعَلْ مَا أَمَرْتُ بِهِ، (رَحَلْنَا لَهَا
أَمَرْتُكَ) *jussi te bonum facere, fac ergo bonum, quod facere jussus es* (أَمَرْتُكَ
ut كَمَا عَسَلَ الطَّرِيقُ الثَّعْلَبُ، (أَمَرْتُكَ بِالْخَيْرِ pro بِالْخَيْرِ
vulpes in via currit (فِي الطَّرِيقِ pro الطَّرِيقِ) cf. § 428, 2)
Adnot a.)

B. De nomine.

1. De nomine verbi, agentis et patientis.

452. Quum de notione nominis verbi (abstracti), de
su ejus ut complementum objectivum verbi (الْمَفْعُولُ الْبَاطِنُ)
; de rectione ejus, quatenus vim verbalem in se habet, jam
supra in libro de formis earumque notione (§217) et in se-

ctione syntaxeos, quae de rectione verbi (de accusativo) agit (§ 409. 10—12), dictum sit, unum tantummodo reliquum est, quod hic de eo animadvertamus: id nequaquam, ut prima specie videri possit, per se, ex sua notione jam definitum esse, eamque ob causam, ut articulo definiatur, non indigere, verum, hac in re a reliquis nominibus minime recedens, ubi careat articulo, indefinitum esse, ut قِتَالٌ فِيهِ كَثِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ قِتَالِ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ أَكْبَرُ *pugnare in eo (mense) grave quid (grave delictum est), sed declinare a via Dei ei que non credere gravius (est)*, ubi قِتَالٌ etc. est Rämpfen, ein Rämpfen etc., non daß Rämpfen etc., (*فَامْسَاكُ*) الطَّلَاقِ مَرَّتَانِ *divortium bis (fiat, licitum est), tum retinere benevolentiam, aut dimittere benefactis (locum habere debet, tum maritum uxorem suam aut etc. oportet)*, ubi الطَّلَاقِ est *re* repudiare, die Verstoßung, لا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرًا *et تَسْرِيحُ* Weibhalten et Entlassen), *non possunt auxiliari ullo modo (irgend ein Helfen, i. q. (مِنْ نَصْرٍ vel نَصْرًا مَا* لا يَسْتَطِيعُونَ النَّصْرَ, *non possunt auxiliari (sie können die in dem bestimmten Falle nöthige Hilfe nicht bringen).*

453. Nomen agentis et patientis (nomen verbi concretum), de cuius rectione, quatenus vim verbalem in se continet, jam supra in §§ 413—15 locuti sumus, personam vel rem (ut التَّبَاعُثُ *caussa movens*, daß Motiv, الْمَانِعُ *impediens, impedimentum*) denotat, cui notio verbalis ut eam describens inhaeret. Jam quum utraque, persona vel res et notio verbalis, qua ut ei inhaerenti describitur, firmum, stabile, manens sit, nomen verbi concretum actionem vel statum agentis vel patientis durantem et continuatum indicat. Quae notio ei communis est cum imperfecto (vid. § 392), quocum — id quod cum notionis cognatione cohaeret eamque veram esse demonstrat — plerumque quoad formam etiam cognatum est

١) اَلْاِجِبُ اِمْسَاكُ vel وَاِجِبُ sc. اِمْسَاكُ ١).

id. § 256 Adnot.), quoad significatum eā tantum re ab
differens, quod personam vel rem notionem verbalem fir-
miter sibi infixam habentem et hinc in statu duranti versantem
denotat, imperfectum contra, utpote verbum finitum *), notio-
nem verbalem in motu eoque continuo versantem exprimit.
Nomen nominis verbalis concreti ut perfectum ex usu ejus ut
nomen rigidum fluxit.

454. Qui status agentis durans et continuatus per no-
men verbale concretum expressus, ad quod tempus referendum
est, quum nomen verbale concretum per se nullam temporis
finiti notionem includat, vel ex voce aliqua enuntiationis
certum tempus indicante, vel ex rei natura sententiaeque ra-
tione, vel denique ex orationis nexu cognoscitur.

455. In enuntiationibus non subordinatis, sive per se
certae, sive ab alia enuntiatione pendeant, nomine verbali con-
creto, notionem verbalem, qua persona vel res ut ei inhae-
renti describitur, ad tempus vel praesens, vel proxime futurum,
certum, vel omnino futurum referendum esse denotatur, ut
زَيْدٌ نَاكِحٌ ابْنَةُ غَدَا زَيْدٌ *filius Zeidi cras Zubeidam*
matrimonium ducet (nomine ag. نَاكِحٌ actionem pro-
prie futuram significari, voce غَدَا indicatur), أَنَا قَاتِلُهُ *ego*
um interfectorum sum, إِنِّي قَاتِلُكَ *ego te interficiam* (nom.
g. قَاتِلٌ in his enuntiationibus ad futurum referendum esse,
ex totius orationis nexu cernitur), هَذَا مَقْتُولٌ *hic interficien-*
us est, وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُجْرِي آلِهِ وَأَنَّ آلَهُ مُجْرِي *et scitote, vos Deum non comperturos esse im-*
volentem, et Deum puniturum esse eos, qui in eum non
redunt, الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ *qui putant, se*
oram Domino suo apparituros esse, مَا أَطْرَقَ يَنْظَرُ مَا *tacuit exspectans, quid illi facturi essent*
صَانِعُونَ *ad futurum referendum esse, ex يَنْظَرُ patet).*

*) Grammatici Arabici verbo finito التَّجَدَّدَ *re novum evadere, re-*
novari, das in die Existenz Treten der Handlung, nomine verbali التَّجَدُّدَاتِ *firmi-*
tatem, immobilitatem significari dicunt.

Adnot. Ubi nomini verbali concreto futurum denotanti perf. *أَمْرٌ كَانَ* praepositur, futurum in praeterito indicatur, ut *أَمْرٌ كَانَ مَفْعُولًا* *res, quae erat facienda* (i. e. q. *أَمْرٌ* مَا كَانَ *res, quae, ut fieret, digna erat*), *كَأَنَّا لَوْ* *quid futurum esset si*; cf. compositionem imperf. cum *كَانَ* § 393.

456. Ubi nomen verbale concretum in enuntiationibus secundariis sive subordinatis positum est, status, quem describit, ad idem tempus pertinet, ad quod verbum enuntiationis primariae, ut *جَدُّ الْتَهْدِي فِي الْهَرَبِ وَقَدِمَ طَرَابُلُسَ* *cecinit dum in vinculis erat Meccae*, *مَahdi in fuga properans Tripolim Africae pervenit, Zijadetallah ei usque imminente*, *نَكَنَ حَامِدٌ يُخْرِجُ الْخَلَّاجَ إِلَى مَجْلِسِهِ وَحَامِدُ الْوَزِيرِ* *Hâmid Hallagum eduxit ad sedem suam — Hâmido Wesiro usque urgente, ut eum occideret, qui ad Deum se totum convertit benefaciens*. Talibus in enuntiationibus subordinatis etiam imperfectum eâdem paene vi quam nomen verbale concretum adhibetur (vid. § 392, 5).

457. Item nomen verbale concretum, ubi verbo in accusativo adverbiali positum subjungitur — id quod nequaquam ibi tantum fit, ubi subjectum nominis verbalis concreti et subjectum verbi una eademque persona sunt (vid. § 428, 3) — ad idem tempus refertur, ad quod verbum, cui subjungitur, ut *سَافَرَ بَارِيًّا أَخُوهُ الْقَوْسَ خَرَجَ هَارِبًا* *profectus est, dum frater arcum sculperet*, *خَرَجَ قَاعِدًا أَبُوهُ* *exiit dum pater sedebat*, *لَقِيتُ السُّلْطَانَ بَاكِيًا عِنْدَهُ* *veni Sultanum flentem* (eo in statu versantem, ut fleret) *apud eum*, *مَنْ يَعْصِ آلَ اللَّهِ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا* *quicumque rebellis est contra Deum ejusque prophetam, eum Deus in ignem conjiciet, ita ut in eo perpetuo man-*

rus sit, *كُنْتُ فِي الْبُسْتَانِ زَاهِرًا* in horto fui dum flo-
bat. Idem fit post *لَمْ يَزَلْ*, *لَا يَزَالُ* non desit, desinet,
duravit, *لَمْ يَزَلْ قَاعِدًا* mansit et similia, ut *لَا تَزَالُ طَائِفَةٌ مِنْ أُمَّتِي ظَاهِرِينَ عَلَى الْحَقِّ*
n desinet esse pars populi mei, quae aperte verum
seat, *مَا دَامَ الرُّوحُ سَاكِئًا فِي الْجَسَدِ* quamdiu anima in
pore habitat, *فَبَقِيَ مُكْثِرًا* et mansit obstupefactus, *وَمَا زَالَ يَفْتَضِرُّ*
manet honos sapientis (post mor-
ejus) multiplicatus (cf. § 425). Quae verba impf. etiam
ne saepius sequitur, eâ tamen differentiâ, ut actionem con-
no, iterum iterumque factam, nomen verbale concretum
tra statum agentis durantem denotet, ut *لَمْ يَزَلْ يَفْتَضِرُّ*
non desit sese cohibere, ut in imo
luncae quietus sederet, *وَلَمْ يَزَلْ يُنْعَمُ النَّظَرُ فِيهَا* nec
titit in eas accurate inquirere; cf. § 392, 5).

458. Ut imperfectum (§ 383), ita nonnunquam nomen
bale concretum verbo *كَانَ* ad praesens praeteriti expimen-
n subjungitur, ut *كَانَ نَازِلًا* habitabat, *كَانَتْ مَرْكُوزَةً* (ba-
i) *fixi erant* (*كَانَتْ تُرَكِّزُ* esset figebantur).

2. De rectione nominis.

De statu constructo et genitivo.

459. Notio nominis persaepe alius nominis notione defini-
t. Quod ubi fit, nomini definito propter transitum ad no-
n definiens rapidiorem et nexum cum eo arctiorem brevius
nunciato (vid. § 331 seq.) nomen definiens in genitivo
jungitur. Arabes nomen definitum *الْمُضَافُ*, *anneaxum*,
nen definiens *إِلَيْهِ الْمُضَافُ*, *nomen cui anneaxum est*, et
am rationem inter hoc et illud intercedentem *إِضَافَةٌ*, *anne-*
mem, vocant; nos nomen definitum propter nexum cum
ine definiente abbreviatum in statu constructo positum esse
mus.

460. Indicatur genitivo persona, in qua qualitas aliqua est, ut *حِكْمَةُ اللَّهِ* *sapientia Dei*, materia formae et forma materiae, ut *بَيْضَةُ فِضَّةٍ* *ovum argenti* et *بُضَّةُ الدَّرَاهِمِ* *argentum Dirhemorum*, caussa effectus et effectus causae, ut *خَالِقُ الْأَرْضِ* *creator terrae* et *حَرُّ الشَّمْسِ* *ardor solis*, pars totius et totum partes complectens, ut *رَأْسُ الْحِكْمَةِ* *initium sapientiae* et *كُلُّ الْخَلْقَاتِ* *universitas creaturarum*, possessio possessoris et possessor possessionis, ut *خَزِينَةُ السُّلْطَانِ* *thesaurus Sultāni* et *سُلْطَانُ الْبَحْرِ وَالْبَرِّ* *Sultān terrae et maris*, objectum denique tam actionis quam agentis, ut *كَاتِبُ الرِّسَالَةِ* *creatio coelorum*, *خَلْقُ السَّمَاءِ* *scriptor epistolae*.

461. Arabes annexioni vim vel praepositionis *لِ* (quae etiam accusativum exponit, vid. § 412—17. 438), vel praepositionis *مِنْ* inesse dicunt eamque vel per illam vel per hanc solvunt. Ita *غُلَامٌ زَيْدٍ* *puer Zeidi* est i. q. *الْغُلَامُ* *puer, qui est Zeido* (cf. § 438, 2)) et *كَأْسٌ مِنْ فِضَّةٍ* *crater argenti* (argenteus) i. q. *كَأْسٌ* *crater ex argento* (cf. § 433 b)). Est tamen haud raro etiam per *فِي* solvenda, ut in *صَوْمُ الْيَوْمِ* *jejunium hujus* (praesentis) *diei*, quod i. e. quod *الصَّوْمُ فِي الْيَوْمِ* *jejunium hodie celebratum*.

462. Nomen definiens semper vel substantivum est vel aliquid vi substantivi praeditum, ut *مَعْنَاُ* *sensus ejus*, *كَلِمَةُ* *verbi*, *قَتَلَ* *sensus verbi*, *قَتَلَ* *in-* *determinatio vocis* *إِنْ* *إن* *أَسْتَتَرَ* *tempore, quo se abscondidit* (= *وَقْتُ اسْتِتَارِهِ*); nomen definitum contra etiam adjectivum, numerale, praepositio esse potest.

*) Non *كَلِمَةُ* *الْآن* etc., verba enim per se ipsa determinata sunt, quum nihil quam verba valent idque in ipsa nomina indeterminata cadit.

463. Non solum nomina appellativa, sed propria etiam nitivo definiuntur, ut *إِيلِيَا يَكْسْتِيْن* *Aelia Palaestinae* (cf. *בֵּית לָחֶם יְהוּ* *Bethlehem Judae*, *גַּת פְּלִשְׁתִּים* *Gath Philaeorum* et similia), *حَيْرَةُ النُّعْمَانِ* *Hira* (caput regni) *'mānis*, *تَغْلَبُ وَآئِلُ* *Tagleb Vāili* (T. ex tribu V. oriundus), *حَاتِمُ طَيْءٍ* *Hātim Tai* (H. ex tribu T. oriundus).

464. Quum lingua Arabica magna adjectivorum copia gaudeat, Arabes haud raro nomen per genitivum nomi-definiunt, ubi nos ei adjectivum addimus; id quod ibi maius sit, ubi materia rei indicanda est, ut *وَرَنْتُ فِضَّةً* *orvment* (argenteum), *ثَوْبُ حَرِيرٍ* *vestis serica*. Eodem nomini personae genitivus aliquid, quod ei proprium est,icans eoque eam describens adjicitur, ut *كَعْبُ الْأَخْبَارِ* *Cābrrationum*, narrator (i. q. *كَعْبُ دُو الْأَخْبَارِ* vel *كَعْبُ زَيْدُ الْأَضْلَالِ* *Zoid perfidiae*, perfidus = *زَيْدُ دُو الْأَضْلَالِ*). Ita etiam *الْخَيْرِ* *boni* et *السُّوءِ* *mali*ecedente homine aut re usitantur.

465. Ex eadem adjectivorum in lingua Arabica paucie fluxit, quod Arabes saepe, quamquam plerumque in ditione poetica tantum, nominibus nonnullis, quae notionem nexussonae vel rei cum re exprimunt, cum genitivo rei, interum et subjectum, quod iis inest, nexus, quem indicant, interlit, conjunctis utuntur, ubi nos participia vel adjectiva substantiva facta ponimus. Quae nomina haec sunt: *دُو* (gen. *دُو*, acc. *ذَا*, fem. *ذَاتُ*, pl. masc. *أُولُو*, pl. fem. *ذَوَاتُ*) *aeditus* re, *possessor*, *dominus* rei (pr. pron. dem. [cf. *أُو*, *أُو*] *der [Mann] der Sache*), *صَاحِبٌ* *socius* rei, *مُتَّجِبٌ* *conjunctus* cum ea, *پَرَادِيتُ* *ea*, *پَرَادِيتُ* *possessor*, *پَرَادِيتُ* *dominus* ejus, *أُمٌّ* *pater* et *أُمٌّ* *mater* i. e. *auctor*, *عَاسَا* *caussa*, *وَرِنْ* *origo*, *پَرِنْ* *princium* rei, *بِنْ* *filius* et *بِنْ* *filia* i. e. *ex re ortus*, *مُتَّجِبٌ* *ab ea caussatus*, *مُتَّجِبٌ* *a*, *مُتَّجِبٌ* *pendens*, cum ea necessitudine jun-

ctus, a, أَخْ frater i. e. *conjunctus* cum re, ut أَخَيْرُ *bonus*, ذُو الشَّرِّ *malus*, ذُو الْعِلْمِ *sapiens*, ذُو الْجَهْلِ *insipiens*, أَرْضُ ذَاتِ شَوْكِ *terra spinis oppleta*, صَاحِبُ الطَّبْعِ *viri cordati*, أُولُو النُّهَى *viri intelligentes*, أَبُو الْحَيَاةِ *pater* (sustentaculum) *vitae* (epith. *pluviae*), أُمُّ الْحَبَاثَةِ *mater* (fons) *actionum turpium* (epith. *vini*), ابْنُ السَّبِيلِ *filius viae*, *viator*, بِنْتُ الْأَرْضِ *filia terrae*, *glarea*, أَخُو الْعِلْمِ *frater scientiae*, *sapiens*.

466. Item nonnullae notiones secundariae, notiones totius, partis, diversi etc., quas nos vel adjectivis, vel praepositionibus, vel vocibus compositis exprimimus, ab Arabibus substantivis exprimuntur substantiva primaria, ad quae accedunt, in genitivo sibi subjungentibus. Sunt haec substantiva:

1) كُلُّ *universitas, omne, totum* (pr. *collectum*, cf. دَلَالٌ, *rotundum, convolutum, in se collectum esse*, et إِكْلِيلٌ *corona*). Ubi substantivum primum definitum ac singulare et individuum est, كُلُّ *totum* significat, ut كَلُّ الْبَيْتِ *tota domus* (pr. *totum domus*), ubi definitum ac plurale vel collectivum *omnes*, ut كَلُّ الْحَيَوَانَاتِ *omnia animalia*, كَلُّ النَّاسِ *omnes homines* (pr. *universitas animalium, hominum*), ubi denique indefinitum est *omnem*, ut كَلُّ يَوْمٍ *omnem dolum, quovis die*. كُلٌّ وَوَاحِدٌ *et كُلٌّ* et كُلٌّ *est unusquisque* (pr. *omnis singulis*), كُلٌّ مَنْ *quicunque* (pr. *omnis qui*). Saepe tamen substantivum primum definitum primo loco ponitur, deinde كُلٌّ cum suffixo, in quo substantivum repetitur quodque ad id refertur, ut كَلُّهَا *omnes homines, tota domus* (pr. *homines omnes illi, domus tota ea*). Pro كُلٌّ cum suffixo interdum أَلْكُلُّ *το πᾶν* dicitur; item كُلٌّ *omnis*, ut غَدٌ

crastinus dies et قَابِلٌ *annus proxime futurus* pro خَذٌ
et قَابِلَةٌ. — Cum كُلٌ in plurimis convenit

2) جَمِيعٌ *universitas, cunctum, omne* (pr. collectum
a rad. جَمَّ cognata cum جَمٌّ), ut جَمِيعُ النَّاسِ, النَّاسُ
(النَّاسُ كُلُّهُ) *omnes homines*, النَّاسُ جَمِيعًا et جَمِيعُهُمْ
الْبَدِينَةُ كُلُّهَا, *urbs tota*. أَجْمِيعُ τὸ ὅλον,
omnes est = جَمِيعُهُمْ.

3) بَعْضٌ *pars, aliqui, aliquis* (pr. ein aliquoter Theil
eines Geschlechts oder eines Ganzen) paene semper sequente
genitivo pluralis vel collectivi usitatur, ut خَاطَبَ بَعْضٌ
التَّلَامِيذِ لِحَكِيمِ بْنِ الْحَسَنِ *allocuti sunt nonnulli disci-*
puli Muhammedem filium Hasani, in بَعْضِ الْقُرَى
أَشْهَدَ لِبَعْضِهِمْ *recitavit (versus) ab ali-*
quo (poëtarum) compositos, بَعْضُ مَا فِي الْعِلْمِ *nonnulla*
eorum, quae scientiae insunt. Saepe ex solo numero et
genere praedicati vocis بَعْضٌ (item غَيْرٌ et reliquarum) cum seq.
gen. congruentibus cognoscitur, utrum aliquis an aliqui verten-
dum sit. Ubi بَعْضٌ correlative repetitur, posteriori بَعْضٌ suf-
fixum non additur, ut تَقَاتَلُوا بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ *interfecerunt*
se invicem. In lingua vulgari posterius بَعْضٌ ommittitur.
Nota denique interdum أَلْبَعْضُ poni pro بَعْضٌ sequente ge-
nitivo, ut أَلْبَعْضُ فِي بَلَدَةٍ سَقَطَ عَنِ الْبَاقِينَ *si ea observant aliquot homines in aliquo oppido*, *re-*
liqui culpā vacant, وَقَدْ خَالَفَهُمْ أَلْبَعْضُ فِي ذَلِكَ *contra-*
dixerunt iis nonnulli hac in re.

4) غَيْرٌ *mutatio, diversitas*, ubi adjectivo vel substan-
tivo praedicati vim habenti praemittitur, notionem ejus ne-
gat, graec. ἄν, ἄ, lat. in, germ. un in vocibus compositis
respondens, ut غَيْرُ الْخَلْقِ *increatum*, غَيْرُ مَخْلُوقٍ *increatum illud*,
غَيْرُ الْعَرَبِ *impossibile*, غَيْرُ مُمَكِّنٍ *non*
Arabes, Barbari, غَيْرُ الْبَصْرِ *facies ejus non*

in Aegyptum conversa erat; ubi vero substantivo vel pronomini suffixo praeponitur, personam vel rem a commemorata vel commemoratis diversam notat, ut جَاءَ الْوَزَرَاءُ وَغَيْرُهُمْ venerunt Vexiri, Judices et alii, الشَّجَاعَةُ وَالْقُوَّةُ وَغَيْرُهُمْ reges et alii homines, الشَّفَقَةُ وَغَيْرُهَا fortitudo, robur, mansuetudo et alias proprietates, أَلَمْ يَبْغُرْ دِينَ اللَّهِ أَنْفَغِرَ an ergo altiam quam Dei religionem quaerunt? In accusativo positum غَيْرُ praeter et nisi notat, ut غَيْرُ أَبِي بَكْرٍ excepto Abubecro, لَا تُرَى غَيْرَ جَاهِلٍ non videberis nisi insipiens. يَغِيرُ et مِنْ غَيْرٍ sequente genitivo est sine; cf. § 441 Adnot. a.

Adnot. a. Pro غَيْرُ cum gen. adjectivi لَا quoque (quod pro غَيْرُ repetendo cum gen. constructum poni solet, ut غَيْرُ بِنِ غَيْرٍ cum nominativo positum invenitur, et al rarius, ut غَيْرُ ذُلُولٍ بَقَرَةً لَا ذُلُولٍ pro vacuus mi obsequens.

Adnot. b. Nominibus كُلُّ جَمِيعٌ, بَعْضٌ et غَيْرُ adnumeranda sunt etiam nomina سَرَى alius, diversus, praeter, ut سَرَى سَرَى كَوْنِهِ رَوْنَقُ الْجَلِيسِ praeter scientiam, مِثْلُ quam quod est ornamentum concessus; مِثْلُ similitudo, ut مِثْلُ مِثْلُهُ similitudo ejus, simile ei (cf. § 449); نَحْوُ verus, secundum, circiter (cf. § 439), ut نَحْوِهَا وَالصَّوْمُ وَنَحْوِهَا verbi causus oratio et jejunium et secundum haec alia, et similia, نَحْوُ ثَلَاثَةٍ et sunt illi circiter quadringenti viri, ubi annexio per مِنْ soluta est (vid. § 458), id quod post نَحْوُ saepius fit; حَسْبُ sufficientia, sufficit, satis, ut اللَّهُ حَسْبُهُ Deus ei sufficit.

Adnot. c. كِلَانِ fem. كِلْتَانِ par, ambo, ac cum genitivo dualis nominis definiti vel pronominis, vel etiam cum genitivo pronominis sensu dualis positi in statu constructo (كِلا, كِلْتَا vid.

§ 331, 2) collocatum nequitur, ut **كِلَا الرَّجُلَيْنِ** *ambo viri*, **كِلْتَا أَجْنَتَيْنِ** *ambo horti*, **أَحَدُهَا أَوْ كِلَاهُمَا** *unus vel uterque eorum*, **إِنَّ الْمَعْلَمَ وَالطَّيِّبَ كِلَاهُمَا** *uterque, magister et medicus*, **كِلْتَاهُمَا** *ambae eae*, **كِلَانَا** *ambo nos*, **كِلَا ذَلِكَ** *utrumque hoc*. In poësi **كِلَا** etiam cum gen. duorum singularium jungitur, ut **كِلَا زَيْدٍ وَعُمَرَ** *uterque, Zeid et Omar*, **كِلَا أَخِي** *uterque, frater meus et amicus meus* (in prosa diceretur **زَيْدٌ وَخَلِيلِي**). Ubi **كِلَاهُمَا** *min Zeyd et Umër* vel *min Zeyd et Umër* **كِلَاهُمَا** necessario *ambo* conjunctim non *utrumque* separatim significat, ita ut praedicatio hoc posito falsa foret, dualis praedicati sequitur, ut **كِلَاهُمَا (الْفَسَادُ وَالصَّلَاحُ) يَغْتَابَانِ كُدَّ** (sc. *et ambo conjunctim complectuntur omnia, quae nocent et prosunt*).

467. Genitivum sibi subjungit etiam **رُبُّ** *nonnunquam*, *sud ita saepe* (mandymal) idque semper genitivum indeterminatum, quem enuntiatio sequitur, cujus verbum in num. sing. in perfecto positum est, ut **رُبُّ رَجُلٍ رَأَيْتُهُ جَاهِلًا** *nonnunquam* (haud ita saepe) *virum vidi ignarum*. Ratio grammatica haec est, ut **رُبُّ**, quum sit accusativus nominis **رُبُّ** ebr. **רוב** *multitudo* ab omissa interjectione **يَا** vim verbi *voca* a se habenti (vid. § 421) pendens: *o multitudinem!* cum gen. suo indeterminato vim integrae propositionis habeat, ad ejus subjectum indeterminatum accedat **صِفَةٌ**, *enuntiatio descriptiva*.

Ad not. a. Pro **رُبُّ** cum gen. nonnunquam **رُبُّ** cum suff. **رُبُّ** et accusativo adverbiali ponitur, ut **رُبُّ رَجُلًا**, **رُبُّ امْرَأَةً**, **رُبُّ نَبِيٍّ** *o multitudinem ejus* (dabon), *virum, mulierem, prophetas*. Nonnulli grammatici pronomem **رُبُّ** suffixum accusativi sequentis genus et numerum sequi volunt.

Ad not. b. Vox **رُبُّ** ex origine *multitudinem* significat; quod vero ubique ferme significatu paene contrario invenitur, id per translationem factum est; cf. nostrum *mand* (fr. *maint* in *maint* *seul*, i. e. *bien de seul*) in: *ich sehe ihn* (wohl) *mandymal*, i. e. *haud*

ita saepe; maxime vero nostrum *vielleicht*, ejus significatio pene in contrariam detorta est. — Ceterum pro رُبّ legitur etiam رَبّ et رَبَّت.

Adnot. c. Ex رَبّ et مَا compositum est adverbium مَا رَبّا nonnunquam, forsitan.

468. Idem, quod رَبّ cum gen. indeterminato, haud raro solus gen. indeterminatus post conjunctionem وَ significat, ut رَجُلٌ رَأَيْتُهُ جَاعِلًا nonnunquam *cirum vidi ignarum*; ubi gen. non a vi conjunctionis وَ pendet, quae ubique copulativa est, sed a voce رَبّ propter frequentem usum ommissa; cujus vim propositioni interjectionali inesse, ex gen. indeterminato et enuntiatione descriptiva eum sequente cognoscitur. Cf. genitivum post وَ in jurandi formulis ab ommissâ praepositione پ pendentem § 450. Nonnunquam genitivus ab omisso رَبّ pendens post تى et بَلّ positum invenitur. Ponitur denique interdum etiam ubi nulla conjunctio praecedit.

469. Genitivum sibi nectunt nomina quoque vi superlativa praedita, sive formam comparativi et superlativi أَفْعَلْ (§ 254) habeant, sive non, ut أَعْلَمُ الْفَلَاسِفَةِ *doctissimus philosophorum*, خَيْرُ الْبَرِيَّةِ *optima creaturarum*, جَهْلَانِكُمْ *insipientissimi vestrum* (pr. insipientes vestrum); ubi gen. totum significat, ex quo aliquis vel aliquid, ut summa pars, extollitur. Eodem sensu gen. ponitur post numerale ordinale أَوَّلُ *primus*, utpote quod superlativus est, ut أَوَّلُهُمْ *primus eorum*, minime vero post cetera numeralia a ثَانِي *secundus* usque ad عَاشِرٌ *decimus*, quoniam haec nomina agentis sunt verborum transitivorum, ita ut genitivus accusativum objecti repraesentet. Ut, personam vel rem sui generis maximam esse, denotetur, ab Arabibus saepe substantivum cum sui ipsius genitivo pluralis determinato nectitur, ut سُلْطَانُ السُّلَاطِينِ *Sultānus Sultānorum*, i. e. *Sultānus maximus*, نَاصِيَةُ الْقَضَاةِ *judex summus*. Summum vero alicujus praedicati gradum alicui personae vel rei tribuendum esse, adjectivo cum genitivo pluralis substantivi determinato indicatur, ut

الْجَوَاهِرُ *pretiosum margaritarum* i. e. *pretiosissimae margaritae*. Antecedens tum genere semper pro neutro habendus est; numero consequentem et sequi potest, et non sequi, ut سَائِعُ التَّعَمِّ *amplum donorum* et سَوَائِعُ التَّعَمِّ *ampla bonorum*, i. e. *amplissima dona*. — In عَزِيزُ كِتَابِكُمْ vero et similibus gen. non totum significat, cujus الْخَفَافُ pars est, sed explicativus est: *honoratissima epistola vestra*, ut in نَهْرُ الْأُرْدُنِّ *fluvius Jordanes* (pr. *honoratum, quod est epistola vestra*, اَلْعَزِيزُ الَّذِي هُوَ كِتَابُكُمْ cf. § 482.

470. Pronomen interrogativum أَيُّ, fem. أَيَّةٌ *quis? uae?* cum gen. generis vel totius conjungitur (cf. § 269). Quod si fit, substantivum, quod sequitur, plerumque indeterminatum est, ut أَيُّ رَجُلٍ *quis vir?* (wer von Mann?) أَيُّ شَيْءٍ *uae res?*

471. Accusativum adverbialem nominum temporis حِينَ *tempus*, يَوْمٌ *dies*, سَاعَةٌ *hora* et similia haud raro integra enuntiatio sequitur logice in genitivo posita ut وَقْتُ أَنْ آسْتَتَارَهُ *tempore, quo se abscondidit* = وَقْتُ أَنْ آسْتَتَارَهُ *tempore abscondendi ejus*, يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ *die, quo pro-
ituri sunt*. Nonnunquam enuntiatio in genitivo posita etiam nominativum vel genitivum horum nominum sequitur, ut هَذَا يَوْمٌ *hic est dies, quo justis justitia sua proderit*, أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمٍ *expectare me
usque ad diem, quo resuscitabuntur*. Huc item pertinet, quod مَا cum tempore finito locum nominis verbi tenens in genitivo positum legitur, ut مَا طَالِبُ الْعِلْمِ *ut
تَقُولُ لِكثْرَةٍ مَا يَقُولُونَ فِي الزَّمَانِ الْأَوَّلِ مَا تَقُولُ فِي هَذَا
neque aliam ob rem nominatus est studiosus:
Ma takalu (Quid dicis?), nisi propterea, quod saepissime
solebant praeis temporibus: Quid dicis de hac
questione?*

472. Adjectiva, nomina patientis necnon etiam nomina agentis genitivum notionem suam determinantem sive restringentem sibi subungere possunt, ut حَسَنُ الْوَجْهِ *pulcher faciei*, طَاهِرُ الْقَلْبِ *purus cordis*, شَدِيدُ الْحَرَارَةِ *vehemens caloris* (intense calidus), مُسْتَجَابُ الدُّعَاءِ *exauditus precum* (vir, cujus preces exauditaе sunt), كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ *omnis anima gustans est* (gustabit) *mortem*, عَذَى بَالِغٍ *victima perveniens Cābae* (ad Cābam perveniens; cum acc. pers. vel rei construitur, ad quam pervenitur), بَلَّغَ الْقَائِمُونَ الصَّلَاةَ *observantes precum* (preces); cf. lat. aeger animi, integer vitae scelerisque purus. In talibus genitivus determinativus semper determinatus est per articulum.

473. Statum constructum inter et genitivum nulla vox interponi potest; quare adjectivum ad nomen in statu constructo positum accedens genitivo postponitur. Quamquam annexio juramento et apud poetas interdum alio vocabulo interposito dirimitur, ut اِنْ أَلْشَّاءَ تَسْمَعُ صَوْتَ اللَّهِ رَبِّهِ *ovis audit vocem per Deum! domini sui*, كَمَا خُطَّ الْكِتَابُ *ut si liber scriptus esset manu aliquando Judaei*, مَرَّادُهُ *et confodi eam hastā, quemadmodum Abu Mesadah camelam juvenecam confodit*, مَانِعٌ فَضْلَهُ الْخُتَّاجُ *dum alii praeter te beneficia sua egeno denegant.*

474. Adjectiva relativa (§ 249), quatenus genitivi loco sunt, genitivus appositus sequi potest, ut رَأَيْتُ الْتَائِمِيَّ *vidi Taimitam* (virum ex tribu Taim, الرَّجُلُ), (مِنْ تَائِمٍ), *Taimi scilicet Adii.*

475. Nomen in statu constructo positum, utpote quod genitivo suo, sive is articulo definitus est, sive non, ut jam satis definitum considerari potest, articulo non definitur, ut بِنْتُ الْمَلِكِ *filia regis*, بِنْتُ مَلِكٍ *filia* (die Tochter) *regis ejusdam.* Nomen cum altero arte jungendum, ubi indefini-

lum esse debet, genitivo autem sibi subjuncto definitum redderetur, nomen, quocum conjungendum est, per praepositionem *ل* adsciscit, ut *مَاتَ لِي أَخٌ* *unus ex fratribus meis mortuus est* (es ist mir ein Bruder gestorben); *مَاتَ أَخِي* *esset: frater meus* (unicus, quem habui) *mortuus est*, cf. § 438 Adnot c. Quamquam haud raro etiam nomen cum genitivo quoque definito nexum indefinitum est, ut *نَظِيرُهُ*, *مِثْلُهُ*, *خَرُوه* *liquid ei simile*, *بَعْضُ الْفُقَرَاءِ* *pauperes nonnulli*. Articulus posterioris nominis ad nomen prius indefinitum reddendum nunquam omittitur. In *أَمْرٌ آخِرَةٌ وَدُنْيَا* *res ulla vitae futurae et praesentis* et similibus nomina nuda partem incant: pars locusque vitae futurae (ein einzelner Theil, ein einzelnes Interesse des jetzigen und zukünftigen Lebens); cf. *les vins de France*, i. e. ex parte vel loco aliquo Galliae oriunda, et *les vins de la France*, i. e. toti regioni propria. articulus in talibus totum genus indicat.

476. Nomina formae *أَفْعَلٌ* sensu superlativo posita ut substantiva neutra singularia cum genitivo ejus personarum vel rerum generis, in quo aliquis vel aliquid summum alicujus qualitatis gradum obtinet, conjunguntur. Quod ubi fit, genitivus indeterminatus est, ut *رَجُلٌ أَفْضَلُ* *optimus vir*, *أَلْفَقَّةٌ* *doctrina duae est praetantissima ad integritatem et quae rectissimam ingreditur*, *اللَّهُ خَيْرٌ* *hi sunt optimi viri duo*, *حَافِي* *Deus optimus servator est*, *تَرْجَمَ سَلَكَ أَتَمَّ سِيرَةٍ* *turpissimam iniit vitam*. Quamquam superlativum saepissime etiam genitivus per articulum determinatus sequitur, ut *خَيْرُ الْأُمُورِ* *optima rerum est media* (medium tenens inter duo extrema), *أَفْضَلُ الْأَوْقَاتِ شَرْعُ الشَّبَابِ وَرَقْتُ السَّخَرِ* *optima tempora sunt initium adolescentiae et tempus antelucanum*; qua de re jam § 469 locuti sumus. — Huc item pertinet genitivus indeterminatus post *أَوَّلُ* *primus* et *آخِرُ* *postimus*; ulpote quae voces (ut de *أَوَّلُ* jam § 469 observa-

vimus) revera superlativi sunt, ut **أَوَّلُ بَيْتٍ وَضِعَ لِلنَّاسِ** prima domus, quae hominibus condita est, **أَوَّلُ يَوْمٍ** primus dies, **عَنْ أَبِي عَبَّاسٍ أَنَّهَا آخِرُ آيَةٍ نَزَلَ بِهَا جَبْرِيلُ** ab Ibn Abbāso traditum est, hunc esse postremum versum (Qorāni), quem Gabriel revelaverit. Dicitur tamen etiam saepissime **أَوَّلُ** **الْيَوْمِ** **الْأَوَّلُ**. Vocem **أَوَّلُ** deinde caeteri numeri ordinales a **ثَانٍ** secundus usque ad **عَاشِرٍ** decimus sequuntur, ut **ثَانِي مَرَّةً** secundā vice. — Eodem denique modo a potius interdum, in lingua vulgari haud raro positivus adjectivi in genere neutro vi substantivā collocati cum genitivo construuntur, ut **عَاجِلُ طَعْنَةٍ** celer ictus, **عَزِيزُ كِتَابِكُمْ** honoratae litterae vestrae (cf. § 469.82). Verum **خَيْرٌ** bonum et **شَرٌّ** malum, necnon substantivā **سَوَاءٌ** et **سُوءٌ** malitia, pravitas, cum genitivo juncti vim elativam habent, ut **أَنْتُمْ خَيْرُ أُمَّةٍ** vos estis optima gens, quae hominibus creata est (cf. exempla p. 231 l. 7 et 10 ab infr. allata), **وَصَفَ الْيَهُودَ بِالْبُخْلِ وَالْحَسَدِ وَهَذَا شَرُّ خِصْلَتَيْنِ** Judaei avaritiam et invidiam attribuit, quae duae qualitates pessimae sunt, **فَرَأَى النَّاسَ مَنِ يَذْهَبُ بِدِينِهِ لِدِينٍ غَيْرِهِ** pessimi hominum sunt, qui religionem suam propter alteram religionem abjiciunt, **فَضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ** erravit pessimā viā, **سَجَزَى الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعِقَابِ** puniemus eos, qui a versibus nostris recedent, pessimā (i. e. acerbissimā) poenā. In compositionibus **أَفْضَلُ رَجُلٍ** **شَرُّ خِصْلَتَيْنِ**, **خَيْرُ أُمَّةٍ**, **عَزِيزُ كِتَابِكُمْ**, **عَاجِلُ طَعْنَةٍ**, **أَوَّلُ يَوْمٍ** **مَدِينَةُ الْقَاهِرَةِ** **سَوَاءٌ سَبِيلِ** genitivus explicativus est, ut in **القاهرة** urbs *El-qahira*, non, ut videri possit, vicarius accusativus adverbialis **لِلتَّمْيِيزِ** positi (§ 428, 6)), ita ut **أَفْضَلُ رَجُلٍ** i. esset q. **أَفْضَلُ رَجُلًا** le meilleur en tant q'homme (qui enim si esset, non **هَذَا أَفْضَلُ رَجُلَيْنِ** et **هَذَا شَرُّ خِصْلَتَيْنِ** sed

شَرُّ النَّاسِ خَيْرُ الْأُمُورِ et هُمَا أَفْضَلُ رَجُلًا (neque etiam partitivus; partem indicat genitivus in شَرُّ النَّاسِ et خَيْرُ الْأُمُورِ (cf. § 469).

480. Genitivum indeterminatum sibi subungere etiam pronomen interrogativum أَيُّ, fem. أَيَّةٌ quis? quae? supra § 470 jam diximus. Quamquam interdum etiam genitivus determinatus post أَيُّ invenitur, ut أَيُّ الرِّجَالِ qui virorum? أَيُّ أَمْرِ contra quamnam ejus rem? ubi الرِّجَالِ et أَمْرِ genus vel totum sunt. Hinc أَيُّ cum مَنْ et مَا componitur: أَيُّنَ quicunque, أَيُّنَا quodcunque (cf. § 366). sed in مَا تَدْعُوا أَيُّا quocunque nomine vocaveritis مَا est nostrum immer, lat. cunque, graec. οὐν, أَيُّا autem pro أَيُّنَا vel أَيُّهُمْ etc. ut كُلًّا.

481. Materiam rei ex ea factae in genitivo positam annexi, supra § 464 cf. § 460. 61 diximus. Bene tamen notandum, id nonnisi ubi utrumque, nomen et rei et materiae, indeterminatum est, fieri; quod si vero utrumque determinatum est, nomen materiae eodem in casu, in quo hoc, positum annexatur, ita ut ejus appositivus sive permutativus (بَدَلٌ) sit, ut الذَّهَبُ الصَّنَمُ idolum aureum, pr. idolum, aurum, das Götzenbild, das Gold, non الكَّأْسُ الصَّنَمُ idolum auri, الكَّأْسُ وَنَزَعَ مَا كَانَ عَلَيْهِنَّ مِنَ الثِّيَابِ orater argenteus, وَنَزَعَ مَا كَانَ عَلَيْهِنَّ مِنَ الثِّيَابِ iisque detraxit, quo vestitae erant vestium sericarum (von den Kleidern, der Seide) etque vestivit vestibus ex pilis, الصُّلْبَانُ الخَشَبُ cruces lignae; cf. syriacum دِنَارٌ أَوْسُ denarius aureus, pr. denarius, aurum. Interdum etiam nomen materiae nomini rei ubi utrumque indeterminatum est apponitur, ut عِجْلًا جَسَدًا vitulum ex auro fulvum, pr. vitulum, aurum fulvum. الْحَرَامُ الكَعْبَةُ الْحَرَامُ domus sacra, الكَعْبَةُ الْحَرَامُ Caba sacra, الْأَشْهُرُ الْحَرَامُ menses sacri adjectivum est non nomen; est autem adj. حَرَامٌ omnis generis et numeri.

482. Quum nexus nominis agentis cum genitivo obiectivo et adjectivi cum substantivo determinante (§ 472), ut **زَيْدٌ ضَارِبٌ** *percutiens Zeidi* (qui Zeidum percutit), **حَسَنُ الرُّجَةِ** *pulcher faciei* (quoad faciem) minus arctus sit (quare ab Arabibus **إِضَافَةٌ غَيْرُ حَقِيقَةٍ**, *annexio non vera*, et **إِضَافَةٌ لَفْظِيَّةٌ**, *annexio verbalis, grammaticalis**) vocatur), 1) nomen in statu constructo positum eo, quod genitivus determinatus est, non determinatur, ut **بَالِغٌ الْكَعْبَةِ** *victima* (ein Opferthier) *perveniens ad Cabam* (si **بَالِغٌ** genitivo **الْكَعْبَةِ** determinatum esset, **هَدَى** articulo instruendum fuisset), **رَبُّ رَجِينَا** *vir* (ein Mann) *pulcher faciei*, **عَظِيمُ الْأَمَلِ مُرَوِّعُ الْقَلْبِ قَلِيلُ الْحِيلِ** *multi sperant in nobis* (pr. sperantes nostrum), *magnam habent expectationem* (pr. magni expectationis), *perterriti corde sunt*, *pauci sunt instructi consiliis* (**رَبُّ** semper cum gen. indeterminato conjungitur, vid. § 468) et 2) nomen in statu constructo positum, ubi determinatum esse debet, articulo determinandum est et determinatum esse potest, ut **يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ** *qui precessionem peragunt*, **الضَّارِبُ رَأْسَ الْجَانِي** *qui ferit caput peccatoris*, **مُحَمَّدٌ الْحَسَنُ الرُّجَةِ** *Muhammedes, qui pulcher faciei est*, **الَّذِي بَدَأَكَ** *qui creavit te*, **الَّذِي يَلَايِي** *qui me vituperat*; cf. hebr. **הַמַּיְהוּבִי** Jes. 9, 12 et vid. § 413 Adnot.

482. Non semper in lingua Arabica diversa, sed saepe etiam ea, quae eadem sunt quorumque posterius hanc ob causam proprie priori apponendum erat, annectuntur. Et nectuntur quidem ita: 1) cognomina cum nominibus, ut **سَعِيدٌ كُرَزٌ** *Said* (cognominatus) *Pera* (**سَعِيدٌ كُرَزٌ** resolvendum est per **سَعِيدٌ** *al-dî* **هُوَ كُرَزٌ**, *Said qui est Pera*); 2) nomina propria fluviorum, urbium etc. cum nominibus appellativis ur

*) Opposita est **إِضَافَةٌ حَقِيقَةٌ**, *annexio vera, sive مَعْنَوِيَّةٌ*, *logica*.

am, fluvium etc. significantibus, ut مَدِينَةُ بَغْدَادٍ *urbs Bagdadī* (= مَدِينَةُ الْبَغْدَادِ), (أَلْبَدِينَةُ الَّتِي هِيَ بَغْدَادُ) *urbs damasci*, نَهْرُ الْفَرَاتِ *fluvius Jordanis*, نَهْرُ الْأُرْدُنِّ *fluvius Euphratis* (cf. hebr. נְהַר פְּרָת *fluvius Euphratis*, lat. *avus Rheni*, fr. la ville de Damas); 3) verba, ubi nihil aliud verba valent, cum nomine *vox* significante, ut كَلِمَةُ كَانٍ *vox* كَانٍ (cf. § 462); 4) nomina cum nominibus ea significantibus, quae rebus nominibus in genitivo positis denotatis similia sunt, ut مَاءُ الْكُيُنِ *aqua argenti* i. e. argento similis argentea (l'eau argentine); 5) adjectiva articulo determinata cum substantivis suis eo. carentibus, ut بَيْتُ الْمَقْدَسِ *domus incta* i. e. Hierosolyma (= أَلْبَيْتُ الَّذِي هُوَ الْمَقْدَسُ), عَامُ رَبِيعِ الْأَوَّلِ *Rebi prior*, رَبِيعِ الْآخِرِ *Rebi posterior*, عَامُ رَبِيعِ الْأَوَّلِ *annus prior*. In صَلَوَةُ الْأَوَّلَى annexio vera est, quum الْأَوَّلَى sit pro السَّاعَةِ الْأَوَّلَى *preces primae horae* (der ersten Gebetsstunde) idque pro الصَّلَوَةُ فِي السَّاعَةِ الْأَوَّلَى cf. § 461. Huc item pertinet عَزِيزُ كِتَابِكُمْ, عَاجِلُ طَعْنَةٍ, أَفْضَلُ رَجُلٍ et similia vid. § 474. — Arabes hoc annexionis genus إِضَافَةٌ, annexionem interpretativam, et إِضَافَةُ الْبَيَانِ, annexionem explicativam, vocant; ratio autem inter مَاءُ الْكُيُنِ et similia intercedens ab iis إِضَافَةُ التَّشْبِيهِ, annexio comparativa, appellatur.

De rectione numeralium.

484. De rectione numerorum cardinalium a 3—10 eorumque cum re numerata concordantia quoad genus et casum jam § 337 diximus. Hic addendum est, ea, ubi ut substantiva usurpantur, semper cum genitivo pluralis necti, ut سِتُّ بَنَاتٍ *sex filiae*, ثَلَاثَا *tres nos* (pr. trias nostrum), لِثَلَاثِيهِ *quatuor illi* et interdum accusativum pluralis حَسَنَةً *determinationis causa*, positi sibi subungere, ut

أَثْرَابَا *quinque vestes* (eine Fünf an Kleidern); cf. § 426.

485. اِثْنَانِ rei numeratae ut adjectivum postponi solet; nonnunquam tamen etiam ut substantivum usurpatur et cum genitivo et quidem singularis rei numeratae construitur, ut حَبَّتَا حَنْظَلٍ *duo* (fructus) *colocynthidis*, i. q. حَبَّتَا حَنْظَلٍ (cf. § 337 Adnot. b.). Rarissime اِثْنَانِ duali ad notionem duo majori vi exprimendam adjicitur, ut مَرَزَتْ بَرَجْلَيْنِ نَأْسُكَ فِيهَا مِنْ كُلِّ أَثْنَيْنِ *praeterii prope duos viros*, زَوْجَيْنِ أَثْنَيْنِ *duc in eam* (navim) *e quovis* (animalium genere) *duo individua* (masculinum et femininum), وَمِنْ كُلِّ أَثْنَيْنِ اَلْثَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ أَثْنَيْنِ *et ex omni fructuum genere posuit in ea* (terra) *duo individua*.

486. Ubi post numerale non res numerata, sed nomen genus vel collectivum indicans, ex quo res numerata est, requiritur, ratio inter numerale et hoc nomen intercedens non per genitivum sed per praepositionem مِنْ exprimitur, ut أَرْبَعَةٌ مِنَ الطَّيْرِ *quatuor* (individua, aves, طَيْرٍ) *ex avibus* (genere avium), أَسْعَةٌ مِنَ الرِّهْطِ *novem* (personae, أَتْحَصٍ) *ex tribu*. Quamquam nonnunquam etiam nomen generis et collectivum nomini numerali in genitivo annectitur, ut رَكَانِ اَلْبَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ *erant in urbe novem ex tribu*.

487. Numeralia cardinalia ab 11—99 rem numeratam in accusativo singularis positam sibi subjungunt, ut § 426 d. § 339 Adnot. b. jam diximus. Sequitur tamen nonnunquam haec numm. accusativus pluralis, ut تَطْعَنَاهُمْ أَثْنَتَى عَشْرَةَ أَصْبَاطًا *et divisimus eos in duodecim tribus*. Genus numeralium cardinalium numeros ex denariis a secundo ad nonum usque (quae generis communis sunt) et unionibus compositos denotantium idem esse debet ac genus rei numeratae, ut تِسْعٌ وَتِسْعَةٌ نَجْمَةٌ أَحَدٌ عَشَرَ كَوْكَبًا *undecim stellae, nonaginta novem oves*.

488. Adjectivum, ubi ad rem numeratam numeralibus cardinalibus ab 11—99 in accusativo singularis subjunctam additur, et (grammaticae) cum re numerata et (logice) cum numero cardinali quoad numerum concordare potest, ut عِشْرُونَ دِينَارًا نَاصِرِيَّةً et دِينَارًا نَاصِرِيَّةً *viginti denarii sirini*.

489. Numm. cardd. denaria ab 20—90 genitivum sessoris rei numeratae hac ipsa ommissa et subintelligenda subungere possunt. Quod ubi fit, res numerata nota esse et, ut عِشْرُونَ زَيْدٍ *viginti (cameli) Zeidi*, ثَلَاثُونَ *triginta (vi) tui*. Item عِشْرُونَ vel عِشْرِينَ genitivum mensis ommissâ voce يَوْمٍ sibi nectit, ut وَكَانَ ثَامِنَ عِشْرَى تَمُوزَ *erat-e dies vigesimus octavus mensis Tamûz*.

490. Genitivum possessoris re possessâ ommissâ sibi sunt et numeralia ab 11—19. Quae, ubi hoc fit, secundum plerosque grammaticos indeclinabilia manent, secundum ista ita declinantur, ut vox prior in casu, quem nexus orationis exigit, posterior in genitivo a priori pendente ponatur, خَذْ هَذِهِ خَمْسَةَ عَشْرٍ *hi sunt quindecim (cameli) tui*, أَعْطِ مِنْ عَشْرِ خَمْسَةَ عَشْرَ *cape quindecim (camelos) tuos*, خَمْسَةَ عَشْرَ *da (nonnullos) ex quindecim (camelis) tuis*. Declinatio posterioris vocis priori non declinatâ, ut هَذِهِ خَمْسَةَ عَشْرَ, quam nonnulli grammatici Arabici pro licita habent, a plerisque ut mala improbatur.

491. Numeralia cardinalia مِائَةٌ *centum* et أَلْفٌ *mille* numm. cardd., quae cum iis composita sunt, cum gen. singulis junguntur, ut مِائَةُ رَجُلٍ *centum viri*, مِائَتَا حِمَارٍ *duo asini*, أَلْفُ مَدِينَةٍ *trecenti canes*, أَلْفٌ *mille*, أَرْبَعَةُ آلَافٍ *duo millia librorum*, أَرْبَعَةُ آلَافٍ رَجُلٍ *quatuor millia virorum*, أَحَدُ عَشَرَ أَلْفَ دِينَارٍ *undecim*

494. De concordantia generis inter numeralia cardinalia et nomina rei numeratae haec tenenda sunt:

1) Numerales cardinales, ubi nexum est cum plurali nominis rei numeratae, quod in singulari masculini, in plurali feminini generis est, plerumque genus non pluralis sed singularis sequitur, ut *ثَلَاثَةُ حَمَّامَاتٍ* tria balnea (حَمَّامٌ balneum in singulari masculini generis est).

2) Ubi nomen rei numeratae subintelligendum est, numerale quoad genus cum eo concordat, ut *مِنْهُمْ مَا يَمْشِي عَلَى أَرْبَعٍ* inter ea (animalia) sunt, quae quatuor (pedibus) incedunt.

3) Numerales cardinales, ubi res numerata nomine denotata est, genus grammaticum hujus nominis sequi solet. Ita *ثَلَاثَةُ أَخْصٍ* tres personae etiam ubi de feminis agitur et *ثَلَاثُ أَغْنِي* tres personae etiam ubi de viris sermo est dicitur, quia *أَخْصٌ* masculini et *أَغْنِي* feminini generis est. — Quodsi vero ad nomen rei numeratae aliquid accedit, quo genus rei, quam designat, indicatur, numerale genus rei designatae sequitur, ut *فَكَانَ يَجِيءُ دُونَ مَنْ كُنْتُ أَتَقِي* et erant clypeus meus contra eos, quos timebam, tres personae, duae puellae pubertatem ingredientem et puella nubilis (*كَأَعْبَانٍ* et *وَإِنَّ كِلَابًا هَذِهِ عَشْرُ*, de solis feminis usitantur), *وَإِنَّ كِلَابًا هَذِهِ عَشْرُ* haec tribus Kiláb in decem ramos divisa est, sed tibi nihil rei est cum his decem ramis (*أَبْطُنٌ*, pluralis vocis *بَطْنٌ*, quae vox masculini generis est, cum numerale feminino neclitur, quia sensum habet sequentis *قَبَائِلُ*, quod pluralis feminini *قَبِيلَةٌ* est). — Nonnunquam numerale genus rei, quam nomen rei numeratae designat, ibi etiam sequitur, ubi nihil adjectum est, ex quo id cognosci potest, ut *ثَلَاثَةُ أَنْفُسٍ* tres homi-

nes (ثَلَاثَةٌ, quia نَفْسٌ, genere femininum, h. l. sensum رَجُلٌ habet).

4) Ubi res numerata adjectivo vel voce denotatur, quae, ex origine adjectivum, qualitatem denotat, quae in re est, numerale cardinale cum genere substantivi subintelligendi concordat, ut مَن جَاءَ بِأَحْسَنَةٍ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا qui bonum fecerit, is decem (bona) accipiet, quae id, quod fecit, aequant (عَشْرٌ, quia أَمْثَالٌ, quod masculini generis est, epitheton tantum est vocis حَسَنَاتٌ subintelligendae).

5) Numerale cardinale cum nomine rei numeratae, ubi cum eo per مِّن nectitur, genere concordat, ut أَرْبَعَةٌ مِّنْ أَلْبِطٍ tres ex anatibus (nomen speciei غَنَمٌ masculini, nomen speciei بَطٌّ feminini generis est). Idem ibi adeo fit, ubi nomen speciei epitheton sequitur, quo genus rei numeratae designatur, ut ثَلَاثٌ مِّنْ أُنَاثٍ tres ex ovibus, feminae, ثَلَاثٌ مِّنْ أَلْبِطٍ tres ex anatibus, mares. Ubi vero epitheton inter numerale et nomen speciei interponitur numerale cum epitheto, non cum nomine speciei genere concordat, ut ثَلَاثٌ أُنَاثٌ مِّنْ أَلْغَنَمِ tres feminae ex ovibus.

6) Numeralia, ubi ut numeri abstracti usurpantur, generis masculini sunt, ut ثَلَاثَةٌ نِصْفُ سِتَّةٍ tria sunt dimidium ex sex.

7) Ubi de pari numero rerum diversi generis sermo est, a) numeralia a sex. usque ad decem genere cum nomine proxime sequente concordant, ut لِي ثَنَائِيَّةٌ أَعْبِدُ لِي ثَنَائِيَّاتٌ إِمَاءٌ mihi sunt octo servi et servae, لِي ثَنَائِيَّاتٌ إِمَاءٌ mihi sunt octo servae et servi; b) numeralia infra sex repetuntur, ut لِي خَمْسَةٌ أَعْبِدُ وَخَمْسُ إِمَاءٍ mihi sunt quinque servi et quinque servae; c) numeralia composita, ut undecim etc., si nomina sequentia creaturas ratione praeditas significant, generis masculini, si creaturas

ratione carentes indicant, ejus, cujus nomen proxime sequens, generis sunt, ut *عِنْدِي خَمْسَةَ عَشَرَ عَبْدًا وَجَارِيَةً* *possideo quindecim servos et servas*, *عِنْدِي خَمْسَةَ عَشَرَ جَارِيَةً* *possideo quindecim servas et servos*, *عِنْدِي خَمْسَةَ عَشَرَ جَمَلًا وَنَاقَةً* *possideo quindecim camelos mares et feminas*, *عِنْدِي خَمْسَ عَشْرَةَ نَاقَةً وَجَمَلًا* *possideo quindecim camelos feminas et mares*. Ubi res numeratae creaturae sunt ratione carentes atque inter eas et numerale aliquid interponitur, numerale semper feminini generis est, ut *عِنْدِي خَمْسَ عَشْرَةَ مَا بَيْنَ جَمَلٍ وَنَاقَةٍ* *quindecim camelos tam mares quam feminas possideo*, *عِنْدِي خَمْسَ عَشْرَةَ مَا بَيْنَ نَاقَةٍ وَجَمَلٍ* *quindecim camelos tam feminas quam mares possideo*.

495. Numeralia cardinalia articulo determinantur, 1) ubi abstracte posita sunt, ut *الثَّلَاثَةُ نِصْفُ آلِ سَيْتَةَ* *tria sunt dimidium ex sex*; 2) ubi de re jam nominata sermo est vel res numerata ut omnibus nota sistitur, ut *فَرَجَعَ السَّبْعُونَ بِفَرَحٍ* *et reversi sunt septuaginta (quadrant) cum gaudio*; 3) ubi numerale ut adjectivum post nomen rei nominatae collocatur, ut *الرِّجَالُ الْخَمْسَةُ* *quinque viri*; 4) ubi numerale nomen rei numeratae praecedit et utrumque, utpote unam tantum orationis partem efficiens, determinandum est. Quod ubi fit, post numeralia a 3—10 sola res numerata articulo insignitur, ut *ثَلَاثَةُ الرِّجَالِ* *tres viri*; quamquam etiam numerale articulo instrui potest, ut *السَّبْعَةُ دَعَائِمُ النَّامُوسِيَّةِ* *septem praecepta fundamentalia legis* atque adeo utrumque, et numerale et nomen rei numeratae, eo instructum legitur, ut *الثَّلَاثَةُ الْأَصْوَابُ الْخَمْسَةُ الْأَثَوَابُ* *quinque vestes*, *ثَلَاثَةُ الْخُتَارَةِ* *tres cantilenae electae*. Item num. *مِائَةٌ* et *أَلْفٌ* eorumque derivata et composita, ubi determinanda sunt, aut rem numeratam articulo instructam sibi annectunt, aut ipsa articulo instruuntur, ut *ثَلَاثُمِائَةُ آلِ دِينَارٍ* et *ثَلَاثُمِائَةُ آلِ دِينَارٍ*

trecenti denarii. Ad numeralia, quae rem numeratam in accusativo sibi subjungunt, quod attinet, numeralia denariorum articulo insigniuntur, numeralia ex denariis et unionibus per و junctis composita utramque vocem articulo instructam habent, ut السَّبْعَةُ وَالسَّبْعُونَ جَمَلًا *septem illi et septuaginta camelis* (nos dicimus: die sieben und siebenzig Kameele, non repetito articulo, quamquam per se id licet), numeralia denique ab 11—19 modo utrique voci, modo priori tantum articulum praefixum habent, ut الثَلَاثَةُ عَشْرَ جَمَلًا *et tredecim illi camelis*.

496. Numeralia ordinalia necnon cardinalia vim ordinalium habentia (vid. § 346) genitivum, inprimis genitivum mensis et diei, sibi subjungunt, ut خَامِسُ عَشْرَهُمْ *decimus quintus eorum* (خَامِسُ, non خَامِيسُ, quia pronomen suffixum numerale ordinale determinans sequitur; cf. § 345 Adnot.), ثُمَّ سَارَ السُّلْطَانُ إِلَى عَرَازٍ وَنَارَ لَهَا ثَالِثَ دِي الْأَعْقَدَةِ, *deinde Sultānus 'Avdum profectus est et castra posuit contra hanc urbem (die) tertio (mensis) dūlqāda et eam sibi traditam accepit (die) undecimo (mensis) dūlhig'ā, فَرَّ حَادِي عَشْرِينَ, hic est vigesimus primus Tischri (عِشْرِينَ pro عِشْرِي serioribus usitatum est), فِي ثَالِثِ عَشْرِينَ نَوْدِي, بِالْقَاهِرَةِ (die) vigesimo tertio ejus (hujus mensis) proclamatum est el-Qāhirae, وَكَانَ ثَامِنَ عَشْرِي تَبْرَزَ, et erat vigesimus octavus (dies mensis) Tamūz (quibus ex locis copulam و inter nomen unitatis et denarii pluralis omitti posse, apparet).*

497. Numeralia ordinalia haud raro cum genitivo numeralium cardinalium nectuntur, et quidem 1) cum genitivo numeralium cardinalium suorum et 2) cum genitivo numeralium cardinalium uno gradu minorum. — Illud ubi fit, numerale ordinale indefinite unum ex numero per numerale cardinale indicato exprimit, ut لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ *non crediderunt, qui dixerunt, Deum esse*

tertium trium (i. e. unum ex tribus, trinum), **إِنْ أَخْرَجَهُ** *quum qui non crediderant eum*
propulerunt secundum duorum (i. e. unâ cum altero, uno
unctum comiti), **خَرَجَ زَيْدٌ سَابِعَ سَبْعَةٍ** *exiit Zeidus septi-*
nus e septem (i. e. unâ cum sex comitibus, sex comitibus
inctus). Ubi dicendum est, aliquem unum ex 11—19 esse,
cum genitivo numeralis cardinalis vel numerale ordinale vel
prior pars ejus tantum conjungitur, ut **ثَانِي عَشَرَ أَتَيْنِ عَشَرَ**
ثَانِي أَتَيْنِ عَشَرَ *duodecimus (unus) ex duodecim.* —
Ubi cum numerali ordinali genitivus numeralis cardinalis uno
gradu inferioris nequitur, ut **هُوَ ثَالِثُ أَتَيْنِ** *ille est tertius*
duorum, numeralia ordinalia a 3—9 revera adjectiva ver-
balia sive nomina agentis sunt a verbis **ثَلَاثَ**, **رَبَعَ** etc., *ter-*
tio, *quarto* etc., *auget duos, tres* etc., *ita ut tres, qua-*
tuor etc. *fiant*; quare etiam cum accusativo numeralis car-
dinalis uno gradu inferioris conjungi possunt, ut **هُوَ رَابِعٌ**
ثَلَاثَةً *ille quarto auget tres, ille ut quartus ad tres ac-*
cedit. Item numeralia ordinalia ab 11—19 cum accusativo
numeralium cardinalium uno gradu minorum junguntur, ut
هُوَ ثَالِثُ عَشَرَ أَتْنِي عَشَرَ *ut decimus tertius ad duodecim*
accedit; quanquam multi grammatici hanc loquendi rationem
improbant. Ubi, aliquem numerum ex denariis et unionibus
compositum uno augere, dicendum est, unio tantum, non unio
et denarius numeri ordinalis numero cardinali praemittitur, ut
هُوَ رَابِعٌ ثَلَاثَةً وَعِشْرِينَ sive **هُوَ رَابِعٌ ثَلَاثَةٍ وَعِشْرِينَ**
ut vigesimus tertius ad viginti duos accedit. A denariis
20—90 verba derivantur, quorum nomina agentis accusati-
vum numeralis cardinalis numero denario, quem ipsa exprimunt,
uno gradu inferioris sibi subjungunt, ut **هُوَ مُعَشْرُونَ تِسْعَةَ عَشَرَ**
ille ad undeviginti vigesimus accedit.

498. In temporum computationibus non solum numera-
lia cardinalia denariorum, centenariorum et millium, a quibus
numeralia ordinalia non formantur, sed numeralia cardinalia
unionum etiam loco numeralium ordinalium ponuntur, ut **هِيَ**

hic est annus فِي سَنَةِ ثَمَانٍ وَثَمَانِينَ وَثَمَانٍ مِائَةٍ لِلْإِسْكَندَرِ 933 *Alexandri*, *Fit hoc imprimis ubi tempus ab aera Muhammedanis sollemni computatur, ut* نَزَفِي صَلَعَمَ فُحَا يَوْمَ الْأَثْنَيْنِ لِثِنْتِي عَشْرَةَ لَيْلَةً خَلَتْ مِنْ شَهْرِ رَبِيعِ الْأَوَّلِ سَنَةِ *mortuus est Propheta mane diei Lunae duodecim diebus mensis Rebi' prioris praeterlapsis, anno undecimo Fugae. Ubi vero de annis regni vel vitae hominis agitur, numeri ordinales usurpandi sunt, ut* فِي السَّنَةِ السَّادِسَةِ مِنْ مُلْكِ الْأَشْرَافِ شَعْبَانَ *anno sexto regni Melik-elaschráf Schában, وَالْعَرَبِيِّينَ فِي السَّنَةِ الثَّانِيَةِ* *anno quadragesimo secundo regni ejus.*

499. Arabibus duae sunt dies mensis computandi rationes. Aut enim eos a primo ad extremum usque numerant, ut nos, ut رَجَبٍ مِنْ شَهْرِ رَجَبٍ يَوْمَ عِشْرِينَ *die vigesimo mensis Reg'eb*, aut e noctibus mensis computationem instituunt, ut لَيْلَةٍ مِنْ رَجَبٍ *prima nocte mensis Reg'eb vel لَيْلَةٍ* *sive غُرَّةِ رَجَبٍ novilunio mensis Reg'eb vel خَلَتْ una nocte mensis Reg'eb praeterlapsa, i. e. die post primam noctem mensis Reg'eb (pr. ad noctem (quae) transiit ex (mense) Reg'eb), لِلْيَلَّتَيْنِ خَلَّتَا مِنْ رَجَبٍ, ثَلَاثَ لَيَالٍ, tribus noctibus mensis Reg'eb praeterlapsis et sic porro usque ad لَارْبَعَةَ عَشْرَةَ (لَيْلَةً) خَلَتْ مِنْ رَجَبٍ quatuordecim noctibus mensis Reg'eb praeterlapsis, فِي الْبَصِيقِ رَجَبٍ medio mense Reg'eb i. e. die ejus decimo quinto, لَعَشْرَ بَقِيَّتْ مِنْ رَجَبٍ quatuordecim noctibus mensis Reg'eb restantibus, i. e. die decimo sexto mensis R.,*

decem noctibus mensis Reg'eb restantibus, i. e. die vigesimo m. R., لَيْلَتَيْنِ بَقِيَّتًا مِنْ رَجَبٍ *duabus noctibus m. R. restantibus*, i. e. die vigesimo octavo m. R., لَيْلَةً *una nocte m. R. restante*, i. e. die vigesimo nono m. R.

II. De enuntiationibus.

A. De enuntiatione in genere.

. De partibus enuntiationis sive de subjecto et praedicato eorumque complementis.

500. Quaevis enuntiatio, جُمْلَةٌ, *aggregatum* (verborum), *summa*, necessario duabus ex partibus constat, subjecto et praedicato. Hoc ab Arabibus مُسْنَدٌ, *attributum* (pr. daß Gestügte), illud اِلْتِيَّ مُسْنَدٌ, *id, cui attributum est* (pr. daß, worauf gestügt ist), et ipsa subjecti et praedicati reatio اِسْنَادٌ, *actio attribuendi* (pr. die Handlung des Stützens) vocatur.

501. Subjectum aut nomen est (nomen substantivum vel pronomen), aut pronomen verbo contentum; praedicatum aut nomine (adjectivo vel substantivo) aut verbo exprimitur, ut اَنْتَ شَرِيفٌ *Zeidus sapiens est*, زَيْدٌ عَالِمٌ *tu nobilis es*, مَا تَزَيْدٌ اَللَّهُ هُوَ الْحَقُّ *Deus veritas est*, زَيْدٌ مَاتَ *Zeidus mortuus est*, مَاتَ *mortuus est*. Enuntiatio, cujus subjectum et praedicatum nomina sunt, جُمْلَةٌ اَسْمِيَّةٌ, *enuntiatio nominalis*, enuntiatio cujus vel praedicatum vel praedicatum et subjectum verbo exprimuntur, جُمْلَةٌ فِعْلِيَّةٌ, *enuntiatio verbalis*, a grammaticis Arabicis vocatur. Ab iisdem subjectum et praedicatum enuntiationis nominalis اَلْمُبْتَدَأُ *id, quo incipitur*, *inchoativus*, et اَلْخَبَرُ, *enuntiativus*, subjectum et praedicatum enuntiationis verbalis اَلْفَاعِلُ, *agens*, اَلْفِعْلُ, *verbum*, appellatur.

502. Subjecti enuntiationis tam nominalis quam verbalis vice interdum tota enuntiation fungitur ex verbo et aliqua particula ex numero particularum, quae مَصْدَرِيَّةٌ (*vice nominis verbi, مَصْدَرٌ, fungentes*) dicuntur, composita, ut أَنْ تَصُومُوا *quod jejunalis, vobis-prodest* (أَنْ تَصُومُوا = *placuit mihi, quod jejunium*), خَرَجْتَ أَنْ أَعْجَبَنِي *exiisti* (أَنْ خَرَجْتَ = *exitus tuus*).

503. Praedicatum etiam praepositio esse potest cum genitivo suo, ut زَيْدٌ فِي الْكَنِيدِ *Zeidus est in templo*, زَيْدٌ عِنْدَكَ *Zeidus est apud te*, نَحْنُ لِلَّهِ *nos sumus Dei*, عَلَى أَنَا مِنَ الصَّادِقِينَ *ego sum ex hominibus veracibus*, لَكَ أَنْ تَفْعَلَ *super me est (mihi incumbit) debitum, licet tibi illud facere*. Quas enuntiationes tam ad nominales quam ad verbales referre licet. Ad illas ubi referuntur, verbum supplendum est, ut يَكُونُ; his ubi adnumerantur, nomen agentis, ut كَاتِبٌ, حَاصِلٌ, *versans*, vel aliud nomen, ut بَعْضٌ, *pars, portio* subintelligendum est. Arabes enuntiationem, cujus praedicatum praepositio est locum significans cum genitivo suo, جُبْلَةٌ ظَرْفِيَّةٌ, *enuntiationem localem* (enuntiationem, in qua, subjectum aliquo in loco versari, exprimitur), enuntiationem, cujus praedicatum praepositio est cum genitivo suo alias rationes quam locales exprimens, جُبْلَةٌ جَارِيَّةٌ جَبْرِيَّةٌ, *enuntiationem ad normam enuntiationis locali formatam*, vocant.

504. Praedicatum subjecti ex أَنْ et verbo finito compositi (§ 502), ubi praepositio cum genitivo est, subjecto suo necessario praepositur, ut أَنْ تَفْعَلَ لَكَ أَنْ تَفْعَلَ non.

505. Ubi enuntiationem nominalem particula interrogativa vel negativa praecedat, praedicatum subjecto, si cum eo quoad numerum concordat, praemittitur, ut أَيَّامُ الرِّجَالِ *stantesne sunt viri illi?* مَا قَائِمَانِ الرَّجُلَانِ *non sunt*

antes duo viri illi. Ubi vero praedicatum post particulam interrogativam vel negativam subjecto praemissum quoad numerum ab eo differt, ab Arabibus pro verbo et subjectum progente habetur, ut *أَفَأَتَمُّ الرِّجَالُ stantne viri illi? مَا فَأَتَمُّ non stant viri illi* (pr. stansne etc.? non stans etc.).

506. In enuntiationibus verbalibus subjectum (agens) aedicato (verbo) semper postponendum est, ut *مَاتَ عُمَرُ nar mortuus est, مَاتَ أَبُوهُ pater 'Omari mortuus est.*

507. Ubi nomen (nomen substantivum vel pronomen) mo, verbum secundo loco collocatum est, illud non agens, l inchoativus, hoc non verbum, sed enuntiativus et enuntio non verbalis, sed nominalis est; quae, ex inchoativo et aegra enuntiatione, verbali, cujus agens ipsa verbi forma ntinetur, constans, enuntiatio composita dici potest, ut *زَيْدٌ Zeidus, mortuus est, عَيْدٌ, er ist gestorben, مَاتَ هُوَ = مَاتَ, أَنَا قُلْتُ ego, dixi, ich, ich habe gesagt gens est تَو تَو قُلْتُ). In ejusmodi enuntiationibus pronomen verbo contentum nominis vel pronominis enuntiationem npositam incipientis ejusque inchoativi vice fungentis locum iet atque ad id referendum est.*

508. Compositae sunt eae quoque enuntiationes, ae ex nomine et enuntiatione vel verbali ex verbo et none verbum sequente composita, vel nominali constant, ut *زَيْدٌ قَتَلَ Zeidus, mortuus est filius ejus, زَيْدٌ جَاءَ إِلَيْهِ بِكِتَابٍ Zeidus, occisus est filius ejus cum cum libro (allatus ei est er), زَيْدٌ أَبْنٌ حَسَنٌ Zeidus filius ejus pulcher est. o in enuntiationum compositarum genere subjecto enuntianis verbalis vel nominalis enuntiativi vice fungentis pronomen suffigitur locum nominis, quod enuntiationem compositam ipit ejusque inchoativus est, tenens atque ad id referendum.*

509. Ubi enuntiatio ex adjectivo verbali primo et none secundo loco posito constat, illud verbum hujus, hoc

agens illius et enuntiatio verbalis est, ut زَيْدٌ ضَارِبٌ غُلَامُهُ *puer Zeidi percutiens* (est, percutit), جَاءَنِي زَيْدٌ الْحَسَنُ *venit ad me Zeidus, cujus puer pulcher est*, مَا أَقَاتِمُ الرَّجُلَانِ قَاتِمٌ *non stant duo viri illi, stantne viri illi?* Quodsi vero particulam negativam vel interrogativam adjectivum verbale et nomen in singulari posita sequuntur, enuntiatio nominalis aequae ac verbalis esse potest, quum post particulas negativas et interrogativas enuntiativus enuntiationis nominalis haud raro inchoativo ejus praeponatur; cf. § 504.

510. Verbo abstracto in enuntiationibus nominalibus praedicatum cum subjecto copulanti lingua Arabica omnino caret. Nam verbum كَانَ non abstractum est, sed, ut reliqua verba, attributivum, notionem existendi subjecto attribuens. Quo etiam fit, ut praedicatum non in nominativo, sed in accusativo adverbiali (id exprimenti tanquam quid aliquid existit) positum sibi subjungat; vid. § 424*).

511. Ubi substantivum (nomen vel pronomen) definitum (quocunque tandem modo definitum sit) et adjectivum indefinitum juxta se posita sunt, eo ipso, quod illud definitum, hoc indefinitum est, illud subjectum hujus, hoc praedicatum illius esse amboque junctim enuntiationem nominalem integram formare, indicatur, quum adjectivum, quod cum substantivo partem tantum eandemque partem enuntiationis efficit, ubi substantivum definitum est, et ipsum definitum esse debet, ut السُّلْطَانُ مَرِيضٌ *Josephus aegrotus* (est), أَبُو يُونُسَ *Sultānus aegrotus* (est), أَبِي مَرِيضٌ *pater meus aegrotus* (est), هُوَ مَرِيضٌ *ille aegrotus* (est), هَذَا خَيْرٌ *hoc bonum est*.

512. Ubi utrumque, subjectum et praedicatum, definitum est, inter illud et hoc, ne pro parte tantum enuntiationis habeantur, pronomen tertiae personae inseritur, ibi adeo, ubi

*) Idem cadit in verba verbo كَانَ cognata; vid. § 425.

subjectum pronomen primae vel secundae personae est, ut
 اللَّهُ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ *Deus est vivus, per se subsistens,*
 اللَّهُ هُوَ الْحَيَّةُ وَالْحَقُّ *Deus est vita et veritas,*
 أُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ *divitiae sunt animus contentus,*
 ذَٰلِكَ الرَّجُلُ هُوَ أَنَا *illi sunt alimentum ignis,*
 أَنَا هُوَ الرَّبُّ إِلَهُكَ *ego sum dominus deus*
 أَنَا هُوَ الطَّرِيقُ وَالْحَيَّةُ *ego sum via, vita et*
 أَنَا هُوَ مَنْ *quis sum ego?* Arabes pronomen tertiae
 personae inter subjectum et praedicatum insertum **فَصِيرَ الْفَصْلِ**
pronomen separationis, vocant.

513. Ubi subjectum definitum a particulis **إِنَّ** et **أَنَّ** et
 similibus pendet in accusativo positum (cf. § 419), non nec-
 esse est, ut inter id atque praedicatum aliquid intercedat,
 quum hoc eo, quod in nominativo positum manet, ab illo jam
 satis diremtum sit, ut **إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ** *Deus est tertius*
إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ *Deus est benignus*
in homines. Potest tamen, ubi subjectum definitum post **إِنَّ**
 etc. in accusativo positum est, pronomen inter id et praedica-
 tum inseri; quod pronomen, ubi subjectum pronomen primae
 vel secundae personae est, et ipsum primae vel secundae per-
 sonae pronomen esse debet, ut **إِنَّ اللَّهَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ**
Deus est fortis, sapiens, **إِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ**
vita futura est domus mansionis aeternae,
إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ *tu es liberalis,* **إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ**
nos terram ut haere-
ditatem occupabimus, **إِنِّي أَنَا رَبُّكَ** *ego sum dominus tuus.*
 Arabes subjectum enuntiationis nominalis ab **إِنَّ** etc. pendens
 non **مُبْتَدَأٌ**, sed **إِسْمٌ** etc., **نَوْنٌ** etc., vocant.

514. Ubi subjectum aequae ac praedicatum enuntiationis
 nominalis indefinitum est illudque plures voces complectitur,
 nulla oriri potest dubitatio, utrum verba integram enuntiationem
 efficiant, an partem tantum enuntiationis, quum subjectum

cum vocibus sibi additis hanc jam efficiat ideoque cum voce his vocibus a se discreta eam nullo modo efficere possit, ut
 قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَدَى *verba benigna et venia meliora sunt eleemosynâ, quam sequitur vexatio*,
 أَمَّةٌ مُّؤَمِّنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَكَوْا عَجَبْتَكُمْ *serva fidelis praeferenda est servae plures deos colenti, etiamsi haec vobis placet* (magis placet quam illa).

515. Utrumque, subjectum et praedicatum, ex una voce indefinita constare non potest ex sententia grammaticorum Arabicorum; qui subjectum indefinitum esse non posse perhibent, nisi 1) ubi enuntiatio localis, ظَرْفِيَّةٌ (vid. § 503), et subjectum praedicato postpositum est, ut فِي الْبَيْتِ حِمَارٌ *in templo asinus est*; 2) ubi enuntiatio localis est et subjecto particula interrogativa praecedat, ut هَلْ إِنْسَانٌ فِي الدَّارِ *est-ne vir in domo*; 3) ubi enuntiatio localis est et subjecto adverbium negativum praemissum est, ut مَا أَحَدٌ فِي الدَّارِ *nemo est in domo*; 4) ubi subjecto adverbium affirmativum لَ praemissum est; 5) ubi subjectum deminutivum est, quum deminutiva, praeter notionem nominis notionem adjectivi مَغِيرٌ *parvus* continentia, duabus ex vocibus constant eamque ob rem aliquid definiti habeant; 6) ubi subjectum nomen significationis generalis est, ut كُلٌّ قَاتٍ *omnes perierunt* (كُلٌّ pr. definitum est, quia genitivum definitum, النَّاسِ, *hominum*, includit: universitas hominum mortalis est, omnes homines mortales sunt, cf. § 466, 1)); 7) ubi enuntiatio votum exprimit, ut سَلَامٌ عَلَيْكُمْ *salus sit super vos!*; 8) ubi subjectum vocabulum est, in quo notio particulae إِنَّ latet, ut مَنْ *quicumque* etc. (vid. § 390). Quibus in enuntiationum generibus omnibus nulla potest esse dubitatio, quin verba integram enuntiationem, non partem tantum enuntiationis efficiant.

516. Leguntur tamen loci, in quibus et subjectum et praedicatum ex una voce indefinita constant, ut نَصَبٌ جَيِّدٌ *patienter ferre igitur decorum est*. Quos locos Arabes ha-

xplicant, ut in iis unam tantum duarum, ex quibus enuntiationes constant, partium, aut solum praedicatum, aut solum subjectum, indicatum, alteram vero, aut subjectum, aut praedicatum, omissam esse dicant, ita, ut v. c. *فَصَبْرٌ جَيِّدٌ* ex orum sententia elliptice positum sit aut pro *فَأَمْرِي صَبْرٌ جَيِّدٌ* *officium igitur meum est patientia perfecta*, aut pro *فَصَبْرٌ جَيِّدٌ أَجَبٌ* *patientia igitur perfecta magis decet*. Verum talibus in enuntiationibus subjectum grammaticae tantum indefinitum, logice vero definitum est, ita ut v. c. *فَصَبْرٌ جَيِّدٌ* lelem sit quod: *أَمَّا صَبْرٌ فَهَذَا أَلْتَعْنَى جَيِّدٌ* *quod patientiam attinet, ea res decora est*.

517. Ubi subjectum et praedicatum definitum est illudque ex pluribus vocibus constat, etiam non inserto pronomine separationis verba enuntiationem integram efficere, clarum est, ut v. c. *رِجَالٌ يَتَّبِعُونَ آلَ الْيَتِيمِ* *religio apud deum est Islāmus*, *مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ* *ii, qui opes suas in gratiam Dei erogant, baccae similes sunt, quae septem aristas profert*.

518. Non inseritur pronomen separationis haud rarotiam iis in enuntiationibus, in quibus utrumque, subjectum et praedicatum, definitum est atque illud ex una voce tantum constat. Quod ubi fit, integram enuntiationem, non alteram tantum enuntiationis partem subjectum, a nobis legi, ex contextu orationis cognoscimus, inde scilicet, quod post verba, quae utrum sint integra enuntiatio, an tantum subjectum ejus dubitari possit, alia sequuntur verba, quae cum iis in unam enuntiationem (ut eorum attributum) conjungi nequeunt, sed novam constituunt enuntiationem, ut *حَمْدُ رَسُولِ اللَّهِ* *Muhammedes est legatus Dei*, *أَلِيٌّ عَلِيٌّ وَلِيُّ اللَّهِ* *Ali est amicus Dei*, *ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ* *haec est felicitas illa magna* (Sur. 9, v. 73; v. 90 legitur *ذَلِكَ الْفَوْزُ هُوَ الْعَظِيمُ*). In *التَّعَادُلُ الْمُنْصَحَةُ* *utilissimum est negligere et similibus*.

quin integram enuntiationem habeamus, dubitare non possumus, quia duo vocabula per se inter se discrepant.

519. A pronomine separationis, ضَمِيرُ الْفَصْلِ, probe distinguendum est pronomen subjecto confirmando aliiue subjecto opponendo inserviens, ضَمِيرُ التَّأَكِيدِ, ut هَذَا كَانَ كَانَ الْمُسْلِمُونَ عَمُ *fuit hoc caussa illius rei*, هُوَ السَّبَبُ *erant Moslemi exercitus* (exercitus non ex servis et mercenariis constabat, sed ex Moslemis liberis). Quod pronomen haud raro etiam pronomini suffixo, ut id confirmet, additum legitur, ut هُوَ إِلَّا يَتَنَاوَلُ أَحَدٌ شَيْئًا *ipsius sententia erat, nihil quemquam sumere debere*, أَيْنَ لَنَا هَذَا الْكِتَابُ لَنَا *ubinam est mea pars?* نَصِيبِي أَنَا *cujusnam est hic liber? nostri*.

520. Ubi temporis modive distinctior denotatio necessaria est, Arabes loco subjecti et praedicati simpliciter nulla voce intercedente juxta se positorum vel pronomine separationis inserto a se discretorum verbo كَانَ ejusque sororibus (vid. § 425) utuntur. Quod ubi sit, perf. كَانَ aliquid fuisse, imperf. يَكُونُ aliquid futurum esse indicat. Praesens perfecto كَانَ inprimis post particulam negativam مَا et post particulas interrogativas denotatur, ut مَا كَانَ حَدِيثًا *non est ea historia, quae commentitia sit, sed confirmatio ejus, quod praecessit*, مَا كَانَ لَهُ أَنْ *non est ejus, ut etc., i. e. ei non licet, non fas est, ut etc.*, مَا كَانَ هُوَ لَ *non est is, qui etc.* (cf. § 392, 5) Adnot.), أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ *estne hominibus mirum, quod cuidam ex iis nos* (aliquid) *revelavimus?* haud raro tamen etiam aliis in enuntiationibus, ut إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا *nam Deus est observator verstrum* (Sur. 4, 1), ubi كَانَ minime eo consilio additum est, ut accusativo praedicati rythmus finalis efficiatur, quum is etiam efficiatur nominativo, cf. Sur. 4, 16. 18. 30 etc.

521. Subjectum enuntiationis, sive persona sit, sive res, aud raro indefinitum est. — Persona indefinita subjectum est enuntiationis, ubi is, qui loquitur, personam, quae ejus obiectum est, aut accuratius non novit, aut nominare non vult. — Tertiâ personâ singularis verbi Arabes ad obiectum personale incertum denotandum non utuntur. Id enim ex rei natura fieri non potest, sed in talibus subjectum est nomen agentis ex verbo repetendum cum articulo definito, ut قَالَ آتَاهُ *dicxit aliquis*; cf. hebraica יָשׁוּל הַנִּפֶּל *cadit aliquis* et יֵרָאֶה הָרָאָה *conspicit aliquis* Deut. 22, 8. Jes. 28, 4. Si persona, quam accuratius non novimus, ex numero personarum nobis notarum est, ad has personas indicandas nomini gentis pronomen suffixum adjicitur, ut قَالَ قَاتِلُهُمْ *dicxit aliquis ex iis*. Interdum etiam subjecto personali incerto detotando vocabula رَجُلٌ *vir*, اِمْرَأَةٌ *femina* et similia tertiae personae singularis addita inserviunt. Ubi plura subjecta personalia incerta indicanda sunt, Arabes tertiam personam pluralis verbi adhibere quidem possunt, ut قَالُوا *dicunt*, زَعَمُوا *putant*, verum haud ita saepe adhibent, sed multo epius singulari verbi ut ejus subjectum pluralem nominis gentis ex verbo repetiti addunt, ut دَخَلُوا *dicxerunt aliqui*, مَا سَمِعَ السَّامِعُونَ قَطُّ شَيْئًا, أَحْسَنَ مِنْ ذَلِكَ *nuntiam audiverunt audientes rem hâc pulcriorem* (nie haben e, welche je dergleichen gehört haben, u. s. w., nie hat an u. s. w.).

522. De re indeterminata ut subjecto enuntiationis haec menda sunt. — Saepissime res indeterminata subjectum enuntiationis est in passivis, sive a verbis transitivis derivata sint, sive a verbis intransitivis, ut قِيلَ *dictum est* (man hat gēhört), سِيرَ *itum est* (man ist gereist), اُخْتُلِفَ *disceptatum est*, اُنْزِلَ عَلَيْهِ *demissum est super eum*, i. e. revelatum est ei de coelo, غُشِيَ عَلَيْهِ *obscuratum est super eum*, i. e. deliquium animi passus est.

فَقَتَلَ نَفْسَهُ interfecit se ipsum (non قَتَلَهُ, quod esset interfecit eum), قَالَ لِنَفْسِهِ dixit sibi met ipsi (قَالَ لَكَ dici, usus non patitur). Quamquam suffixum, ubi prior accusativus verbi cordis duplicem accusativum regentis est (vid. §. 407), posterior sive accusativus nominis, sive integra enuntiatio sit vice accusativi fungens, vim reflexivam habere potest, ut أَرَانِي أَغْصِرُ خَمْرًا putat, se percussum esse, أَصِيدُ خَمْرًا videbam me (videbar mihi in somnio) exprimere vinum.

525. Quod attinet ad complementa subjecto et praedicato apposita, quae ab Arabibus تَوَابِعُ, sequentia, appellantur — subjectum vel praedicatum, cui apposita sunt, التَّبَعُ, vocem, quam vocabulum aliquod appositum sequitur, vocant — plerumque nomini, rarius verbo apponuntur. — Nomini appositione annecti solent adjectiva maxime et pronomina. Illa, quorum locum interdum substantivum tenet, at in جَارِيَةٌ بَكْرٌ puella virgo, quibusque novum adjectivum apponi potest, ut in النُّجُومُ الْكَوْكَبُ الْأَحْمَرُ stella fulgens rubra, nomini semper postponuntur, ubi nomen articulo vel genitivo definitum est, et ipsa articulo definita; pronomina autem demonstrativa هَذَا, ذَلِكَ, ذَاكَ nomini modo praeponuntur, modo postponuntur. Praeponuntur, ubi nomen articulo, postponuntur, ubi vel per se ipsum, vel genitivo annexo definitum est, ut هَذَا الْمَلِكُ hic rex, ذَلِكَ الْوَجْهُ الْقَبِيحُ illa facies deformis, هَذَا زَيْدٌ hic Zeidus (زَيْدٌ dici non potest; contra dici potest utrumque, et هَذَا الْحَرْثُ et الْحَرْثُ هَذَا al-bashhur, hoc (vocab.) idan, هَذَا notum est in grammatica, hoc illa sensum habere vocis maâ (vid. § 462 Adnot.), هَذَا عِبَادِي hi servi mei, إِلَى وَتَيْنَا هَذَا usque ad hoc tempus nostrum, هَذَا الْجَلِيلُ hic liber ejus clarus. دَعَوْتُكَ لِتَرْفَعَهُ هَذِهِ جُرْزَةُ الْخَطْبِ; هَذِهِ نَاقَةُ آلِ لُكْمَ آيَةٌ

et similibus هِذِه non est نَعْتُ sive صِفَةٌ, *terminus qualificativus*, vocum sequentium: *vocavi te, ut fascem hunc lignorum superimponeres humero meo; haec camela Dei vobis signum est*, hoc enim non esset arabicum, sed جُرْرَةَ الْخَطْبِ et قَاةُ آلِ اللَّهِ *termini permutativi* (بَدَلٌ) sunt vocis هِذِه: *vocavi te, ut hoc, fascem lignorum etc., hoc, camela Dei etc.*

526. كُلٌّ et جَمِيعٌ, *universitas*, saepe nomini determinato, cui ut substantiva in statu constructo praeposenda erant, cum genitivo suffixi nomen antecedens repetentis atque ad id referendi apposita annectuntur (vid. § 466, 1) et 2)), ut النَّاسُ جَمِيعُهُمْ et النَّاسُ كُلُّهُمْ (pro جَمِيعُهُمْ etiam جَمِيعًا poni potest, vid. § 466, 2)) *omnes homines*, الْجَيْشُ عَامَّتُهُ *exercitus universus*. Ubi vero nomen indeterminatum est, كُلٌّ etc. cum suff. postponi nequeunt, quum suffixum, naturâ sua definitum, ut nomen, ad quod refertur, definitum sit, poscat. Quamquam كُلٌّ ejusque synonyma etiam nominibus indeterminatis postponi possunt, ubi ea certa temporis spatia denotant, ut سَنَةٌ كُلُّهَا *annus (unus) totus*, شَهْرٌ كُلُّهُ *mensis (unus) totus* (quasi أَلْسَنَةُ كُلُّهَا); nominibus autem tempus certis limitibus haud circumscriptum denotantibus, ut وَقْتُ *tempus*, مَدَّةٌ *temporis spatium*, كُلٌّ etc. cum suff. postponi non possunt. — كُلٌّ et suffixo nomini appositis interdum iusuper alia vox genus et numerum nominis, ad quod suffixum vocis كُلٌّ refertur, sequens apponitur: أَجْمَعٌ, fem. sing. جَمْعَاءُ, masc. pl. أَجْمَعُونَ, fem. pl. جَمْعٌ (dual. masc. et fem. generis أَجْعَانِ et جَمْعَوَانِ non usurpatur), ut فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ *tum adoraverunt angeli omnes* (nullo excepto). Interdum solum أَجْمَعٌ nomini apponitur, ut لَا أُخْرِجُهُنَّ أَجْمَعِينَ *profecto eas seducam omnes*.

527. Ut كُلٌّ ejusque synonyma, ita etiam كِلَانٌ, fem. كِلَتَانِ (de quibus vid. § 466 Adnot. c.), نِصْفٌ *dimidia pars*

t بَعْضُ *pars*, nonnulli cum suff. nominibus apponuntur, ut
 إِنِّ الْمَعْلَمِ وَالطَّيِّبِ كِلَيْهِمَا *uterque, magister et medicus*,
 جَاءَنِي الْقَوْمُ بَعْضُهُمْ *dimidius exercitus*,
 جَاءَنِي الْقَوْمُ بَعْضُهُمْ *venit ad me populus, pars ejus (pars populi)*.

528. نَفْسٌ *anima* et عَيْنٌ *oculus* (praestantissima rei
 ars, ipsa rei essentia) saepe, ut hebr. *os*, *corpus* et
 2 Regg. 9, 13 vim latini ipse habent. Qua vi haud
 raro nominibus in genitivo collocatis in statu constructo prae-
 osita, ut عَيْنُ الْكَوْكَبِ *ipsa stella*, رَأَيْتُ نَفْسَهُ *vidi ipsum-*
vet, إِزَالَةُ الْجَهْلِ عَنْ نَفْسِهِ *remotio ignorantiae a se ipso*,
 lerumque nominibus articulo vel alia ratione determinatis
 um suffixis nomen antecedens repetentibus atque ad id refe-
 endis apponuntur. Quod ubi fit, casu et numero cum nomine,
 cui apposita sunt, concordant. Forma pluralis, ubi نَفْسٌ et
 عَيْنٌ nominibus vi latini *ipse* apponuntur, adhibita paene sem-
 per أَنْفُسٌ et أَعْيُنٌ est; quae ibi quoque usurpatur, ubi no-
 men antecedens in duali positum est, ut جَاءَ زَيْدٌ نَفْسُهُ
Zeidus ipse venit, جَاءَتْ زَيْنَابُ نَفْسُهَا *Zeinab ipsa venit*,
 مَرَرْتُ رَأَيْتُ الْأَمِيرَيْنِ أَنْفُسَهُمَا *vidi duos Emiros ipsos*,
 قَتَلَهُمَا بِالْمَرْيَمَيْنِ أَنْفُسَهُمَا *praeterii duas Marias ipsas*,
 الْوُزَرَاءُ أَنْفُسُهُ *Vexiri ipsi eum interfecerunt*. Haud raro
 نَفْسٌ et عَيْنٌ cum suffixis nominibus ope praepositionis بَ
 obijunguntur, ut وَالْآنَ يَخْتَارُونَ بِأَنْفُسِهِمْ *nunc vero ipsi*
eligunt, أَلْهَوَانُ بَعَيْنِهِ *ipsissima (summa) vilitas*,
 بِأَعْيَانِهَا *stellae ipsae*. عَيْنٌ interdum etiam in accusativo
 adverbiali sine suffixo positum subjungitur, ut هُوَ هُوَ عَيْنًا
ille ipse est, quod etiam per هُوَ بَعَيْنٍ exprimitur. Ubi
 عَيْنٌ et نَفْسٌ cum suffixo pronomini suffixo apponuntur, hoc
 inter et ipsa pronomem separatam inseri potest, ut رَأَيْتُكَ
 مَرَرْتُ رَأَيْتُكَ أَنْتَ نَفْسَكَ *vidi te ipsum*,
 نَفْسٌ بِي أَنْتَ نَفْسَكَ *praeterii te ipsum (cf. § 519)*.

dum est, ut *قَالَتْ أَمْرَةٌ الْعَرَبِيزُ* *dixit uxor 'Asisi*; ubi vero inter verbum et nomen in singulari feminini veri positum aliquid inseritur, etiam masculinum verbi adhiberi potest, quanquam femininum praeferendum est, ut *إِنَّ أَمْرًا* *una ex vobis virum seduxit*.

2) Ubi subjectum singularis feminini non veri (grammaticalis) est, verbum aequè in masculino ac in feminino poni potest, subjectum sive nulla sive aliqua voce interposita sequatur, ut *لَيْلًا يَكُونُ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ* *ne hominibus sit contra vos argumentum*, *فَيَنْظُرُونَ كَيْفَ كَانَ* *vident, quae fuit finis eorum, qui ante se vixerunt*.

3) Verbum, ubi a subjecto feminino voce *إِلَّا* separatum est, in masculino poni solet, ut *مَا زَكَّى إِلَّا فِتَاةُ أَبْنِ* *non fuit innocens praeter servam Ibn-elâdâ* (*زَكَّى* sc. *أَحَدٌ*); quanquam etiam femininum poni potest: (*فِتَاةٌ* sc. *مَا زَكَّتْ الْح*).

4) Verba *نِعِمَّ*, *بِئْسَ* et similia, ubi eorum subjectum nomen appellativum feminini generis est aequè in feminino ac in masculino poni possunt, sed elegantius in masculino ponuntur, ut *نِعِمَّتِ الْأَمْرَةُ زَيْنَبُ*, elegantius *نِعِمَّ الْأَمْرَةُ* *Zeinab est egregia femina*.

532. 5) Ubi subjectum nomen est in masculino plurali positum, verbum subjecto praemissum, quia subjectum nondum ut numero et genere accuratius descriptum menti obversatur, plerumque in singulari ponitur, maxime ubi inter verbum et subjectum unum vel plura vocabula intercedunt, ut *أَنُؤْمِنُ كَمَا قَالَ الْأُمُومُونَ* *dixerunt credentes*, *أَنُؤْمِنُ كَمَا* *num credemus, ut crediderunt insipientes?* *جَاءَ ذَاتَ يَوْمٍ رِجَالٌ مِنْ مَكَّةَ* *venerunt die quodam viri Meccâ*.

533. 6) Ubi subjectum in plurali fracto positum est a singulari sive masculino sive feminino derivato, verbum

praemissum aequè in feminino ac in masculino singularis poni potest, ut *ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ* *deinde post-haec dura facta sunt eorum corda*, *فَقَدْ كَذَبْتَ رَسُولٌ* *jam alii legati ante te mendacii accusati sunt*.

534. 7) Ubi subjectum in plurali masculino regulari positum est, verbum praemissum in singulari feminino poni non potest. Excipe tamen *إِبْنٌ* pl. vocis *بَنُونَ* *filius* et similia, quae pro pluralibus fractis habentur, quia formam singularis non conservant, ut *قَالَتْ بَنُوا إِسْرَآئِيلَ* *dixerunt filii Israelis*.

535. 8) Ubi subjectum vel collectivum est, ut *قَوْمٌ* *populus*, vel totam speciem creaturarum denotat, ut *غَنَمٌ* *ovēs*, *طَيْرٌ* *aves*, verbum ei praemissum in singulari atque adeo in feminino pluralis poni potest, ut *إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ* *vidi, me super capite portare panem, de quo ederunt aves*, *قَالَتْ آلْيَهُودُ لَيْسَتْ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ* *dixerunt Judaei: Christiani religionem profitentur, quae nihili est*.

536. 9) Ubi subjectum in feminino pluralis positum est, verbum ei praemissum in feminino vel etiam masculino singularis poni potest, modo subjectum sit vel femininum non verum vel pluralis fractus, ut *فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا* *mala, quae perpetrarunt, eos attegerunt*, *قَالَ قَالَتِ الْمَدِينَةُ* *dixerunt nonnullae feminae in urbe*, *فَبَكَى بَنَاتِي شَجْوَهُنَّ* *filiae meae miseriam suam deplorarunt*, *ثُمَّ جَاءَكُمْ الْبَيِّنَاتُ* *postquam signa clara ad vos pervenerunt*. Raro subjectis in plurali feminino regulari positis verbum in singulari masculino praemissum est, ut *إِذَا جَاءَكَ الْبُومَانُ* *quando ad te venient feminae credentes*.

537. 10) Ubi de rebus ratione privatis vel adeo omni sensu carentibus ita sermo fit, ut personas esse vi-

deantur, verbum subjecto in plurali fracto posito in plurali masculino praemitti potest, ut *قَالُوا لَجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ* *diverunt cutibus suis: quam ob rem testati estis contra nos? Responderunt: Deus loquelam nobis dedit.*

538. 11) Nominibus tribuum Arabicarum, quae plerumque feminini generis sunt, utpote vi collectiva praeditis verbum in plurali masculino praemitti potest, ut *جَمَعَتْ قَبِيلَةُ عُقَيْلٍ وَقَشِيرٌ وَتَشَاكُوْا مَا يُلْحِقُهُمْ مِنْ سَيْفِ الدَّوْلَةِ* *gens Oqailitica et Qoschairitica convenerunt et querimoniam inter se habuerunt de iis, quae in se acta essent a Saif-ed-duula.*

539. 12) Eadem, quae de concordantia verbi cum plurali dicta sunt, de ejus cum duali concordantia valent, ut *دَخَلَ الْجُنَّ مَعَهُ فَتَيَانِ* *duo juvenes cum eo carcerem intrarunt, قَالَتِ الرَّجُلَانِ* *duo pedes dixerunt.* Quamquam, ubi nomen femininum in duali positum vim collectivam habet et creaturas ratione praeditas denotat, verbum etiam in masculino pluralis ponitur, ut *وَإِنْ أَتَيْنَا أَقْتَبَلُوا* *et si duas catervae fideliū contra se invicem pugnant.*

Adnot. Potest tamen etiam verbum cum subjecto in plurali vel duali sibi postposito quoad numerum et genus concordare, ut *وَقَدْ أَهْلَمَاءُ مُبْعَدٌ وَحَمِيمٌ* *omnesque, tam remoti, quam propinqui, incolumitati ejus nihil damni attulerunt, نَصَرُونِي* *populus meus pro te pugnavit, رَأَيْنَا الْفُرَّانِي الشَّيْبَ* *viderunt puellae canitiem micare in gena mea, أَكَلُونِي* *pulices me comederunt* (quo exemplo Arabes uti solent ad hoc concordantiae genus designandum).

540. 13) In enuntiatione, cujus subjectum compositum est, i. e. ex pluribus subjectis constat, verbum, subjectis ubi praemissum est, aequè in plurali, ac, cum subjecto proxime sequente quoad numerum (et genus) concordans, in singulari poni potest, ut *جِئْنَا أَنَا وَأَنْتَ* *venimus ego et tu*

tu, تَكَلَّمَتْ مَرْيَمُ وَهَارُونَ فِي مُوسَى Mariam et Aaron contra Mosén locuti sunt, وَيَسْنُدُ هَارُونَ وَبَنُوهُ أَيْدِيَهُمْ عَلَى رَأْسِهِ ponentque Aaron et filii ejus manus super caput ejus. Quodsi vero verbum subjecto composito postpositum est, in plurali vel duali ponitur, ut الْبَطْنُ وَالرِّجْلَانِ venter et pedes inter sese altercati sunt, وَاللَّحْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ et plantae et arbores adorarunt, يَسْجُدُونَ non quia اللَّحْمُ et الشَّجَرُ non individua, sed totas species significant), فَأِذَا حِيلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدَكَّتَا, وَاجِدَةٌ وَاحِدَةٌ quando terra et montes sublata erunt ac comminuta una comminutione (هُكَّأَ, non دَكَّأَ, quia جِبَالٌ pluralis fractus est). Genus verbi pluribus subjectis genere a se differentibus postpositi masculinum esse solet, ut الْكَسَلُ وَكَثْرَةُ النَّوْمِ يُبْعِدُونَ مِنَ اللَّهِ وَيُورِثُونَ الْفَقْرَ pigritia et nimius somnus a Deo abducunt et paupertatem adducunt.

541. 14) Verbum haud raro non cum subjecto grammaticali, sed cum genitivo ei annexo (subjecto logico) quoad genus concordat, ut يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ die, quo omnis anima inveniet quod boni fecit, كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ vos estis optima gens, اسْتَرْخَتْ جَمِيعُ أَعْضَائِي quae inter homines creata sit, omnia membra mea laxata sunt.

542. De concordantia generis numerique in enuntiatione nominali eadem ferme tenenda sunt, quae de eorundem in enuntiatione verbali concordantia:

1) Ubi adjectivum subjecto postpositum est, genere et numero cum eo concordat, modo ne subjectum pluralis fractus sit; qui ubi est, adjectivum in feminino singularis poni potest, ut تَعْبَى الْقُلُوبُ وَالْأَعْيُنُ نَاطِرَةً corda caeca sunt oculis videntibus.

2) Adjectivum verbale, ubi vice attributi fungens sub-

jecto praecedit, id quod in enuntiationibus negativis et interrogativis fit (cf. § 504. 9), subjecto in plurali vel duali collocato in singulari ponitur, ut **أَدَاخِلُ الرَّجُلَانِ** *intransne duo viri?* **مَا خَارِجُ الرَّجَالِ** *non egrediuntur viri.*

3) Ubi subjectum collectivum est, attributum in plurali poni potest, ut **كُلُّ لَهْ قَائِعُونَ** *omnes ei obediunt.* Idem fit, ubi verbum subjecto colectivo postponitur, ut **لَكِنَّ** *maxima tamen hominum pars beneficiorum est immemor,* **نَبِيْقُ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ** *pars eorum homines timent.*

4) Attributum haud raro non cum subjecto grammaticali, sed cum ejus complemento (genitivo ei annexo), utpote subjecto logico, genere concordat, ut **كُلُّ نَفْسٍ ذَا آتِقَةٍ أَلْمَوْتِ** *omnis anima mortem gustabit,* **أَنْتِ أَلْفَوَاحِشِ عِنْدَهُمْ** *scelera committere apud eos laudabile.*

5) Ubi enuntiationis nominalis subjectum pronomen demonstrativum vel personale, attributum nomen vel in feminino vel in plurali fracto*) positum est, illud, licet antecedens, ad quod refertur, generis masculini sit, plerumque in feminino singularis ponitur, ut **هَٰؤُلَاءِ حُدُودُ اللَّهِ** *hae sunt regulae Dei,* **هَٰؤُلَاءِ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ** *haec sunt miracula Dei, quae tibi recitamus,* **إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ** *haec est recordatio.*

B. De variis enuntiationum generibus.

1. De enuntiationibus negativis.

In enuntiatione negativa negatio semper ei enuntiationis parti praepositur, quae proxime negatur. Quae pars plerumque quidem praedicatum, in duobus tamen enuntiationum negativorum generibus, in enuntiationibus, in quibus **لَا نَائِيَةٌ**

*) Qui ibi adeo, ubi a singulari masculino derivatus est, cum adjectivis, pronominibus et verbis in feminino singulari collocatis concordat.

الْجُنُسِ est (vid. § 422) et in enuntiationibus, in quibus لَا et مَا vice verbi كَيْسٌ funguntur (vid. § 425 Adnot.), subjectum est.

543. لَا praedicatum negans vim vel simpliciter negativam vel prohibitivam habet. Illā ante indicativum imperfecti usurpatur (vid. § 392 Adnot.), hac 1. ante jussivum (vid. § 400, 2)), 2. ante modum energicum (vid. § 402, 2)), 3. ante perfectum in votis, apprecationibus, imprecationibus (vid. § 385, 6)) et juramentis, ut وَحَيَاةِ فِرْعَوْنَ لَا خَرَجْتُمْ per vitam Pharaonis, 'non exibitis hinc! وَاللَّهِ مِنْ هَهْنَا لَا عَصَيْتُ رَبِّي per Deum, non adversabor Domino meo! وَاللَّهِ لَا فَتَحْتُ هَذَا الْبَابَ per Deum, non aperui hanc portam! et 4. elliptice ante subjunctivum post verba prohibendi, timendi et similia, ut مَا مَنَعَكَ إِلَّا تَسْجُدَ لِآدَمَ quid impedit te, quominus Adamum adorares? وَإِنْ خِفْتُمْ لَا تَقْسُطُوا آلَيْتَامِي et si timetis, ne injusti sitis contra orphanos. Quamquam لَا interdum post verba impediendi et timendi omittitur, ut مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيْدِي quid impedit te, quominus adorares quod manu mea creavi?

543. كَلَنْ, quod, utpote ex لَا et أَنْ ortum (cf. § 378), cum subjunctivo imperfecti construitur (vid. § 394) rem futuram vehementer negat, non erit, fiet ut, nequaquam, ut تَفْعَلُوا وَلَكِنْ تَفْعَلُوا quodsi non facietis, et (certissime scio, mihi persuasum est) non facietis.

Adnot. De لَمْ et لَبَّأْ vid. § 395.

544. مَا Arabes ibi maxime ponunt, ubi aliqua vox sequitur vel etiam antecedit, quae negationem restringit. Adhibetur igitur مَا ante إِلَّا nisi, ut مَا وَضَلَ مَنْ وَضَلَ إِلَّا nisi, qui assecutus est, nisi veneratione, مَا أَمْلِكُ غَيْرَ سِوَى et مَا أَمْلِكُ غَيْرَ praeter (cf. § 466, 4)), ut مَا أَمْلِكُ حَتَّى donec et مَا أَمْلِكُ سِوَا non possideo rem praeter hanc,

مَا زَالَ عَلَى وَرَارَتِهِ إِلَى أَنْ مَاتَ *usque dum*, ut *non desiit Vexiratu suo fungi donec mortuus est*, مِنْذُ *non ex quo* (cf. § 448), قَطُّ *unquam*, ut *non vidi unquam simile quid*, أَحَدٌ *unus et* إِمْرٌ *vir*, aliquis, ut *non periit quisquam eo*, quod alios in consilium adhibuit, وَلَكِنْ *sed*, ut *non emi*, sed socius meus eum apportavit, مِثْلُ *instar et comparativum*, ut *non vidi regem in populo suo*, qualis erat Muhammedes inter socios suos, denique post لَوْ *si et* لَوْ لَا *nisi*, ut *non obligasset*, non occisi essemus hic, أَلَكِدِ *si hoc scivissent*, non crucifixissent dominum gloriæ. Quanquam ante et post hæc vocabula omnia haud raro aliae etiam negationes leguntur. — Cum perfecto مَا rem praeteritum, cum imperfecto rem praesentem negat; cf. § 392 Adnot.

545. Particula conditionalis إِنْ in iuramentis saepe eo, quod protaseos, quam incipit, apodosis omittitur, sensum negativum accipit, ut *o Deus, si faciam hanc rem* (sc. peream, i. e. nullo modo hanc rem faciam), *nemo eos* (coelos et terram) *cohiberet illo absente*; ibi maxime, ubi particula restrictiva إِلَّا sequitur, ut *merces mea nonnisi ei debetur, qui me creavit*, *infideles certissime nonnisi in errore sunt*, *non volumus nisi bene facere*; quibus in exemplis إِنْ eandem prorsus vim habet, quam particula negativa مَا. Quo etiam fit, ut in sermone poetico et elato interdum ad negationem vehementissimam formandam مَا et إِنْ conjungantur, et مَا إِنْ

مَا رَأَيْتُ لَهُمْ فِي النَّاسِ أَمْثَلًا *haudquam tangit terram*
 إِذَا مَنِيبٌ مِنْ *isi scapula ejus*, أَمْثَلًا *haud-*
quam vidi inter homines iis similes.

546. لَيْسَ بِإِحْسَانٍ، quod aequè أَلْتَمَّامُ، ut in لَيْسَ بِإِحْسَانٍ
 قُلُوبُهُمْ فِي تَرْكِ التَّعَلُّمِ *qui corpore et mente*
inest, ei ommissum scientiae studium excusare non
cet, ac النَّاقِصَةُ (vid. § 424) esse potest, modo totam
enuntiationem, modo singulam ejus partem, cui tunc proxime
remitteretur, eamque aliqua cum vehementia, negat, ut هُوَ
لَيْسَ بِإِحْسَانٍ خُلِقْتُ وَلَا بِهَذَا أُمِرْتُ *nescit, لَيْسَ بِإِحْسَانٍ*
et hoc creatus neque hoc jussus es (ce n'est pas à cela
que etc). Posterior ubi fit, pro simplici لَا positum est, cujus
modo etiam post perfectam verbi collocatum legitur, ut كَانَ
النَّبِيُّ لَيْسَ بِالطَّرِيقِ وَلَا بِالْقَصْرِ *propheta nec procerus*
et brevis erat. Denique saepissime imperfecto verbi loco
articulae negativae praemissum invenitur, ut لَسْتُ تَنَالُ الْعِزَّ
non poteris adipisci magnificentiam, donec
تُذَلَّ (animum tuum) ad humilitatem depresseris, وَلَيْسَ
كُلُّ مَا فَاتَ يُدْرَأُ *non enim omnia, quae praetermissa*
sunt, reprehendi possunt, فَكَانَ مَا كَانَ مِنَّا لَسْتُ أَذْكُرُهُ
fuitque, quod fuit, de eo
ejus mentionem non feci, puta autem bonum fuisse, nec
recitare, quomodo se res habuerit.

547. Ubi cum enuntiatione, in qua aliqua ex particulis
 negativis لَيْسَ، لَمْ، كَلَّا، وَمَا vel verbum negativum لَيْسَ est,
 enuntiatio negativa per وَ copulatur, in hac, particularum
 enuntiationis antecedentis negativarum vice, particula negativa
 generalissima لَا ponitur*), quum specialem negationis colorem
 articulis negativis prioris enuntiationis significatum semel in-

*) Ibi maxime, ubi verbum enuntiationis prioris in posteriore non
 petitur.

dicasse sufficiat (cf. § 385 Adnot.), ut *لَنْ تُغْنِيَ لَهُمْ أَمْوَالُهُمْ* (cf. § 385 Adnot.), ut *neque opes neque liberi ipsorum ipsis proderunt*, *نَرَأَى أَنَّ كُلَّ جَسَمٍ مِنْ هَذِهِ الْأَجْسَامِ لَنْ يَغْرِى* et *عَنْ هَاتَيْنِ الْحَرَكَتَيْنِ وَأَنَّهُ لَا يَسْكُنُ إِلَّا إِذَا مَنَعَهُ مَانِعٌ* *vidit, nullum ex omnibus istis corporibus ab utroque horum motuum liberum esse, nec quiescere, nisi quum obstaret impedimentum*, *نَرَأَى أَيْضًا أَنَّ ذَلِكَ أَلْبَدَنَ لَمْ* *vidit etiam, corpus illud non frustra sibi creatum, neque sibi nullum in finem conjunctum*, *لَمْ يَبْقَى عَلَيْهِ مُشْكِلٌ فِي الشَّرْعِ إِلَّا* *nec difficile ipsi mansit quidquam in praeceptis illis, quod non erat jam perspicuum, nec clausum, quod non apertum, nec profundum, quin manifestum ipsi fieret*, *رَمَّا زَالَ بِشَاهِدٍ لِكُلِّ فَلَكَ ذَاتًا لَيْسَتْ هِيَ شَيْئًا مِنْ آلِدَوَاتِ آلَتِي* *neo desiit videre, unicuique sphaerae esse essentiam, quae non erat ulla ex prioribus essentiis, neque ab iis diversa*, *وَلَسْتُ أَغْنِي بِالْقَلْبِ جَسَمَ* *per cor autem non intelligo corpus cordis, neque spiritum, qui est in ipsius cavitate. Quanquam, ubi enuntiatio negativa posterior recenti vi orditur, negatio prioris repetitur, ut* *قُلْ هُوَ أَمْرٌ لَمْ يَزَلْ* *ut* *مَوْجُودًا فِيمَا سَلَفَ وَلَمْ يَسْبِقْهُ أَلْعَدَمُ بَوَاحٍ مِنَ الْوُجُوهِ* *esset res, quae nunquam non olim exstiterat et quam nullo modo praecesserat privatio.*

Adnot. Etiam pro *غَيْرُ* repetendo *لَا* poni solet, ut *لَمْ يَزَلْ*

جُغُلَاوَاتٍ jugulavit eas nec vincas nec constrictionem

هَؤُلَاءِ hoc non est inusitatum neque ad-

mirandum; cf. § 466 Adnot. a.

(quod didicisti) *ab Abu-Jusufo in scientia clericali? sac-*
pissime in locutionibus هَلْ لَكَ أَنْ الْح *placetne tibi, ut etc.?*
 هَلْ لَكَ فِيهِ *placetne tibi illud? إِلَّا — an-nisi? et*
similibus usuvenit.

551. Particula interrogativa *أَلَا* vim affirmativam paullo
 fortiorem habet, nonnunquam insuper additā particulā *إِنْ*
 corroboratam, ut *يَكْفُرُ بِالْمَعْصِيَةِ لَا يَنْسَانَ* *nonne vides, hominem non fieri impium non obediendo?*
profecto non consequeris scien-
tiam, nisi sex rebus, لَا تَدْرِمُ *nonne enim*
vides, juventutem non manere? *أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السَّفَهَاءُ* *nonne*
illi sunt insipientes? Quo fit, ut perfecto sensu optativo po-
sito (vid § 385, 6)) modisque imperativo, jussivo et empha-
tico praeponatur, ut *أَلَا فَجَّ اللَّهُ وَجْهَكَ* *sane foedet Deus*
faciem tuam. — Eodem sensu, quo *أَلَا*, *etiam* *أَلَمْ*, *أَمَّا* *et*
simplex مَا *usurpatur, ut* *أَلَمْ تَعْدَيْتَهَا قَتْلُكَ* *nonne,*
per Deum, hoc si transgressus esses, te interfecissem?
dixit: 0 *يَا مُحَمَّدُ مَا تَخَافُنِي فَقَالَ لَهُ مَا أَخَافُ مِنْكَ*
Muhammed! num me times? (Du fürchtest dich doch nicht
vor mir?); tum ille ei respondit: non timeo a te.

552. حُرُوفُ *لَوْ* *وَمَا* *لَوْ* *أَلَا* *هَلَّا*, *ab Arabibus*
particulae excitationis, dictae, imperfecto
ubi praeponuntur, ad rem faciendam instigant, perfectum ubi
praecedunt, propter rem non factam vituperant, ut *أَلَا تَصِفُ*
أَلَا *كُنْتَ كِتَابًا فِي الرَّهْدِ* *quin composuisti librum de abstinentia?*
صَنَفْتَ كِتَابًا فِي الرَّهْدِ *quare non composuisti librum de*
abstinentia? هَلَّا *أَعْلَمْتَنِي* *cur non certiolem me fecisti?*
يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنزَلَ عَلَيْنَا آيَةً مِنْ رَبِّ
qui non crediderunt: cur ei non est missum miraculum
a domino suo? لَوْ *يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ* *annon lo-*
quetur ad nos Deus aut veniet ad nos miraculum?

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ *annon effi-*
es, ut angeli ad nos veniant, si tu es ex iis, qui ve-
rum dicunt?

553. Pronomina interrogativa مَنْ *quis?* et مَا *quid?* cusativi et genitivi aequae ac nominativi locum obtinere possunt, ut بَنْتُ مَنْ أَنْتَ *quemnam interfecisti?* أَنْتَ مَنْ *quisnam filia es?* مَنْ etiam ubi in genitivo postponendum set nom. absol. ritu praemitti et postea per عَائِدٌ (pro-
 men ad id referendum) repeti potest, ut قُلْ مَنْ بِيَدِهِ كُلُّ شَيْءٍ *dic: in manu cuius est potestas omnium*
rum? (بِيَدِ مَنْ pro مَنْ بِيَدِهِ). مَنْ in nominativo abso-
 lo non praemissum itemque مَا pronomen ad ea referendum رَاجِعًا nunquam sequitur. Ubi مَنْ praedicati loco positum subjectum articulo definitum est, inter hoc et illud هُوَ inter-
 titur, ut مَنْ هُوَ الْغَنِيُّ *quis est dives?* (cf. § 512). Ubi ro subjectum nomen proprium est, هُوَ non inseritur, ut مَنْ زَيْدٌ *quis est Zeidus?* Interrogativo مَا saepe ad quaestionem ullo vividiorē reddendam pronomen demonstrativum هَذَا dicitur; quod pronomen simul pronominis relativi vice agitur atque etiam inter مَا et pronomen relativum الَّذِي. In pronominibus مَنْ et مَا haud raro complementi loco junctum terponitur, ut مَاذَا الَّذِي تَقُولُ مَاذَا تَقُولُ *quid hoc est), quod dicis?* مَنْ الَّذِي أَمَرَ *quis est qui jussit?* In مَنْ الْعَرُورُ, مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ, مَنْ فَتَى, مَنْ فَارِ, مَنْ أَقْدَلُ رَأْيٍ *et similibus* مَنْ minime ut graecum τις; et finum *quis?* in τις ἀνὴρ *quis vir?* loco adjectivi nominis quentis est: *quis eques* (ille est, quem vides)? *quisnam* *r?* *quis deus praeter Deum vobis id afferet?* *quis de-*
ptus consilii magis quam ego est inops? In talibus مَنْ •
 bjectum et nomen sequens praedicatum est: *quis* (est) *rues?* *quisnam* (est) *vir?* *quis* (est) *Deus* — *alius ac*
erus Deus, qui id vobis afferat? *quis* (est) *deceptus*

qui consilii magis inops sit quam ego? Adjectivi loco مَنْ ibi tantum est, ubi quis, aliquem de aliqua persona verba facientem, quaenam illa sit, interrogans, de ea eodem casu loquitur, quo ille locutus est, ut si quis dicit: رَأَيْتَ زَيْدًا *vidi Zeidum* et aliquis eum interrogat: مَنْ زَيْدًا *quem Zeidum?* Dicitur tamen etiam مَنْ زَيْدٌ *quisnam est Zeidus?* — مَنْ (interrogativum et indefinitum), plerumque cum masculino singularis structum, nonnunquam, ubi diserte de femina vel de pluribus sermo est, cum feminino et plurali struitur, ut مَنْ كَانَتْ أُمُّكَ *quaenam fuit mater tua?* مِنْهُمْ مَنْ *ex iis (sunt) aliqui, qui tibi obsequuntur,* مَنْ يَقْنُتُ مِنْكُمْ لِلَّهِ وَتَعْمَلُ صَالِحًا *quae vestrum Deo se submiserit bonumque fecerit.* Item مَا in poësi cum feminino struitur, ubi poëta nomen femininum in mente habet et satis aperte innuit, ut نَتَّظِمُ بَعْدَ أَذْ وَتَجْلُوا لَنَا أَلَدَّ جَى بِكَّةَ *tum Bagdad tenebrosa est, dispellitque nobis caliginem Meccae id, quod tres lunas delet* (sc. الشَّمْسُ *sol*, qui in lingua Ar. generis fem. est, vid. p. 92).

Ad not. مَنْ, de creaturis ratione praeditis dictum, nonnunquam etiam de brutis, de quibus plerumque مَا usurpatur, usu venit. De rebus si dicitur, hae res ut animatae sistuntur. Ubi quis indicare vult, se nescire, cujusnam generis vel numeri sunt ratione praedita, de quibus loquitur, مَا pro مَنْ ponit, ut عَقَدُوا أَلْتَّاجَ عَلَى مَا فِي أَلْحَامِلِ *coronam detulerunt ei (infanti), qui erat in gravidæ (reginae) utero* (cf. Ev. Matth. 1, 20. Luc. 1, 35), تَقْلُوا *interfecerunt ex iis quoscunque voluerunt (viros, feminas, liberos),* إِنْكُحُوا لَكُمْ مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ أَلْيَسَاءَ *matrimonium ducite quocunque feminae vobis placent.* Item nonnunquam مَا ut praedicatum personae usurpatur, si de ejus genere et conditione quaeritur, ut مَا أَنْتَ *quid tu es?* مَا رَبُّ أَلْعَالِيَيْنِ *quid est mundorum dominus?*

554. De pronomine interrogativo أَيَّ pluram diximus §§ 369. 470 et 480. Quibus hoc loco haec addimus

non feminini (أَيُّ) solum (§ 369), sed etiam pluralis (أَيُّو) loco ponitur, ut عَصَا عَلَيْنَا *affer nobis*, qui contra nos rebellarunt, مَنْ أَيْ النَّاسِ أَنْتَ *e* busnam hominibus tu es? — Porro أَيْ, ubi cum suffixo etum enuntiationem nominalem praecedit, cujus subjectum nomen personale subintelligendum est, non declinatur, quum jectum sit enuntiationis, ut ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ عَنْ كُلِّ شَيْعَةٍ أَيْهَمُّ *deinde ab omni caterva eos remo-* imus, qui in rebellione contra Misericordem (Deum) tinacissimi fuerunt, عَلَى مَا لَكَ فَسَلِّمْ *quando tu occurreris filiis Maleci, eum ex iis* uta, qui praestantissimus eorum est. Si pronomen personale expressum aut suffixum vocis أَيْ omissum fuisset, in accusativo et genitivo (أَيُّ هُوَ أَشَدُّ, أَيُّ هُمْ أَشَدُّ) fuisset positum. — Denique etiam admirationi exprimendae inservit. Quod ubi fit, g. masc. hujus pronominis adhibetur nomenque, quocum con- nitur, indeterminatum est. Ubi nomen indeterminatum prae- lit, أَيْ eodem in casu, in quo hoc, ponitur, ut جِئْتَنِي *attulisti ad me virum, qualem virum!* Ubi o nomen praecedens determinatum est, أَيْ in accusativo verbiali collocatur, ut رَجُلٌ أَيْ رَجُلٌ *venit ad me* idus, qualis vir! Ratio haec est, quod أَيْ, quum ex mero vocum sit, quae ne genitivo annexo quidem determi- ntur, nunquam cum nomine determinato concordare potest. omen, quod admirationem creat, subintelligi aut virtualiter rbo contineri potest. Quod ubi fit, أَيْ eodem in casu po- tur, in quo hoc nomen positum fuisset, si fuisset expressum, (أَيُّ, *vexati sunt, quali vexatione!* (أَيُّ, *إِنْتَكُوا أَيْ إِنْتَكُوا* est pro *إِنْتَكُوا أَيْ الح*).

3. De enuntiationibus relativis.

555. Enuntiationum relativarum duplex est genus: enuntiatio adjectivi locum tenens sive qualificativa, ^{صِفَة} صفة, quae enuntiatio nullius vocis ope nomini jungitur, ad quod refertur, et enuntiatio per pronomen relativum nomini antecedenti nexa, ^{صِلَة} صلة. Illa, utpote naturâ suâ indeterminata, nonnisi nomini indeterminato annectitur, haec contra, quum pronomen relativum ^{الَّذِي} ex articulo ^{أَلْ} أل, litera demonstrativa ^ل l et nomine demonstrativo constet, nonnisi ubi nomen determinatum praecedit ponitur, ut ^{مَرَرْتُ بِرَجُلٍ يَنُومُ} praeterivi hominem, qui dormiebat (^{يَنُومُ} = ^{نَائِمٌ} dormientem), ^{أَوَّلُ بَيْتٍ وَضَعَ لِلنَّاسِ} prima (domus) sacra, quae hominibus condita est, ^{إِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَاءُوا بِالتَّبَيِّنَاتِ} si te mendacii accusant, jam mendacii accusati sunt ante te alii prophetae, qui attulerunt argumenta manifesta, ^{قَوْلٍ مَعْرُوفٍ وَمَغْفِرَةٍ خَيْرٌ مِنْ صَدَقَةٍ يَتَّبِعُهَا أَذَى} verba benigna et venia meliora sunt, eleomosynâ, quam sequitur vexatio, ^{مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا بَيْعَ فِيهِ} priusquam dies veniat, in quo non est emtio et venditio, ^{أَلَيْكَ أَذَى} rex, qui justus est. Quanquam enuntiatio qualificativa interdum etiam nomen determinatum sequitur, ibi scilicet, ubi articulus, quo nomen appellativum, ad quod enuntiatio relativa refertur, instructus est, totum genus significat, ut ^{مَا يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ يُشَبِّهَكَ} quod decet virum, qui tibi similis est, ^{كَثَلِ الْجَمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا} instar asini, qui libros portat, ^{وَلَا تَضْرِبُ الْمَثَلَ بِعَنْقَاءٍ فِي الشَّيْءِ يُسْمَعُ وَلَا} omnes populi. Anquâ ut imagine (ave fabulosâ) utuntur rei, quae auditur et non videtur (^{يُسْمَعُ} فِي الشَّيْءِ يُسْمَعُ) quasi pro ^{كَأَنَّ جُنَّ يَوْضَعُ فِي الرَّمَادِ} sicuti ^(فِي كُلِّ شَيْءٍ يُسْمَعُ) pruna in cinere posita. In ^{الرَّأْيِ رَأَيْتَ} quam bonum ^{رَأَيْتَ} consilium cepisti! ^{الرَّأْيِ} est nominativus prior, ^{رَأَيْتَ} poste-

ior post vb. laudis; integer orationis sensus si restituitur, نِعْمَ الرَّأْيُ مَا رَأَيْتَ = نِعْمَ الرَّأْيُ مَا رَأَيْتَ ita ut مَا sit loco nominis actionis positum, et الرَّأْيُ nomen actionis, non nomen concretum.

Adnot. Pronomen relativum, quo uti possent, ubi nomen enuntiationem relativam praecedens indeterminatum est, Arabes carent; nam مَنْ et مَا praeter relativam vim etiam vim pronominis definiti in se continent: *is, qui, id, quod*.

556. In enuntiatione qualificativa, ubi verbum continet, quod subjectum habet a nomine qualificato diversum, necessario pronomen suffixum inest ad nomen qualificatum se referens. Quod suffixum enuntiationem qualificativam cum nomine, cujus qualitatem indicat, connectit, ut مَرَزْتُ بِرَجُلٍ أَبُوهُ نَائِمٌ *prae-* *erivi virum, cujus pater dormiebat*, زَوَّجْتُ أَيْنِي بِأَمْرَةٍ *in matrimonium dedi filium meum mulieri*, *quam Amr amavit*. Quamquam haud ita raro, ubi nexum inter nomen qualificatum et enuntiationem qualificativam sensus totius orationis tam dilucide indicat, ut de eo dubitari non possit, suffixum supprimitur, ut وَطُولُ وَتَغْيَرُهُمْ تَنَاءً *nec scio, utrum eos longinquitas* *emporisque spatium mutaverit, an opes, (quas) acquisiverunt* (أَصَابُهُ pro أَصَابُوا).

557. Pronomen relativum in lingua Arabica ab initio tantum enuntiationis relativae poni potest; hanc ob causam ab antecedenti revera ante se posito non nisi per ellipsin pendet; denique, duali excepto, casibus prorsus caret. Quo fit, ut, quoties pronomen relativum in enuntiatione relativa a nomine vel verbo vel praepositione pendet, ad hanc ejus ab his orationis partibus dependentiam, quae ipsa ejus formam non denotatur, indicandam nomini vel verbo vel praepositioni pronomen personale addatur; id quod in duali adeo pronominis relativi fit, quanquam is casibus gaudet. — Ubi pronomen relativum subjectum enuntiationis relativae et haec enuntiatione nominalis est, subjectum inter et praedicatum pronomen personale separatim inseritur, ut هُوَ مَرِيضٌ الشَّيْخُ الَّذِي *senex*,

qui aegrotus est, هُوَ فِي الدَّارِ vir, qui in domo est, هُوَ مَن هُوَ بَرٌّ quod est error (cf. § 512). Haud infrequenter tamen pronomen omittitur, ibi scilicet, ubi inter subjectum et praedicatum unum vel plura vocabula intercedunt vel omnino ubi enuntiatio relativa paullo longior est, ut هُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ *ille est, qui in coelis est Deus et in terra est Deus, مَا أَنَا بِالَّذِي قَاتِلٌ لَكَ سُوءٌ non sum is, qui tibi malum dicat.* Ubi partes enuntiationis relativae nihil separat nihilque eas sequitur, pronomen rarissime deest, ut هُوَ الَّذِي لَا يَنْطِقُ بِمَا سَفَهٌُ *qui laudi studet, non loquitur id quod stultum (est).* Ubi praedicatum enuntiationis relativae praepositio est cum genitivo suo (vid. § 509), pronomen deesse non potest, ut هُوَ الَّذِي فِي الدَّارِ رَأَيْتُ *vidi (eum), qui in domo est (non هُوَ الَّذِي فِي الدَّارِ).* Ubi pronomen relativum in enuntiatione relativa objectum est, ut id hoc esse indicetur, verbo suffixum additur, ut أَلَسَارِقُ مَن رَأَيْتَهُ *fur, quem filius meus occidit, (is) quem vidisti.* Haud raro tamen, maxime ubi de rebus sermo est, suffixum omittitur, ut أَلَّذِي تَشْتَهِي أَنْفُسُنَا *opes, quas animae nostrae cupiunt (تَشْتَهِيهِ pro تَشْتَهِي), أَلَّذِي أَرْزَقَ اللَّهُ مُوَلِيكَ فَضْلٌ victus, quem Deus tibi concedit, gratia est, أَلَّذِي أَنْزَلَ اللَّهُ أَلِكِتَابَ liber, quem Deus demisit, مَا جَاهِلُوا مَا جَاهِلُوا homines inimici sunt ejus, quod ignorant, مَاتَ إِلَهُهُ الَّذِي كَانَ يَعْبُدُ mortuus est Deus ejus, quem colebat.* — Ubi denique pronomen relativum a nomine vel a praepositione pendet, nominali et praepositioni suffixum additur, ut الطَّبِيبُ الَّذِي أَبْنُوهُ *medicus, cujus filius apud me est, أَلتَّاجِرُ الَّذِي يُوْجَدُ عِنْدَهُ الْجَارِيَةُ mercator, apud quem haec puella*

ersatur, كَثِيرٌ, مَنْ لَّهُ مَالٌ كَثِيرٌ, *qui multas opes habet*, مَا
 تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ *ad quod eos vocas*. Ubi tamen pronomen re-
 ativum cum verbo enuntiationis relativae ejusdem praepositio-
 nis ope jungitur, cujus ope cum verbo antecedenti nexum est
 pr. cujus ope pronomen definitum ad quod pronomen relati-
 um refertur quodque in eo latet cum verbo antecedenti ne-
 xum est) praepositio cum suffixo omitti potest, ut مَرَرْتُ بِأَلْدِي *praeterivi, apud quem praeterivit Soleimán*
 (مَرَرْتُ بِهٖ مَرٌّ). Quanquam praepositio enuntiationis rela-
 tivae, ubi non ejusdem sensus est ac praepositio, quae pro-
 nomen relativum praecedat, omitti non potest, ut زَهَدْتُ فِي *abstinui ab eo, cujus tu cupidus fuisti*
 (زَهَدْتُ فِي أَلْدِي رَغِبْتُ فِيهِ). In بِأَدْرَاكِ أَلْدِي كُنْتُ طَالِبًا *issequendo id, quod quaerebam* suffixum ٓ in طَالِبًا omis-
 um (طَالِبٌ pro طَالِبًا) accusativus a vi verbali hujus nomi-
 nis agentis pendens esse potest.

558. Articulus أَلٌ saepe sensu relativo ponitur, ut
 مِنْهُمْ أَلْمُؤْمِنُونَ *ex iis sunt, qui credunt* (أَلْمُؤْمِنُونَ) pro
 أَلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ, *qui fortem tuetur*, أَلْوَقَى أَلْبَطْلُ أَللَّهُ, *quem Deus tuetur, fortis est*.
 Haud raro subjectum nom. ag. vel pat., cui articulus sensu relativo
 praefixus est, a persona vel re articulo insignitâ differt. Quod
 ubi fit, nom. ag. vel pat. quoad casum cum substantivo prae-
 cedente concordat, quoad genus et numerum a subjecto se-
 quenti pendet, ut أَلْمُتَقَدِّمُ دِكْرُهَا *Asqulon, cujus*
 أَلْمُنْتَقَدِّمُ *mentio praecessit*, (أَلْمُنْتَقَدِّمُ pro أَلَّتِي تَقْدَمُ),
 أَلْمُنْتَقَدِّمُ *reges, quorum mentio praecessit* (أَلْمُنْتَقَدِّمُ دِكْرُهَا
 pro أَلَّذِينَ تَقْدَمُ), (أَلَّذِينَ تَقْدَمُ *vae iis, quorum*
 أَلْمُنْتَقَدِّمُ *orda dura sunt*, (أَلَّذِينَ تَقْدَمُ pro أَلَّتِي تَقْدَمُ)). Subjectum
 enuntiationis relativae loco pronominis suffixi articulo

instrui potest, ut *الرَّجُلُ الْمَتَقَدِّمُ الْيَذْكُرُ* *vir, cujus mentio praecessit*, (يَذْكُرُهُ pro الذِّكْرُ), *الْإِمْرَأَةُ الْمَتَقَدِّمَةُ الْيَذْكُرُ*, (يَذْكُرُهَا pro الذِّكْرُ), *mulier, cujus mentio praecessit* (يَذْكُرُهَا pro الذِّكْرُ), *الْأَنَاسُ الْمَتَقَدِّمَةُ الْيَذْكُرُ* *homines, quorum mentio praecessit* (يَذْكُرُهُمْ pro الذِّكْرُ). Ubi in enuntiatione, in qua articulus loco pronominis relativi positus est, unum nomen prae ceteris insignitur, subjectum initio orationis poni potest, ut *زَيْدُ الصَّارِبِهَا* *Zeid, ea, quam verberavit, ancilla ejus est*. Cujus enuntiationis analysis haec est: *زَيْدٌ* est *مُبْتَدَأٌ*, *حَبْرٌ* *خَبَرٌ* *الَّتِي هُوَ صَارِبُهَا*, i. e. *الصَّارِبِهَا هُوَ*, *جَارِيَتُهُ*, ita ut illud sit novum *مُبْتَدَأٌ*, *حَبْرٌ* vicissim est *جَارِيَتُهُ*. — Articulus vi pronominis relativi praeditus etiam nominibus patientis verborum praefigitur, a quibus passivum personale formari nequit, quia objectum ope praepositionis sibi jungunt, ut *الْمَغْشَى عَلَيْهِ* *is, qui deliquium animi passus est*, *الْمَوْصَى لَهُ بِالْمُلْكِ* *is, cui regnum mandatum est*, *كُلُّ نَجْلٍ بِالْمَوْضِعِ الْخُرُوجِ مِنْهُ* *in loco, ex quo exiit*, *وَمُضَيِّقٌ عَلَيْهِ* *quivis perfuga et quem angustiae premebant*, *إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ* *doce nos viam eorum, in quos beneficia contulisti, quibus haud succensetur quique haud errant*. Idem fit in nominibus patientis verborum, quorum activum objectum in accusativo sibi jungit, ubi subjectum eorum tacetur ipsoque cum objecto remotiori construuntur, ut *الْمَوْلُودُ لَهُ* *is, cui genitum est* (pater): Nomen patientis, ubi nomen indefinitum id praecedat vel ubi ipsum indefinite positum est, articulo privatum vim relativam servat, ut *كَنِيسَةً تَخْرُجُ إِلَيْهَا* *ecclesia, ad quam concurritur*, *لَهُ مَوْلُودٌ* *homo aliquis, cui genitum est*.

559. Ut nomina agentis et patientis, ita quaevis etiam adjectiva loco enuntiationis relativae (ubi articulo definita sunt, loco Sifae, ubi non sunt loco Sillae) poni possunt. Adjectivum ita positum, ubi id subjectum sequitur a substantivo praecedente, ad quod (adjectivum) refertur, diversum, quoad casum cum hoc substantivo, quoad numerum et genus cum illo subjecto concordat; subjecto autem pronomen suffigitur ad substantivum, quod adjectivum praecedit, se referens, ut *صَنَّفَ كِتَابًا سَاطِعًا تَبْيَانُهُ قَاطِعًا بَرْهَانُهُ* composuit librum, *cujus sensus est lucidus, demonstratio acris*, لِرَيْدِ الْحَسَنِ لِسَائِلَةٍ عَنَّا حَفِيٍّ Zeido, *cujus facies pulchra est*, وَجْهُهُ سَوَالِهَا (feminae) interroganti de nobis, *cujus interrogatio sollicita est*, أَمِيلُ بِكُمْ إِلَى حَيٍّ مِنَ الْعَرَبِ كَثِيرٍ عَدَدُهُمْ ducam vos ad tribum quandam Arabum, *cujus numerus magnus, robur insigne est*. Subjectum loco suffixi ad substantivum, quod adjectivum praecedit, redeuntis etiam articulo instrui potest, ut رَجُلٌ حَسَنٌ الْوَجْهِ vir quidam, *cujus facies pulchra est* et الرَّجُلُ الْحَسَنُ وَجْهُهُ vir ille, *cujus facies pulchra est* (pro رَجُلٌ حَسَنٌ وَجْهُهُ et الرَّجُلُ الْحَسَنُ وَجْهُهُ). A poëtis articulus nonnunquam omittitur, quanquam nonnisi ubi substantivum et adjectivum indefinita sunt, ut رَجُلٌ حَسَنٌ وَجْهٌ, رَجُلٌ حَسَنٌ وَجْهٌ, رَجُلٌ حَسَنٌ وَجْهٌ. A poëtis articulus nonnunquam omittitur, quanquam nonnisi ubi substantivum et adjectivum indefinita sunt, ut رَجُلٌ حَسَنٌ وَجْهٌ, رَجُلٌ حَسَنٌ وَجْهٌ, رَجُلٌ حَسَنٌ وَجْهٌ. A poëtis articulus nonnunquam omittitur, quanquam nonnisi ubi substantivum et adjectivum indefinita sunt, ut رَجُلٌ حَسَنٌ وَجْهٌ, رَجُلٌ حَسَنٌ وَجْهٌ, رَجُلٌ حَسَنٌ وَجْهٌ.

560. Subjectum adjectivo vi relativa praedito non solum in nominativo, sed etiam in genitivo et in accusativo subjungitur. Illo in casu frequentius atque ibi maxime ponitur, ubi articulo definitum est, ut رَجُلٌ حَسَنٌ الْوَجْهِ vir pulcher faciei (de gen. vid. § 472); quanquam etiam رَجُلٌ حَسَنٌ وَجْهٌ bene dici possit. Ubi vero substantivum, quod adjectivum praecedit, et ipsum adjectivum articulo definita sunt, necessario etiam substantivum in genitivo positum articulo definiendum est, ut الرَّجُلُ الْحَسَنُ الْوَجْهِ. Substantivum poste-

rius, si in accusativo positum est, ubi substantivum et adjectivum, quae id praecedunt, articulo non definita sunt, et ipsum articulo definiri nequit, ubi definita sunt, eo et definiri et non definiri potest, ut رَجُلٌ حَسَنٌ وَجْهًا, non رَجُلٌ حَسَنٌ أَلْوَجَةً; الرُّجُلُ الْحَسَنُ وَجْهًا; الرُّجُلُ الْحَسَنُ أَلْوَجَةً. Loco articuli accusativo etiam pronomen suffigitur, ut الرُّجُلُ الْحَسَنُ وَجْهَهُ. Substantivo posteriori in genitivo posito suffixum ne ibi quidem addi potest, ubi et ipsum et nomina antecedentia articulo carent, ita ut non dicatur رَجُلٌ حَسَنٌ وَجْهَهُ. Ut adjectiva, ita etiam nomina agentis et patientis subjectum in genitivo et accusativo aequae ac in nominativo (vid. § 558) positum sequi potest, ut رَجُلٌ مَقْتُولٌ أَبٍ, رَجُلٌ مَقْتُولٌ أَبًا et رَجُلٌ مَقْتُولٌ أَبًا.

561. Quum nomina agentis et patientis vi relativa praedita sint, enuntiatio relativa iis annecti potest; quae, ubi nomen agentis vel patientis articulo instructum est, sine الّذِي annectitur, ut مُرْتَدٌّ أَوْ كَادَ أَنْ يَرْتَدَّ qui defecit (deficiens) vel in eo erat, ut deficeret, اِنْ اَلْمُتَصَدِّقِينَ وَأَقْرَضُوا اَللّهَ قَرْضًا حَسَنًا qui largiti sunt viri feminaeque et Deo pulchrum fenus crediderunt, اَلْمُسْتَخْفَوُۥ لَا يَطْرَحُوۥ اَلْمُسْتَخْفَوُۥ qui merentur id (beneficium) neque abjiciunt.

Adnot. Ut nomen agentis et patientis, ita etiam nomen verbi tempus finitum sequi potest, ut بَعْدَ اِيْمَانِهِمْ وَشَهِدُوا postquam crediderunt et testati sunt. Contra nonnunquam nomen actionis tempus finitum sequitur, ut اَلَّا تُشْرِكُوۥا بِهِ شَيْئًا (jussit vos) ne quid ei associetis et parentibus benefacere.

4. De enuntiationibus copulativis.

562. De particularum copulativarum وَ et فِي vi et discrimine jam § 382 disseruimus. Ad ea, quae illic dicta sunt, hoc loco haec addimus. — وَ ab Arabibus etiam in minimis gravibus graviorebus adjungendis adhibetur, ubi Latini cum ponunt, nos mit utimur, ut جَاءَ اَلْمَلِكُ وَعِبَادُهُ venit rex

um servis suis. Personae formâ verbi finiti contentae, ubi i altera per و annectitur, pronomen personale separatum ddi solet, ut *حَضَرْتُ أَنَا وَيَعْقُوبُ affui ego et Jacobus, إِذْهَبْ أَنْتَ هُوَ وَأَصْحَابُ venit ille cum sociis suis, وَرَبُّكَ vade tu cum Domino tuo.* Ubi vero cum suffixo erbi nomen per و copulatur, pronomen separatum inter verum suffixo instructum et nomen interponi quidem potest, sed non necessario interponitur, ut *أُجَنِّبِي وَبَنِيَّ amove me et filios meos, وَأَجْلَأَهُ وَقَوْمَهُ in exilium duxit eum cum gente sua.* Ubi nomini in accusativo posito accusativus pronominis er و adjungendus est vel verbo repetito vel particulae *إِيَّا* affigitur, ut *وَقَتَلَهَا وَتَتَلَهُ et وَإِيَّاهَا وَتَتَلَهُ interfecit illum (virum) et illam (feminam).* Inter suffixum nominis et genitivum per و copulatum pronomen separatum suffixum repens inseritur, ut *وَأَخِيهِ إِتْفَاقُهُ هُوَ consensus ejus fratris-ue sui.* Ubi cum copula verbum repetitur, quae alia duo nomina nectendi ratio est, pronomen separatum post verbi formam pronomen continentem ponendum est, ut *حَضَرْتُ أَنَا affui ego et Jacobus.* Item verbum repeti solet ubi priori objecto alterum adjungitur, ut *وَقَتَلْتُمْ مَنْ قَتَلْتُمْ interfeci eum et eos, qui ex gente ejus cum eo erant.* Praepositio suffixo juncta, ubi eam و cum nomine sequitur, plerumque ante hoc nomen repetitur, ut *لِي وَلِأَخِيهِ mihi fratrique ejus.* Quanquam in poësi hic illic, in prosâ rarissime omittitur, ut *مَنْ يَصَلِّي بِهَا وَسَعِيرُهَا jam perit qui torretur in eo flammâque ejus, فِي الدَّارِ زَيْدٌ in domo est Zeid et in atrio 'Amr. — Unus genitivus, ubi ad plura nomina per و copulata pertinet, primo adjungendus est; reliquis pronomen ad eum se referens suffigitur, ut *وَبَنَاتُهُ وَبَنُو الْمَلِكِ filii filiaeque regis.* Quanquam antiquior Arabismus hanc regulam in antiquiore constantissimam negligere coepit, ita ut in eo dicatur *مُوسَى يَذْكُرُ أَوْلَادَهُ**

مُوسَى يَذْكُرُ أَوْلَادَ آدَمَ وَأَحْفَادَهُ pro وَأَحْفَادَهُ *Moses commemorat filios et nepotes Adami.* Particula negativa لَا post وَ repeti solet, ut لَا يَبْقَى أَبِي وَلَا أُمِّي *neque pater meus neque mater mea superstes est.* Nonnunquam لَا non obstante eo, quod particula negativa toti enuntiationi praeposita est, jam priori nomini praemittitur, ut لَا يَبْقَى لِي لَا أَبِي وَلَا أُمِّي *non creavit Deus e creaturis suis nec majorem nec nobiliorem Muhammede,* وَلَا كَلَامٌ وَلَا قِتَالٌ *non accidit inter nos neque pugna neque sermo.*

563. Ubi duo verba per وَ copulata subjectum praecedunt, alterum, posterius plerumque, cum subjecto quoad numerum et genus concordat, alterum in masculino singularis collocatur, ut وَأَعْتَدَ يَا عَبْدَاكَ بَغِيَّ *insolentes violentique fuere duo servi tui,* وَيُسِيءُ أَبْنَاكَ *duo filii tui bonum et malum faciunt.*

564. Nonnunquam unum nomen ad duo verba ita pertinet, ut unius subjectum et alterius complementum sit. Quodsi, hoc ubi fit, verbum, cui nomen enuntiationis ut complementum inservit, primo loco ponitur, hoc verbum complemento suo prorsus caret et nomen posteriori verbo in nominativo collocatum postponitur, ut ضَرَبْتُ وَضَرَبْنِي زَيْدٌ *verberavi (Zeidum) et verberavit me Zeidus,* مَرَرْتُ وَمَرَّ بِي عَمْرُو *praeterivi (Zeidum) et praeterivit me Zeidus.* Quanquam nonnulli ex grammaticis Arabicis verbo priori pronomen ut complementum suffigi posse perhibent, ita ut dicatur ضَرَبْتُهُ زَيْدٌ *verberavi eum (Zeidum) et verberavit me Zeidus.* Quodsi vero verbum, cui nomen ut subjectum inservit, primo loco ponitur, complementum prorsus omittitur et, quod ad concordantiam prioris verbi cum subjecto attinet, regulae supra expositae observantur, ut ضَرَبْنِي وَضَرَبْتُ *verberarunt me et verberavi ego duos Zeidos (pr. verberavit me et verberavi duo Zeidi).* Potest tamen

etiam nomen complementum alterius verbi esse, atque alterum subjecto suo carens cum eo quoad numerum et genus concordare, ut *وَضَرَبْتُ الزَّيْدَيْنِ* *verberarunt me et verberavi ego duos Zeidos*, *وَضَرَبَانِي الزَّيْدَانِ* *verberavi ego (duos Zeidos) et verberarunt me duo Zeidi*.

565. Praedicatum verbi cum subjecto et praedicato coniungendi, ut *كَانَ* *fuit*, *صَارَ* *factus est*, *عَاصَى* *evasit*, ubi ad duas enuntiationes pertinet, unā vice tantum exprimitur, altera vel prorsus omittitur, vel *إِيَّأ* et suffixo repraesentatur, ita ut dicatur vel *مَرِيضًا* *كَانَ زَيْدٌ* *fui fuitque Zeidus aeger*, quae loquendi ratio probatissima est, vel *كَانَ زَيْدٌ* *مَرِيضًا* *fui id (ich war es, dasselbe) et fuit Zeid aeger*, vel denique *كَانَ زَيْدٌ* *مَرِيضًا* *إِيَّأ* *fui fuitque Zeidus aeger*, *id (i. e. Zeidus aeger fuit et ego aeger fui)*.

566. Ferme idem fit post verba *ظَنَّ* *putavit*, *حَسِبَ* *judicavit* et similia integram enuntiationem ex subjecto et praedicato compositam ut complementum suum sibi jungentia ut *ظَنَنْتُ زَيْدًا عَالِمًا* *putavi Zeidum doctum esse* (vid. § 407). Potest scilicet praedicatum enuntiationis his verbis complemento inservientis ad duas enuntiationes ideoque ad duo subjecta diversa pertinere et nomen, quod in altera harum enuntiationum subjectum verbi *ظَنَّ* et reliquorum verborum est, in altera subjectum enuntiationis a *ظَنَّ* et reliquis verbis pendens esse. Quod ubi fit, secundum ea, quae § antecedenti diximus, vel *ظَنَنْتُ زَيْدًا عَالِمًا* *putavit me putavique ego Zeidum doctum esse*, quae ratio usitatissima est, vel *ظَنَنْتُ زَيْدًا عَالِمًا* *إِيَّأ* *putavit me id et putavi ego Zeidum doctum esse*, vel denique *ظَنَنْتُ زَيْدًا* *عَالِمًا* *putavit me et putavi ego Zeidum doctum esse*, *id (i. e. putavi Z. doctum esse et putavit ille me id esse) dici potest*. — Ubi subjecta genere et numero differunt, praedicatum repetendum est, ut *أَظُنُّ وَيُظَنُّنِي أَخَا زَيْدًا وَعَمْرًا آخَرَيْنِ*

existimo Zeidum et 'Amrum fratres meos esse amboque me fratrem ipsorum esse existimant (pr. existimo, et existimant me fratrem, Zeidum et 'Amrum, fratres). Nonnulli grammatici etiam has duas loquendi formulas usurpari posse perhibent: *أَظُنُّ وَيُظَنُّنِي إِيَّاهُ زَيْدًا وَعَمْرًا أَخَوَيْنِ* *puto, et putant me id, Zeidum et 'Amrum duos fratres (meos) et* *أَظُنُّ وَيُظَنُّنِي زَيْدًا وَعَمْرًا أَخَوَيْنِ* *puto, et putant me, Zeidum et 'Amrum duos fratres (meos)*. In formula posteriori nullam in subjectum suum vim exercet, quum nomina Zeid et 'Amr, quae subjecta sunt verbi *يُظَنُّنَانِ* subintelligenda sint.

567. Ubi duo verba a verbo, cui negatio aliqua praeposita est, pendent, posteriori cum copula *وَ* negatio *لَا* praemitti solet, ut *مَا أَمْكِنُنِي أَنْ أَعْمَلَ شَيْئًا وَلَا أَقْطَعَ أَمْرًا* *non possum agere quid et decernere*; quibus in verbis *لَا* repetitio notionis *أَنْ أَمْكِنُنِي* est.

567. Frequentissime singula verba et integrae enuntiationes ab Arabibus simpliciter per particulas *وَ* et *فَ* copulantur, ubi nos accuratiorem, quae inter eas intercedit, rationem operum aliarum particularum indicamus. Ita *وَ* positum legitur, ubi a nobis particulae usitantur adversativae, ut *اللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ* *Deus id scit, sed vos id nescitis*, *نَزِيقًا هَدَى* *partem vestrum direxit, sed alii parti error adjudicatus est*. Tum *وَ* non, ut putari potest, notionis adversativae est, sed ejus, quam solam ubique habet: copulativae. Adversativi notio e solo enuntiationum nexus sensu apparet, insuper eo indicata, quod vox, cui oppositio inest, primum in enuntiatione locum occupat. Porro *وَ* et *فَ* ab Arabibus nonnunquam ibi ponuntur, ubi nos subjunctionem adhibemus, ut *رَكَعَ فَأَطَالَ* *inclinavit se, deinde prolongavit* (sc. inclinationem), i. e. diu se inclinavit, pro qua linguae vulgaris loquendi ratione in lingua cultiori per subjunctionem *أَطَالَ الرَّكُوعَ* *prolongavit inclinationem* dicitur.

569. Admodum frequenter و duabus enuntiationibus ne-
ctendis inservit, quarum posterior statum subjecti vel alicujus
ex complementis prioris describit. Fit hoc

1) ubi enuntiatio statum describens nominalis est, ut
وَيَنْبَغِي أَنْ *surrexit Zeidus flens*, قَامَ زَيْدٌ وَهُوَ بَاكِ
يَسْتَعِيدُ الرَّفَقَ فِي ذَلِكَ وَالرَّفَقُ أَصْلٌ عَظِيمٌ فِي جَمِيعِ الْأَشْيَاءِ
eumque oportet moderationem adhibere hac in re, quum
moderatio magnum sit fundamentum omnibus in rebus,
أَلْعَلُّ نُورٌ يَهْدِي عَنِ الْأَعْيَى وَذُو الْجَهْلِ مَرٌّ أَلْذَّهْرِ بَيْنَ
الْغِيَاهِبِ *scientia lux est a caecitate abducens, dum*
stultus quamdiu vivit (pr. in transitu aetatis) in tene-
bris versatur.

Ad not. Raro enuntiatio nominalis sine و atque adeo sine
pronomine enuntiationi antecedenti subjungitur, ut مَرَرْتُ بِالْبَرْرِ
پراeterivi triticum, *cujus qafis (species mensurae)*
drachmā vendebatur (قَفِيزٌ pro قَفِيزٌ vel مِنْهُ قَفِيزٌ).

2) ubi enuntiatio statum describens verbalis et affirma-
tiva est atque verbo ejus in imperfecto posito قَدْ praemit-
titur, ut لَمْ تُوذُّونَنِي وَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ
quare me laeditis, quum sciatis, me legatum Dei ad vos
missum esse? Contra si قَدْ non praecedit imperfecto, و
omittitur, ut زَيْدٌ جَاءَ venit *Zeidus ridens.*

3) ubi enuntiatio statum describens verbalis et negativa
est atque verbo ejus in imperfecto posito لَمْ praemittitur,
ut وَقَالَ أَوْحَى إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ
et dixit: revelatum mihi est, quum ei nihil revelatum
sit. Quanquam, hoc ubi fit, و etiam deesse potest, ut
وَأَنْقَلَبُوا لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ *et redierunt nullo malo affecti.*
Ubi vero negatio لَا imperfecto est praeposita, و plerumque
non adhibetur, ut لَا أُجِبُ دَخَلْتُ السَّمَاءَ لَا أُجِبُ *intrarem coe-*
lum nullo prohibitus obstaculo.

4) ubi enuntiatio statum describens verbalis et affirmativa est atque ejus verbum in perfecto est positum, ut
 هَذَا غَنَّاوَهَا وَقَدْ أَصْنَتْ *hic est cantus ejus, postquam jam consenuit.* Interdum ante perfectum وَقَدْ vel etiam, quam hoc rarius fit, وَ vel قَدْ omittitur, ut
 جَاؤُكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ *venerunt ad vos cordibus angustia pressis,*
 الَّذِينَ قَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ وَقَعَدُوا *qui de fratribus suis dixerunt, cum ipsi domi mansissent,*
 رَأَيْنَاهُ قَدْ تَغَيَّرَ لِرَيْدٍ *videmus eum in Zeidum iratum esse.*

Adnot. وَ enuntiationibus statum describentibus praemissum, ab Arabibus وَاَوُ الْحَالِ statum indicans, vocatur.

5. De enuntiationibus conditionalibus et hypotheticis.

570. Iis, quae de usu temporum et modorum in protasis et apodosibus enuntiationum conditionalium et hypotheticarum supra in §§ 388—90. 96. 400, 3) exposuimus, hic nonnulla de usu particulae فِ in principio apodoseon enuntiationum conditionalium adjicienda sunt. — Adhibetur autem فِ ad protasin et apodosin enuntiationum conditionalium dirimendam ubicunque particula conditionalis protaseos vim suam in apodosin exercere vel non potest, vel non debet. Id autem locum habet:

1) ubi apodosi enuntiatio nominalis est, ut
 إِنْ قُلْتَ هَذَا فَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ *si tu hoc dicis, ex infidelibus es;*

2) ubi apodosi enuntiatio verbalis est, cujus verbum est verbum imperfectum, ut
 لَيْسَ عَسَى *non fuit, fieri potest* et similia, ut
 مَنْ لَمْ يَكُنْ تَعْظِيمُهُ بَعْدَ أَلْفِ مَرَّةٍ *si cujus veneratio post mille rices non fuerit qualis prima vice fuit, is non est dignus scientia.*

3) ubi apodosi enuntiatio verbalis est, quae petitiuum, jussum exprimit, ut
 إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي *si vos amatis Deum, sequimini me.*

si Deum timetis, sequimini me, مَنْ شَاءَ أَنْ يَحْتَرِيَ جَمَلًا فَلْيَتَّخِذْ لَيْلَهُ فِي دَرَكِهَا جَمَلًا *qui potiri cupit omnibus, quae petit, is utatur noctibus suis in iis assequendis tanquam camelo;*

4) ubi apodosis enuntiatio verbalis est, cui particulae *لَنْ* et *مَّا* vel particulae negativae *إِنَّ*, *قَدْ*, *سَوْفَ*, *وَسَ* praemissae sunt, ut *إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ* *si furatus est, fratrem habet, qui ante eum furatus est*, *إِنْ كُنْتُمْ فِي غَيْبٍ مِنْ آلْبَعِثْ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ* *si de resurrectione dubitatis, nos sumus, qui vos creavimus*, *إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ* *si tu rogas, ut iis delictum condonetur, Deus id iis non condonabit;*

5) ubi perfectum apodoseos vim suam servare debet; vid. § 390 p. 146.

572. Particula conditionalis ab initio enuntiationis alternativae omittitur, ut *أَنَا أَلَيْكَ شِئْتُمْ أَوْ أَبَيْتُمْ* *ego sum rex, sive vultis, sive non vultis*, *كُلُّ مَنْ أَخْطَأَ الطَّرِيقَ وَضَلَّ لَا يَنَالُ الْمَقْصُودَ قَلَّ أَوْ جَلَّ* *quicumque de via aberrat et in errore pergit, non obtinet expetitum, sive exiguum est, sive magnum*, *غَرِيبًا كَانَ أَوْ قَرِيبًا* *sive peregrinus est, sive vicinus.*

573. Particula *لَوْ*, cujus ope enuntiationes hypotheticae formantur, et particula *إِنْ* eo differunt, quod haec simpliciter conditionem indicat, illa aliquid ponitur, quod aut non esse, aut non facile eventurum esse scimus, ut *إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سِيعُوا مَا اسْتَجَابُوا* *si eos invocaveritis, preces vestras non audient, et si vel audirent, eas non exaudirent.*

Ad not. a. Post verbum *وَدَّ* *amavit, cupivit*, saepe *لَوْ*, si, ponitur, ubi Lat. *ut* vel acc. cum inf. adhibent, ut *يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ يُعَمَّرَ أَلْفَ سَنَةٍ* *cupit aliquis eorum, ut ei vita mille annorum concedatur*, *وَدُّوا لَوْ يُضِلُّونَكُمْ* *cupiunt, se vos in errorem inducere.*

Adnot. b. Pro **لَوْ** ante nomina **لَوْ أَنَّ** adhibetur, ut **تَوَدُّ لَوْ أَنَّ**
أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا *cupit, inter se atque illud (malum,*
quod perpetravit) magnum intervallum esse.

574. Ut **فَ** apodosi enuntiationum conditionalium, ita **لَوْ كَانَ**
 apodosi enuntiationum hypotheticarum praemittitur, ut **لَوْ كَانَ**
النَّاسُ كُلُّهُمْ عِبْدِي لَأَعْتَقْتَهُمْ *si omnes homines servi mei*
essent, eos manumitterem.

CHRESTOMATHIA.



II. Historia Alexandri Magni.

Ex commentario Surûrii in Sâdii Gulistân.

لَقَبُ إِسْكَندَرَ ذُو الْقَرْنَيْنِ وَإِنَّمَا لُقِّبَ بِهِ لِأَنَّهُ مَلَكَ الدُّنْيَا
بِقَرْنَيْهَا أَيْ مَشْرِقِهَا وَمَغْرِبِهَا أَوْ رَأَى فِي مَنَامِهِ كَأَنَّهُ قَدْ
أَخَذَ بِقَرْنَيْ الشَّمْسِ أَوْ كَانَ لَهُ ذَوَابَّتَانِ حَسَنَتَانِ وَالْذَوَابَّةُ
نُسَبَى قَرْنًا أَوْ لِأَنَّهُ أَنْقَرَصَ فِي وَفْتِهِ قَرْنَانِ مِنَ النَّاسِ وَهُوَ
حَيٌّ هَذَا وَيُرْوَى أَنَّهُ كَانَ قَصِيرَ الْعُنُقِ فَلَا يَصُحُّ هَذَا الرَّوْجُ
أَوْ أَنَّهُ أُعْطِيَ عِلْمَ الظَّاهِرِ وَالْبَاطِنِ أَوْ أَنَّهُ دَخَلَ النَّوْرَ
وَالظُّلْمَةَ هَذَا وَإِطْلَاقُ الْقَرْنَيْنِ عَلَى الْعِلْمَيْنِ وَالظُّلْمَةِ
وَالنَّوْرِ تَجَوُّزٌ بَعِيدٌ وَمَا قِيلَ لِأَنَّهُ مَلَكَ فَارِسَ وَالرُّومَ لَيْسَ
بِحَسَنِ لِأَنَّهُ مَلَكَ الرَّبْعَ الْمَسْكُونِ وَقِيلَ لِأَنَّهُ كَانَ فِي رَأْسِهِ
شِبْهُ الْقَرْنَيْنِ هَذَا مَا وَجَدْنَاهُ فِي كُتُبِ التَّوَارِيخِ وَقِيلَ
لِأَنَّهُ كَانَ كَرِيمَ الطَّرْفَيْنِ مِنْ قِبَلِ أُمِّهِ وَأَبِيهِ هَذَا وَإِطْلَاقُ
الْقَرْنَيْنِ عَلَى الْأَبَوَيْنِ بَعِيدٌ جِدًّا وَقِيلَ لِأَنَّهُ إِذَا حَارَبَ
قَاتَلَ بِيَدَيْهِ هَذَا وَلَا يَحْسُنُ إِطْلَاقُ الْقَرْنَيْنِ عَلَى
الْيَدَيْنِ * وَقَوْلُ مَنْ قَالَ كَانَ فِي الْفَتْرَةِ بَعْدَ عِيسَى

عَلَيْهِ السَّلَامُ لَيْسَ بِحَكِيمٍ لِأَنَّهُ صُرِّحَ فِي كُتُبِ التَّوَارِيخِ
 أَنَّ بَيْنَهُ وَبَيْنَ ظُهُورِ عِيسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَلَاثُمِائَةٍ وَتِسْعَةٌ
 عَشَرَ سَنَةً وَلَا خِلَافَ فِي أَنَّهُ طَافَ الرُّبْعَ الْمَسْكُونِ وَمَلَكَ
 ٣ الْمَشْرِقَ وَالْمَغْرِبَ * وَكَانَ فِيلِبُّسُ أَبُو إِسْكَندَرَ وَزِيرًا
 لِمَلِكِ الرُّومِ وَكَانَ حَكِيمًا فَاضِلًا عَالِمًا بِالسِّيَاسَةِ فَجَرَّبَا
 لِلْأُمُورِ وَكَانَ يُحِبُّهُ أَهْلُ الْمَمْلَكَةِ وَلَمَّا مَاتَ الْمَلِكُ وَلَمْ يَكُنْ
 لَهُ وَلَدٌ أَجْمَعُوا عَلَى نَصْبِهِ مَقَامَهُ فَأَعْتَدَرَ إِلَيْهِمْ بَأَنَّهُ لَيْسَ مِنْ
 أَهْلِ الْمَلِكِ فَلَمْ يَقْبَلُوا عُذْرَهُ وَأَجْلَسُوهُ عَلَى سَرِيرِ الْمَلِكِ
 ٤ وَسَارَ بِأَحْسَنِ سِيرَةٍ * ثُمَّ مَاتَ وَكَانَ ابْنُهُ إِسْكَندَرُ
 حَكِيمًا عَالِمًا قَدْ أَخَذَ الْحِكْمَةَ مِنْ أَرِسْطَطَالِيْسٍ وَأَحَاطَ
 بِعِلْمِ السِّيَاسَةِ فَأَجْلَسُوهُ عَلَى سَرِيرِ الْمَلِكِ وَأَذْعَنَ لَهُ
 النَّاسُ بِالطَّاعَةِ فَدَبَّرَ الْمَلِكُ بِوُفُورِ عَقْلِهِ مَعَ حَدَائِقِ
 ٥ سَيِّئَةٍ * وَلَمَّا سَحَّرَ الرُّومَ سَارَ حَتَّى جَاءَ سَاحِلَ أَرْضِ مِصْرَ
 فَبَنَى فِيهَا مَدِينَةً يُقَالُ لَهَا إِسْكَندَرِيَّةٌ ثُمَّ سَارَ إِلَى دِيَارِ
 ٦ الْفُرْسِ وَأَدْخَلَهَا تَحْتَ تَصْرِفِهِ * ثُمَّ سَارَ قَاصِدًا بِلَادَ
 الْمَغْرِبِ وَالْخِصْرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَلَى مُقَدِّمِ جَيْشِهِ وَأَرِسْطَطَالِيْسُ
 ٧ إِلَى جَانِبِهِ حَتَّى أَتَى مَغْرِبَ الشَّمْسِ * ثُمَّ سَارَ حَتَّى
 أَتَى بِلَادَ بُلْغَارَ قَاصِدًا مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَسَارَ حَتَّى قَصَدَ
 ٨ سَمَاتَيْنِ السَّدَّيْنِ وَهُمَا جَبَلَانِ شَاهِقَانِ فَبَنَى رَدْمًا كَالْحَائِطِ
 لِيُدْفَعَ بِسَادَ يَاجُوجَ وَمَاجُوجَ * ثُمَّ إِنَّهُ لَمَّا فَرَّغَ مِنْ
 ٩ هَذِهِ الْعَمَلَةِ قَالَ لَمْ تَبْقَ أَرْضٌ لَمْ أَطَّأَهَا إِلَّا أَرْضَ الظُّلُمَاتِ

- فَقَدْ ذَكَرَ لِي أَنَّ فِيهَا عَيْنَ مَاءِ الْحَيَوةِ فَتَوَجَّهَ قَاصِدًا إِلَى
 ٩ مَا يَلِي الْقُطْبَ الشَّمَالِيَّ حَتَّى قَارَبَ تِلْكَ الظُّلْمَةَ * فَقَالَ
 لِبُعَلْبَعِهِ وَمَنْ صَاحَبَهُ مِنَ الْعُلَمَاءِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَكَ
 هَذِهِ الظُّلْمَةَ فَقَالُوا أَيُّهَا الْمَلِكُ إِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكَ مِنَ
 الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُلُوكِ لَمْ يَسْلُكُوهَا وَإِنَّا نَخَافُ عَلَيْكَ أَنْ يَظْهَرَ
 ١٠ لَكَ أَمْرٌ تَكْرَهُهُ * فَاصْرَ وَجْهَكَ عَلَى الدُّخُولِ ثُمَّ قَالَ
 لِأَهْلِ الْمَعْرِفَةِ أَيُّ الدَّوَابِّ أَحَدٌ نَظَرَ قَالُوا الْحَيْلُ فَقَالَ
 ١١ أَيُّ الْحَيْلِ أَبْصَرَ قَالُوا أَلَدُّهُمْ الْإِنَاثُ الْأَبْكَارُ * فَاسْتَصَفَى
 مِنَ الْحَيْلِ أَلَدَّهُمْ سِتَّ آلَافٍ مُهْرَةً دَهْمَاءَ وَاخْتَارَ سِتَّةَ
 ١٢ آلَافٍ رَجُلٍ مِنَ أَهْلِ الْعَقْلِ وَالتَّجَرِبَةِ وَنَصَبَ عَلَى كُلِّ
 أَلْفٍ رَجُلٍ رَئِيسًا مِنَ الْحُكَمَاءِ * وَنَصَبَ الْخِضْرَ عَلَيْهِ
 السَّلَامَ عَلَى الْفَيْنِ فِي مُقَدِّمَتِهِ ثُمَّ أَمَرَ سَائِرَ الْعَسْكَرِ أَنْ
 يَنْزِلُوا مَكَانَهُمْ فَنَزَلُوا وَبَنَوْا بُيُوتًا وَأَمَرَهُمْ أَنْ لَا يَتَفَارِقُوا
 ١٣ حَتَّى يَعُودَ إِلَيْهِمْ * فَقَالَ لَهُ الْخِضْرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَيُّهَا
 الْمَلِكُ إِنَّا نَسْأَلُكَ الظُّلْمَةَ وَلَا يَنْظُرُ بَعْضُنَا بَعْضًا فَكَيْفَ
 نَصْنَعُ بِالضَّلَالِ فَدَفَعَ إِلَيْهِ خِرْزَةَ حِمْرَاءَ وَقَالَ لَهُ إِذَا
 ضَلَلْتُمْ فَأَطْرَحُوهَا فِي الْأَرْضِ فَإِذَا طَرَحْتَهَا صَاحَتْ فَأَرْجِعُوا
 ١٤ إِلَيْهَا * ثُمَّ سَارَ الْخِضْرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ بَيْنَ يَدَيْهِ حَتَّى
 أَنْتَهَى إِلَى الْوَادِي الْأَدَى فِيهِ الْعَيْنُ فَشَمَّ طَيْبًا عَظِيمًا
 فَوَقَعَ فِي حَاطِرِهِ أَنْ الْعَيْنُ فِي ذَلِكَ الْوَادِي فَأَلْقَى تِلْكَ الْخِرْزَةَ
 ١٥ فِي الْوَادِي فَصَاحَتْ * فَتَرَلَّ الْخِضْرُ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَرَجَدَ الْعَيْنُ

فَرَأَى مَاءَ أَبْيَضَ أَشَدَّ بَيَاضًا مِنَ اللَّبَنِ وَأَعْدَبَ مِنْ
 اَلْعَسَلِ وَأَطْيَبَ رِيحًا مِنَ اَللِّسِكِ فَشَرِبَ مِنْهَا وَتَوَضَّأَ وَرَكِبَ
 فَرَسَهُ فَلَحِقَ أَهْبَابَهُ وَلَمْ يُصَبْ ذُو اَلْقَرْنَيْنِ اَلْوَادِي
 وَالْعَيْنِ * ثُمَّ إِنَّهُ خَرَجَ يَدْعُو فَمَرُّوا بِوَادٍ فِيهِ إِجَارَةٌ
 مِنْ يَاقُوتٍ أَحْمَرَ وَمِنْ زَبَرْجَدٍ أَخْضَرَ فَقَالَ لَهُمْ خُذُوا
 فَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَ يَسِيرًا وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ يَأْخُذْ شَيْئًا فَلَمَّا
 خَرَجُوا مِنَ اَلظُّلْمَةِ وَجَدُوا مَا أَخَذُوهُ جَوْهَرًا فَتَدَمَّ
 اَلتَّارِكُ وَالْآخِذُ * وَكَانَ مُدَّةُ سَيْرِهِمْ فِي اَلظُّلْمَةِ أَرْبَعِينَ
 يَوْمًا وَقِيلَ أَكْثَرَ مِنْهُ ثُمَّ سَارَ رَاجِعًا حَتَّى قَطَعَ نَهْرَ بَلُخَ
 إِلَى خُرَاسَانَ وَسَارَ حَتَّى أَتَى اَلْعِرَاقَ يُرِيدُ اَلشَّامَ فَمَاتَ
 قَبْلَ أَنْ يَصِلَ إِلَيْهِ وَقِيلَ بَدَأَ سَارَ إِلَى اَلشَّامِ وَمَاتَ فِي
 دُومَةِ اَلْجَنْدَلِ * وَاخْتَلَفَ فِي نُبُوَّتِهِ مَذْهَبَ قَوْمٍ إِلَى أَنَّهُ
 نَبِيٌّ لِقَوْلِهِ تَعَالَى فَلَمَّا يَا ذَا اَلْقَرْنَيْنِ وَهَذَا يَدُلُّ عَلَى
 اَلْوَحْيِ وَالْأَصَحُّ أَنَّهُ كَانَ مَلِكًا عَالِمًا عَادِلًا اسْتَحَقَّ اَلْخُطَابَ
 مِنْ اَللَّهِ تَعَالَى * وَاخْتَلَفَ فِي عُمرِهِ أَيْضًا وَكَذَا فِي مُدَّةِ
 مُلْكِهِ فَقِيلَ كَانَ عُمرُهُ يَوْمَ مَاتَ سِتًّا وَثَلَاثِينَ سَنَةً وَطَاقَ
 اَلرُّبْعَ اَلْمَسْكُونِ مِنْهَا فِي أَرْبَعِ عَشْرَةَ سَنَةً وَقِيلَ أُرْتِيَ اَلْمُلْكُ
 وَعُمرُهُ أَرْبَعِ عَشْرَةَ سَنَةً وَلَمَّا مَاتَ حَمَلُوهُ إِلَى أُمِّهِ فِي مَدِينَةِ
 اَلْإِسْكَنْدَرِيَّةِ *

رَوَى أَنَّهُ لَمَّا مَاتَ اَلْإِسْكَنْدَرُ وَصَعُوهُ فِي تَابُوتٍ مِنْ ذَهَبٍ
 مَرَّعَ بَعْدَ أَنْ غَسَلُوهُ وَطَلَّوهُ بِاَلْعَسَلِ وَالصَّبْرِ لِشِدَّةِ

٢١ يُنْتَنَ * ثُمَّ قَالَ رَعِيمُ الْقَوْمِ وَهُوَ مُعَلِّمُهُ وَقَدْ حَا
 الْاُمْلُوكَ وَالْحُكَمَاءَ وَالْفَلَاسِفَةَ فَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَظِيمٌ اَلْ
 كَسَفَ اَللَّهُ فِيهِ شَيْسَ اَلْمَلِكِ وَاَقْبَلَ مِنْ شَرِّهِ مَا
 مُدْبِرًا وَاَدْبَرَ مِنْ خَيْرِهِ مَا كَانَ مُقْبِلًا فَمَنْ كَانَ بَادِ
 عَلَى مَلِكٍ قَاهِرِ اَلْمُلُوكِ فَلْيَبِكِ اَلْيَوْمَ وَمَنْ كَانَ مُدْ
 ٢٢ مِنْ حَدِيثٍ فَلْيَتَجَبَّ وَلْيَعْتَبِرْ * ثُمَّ قَالَ لِيَقُلْ كُلُّ مِ
 قَوْلًا يَكُونُ لِخَاصَّةٍ مُعَرِّيًا وَلِلْعَامَّةِ وَاَعْطَا فَقَالَ اَحَدُ
 اِنَّ اَلْمَلِكَ كَانَ يَجْمَعُ اَلذَّهَبَ فَصَارَ اَلْيَوْمَ اَلذَّهَبُ يَخُ
 وَقَالَ اَلْآخَرُ اَعْجَبُوا لِغَالِبِ اَلْمُلُوكِ وَقَاهِرِ اَلْقُرُونِ كَ
 غُلِبَ وَتَهَرَّ وَصَارَ هِبَةً لِغَيْرِهِ فَقَالَ اَلثَّالِثُ اَنْظُرُوا اِلَى
 كَانَ قَدْ اُوتِيَ مِنْ اَلسُّطُوَّةِ وَاَلْحُرَّةِ كَيْفَ صَارَ جَمَادًا

III. Ex 'Abderrahmāni Bastāmensis

odorum musci capite decimo.

٢٣ اَلْبَابُ اَلْعَاشِرُ فِي مَعْرِفَةِ خُرُوجِ اَلْمَهْدِيِّ وَنُزُولِ عِيسَى وَ
 قُسْطَنْطِينِيَّةِ اَلْعُظْمَى وَرُومِيَّةِ اَلْكُبْرَى وَغَيْرِ ذَلِكَ مِنْ اَلْفُرَا
 ٢٤ وَاَلْجَوَاهِرِ اَلْفَرَائِدِ * اِعْلَمَنَّ اَنَّ لِلَّهِ خَلِيفَةً يَخْرُجُ فِي آ
 اَلزَّمَانِ وَقَدْ اَمْتَلَأَتِ اَلْاَرْضُ جَوْرًا وَظُلْمًا فَيَبْلُغُهَا قِسْ
 وَهَذَا وَلَوْ لَمْ يَبْقَ مِنْ اَلدُّنْيَا اِلَّا يَوْمٌ وَاحِدٌ لَطَوَّلَ اَل
 ذَلِكَ اَلْيَوْمَ حَتَّى يُولَدَ هَذَا اَلْخَلِيفَةُ مِنْ عِتْرَةِ رَسُولِ اَلْ

عَلَيْهِ السَّلَامُ مِنْ وَلَدِ فَاطِمَةَ يُوَاطِي أَسْمَةَ أَسْمَ رَسُولِ
 اللَّهِ جَدُّهُ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ يُبَايِعُ بَيْنَ
 الرُّكْنِ وَالْمَقَامِ وَهُوَ أَجَلَى الْجَبْهَةِ أَقْنَى الْأَنْفِ يُشَبِّهُ رَسُولَ
 اللَّهِ فِي الْخَلْقِ وَيَنْزِلُ عَنْهُ فِي الْخَلْقِ وَهُوَ أَكْثَرُ النَّاسِ
 عِلْمًا وَحِلْمًا وَعَلَى رَأْيَتِهِ مَكْتُوبُ الْبَيْعَةِ لِلَّهِ وَيُخْرِجُ اللَّهُ
 لَهُ الرُّبُورَ مِنْ بَحِيرَةِ طَبْرِقَةٍ وَالتَّابُوتَ الَّذِي أَمَرَ اللَّهُ
 إِبْرَاهِيمَ أَنْ يَضَعَهُ فِي بَحِيرَةِ طَبْرِقَةٍ فِيهِ بَقِيَّةٌ مِمَّا تَرَكَ آلُ
 مُوسَى وَآلُ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ وَفِيهِ الْأَلْوَارِجُ وَعَصَا
 مُوسَى * وَهُوَ مِنْ ذُرِّيَّةِ فَاطِمَةَ الرَّهْرَاءِ أَسْمَةَ مُحَمَّدٍ وَأَسْمَ
 أَبِيهِ عَبْدِ اللَّهِ لَا يَدْعُ بِدَعَاةٍ إِلَّا وَيُزِيلُهَا وَلَا سُنَّةَ إِلَّا
 وَيُقِيمُهَا يَسْقَى خَيْلَهُ مِنْ أَرْضِ صَنْعَاءَ وَعَدَنٍ وَهُوَ شَابٌّ
 مَرْبُوعٌ الْقَامَةِ غَائِرُ الْعَيْنَيْنِ وَعَلَى خَدَّيْهِ الْأَيْمَنِ خَالٌ
 أَسْوَدٌ وَقِيلَ أَنَّهُ يَسْتَخْرِجُ كُتُبًا مِنْ غَارٍ بِمَدِينَةِ أَنْطَاكِيَّةَ
 وَيَفْخُ قُسْطَنْطِينِيَّةَ الْعُظْمَى وَرُومِيَّةَ الْكُبْرَى فِي سَبْعِينَ
 أَلْفًا مِنْ وَلَدٍ إِحْمَقٍ وَيَفْخُ بِلَادَ الصِّينِ وَجِبَالِ الدَّيْلَمِ
 يَرْفَعُ الْبَدَاهِبَ مِنَ الْأَرْضِ فَلَا يَبْقَى إِلَّا الدِّينُ الْخَالِصُ *
 ٢ أَسْعَدُ النَّاسِ بِهٖ أَهْلُ الْكُوفَةِ يَقْسِمُ أَلْمَالُ بِالسَّرِيَّةِ وَيَعْدِلُ
 فِي الرَّرْعِيَّةِ وَيَفْصِلُ فِي الْقَضِيَّةِ يَأْتِيهِ الرَّجُلُ فَيَقُولُ لَهُ يَا
 مَهْدِيُّ أَعْطِنِي وَبَيْنَ يَدَيْهِ أَلْمَالُ فَيَحْتِى لَهُ فِي ثَوْبِهِ مَا
 اسْتَطَاعَ أَنْ يَحْمِلَهُ بِحُتْيِ النَّصْرِ مِنْ يَدَيْهِ يَعِيشُ خَمْسًا
 ١ أَوْ سَبْعًا أَوْ تِسْعًا وَقِيلَ يَعِيشُ أَرْبَعِينَ سَنَةً * وَقِيلَ أَنَّهُ

يَمُوتُ قَبْلَ الْقِيَمَةِ بِأَرْبَعِينَ يَوْمًا وَامَّةٌ عَبَّاسِيَّةٌ يَفْهَمُ مَنْطِقَ
 الْحَيَوَانِ وَيَسْرِى عَدْلُهُ فِي الْإِنْسِ وَالْجِنِّ وَفِي أَيَّامِهِ لَا تَدَعُ
 السَّمَاءُ مِنْ قَطْرِهَا شَيْئًا إِلَّا صَبَّتَهُ وَلَا تَدَعُ الْأَرْضُ مِنْ
 نَبَاتِهَا شَيْئًا إِلَّا أَخْرَجَتْهُ يَضَعُ الْحَزِيَّةَ وَيَدْعُو إِلَى اللَّهِ
 ٢٨ بِالسَّيْفِ فَمَنْ أَبَى قَتَلَ * يَفْرَحُ بِهِ عَامَّةُ الْمُسْلِمِينَ أَكْثَرَ
 مِنْ خَوَاصِهِمْ يُبَايِعُهُ الْعَارِفُونَ بِاللَّهِ مِنْ أَهْلِ الْحَقَائِقِ
 عَنْ شُهُودٍ وَكَشَفٍ بِتَعْرِيفِ إِلَهِتِي وَبِبَايَعِهِ بَيْنَ الرُّكْنِ
 وَالْمَقَامِ أَبْدَالُ الشَّامِ وَعَصَائِبُ أَهْلِ الْعِرَاقِ وَيَكُونُونَ
 عَلَى عَدَدِ أَحْصَابِ طَالُوتَ ثَلَاثِمِائَةٍ وَثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا *
 ٢٩ وَعَنْ عَلِيٍّ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَالَ يَخْرُجُ رَجُلٌ
 مِنْ مَا وَرَاءَ النَّهْرِ يُقَالُ لَهُ الْحَارِثُ عَلَى مُقَدِّمَتِهِ رَجُلٌ
 يُقَالُ لَهُ مَنصُورٌ يُوْطِئُ لِمَالِ مُحَمَّدٍ وَيَجِبُ عَلَى كُلِّ مُؤْمِنٍ
 ٣٠ نَصْرُهُ * وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ خَرَابُ بَيْتِ الْمُقَدَّسِ خَرَابٌ يَشْرِبُ وَخَرَابٌ
 يَتْرَبُ خُرُوجُ الْمَلِكَةِ وَخُرُوجُ الْمَلِكَةِ فَتَحُ قُسْطَنْطِينِيَّةَ وَفَتْحُ
 قُسْطَنْطِينِيَّةَ خُرُوجُ الدَّجَالِ وَخُرُوجُ الدَّجَالِ خُرُوجُ
 الْمَهْدِيِّ وَمِنْ الْأَمَارَاتِ كُسُوفُ الشَّمْسِ فِي النِّصْفِ مِنْ
 شَهْرِ رَمَضَانَ وَدُخُولُ رَايَاتِ قَيْسٍ إِلَى الْقُسْطَاطِ وَدُخُولُ
 رَايَاتِ كِنْدَةَ إِلَى خُرَاسَانَ وَخُرُوجُ سِتِّينَ رَجُلًا يَدْعُونَ
 النَّبُوَّةَ وَأَتْنَى عَشَرَ رَجُلًا مِنْ آلِ طَالِبٍ يَدْعُونَ الْأِمَامَةَ
 وَتَقْتُلُ كُلُّهُمْ رَكِيَّةٌ ظَاهِرَةٌ بِالْكُوفَةِ وَيَتَرَلُّ عَلَيْهَا عَيْشَى نَبِيٍّ

مَرِيَمَ مُتَكِنًا عَلَى مَلَكَيْنِ مَلِكٍ عَنْ يَمِينِهِ وَمَلِكٍ عَنْ
 يَسَارِهِ وَيَقْطُرُ رَأْسُهُ مَاءً مِثْلَ الْجُبَانِ وَالنَّاسُ فِي صَلَاةٍ
 الْعَصْرِ فَيَتَنَكَّى لَهُ الْإِمَامُ مِنْ مَقَامِهِ فَيُصَلِّي بِالنَّاسِ يَوْمَ
 النَّاسِ كَسَنَتِهِ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ يَكْسِرُ الصَّلِيبَ وَيَقْتُلُ
 ٣١ الْحَنْزِيرَ وَيَقْبِضُ اللَّهَ الْمَهْدَى إِلَيْهِ * وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ
 أَخْبَرَنِي أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بَلَاءٌ يُصِيبُ هَذِهِ الْأُمَّةَ
 حَتَّى لَا يَجِدُ الرَّجُلُ مَلْحًا يَلْجَأُ إِلَيْهِ مِنَ الظُّلَمِ فَيَبْتَغِي
 اللَّهَ إِلَيْهَا رَجُلًا مِنْ عِتْرَتِي وَأَهْلٍ بَيْنِي بَيْنَ الْأَرْضِ
 قُسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مِلْتُمْ ظُلْمًا وَجَوْرًا يَرْضَى عَنْهُ سَاكِنُ
 السَّمَاءِ وَسَاكِنُ الْأَرْضِ لَا تَدْعُ السَّمَاءُ مِنْ قَطْرِهَا شَيْئًا
 إِلَّا صَبَتْهُ مِدْرَارًا وَلَا تَدْعُ الْأَرْضُ مِنْ نَبَاتِهَا شَيْئًا إِلَّا
 أَخْرَجَتْهُ حَتَّى يَتَمَنَّى الْأَحْيَاءُ أَلَّا تَمُوتَ يَعِيشُ فِي ذَلِكَ
 ٣٢ سَبْعَ سِنِينَ أَوْ ثَمَانِي سِنِينَ أَوْ تِسْعَ سِنِينَ * وَفِي زَمَانِهِ
 يَقْتُلُ السُّفْيَانِيُّ عِنْدَ شَجَرَةٍ بِغُوطَةٍ دِمَشْقَ يَسْتَبِيحُ جَيْشَهُ
 مَدِينَةَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ عَلَيْهِ السَّلَامُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ثُمَّ يَرْجُلُ
 لِيَطْلُبَ مَكَّةَ فَيُخْسِفُ اللَّهُ بِالنَّبِيدِ بَيْنَ الْمَدِينَةِ
 وَمَكَّةَ قَالَ خَالِدُ بْنُ مَعْدٍ يَهْزِمُ السُّفْيَانِيُّ الْجَمَاعَةَ مَرَّتَيْنِ
 ثُمَّ يَهْلِكُ وَقَالَ لَا يَخْرُجُ الْمَهْدَى حَتَّى يُخْسَفَ بِقَرْيَةٍ
 بِالْغُوطَةِ تُسَمَّى حَرَسَنَا وَقِيلَ أَنَّ السُّفْيَانِيَّ يَطْهَرُ مِنْ
 غُوطَةِ دِمَشْقَ وَإِذَا رَأَيْتُمْ الْكُشُوفَ فِي شَهْرِ ذِي الْحِجَّةِ وَفِي
 شَهْرِ الْحَرَمِ فَاعْلَمُوا أَنَّ السُّفْيَانِيَّةَ قَدْ ظَهَرَتْ ثُمَّ يَكُونُ

٣٣ أَلْجَبَ كُلُّ أَلْجَبٍ بَيْنَ جُبَادَى الْأُولَى وَرَجَبٍ مِنْ فِتْنَةٍ
 السُّفْيَانِيَّةِ وَقَتَالِهِمْ ثُمَّ يَخْسِفُ اللَّهُ بِهِمُ الْبَيْدَاءَ حَتَّى لَا
 يَبْقَى مِنْ أَلْجَيْشٍ إِلَّا رَجُلٌ وَاحِدٌ مِنْ جُهَيْنَةَ * وَأَعْلَمَ
 أَنَّهُ يَخْرُجُ رَجُلٌ يُقَالُ لَهُ عُنْبَسَةُ مِنْ بِلَادِ الشَّامِ فَيَمُرُّ
 قَاصِدًا حَتَّى يَدْخُلَ بَلَدَةً يُقَالُ لَهَا قَمَرٌ فَيَخْرُبُ الْبِلَادَ
 وَيَقْتُلُ الْعِبَادَ ثُمَّ يَأْخُذُ رَجُلًا شَابًا وَامْرَأَةً شَابَةً فَيَصْلِبُهُمَا
 فَيَقُولُ هَذَا عَلَى بَنِ أَبِي طَالِبٍ وَهَذِهِ فَاطِمَةُ بِنْتُ مُحَمَّدٍ
 وَيَخْرُجُ رَجُلٌ مِنْ جُهَيْنَةَ فَيَرْتَحِلُ إِلَى مِصْرَ فَوَيْلٌ لِأَهْلِ
 دِمَشْقَ وَوَيْلٌ لِأَهْلِ إِفْرِيقِيَّةَ وَوَيْلٌ لِأَهْلِ الرَّمْلَةِ مِنْهُ إِلَّا
 أَنَّهُ لَا يَدْخُلُ بَيْتَ الْمَقْدَسِ وَيَكُونُ فَخْ مَدِينَةِ الرُّومِ
 وَهِيَ الْقُسْطَنْطِينِيَّةُ الْعُظْمَى وَالْمَلِكَةُ وَخُرُوجِ الدَّجَالِ فِي
 سِتَّةِ أَشْهُرٍ وَيَكُونُ بَيْنَ فَخِ الْقُسْطَنْطِينِيَّةِ وَخُرُوجِ الدَّجَالِ
 ثَمَانِيَّةَ عَشَرَ يَوْمًا وَيَكُونُ خُرُوجُهُ مِنْ خُرَاسَانَ مِنْ أَرْضِ
 ٣٤ الْمَشْرِقِ مَوْضِعِ الْفِتَنِ * وَأَمَّا رُومِيَّةُ الْكُبْرَى فَهِيَ بِتَخْفِيفِ
 الْيَاءِ ذِكْرُهُ الرُّزْكَشَى فِي شَرْحِ الْبُخَارِيِّ وَهِيَ الْمَدِينَةُ
 الَّتِي يَفْتَحُهَا الْمَهْدِيُّ فِي سَبْعِينَ أَلْفًا مِنَ الْمُسْلِمِينَ مِنْ
 وَلَدِ إِسْحَاقَ فَهُمْ أَكْرَادُ الشَّامِ وَهُمْ مِنْ وَلَدِ إِسْحَاقَ *
 ٣٥ اِعْلَمُ أَنَّ مَدِينَةَ قُسْطَنْطِينِيَّةَ الْعُظْمَى غَيْرُ مَدِينَةِ رُومِيَّةِ
 الْكُبْرَى لِأَنَّ قُسْطَنْطِينِيَّةَ بَنَاهَا قُسْطَنْطِينُ الْمَلِكُ وَهُوَ
 الَّذِي أَطْهَرَ دِينَ النَّصْرَانِيَّةِ وَرُومِيَّةَ بَنَاهَا رُومِيرُسُ الْمَلِكُ
 وَهُوَ أَوَّلُ مُلُوكِ الرُّومِ * وَفِي أَمَارَاتِ خُرُوجِ الْمَهْدِيِّ

خُرُوجُ الْعَبِيدِ عَنْ طَاعَةِ أَسْيَادِهِمْ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لَا
يَخْرُجُ الدَّجَالُ حَتَّى يَذْهَبَ النَّاسُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَيَكُونُ
خُرُوجُهُ مِنْ أَرْضِ الْمَشْرِيقِ مَوْضِعِ الْفَتَنِ يَتَّبِعُهُ الْأَنْتَرَاكُ
وَالْيَهُودُ وَيَخْرُجُ مِنْ إصْبَهَانَ * أَوَّلَ آيَاتِ الدَّجَالِ ٣٦
وَأَخْرُهَا طُلُوعُ الشَّمْسِ مِنْ مَغْرِبِهَا وَلَا يَدْعُ فِي الْأَرْضِ قَرِيَّةً
إِلَّا هَبَطَهَا فِي أَرْبَعِينَ يَوْمًا إِلَّا مَكَّةَ وَالْمَدِينَةَ وَبَنِيَتِ
الْمَقْدِسَ وَطَرُشُوسَ * وَيَطُوفُ شَرْقَ الْأَرْضِ وَغَرْبَهَا حَتَّى
يَدْخُلَ أَرْضَ بَابِلَ فَيَتَلَقَّاهُ الْخَضِرُ فَيَقُولُ لَهُ أَنَا رَبُّ
الْعَالَمِينَ فَيَقُولُ لَهُ الْخَضِرُ كَذَبْتَ فَيَقْتُلُهُ الدَّجَالُ فَيَقُولُ
لَوْ كَانَ لِهَذَا إِلَهٌ كَمَا يَزْعُمُ لَأَحْيَاهُ فَيُخَيِّبُهُ اللَّهُ تَعَالَى ثُمَّ
إِذَا اشْتَدَّ الْأَمْرُ بِالْمُهْدِيِّ وَأَحْكَابِهِ فَيَدْخُلُونَ بَنِيَتِ
الْمَقْدِسَ وَيُغْلِقُونَ أَبْوَابَهَا فَيَحَاصِرُهُمُ الدَّجَالُ حِصَارًا
شَدِيدًا فَيَبْقِيَانِ هُمَا كَذَلِكَ يُصَاحُ مِنْ السَّمَاءِ يُقَالُ يَا
مَعْشَرَ الْمُسْلِمِينَ قَدْ جَاءَ لَكُمْ الْغَوْثُ ثُمَّ يَهْبِطُ عِيسَى إِلَى
الْأَرْضِ وَهُوَ مُتَعِمِّمٌ بِعِمَامَةٍ خَضِرَاءَ مُتَقَلِّدٌ بِسَيْفٍ رَاكِبٌ
عَلَى فَرَسٍ وَبِيَدِهِ حَرْبَةٌ فَيَطْلُبُ الدَّجَالُ حَتَّى يَدْرِكُهُ
بِبَابِ لُدٍ فَيَقْتُلُهُ ثُمَّ يَضَعُ الْمُهْدِيُّ السَّيْفَ يَمِينِ صَاحِبَةٍ
حَتَّى يُفْنِيَهُمْ ثُمَّ يَسْتَلِي الْأَرْضَ عَدْلًا وَقِسْطًا كَمَا مَلِكَتْ
جَوْرًا وَظُلْمًا حَتَّى تَرَعَى الدِّقَابُ الْغَنَمَ وَتُظْهِرُ الْأَرْضَ
كُنُوزَهَا فَلَا يَبْقَى فِي الدُّنْيَا فَقِيرٌ * وَيَكُونُ مَعَ عِيسَى
الْتَرِيَّةُ وَالرَّبْرُزُ وَالْإِنجِيلُ وَالْفَرْقَانُ وَنُحْيِي اللَّهَ أَصْحَابَ

الْكَهْفِ فِي زَمَانِهِ لِيَكُونُوا أَنْصَارَهُ إِلَى اللَّهِ وَإِذَا أُخْرِجَ
 الْمَهْدِيُّ فَلَيْسَ لَهُ عَدُوٌّ مُبِينٌ إِلَّا الْفَقَهَاءُ خَاصَّةً وَهُوَ
 وَالسَّيْفُ أَخَوَانِ وَلَوْلَا أَنَّ السَّيْفَ بِيَدِهِ لَأَنْقَضُوا بِقَتْلِهِ
 وَلَكِنَّ اللَّهَ يُظْهِرُ بِالسَّيْفِ الْكَرِيمِ فَيُطِيعُونَ وَيَخَافُونَ
 فَيَقْبَلُونَ حُكْمَهُ مِنْ غَيْرِ إِيْمَانٍ بَلْ يُضِرُّونَ خِلَافَهُ وَهُوَ
 ٤٠ أَصْدَقُ أَهْلِ زَمَانِهِ فَوَزَّرَ آوَةَ الْهَدَاةِ وَهُوَ الْمَهْدِيُّ * وَإِذَا
 سَكَنَتِ الدُّنْيَا بَعْدَ هَلَاكِ الدَّجَالِ يَبْعَثُ اللَّهُ يَأْجُوجَ
 وَمَأْجُوجَ فَيَمُرُّ أَوْلَهُمْ بِبُكَيرَةٍ طَبْرِقَةٍ فَيَشْرَبُ مَا فِيهَا وَيَمُرُّ
 آخِرُهُمْ فَيَقَالُ لَقَدْ كَانَ بِهَذِهِ مَرَّةً مَاءٌ فَمِنْ كَثَرَتِهِمْ لَا
 يَكُونُ لِلطَّيْرِ مَوْضِعٌ إِلَّا عَلَى رُؤُسِهِمْ ثُمَّ يَسِيرُونَ تَحَوَّ بَيْتِ
 الْمَقْدَسِ لِقِتَالِ عِيسَى فَإِذَا نَزَلُوا عَلَيْهِ رَمَوْا بِالسَّهَامِ
 حَتَّى تَحُولَ سَهَامُهُمْ بَيْنَ الشَّمْسِ وَبَيْنَ الْأَرْضِ مِنْ
 كَثَرَتِهَا وَعِيسَى يَرْغُبُ إِلَى اللَّهِ فِي هَلَاكِهِمْ فَيُرْسِلُ اللَّهُ
 عَلَيْهِمْ خَيْلًا مِنَ الْجِنِّ فَيَقْتُلُونَهُمْ عَنْ آخِرِهِمْ حَتَّى لَا
 يَبْقَى مِنْهُمْ أَحَدٌ فَيَفْرَحُ عِيسَى وَالْمُسْلِمُونَ بِذَلِكَ *

LEXICON.

أَبَى *a. i. recusavit.*

أَبٌ *pater. أَبَوَانِ parentes.*

أَتَى *i. venit c. a. p. et loci.*

IV. attulit. *pass. c. n. p.*
et *a. r.* delatum est *aliquid*
ad aliquem.

أَحَدٌ *unus.*

أَخٌ *frater, dual. أَخَوَانِ.*

أَخَذَ *o. cepit, accepit, sumpsit.*

أَخَّرَ retardavit. أَخِرٌ postremus,
postrema pars. آخِرٌ alter,
alius.

إِذَا quando.

أَرْخَ adscripto tempore notavit
litteras. II et IV *id.* تَارِيخٌ
chronicon, annales.

أَرْضٌ terra, humus.

إِلَّا *ex* إِنْ *et* لَا nisi.

أَلْفٌ mille.

إِلَٰهٌ vel إِلَهٌ deus. إِلَهُ Deus.

إِلَٰهِي divinus.

إِلَى ad.

أُمٌ mater.

أَمَّ *o. praeivit coetui sacro sa-*
cros ritus et precationem.

إِمَامٌ qui praecit coetui sacro
sacros ritus et precationem.

Antistes. إِمَامَةٌ munus An-
tistitis. — أُمَّةٌ coetus, eccle-
sia (Gemeine).

أَمَرَ *o. jussit. — أَمْرٌ res; pl.*

أُمُورٌ res, negotia (Geschäfte).

— أَمَارَةٌ signum, quo quid
cognoscitur.

إِمْرَأَةٌ femina.

أَمِنَ *a. securus, tutus fuit*

IV. credidit. إِيْمَانٌ fides.

مُؤْمِنٌ fidelis.

إِنْ si.

أَنْ quod. *c. a.*

إِنْ profecto, certe. *c. a.*

أَنَا ego.

أُنْثَى pl. أُنْثَى femina.

الْإِنْجِيلِ Evangelium.

إِنْسٌ. نَاسٌ. pl. إِنْسَانٌ homo. genus hominum.

أَنْفٌ nasus.

أَنْقٌ gravisus, delectatus est
re. c. ب. r.

إِنْدَةً duntaxat. tantummodo.

أَعْلٌ familia, incolae.

أُ. aut, vel.

أَلٌ o. rediit. أَوَّلٌ praecessit. —

مَآلٌ familia, gens. —

أَوَّلَى fem. أَوَّلٌ exitus. —
primus, prima pars.

أَوَى i. hospitio excepit. —

آيَةٌ signum, miraculum.

أَيٌّ id est, scilicet.

أَيٌّ quis?

أَيَّضًا i. reversus est. iterum, etiam.

أَيْهَ particula vocativa O!

ب

بِ apud, in, per, cum.

بَحْرٌ mare. بَحِيرَةٌ lacus.

بِدْعَةٌ novum institutum, nova
haeresis. actio contraria
Sunnæ.

بَدِيلٌ pl. أَبْدَالٌ vir sanctus
gradus altioris.

بَصِيرٌ comp. أَبْصَرُ visu pollens,
perspicax.

بَاطِنٌ internus,

بَعَثَ a. misit.

بَعْدَ post (de tempore).

بَعِيدٌ longinquus; improbabilis.

بَعْضٌ pars, nonnulli.

بَقِيَ a. reliquus fuit. بَقِيَّةٌ re-
liquum, reliquiae.

بِكْرٌ pl. أَبْكَارٌ virgo.

بَكَى i. flevit.

بَلٌ immo. potius.

بَلَدٌ pl. بِلَادٌ provincia, urbs.

بَلَ o. exploravit, tentavit.

بَلَاءٌ tentamen, afflictio.

بَنَى i. aedificavit. —
أَبْنٌ filius. بِنْتُ filia.

بَابٌ pl. أَبْوَابٌ porta, caput,
sectio.

بَيْتٌ domus.

بَادَ i. abiit atque a suis sepa-
ratus fuit, periit. —
بَيْدَاءٌ desertum, campus, ubi nulla
habitatio, ubi viator exitio
obnoxius.

بَيَاضٌ albedo. أَبْيَضٌ albus.

بَاعَ i. vendidit, emit. III. sti-
pulatus pactusque fuit ven-
dendo, emendo; obedientiam
et fidem sanxit firmavitque.
c. a. p. pass. inauguratus
fuit in imperio (c. c. l. p.
et dignitatis). بَيَعَةٌ
promissum obedientiae erga
aliquem.

بَانَ i. distitit, distinctus fuit.

IV. manifestus fuit. مُبِينٌ

manifestus. ^{بَيْنَ} inter. ^{بَيْنَ} ante eum. ^{بَيْنَمَا} dum, in-
terea dum.

ت

^{تَابُوتٌ} arca, *peculiariter* feralis.
^{تَحْتَ} sub.

^{تِسْعَ} novem. ^{تِسْعَةَ عَشَرَ} unde-
viginti.

^{تَرَكَ} o. reliquit, missum fecit,
sivit.

^{تُرْكٌ} pl. ^{أَتْرَاكٌ} Turca.

^{تَبِعَ} a. secutus, sectatus fuit.

^{تَوْرَةَ} et ^{تَوْرَةَ} lex Mosaica.

ث

^{ثَلَاثُونَ} tredecim. ^{ثَلَاثَةَ عَشَرَ}
triginta. ^{ثَلَاثِائَةَ} trecenti.

^{ثَالِثٌ} tertius.

^{ثُمَّ} deinde.

^{ثَمَانُونَ} octo. ^{ثَمَانُونَ} octoginta.

^{ثَوْبٌ} vestis.

ج

^{جَبَلٌ} pl. ^{جِبَالٌ} mons.

^{جَبْهَةٌ} frons.

^{جَدٌ} avus.

^{جَدًّا} magnopere, valde.

^{جَرَّبَ} expertus fuit, probavit.

^{جَرْبَةٌ} experientia. ^{جَرَّبَ} pro-
batus, multo rerum usu sub-
actus.

^{جَزَا} pensavit, retribuit. ^{جَزَا}
tributum.

^{جَلَسَ} i. sedit. IV sedere jus-
sit, collocavit.

^{جَلَا} o. reiectus fuit. ^{أَجَلَى}
fronte calvus.

^{جَمَدٌ} o. concrevit. ^{جَمَادٌ} tor-
pens, segnis. ^{جُمَادَى} tem-
pus frigidum; *nomen duo-
rum mensium anni ara-
bici: quinti, الأولَى, جُمَادَى*
et sexti الآخرَى.

^{جَمَعَ} a. collegit. IV. consensit
in aliqua re c. ^{عَلَى} r.
^{جَمَاعَةٌ} agmen, turba; omnes
Muhammedani orthod., coetus
(die Gemeinde).

^{جَمَانٌ} margarita.

^{جَنٌ} genii, daemones. ^{جَانٌ}
genus daemonum.

^{جَارَ} o. deflexit et declinavit.
^{جَوْرٌ} injustitia, oppressio, ty-
rannis.

^{جَازَ} transivit. V. locutus fuit
translate. ^{تَجَوُّزٌ} translatio.

^{جَوْهَرٌ} lapis pretiosus, gemma.
ipsa substantia rei. pl.

^{جَوَاهِرٌ}.

^{جَاءَ} i. venit, pervenit c. a. p.

^{جَاشَ} i. efferbuit, aestuavit.
^{جَيْشٌ} exercitus.

ح

^{حَبَّ} i. et ^{أَحَبَّ} amavit.

^{حَتَّى} donec, ita ut.

حَثَى i. sparsit.

حَجَّ contendit *aliquo*; iter sacrum Meccanum fecit. حَجَّة peregrinatio Meccana una.

حِجَّةُ ذُو الْمَحِجَّةِ mensis anni Arabici ultimus, in quo iter sacrum Meccanum faciunt.

حَجَرٌ pl. حِجَارَةٌ lapis.

حَدَثٌ eventus. حَدَثٌ juvenus.

حَرَبٌ o. spoliavit. III bellum gessit. حَرْبَةٌ hasta brevis.

حَرَزٌ o. custodivit. حَزْرٌ multum cavet, timuit.

حَرَكَ motus est. حَرَكَةٌ motus.

حَرَّمَ i. prohibuit aliquem ab aliqua re. II. vetuit, illicitum dixit. حَرْمٌ nomen primi mensis anni arabici.

حَسَنٌ pulcher fuit, decuit.

حَصَرَ o. in angustiam redegit.

حَضَرَ o. c. a. p. venit ad aliquem.

حَقٌّ i. o. necessarium, debitum fuit. X. meruit. حَقِيقَةٌ pl. حَقَائِقُ veritas.

حَكَمٌ o. arbitrium et imperium exercuit in alios. حُكْمٌ arbitrium, imperium. — حَكِيمٌ

pl. حُكَمَاءُ sapiens.

حِلْمٌ mansuetudo.

حَمْرَاءُ ruber. fem. أَحْمَرٌ.

حَمَلَ i. portavit.

حَاطَ o. custodivit. IV. circumdedit, cinxit. حَاطٌ septum.

حَالَ intercessit, interclusit. V. se convertit, mutatus fuit.

حَيَّ vixit. IV in vitam revocavit, resuscitavit. pl. حَيٌّ

حَيَوَانٌ vivens, vivus. sing. et collect. animal.

خ

خَدٌ mala, gena.

خَرَبٌ vastavit. خَرَابٌ vastatio.

خَرَجَ o. exivit. IV. eduxit. X. id.

خَسَفَ i. demersit Deus aliquem, aliquid. c. ب. ob-
jecti et acc. loci, sub
quem demergitur.

خَاصٌّ proprius, peculiaris. خَاصَّةٌ procures. خَاصَّةٌ praecipue.

أَلْحَضَرَ Elias.

خَضْرَاءُ viridis. fem. أَخْضَرٌ

خَطَبَ o. orationem sacram habuit. III. allocutus est.

خُطَابٌ allocutio.

خَاطَرَ animus.

خَفَّ i. levis fuit pondere. II. levem fecit. خَفِيفٌ omissio signi Teschdidi.

خَلَصَ o. pura, mera nec mixta fuit res. خَالِصٌ purus.

خَلَفَ venit post vel pone *alium*.

III. advers. est. VIII. dissen-
sit, discordavit. خَلِيفَةُ suc-
cessor Muhammedis, Chalifa.

خِلَافٌ contrarium. contro-
versia.

خَلَقَ o. creavit. خَلْقٌ res
creatae, homines, forma ex-
terior. خُلُقٌ animi indoles.

خَمْسٌ quinque.

خِنْزِيرٌ porcus.

خَافَ a. timuit.

خَالٌ naevus.

خَارَ VIII. elegit. خَيْرٌ bonum,
fortuna secunda.

خَيْلٌ collect. equi, equites.

د

دَبَرَ pone fuit. II. rexit. IV.
recessit c. a. r.

دَجَلٌ collevit pice; mentitus
fuit. دَجَالٌ mendax, impo-
stor; الدَّجَالُ = الْمَسِيحُ
الدَّجَالُ Antichristus.

دَخَلَ o. intravit. IV. intrare
jussit, fecit.

دَرَّ i. copiose demisit pluviam
coelum. مِدْرَارٌ pluviam co-
piose fundens coelum; pluvia
copiosa.

دَرَكَ assecutus fuit. IV. id.

دَعَا o. vocavit. VIII. arrogavit
sibi, vindicavit sibi rem c.
a. r.

دَفَعَ a. pepulit, c. a. r. et al
p. dedit, porrexit *alicui*
aliquid.

دَلَّ o. c. على monstravit, in-
dicavit, ostendit.

دَنَا o. appropinquavit *alicui*.
vilis fuit. دَانٍ propinquus.

الدُّنْيَا; دُنْيَا f. أَدْنَى
sc. أَحْيَاوُةٌ vita propior, prae-
sens, haec vita; mundus.

أَدْهَمُ fusco colore praeditus,
niger.

دَارٌ domus habitata; regio,
provincia. pl. دِيَارٌ

دَانَ i. subjecit. دِينٌ lex,
religio. مَدِينَةٌ urbs.

ذ

ذَبَّ pl. ذَنَابٌ lupus.

ذُرِّيَّةٌ progenies.

ذَمِنَ obsequens fuit. IV. obedivit.

ذَكَرَ o. commemoravit. ذِكْرٌ
recordatio, laudatio.

كَذَلِكَ iste. كَذَلِكَ ita, sic.

ذَهَبَ a. c. الى loci abiit;
putavit. مَذْهَبٌ pl. مَذَاهِبٌ
secta. — ذَهَبٌ aurum.

ذُو possessor, dominus *alicujus*
rei; acc. ذَا.

ذُوَابَةٌ cincinnus.

ر
رَّئِيسٌ ⁹pl. رُؤَسَ caput. ⁹رَأْسٌ
caput, princeps, praeses.
رَأَيْتُ ⁹impf. يَرَى vidit. — رَايَةً
signum, vexillum.
رَبٌّ dominus.
رَبْعٌ ⁹quadrans (terrae). مَرْبُوعٌ
quadratae staturae homo. —
رَبْعَةٌ ⁹quatuor. أَرْبَعُونَ qua-
draginta.
رَجَبٌ ⁹o. territus timuit rem.
رَجَبٌ ⁹anni arabici mensis
septimus, ita dictus quod
paganismi tempore sacer
erat et prohibita pugna.
رَجَعَ ⁹i. rediit, reversus fuit.
رَجُلٌ vir.
رَحَلَ ⁹a. discessit c. عن loci.
VIII. discessit, migravit c.
الى loci.
رَسَلَ ⁹IV. misit, dimisit ali-
quem. رَسُولٌ legatus.
رَضَعَ ⁹gemmis ornavit.
رَضِيَ ⁹a. gratum habuit aliquem
c. عن p.
رَعَى ⁹a. pavit, pastum duxit.
رَعِيَّةٌ ⁹grex pascens; sub-
diti, populus.
رَغِبَ ⁹a. expetivit, desideravit,
c. الى rei expetitae et الى
ejus, a quo expetitur.
رَفَعَ ⁹a. sustulit.

رَكَبَ ⁹a. vectus fuit, equitavit;
conscendit equum.
رُكْنٌ ⁹fulcimentum, angulus; in
specie lapidis nigri in templo
Meccano.
رَمَضَانٌ ⁹anni arabici mensis
nonus.
رَمَى ⁹i. jecit, projecit, conjecit
sagittas.
رَاحَ ⁹o. vesperi fuit, fecit aliquid.
رِيحٌ ⁹ventus; odor rei spirans.
رَانَ ⁹o. petivit, quaesivit rem.
IV. voluit, intendit aliquo c.
a. regionis (wohin wollen).
الرُّومُ Graeci, Romani.
رَوَى ⁹i. narravit.

ز
زَبَرَجَدٌ ⁹chrysolithus.
زَبُورٌ ⁹Psalterium Davidis.
زَعَمَ ⁹o. putavit.
زَعِيمٌ ⁹praefectus, princeps, dux
dominusque gentis.
زَكَى ⁹a. purus, probus fuit. زَكِيٌّ
purus, probus.
زَمَانٌ ⁹tempus.
زَهَرَ ⁹a. luxit, splenduit. أَزْهَرُ
fem. زَهْرَاءُ splendidus, il-
lustris.
زَالَ ⁹a. cessavit, desiit. IV.
removit rem e loco.

س
سَاءَ ⁹reliquus fuit. سَائِرٌ reliqua
pars.

سَبْعٌ septem. سَبْعُونَ septuaginta.

سِتٌّ sex. سِتُونَ sexaginta.

سَاحِلٌ litus maris.

سَخَّرَ subegit, subjecit.

سَرِيرٌ solium.

سَرَى i. permeavit.

سَطَا o. impetum fecit. سَطَوَةٌ
impetus.

سَعِيدٌ felix, beatus fuit. سَعِيدٌ
felix, comp. أَسْعَدَ

سَقَى i. rigavit, potum prae-
buit. IV. id.

سَكَنَ o. quievit, habitavit.
مَسْكُونٌ habitatus.

سَلَكَ ivit, incescit via; intravit.

سَلِمَ a. incolumis fuit, salvus
evasit. II. incolumem ser-
vavit aliquem. IV. submisit,
dedit se alicui, pec. Deo.

Moslemus factus est. مُسْلِمٌ

Moslemus. سَلَامٌ salus.

سَمَا o. alta fuit res. II. no-
minavit. سَمَاءٌ coelum. اِسْمٌ
nomen.

سَنَّ o. formavit; secutus fuit
regulam. سُنَّةٌ institutum,
regula; mos; lex, pec. dicta
et facta Muhammedis ab
ejus sociis memoriae tradita.
Singulus mos a propheta
acceptus ideoque observan-
dus. — سِنٌ aetas.

سَنٌ pro سَنَةٍ annus. pl. سُنُونٌ
سَهَامٌ sagitta. pl. سِهَامٌ.

سَادَ o. dominus, princeps fuit.

— سَوْدٌ niger fuit. — سَيِّدٌ

princeps. pl. أَسْيَادٌ. — أَسْوَدٌ
niger.

سَاسَ o. rexit pro arbitrio
jussis et vetitis subditos.

n. verb. سِيَاسَةٌ

سَوَى a. par fuit alteri. سَوِيَّةٌ
aequalitas.

سَارَ i. ivit, profectus est; vitam
degit. سَيْرٌ vitae ratio, mores.
سَيْفٌ gladius.

ش

شَامٌ sinister fuit. الشَّامُ Syria.

شَبَّ i. adolevit, juvenis eva-
sit. شَابٌ fem. شَابَةٌ ado-
lescens.

شَبَّهَ comparavit aliquem al-
teri. IV. similis fuit alicui.

c. a. p. شَبَّهَ similis.

شَجَرَةٌ arbor una.

شَدَّ o. i. constrinxit. VIII. fir-
mus, vehemens fuit; auctus
est. شَدِيدٌ vehemens, fortis.

comp. أَشَدُّ.

شَرٌّ malum.

شَرَبَ a. bibit.

شَرَحَ a. aperuit portam; ex-
plicuit, elucidavit. شَرْحٌ ex-

atio, commentarius.

o. fudit. ^{شَرْق} ortus so-
oriens. ^{مَشْرِق} id.
olfecit.

sol.

a. praesens fuit; testa-
fuit.

nensis pl. ^{أَشْهَر}

es, aliquid.

ض

o. fudit, effudit.

loc.

verum fuit. ^{صَحِيح} verum,

p. ^{أَصْح}

a. socius fuit *alicui*.
socium se praebuit *ali-*

c. a. p. ^{صَاحِب} pl.
^{أَصْح} socius.

o. verax, sincerus fuit.

صا verax, ingenuus.

a. clare et aperte dixit.

z. r. ^{صَرَح} id. c. ب r.

i. vertit, convertit. V.
trio et potestate libera
s fuit. ^{تَصَرَّف} arbitrium,
estas libera.

o. clarus fuit. X. elegit.

i. crucifixit. ^{صَلَب} crux.

avit. ^{صَلَاة} oratio, preces.

o. fecit.

صَاب o. tetendit. *ad aliquid*
idque attigit. IV. attigit
scopum; assecutus est *ali-*
quid; accidit *alicui*; afflixit
aliquem calamitas.

صَاح i. clamavit, clare sona-
vit. III. ad alium clamavit,
inclamavit.

صَار i. ivit, factus est, evasit.

ض

ضَلَّ i. erravit. ضَلَال error.

ضَمَر o. gracilis fuit. IV. oc-
cultavit, in animo retinuit,
apud se cogitavit.

ط

طَرَح a. projecit, conjecit.

طَرَف tractus, latus, ora, ex-
tremitas *rei*; hominis pro-
ximi parentes, *ut pater*,
mater.

طَلَب o. petivit, quaesivit.

طَلَعَ a. ascendit *montem*. ap-
paruit, ortus fuit.

طَلَق solutus fuit. IV. solvit
vinculis. significationem ge-
neralem tribuit verbo.

طَلَا i. illeivit, inunxit.

طَهَّر o. purus, mundus fuit.

طَاع o. a. obsequens fuit, pa-
ruit. X. potuit efficere c.

ان *et subunct.* طَاعَة obe-
dientia.

طَاف o. obivit, circumivit,
peragravit.

طَالَ o. longus fuit. II. pro-
longavit.

طَابَ i. suavis fuit. طَيِّبٌ odor
suavis; res odorifera. طَيِّبٌ

suaviter olens, comp. أَطْيَبٌ.

طَارَ i. volavit. طَيْرٌ avis. collect.

ط

ظَلَمَ tenebrae. ظُلْمٌ injustitia,
oppressio.

ظَهَرَ a. apparuit. IV. mani-
festam, claram reddidit rem,
manifestavit. ظَهْرٌ manife-
statio (daß Erscheinen, Auf-
treten). ظَاهِرٌ externus.

ع

عَبَدَ servus; servus Dei, homo.

عِبَادٌ servi, عِبَادٌ homines.

عَبَرَ o. transivit. VIII. exem-
plum cepit. عِبْرَةٌ exemplum,
monitum.

عِتْرَةٌ progenies et familia viri.

عَجِبَ a. miratus fuit. c. من r.

IV. admiratione affectit. V. ad-
miratione affectus fuit c. من r.

عَدَدَ o. numeravit. عَدَدٌ numerus.

عَدَلَ i. justitiam recte admi-
nistravit inter aliquos. عَدْلٌ
justitia. عَادِلٌ justus.

عَادَا o. transgressus fuit; ini-
quus, injustus fuit in aliquem.

عَدُوٌّ hostis.

عَدَبَ dulcis et bona fuit aqua.
أَعَدَبَ dulcior.

عَذَرَ i. excusavit alium. VIII.
excusavit se ipsum c. الى
p. apud quam (gegen welche)
aliquis se excusat. عَذْرٌ
excusatio.

عَرَفَ i. scivit, novit. c. a. r.
II. notum fecit, docuit. عَارِفٌ
sapiens. مَعْرِفَةٌ cognitio, no-
titia.

عَزَّى consolatus fuit.

عَسَكْرٌ exercitus.

عَسَلٌ mel.

عَاشَرَ societatem inivit, مَعَشَرَ
coetus. عَاشِرَةٌ decem. عَاشِرٌ
decimus.

عَصَائِبُ pl. عَصَابَةٌ cohors.
sectatores (Alidarum).

عَصْرٌ tempus. pars posterior
temporis pomeridiani.

عَصَا baculus.

عَطَا o. manu cepit rem. IV.
dedit, donavit.

عَظِيمٌ magnus. comp. أَعْظَمُ
عُظْمَى f.

عَقْدٌ intelligentia, ratio.

عَلِمَ a. scivit. II. docuit, عَلِيمٌ
sapiens, sciens. مُعَلِّمٌ doc-
tor. عِلْمٌ scientia. —
عَالَمٌ mundus. عَالَمُونَ crea-
turae sc. angeli, genii,
homines, spec. homines.

عَلَا *o.* altus fuit. V. exaltatus est. اَللّٰهُ تَعَالٰى Deus, qui exaltatus est, Deus altissimus. عَلَى super.

عَمَّ *o.* communis fuit *res.* V. induit cidarim. عَامَّةٌ plebs, vulgus. عِمَامَةٌ cidaris, fascia qua caput obvolvitur. عُمٌّ vita. aetas.

عَنْ a latere *alicujus personae vel rei*; ab. عَنْ آخِرِهِمْ ultra ultimum eorum, *i. e. ad unum omnes.*

عَادَ *o.* revertit.

عِيسَى Jesus.

عَاشَ *i.* vixit, vitam degit.

غَ غَرَبَ *o.* abiit; occidit *sol.* مَغْرِبٌ occidens. مَغْرِبٌ locus ubi sol occidit, occidens.

غَسَلَ *i.* lavit, abluit.

غَلَبَ *i.* vicit.

غَلَقَ *i.* et IV. clausit.

غَنَمٌ oves.

غَاتَ *o.* opem tulit.

غَارٌ spelunca, caverna.

غُرُوطَةٌ regio irrigua et arboribus consita, *pec.* Damascena.

غَيْرٌ alius, مِنْ غَيْرٍ sine.

ف

فَ deinde; ita ut.

فَتَحَ *a.* aperuit *portam*; expugnavit *urbem.*

فَتْرَةٌ interstitium, intervallum temporis inter duos prophetas.

فَتَنَ *i.* tentavit. فِتْنَةٌ tentatio, sed itio *pl.* فِتْنٌ.

فَرِحَ *a.* laetatus est. *c. ب.* r.

فَرِيدَةٌ *pl.* فَرَّادٌ gemma unica, pretiosa.

فَرَسٌ equus. — فَارِسٌ Persia. أَلْفَرَسُ Persae.

فَرَقَ *o.* fudit, diffidit, separavit; distinxit duas *res.* III. discedens reliquit *aliquem.* VI a se invicem discesserunt. فُرْقَانٌ omne id, quo verum et falsum distinguitur; Qorânus.

فَضَلَ *o.* redundavit, praececellit. IV. eminuit, excelluit *aliqua in re*; praeclare benefecit *alicui.* فَاضِلٌ eruditione insignis.

فَقِيرٌ pauper fuit. فَقِيرٌ pauper.

فَقِهُءٌ sapiens et intelligens fuit, peritus rerum divinarum et juris. فَقِيْهَةٌ *pl.* فَقِيْهَةٌ religionis et jurum peritus, Jurisconsultus.

فَنِيَ *a.* evanuit. IV. fecit, ut evanesceret, perdidit.

فَهِمَ *a.* intellexit.

فِي in. de.

فَادَ i. redundavit. **pl.** فَائِدَةٌ
فَوَائِدُ utilitas; utilis notitia.
فَيْلَسُوفُ **pl.** فَلَاسِفَةٌ philosophus.

ق

قَبِلَ a. acceptavit, admisit
rem. IV. processit; pro-
sperum successum habuit.

مِنْ قَبْلِ أَنْ priusquam.
a parte *alicujus* (von Se-
mandes Seite her, seitens
Semandes).

قَتَلَ o. interfecit. III. pugnavit.
قِتَالُ pugna.

قَدْ jam.

مَقَدَّسَ sanctificavit.
sanctificatus, sanctus. بَيْتُ
الْمَقَدَّسِ Hierosolyma.

قَدَّمَ o. praecessit. II. praemisit;
praecessit. مُقَدِّمَةٌ anteces-
sors exercitus.

قَرَضَ i. secuit. VII. excisus, ex-
stinctus est.

قَرْنُ cornu; latus.

قَرْيَةٌ i. hospitio excepit.
قَرَا urbs.

قَسَطَ i. et IV. justitiam exercuit.
قِسْطُ justitia.

قَسَمَ i. divisit rem in partes.
II. divisit, dispertitus est.

قَصَدَ i. contendit *aliquo c. a.*
loci.

قَصِيرٌ brevis fuit. قَصِيرٌ brevis.
قَضَى i. decrevit, sanxit. قَضِيَّةٌ
judicium, imperium.

قَطَرَ o. stillavit. قَطْرٌ pluvia.

قَطَعَ u. secuit, trajecit.

قَلَدَ i. obvolvit *rem rei*. V.
accinctus fuit. c. ب. r.

قَنَّا elatio superioris nasi, gib-
bositas medii. أَقْنَى naso aqui-
lino praeditus.

قَهَرَ a. domuit, subjugavit.

قَالَ o. dixit. قَوْلٌ dictum, sen-
tentia.

قَامَ o. stetit. IV. stare jussit,
stabilivit. قَامَةٌ statura. نَيْبَةٌ

resurrectio mortuorum. مَقَامٌ

statio. مَقَامُ إِبْرَاهِيمَ, أَلْمَقَامُ

statio Abrahami, pars templi
Meccani.

قَاضَ i. rupit *pullus ovum*. II.
adduxit et destinavit *unum*
alteri Deus c. a. p. et l
alterius.

ك

كَأَنَّ ut. كَأَنَّهُ velut si. كَذًا eodem
modo. كَذَلِكَ sic, ita. كَمَا
quemadmodum, ut.

كَبِيرٌ magnus, gravis. comp.

كُبْرَى fem. أَكْبَرُ

كَتَبَ o. scripsit. **pl.** كِتَابٌ
liber.

كَثُرَ multus fuit. كَثِيرٌ multum,

comp. أَكْثَرُ plus. كَثْرَةٌ
multitudo.

كَذَبَ i. mentitus fuit.

كُرْدٌ *pl.* أَكْرَادٌ Curdi.

كَرِيمٌ *generosus fuit.* كَرَمٌ *generosus.* كَرَمٌ *nobilitas, generositas.*

كَسَرَ *i.* fregit.

كَسَفَ *i.* obscuravit, eclipsi affecit.

كَشَفَ *i.* detexit.

كُلُّ *omnis.*

كُنْزٌ *i.* sub terra recondit.

كُنُوزٌ *pl.* كُنُوزٌ *thesaurus sub terra reconditus.*

كَهْفٌ *specus.*

كَانَ *o.* fuit. لِي *habuit.*

مَكَانٌ *locus.*

كَيْفَ *quomodo.*

لِ

لِ *perfecto (apodosin incipit post)* لَرَوَ

لِ *propter; pro.* لِأَنَّهُ *propterea* quod. لَا *et* لِي *ex* لَا *ne.*

لَأَنَّ *IV.* misit. مَلَائِكَةٌ *pl.* مَلَائِكَةٌ *angelus.*

لَبَنٌ *lac.*

لَجَأَ *a.* confugit. مَلْجَأٌ *refugii locus.*

لَحَقَ *a.* assecutus fuit.

لَحِمَ *a.* cibavit carne. مَلْحَمَةٌ *magnae stragis pugna.*

لَقَّبَ *cognominavit.* لَقَبٌ *cognomen.*

لَقِيَ *a.* obviam habuit, occurrit

alicui. V. *id.* c. a. p. IV. *conjecit.*

لَكِنَّ, لَكِنْ *sed.*

لَمْ *non c. jussivo.*

لَمَّا *postquam.*

لَا *non.*

لَوْ *particula hypothetica si,*

لَوْ لَا *nisi.*

لَوَّحَ *o.* apparuit *stella.* لَوَّحٌ

pl. أَلْوَاحٌ *tabula.*

لَيْسَ *non est.* لَيْسَ *non*

placet; لَيْسَ بِصَحِيحٍ *non est verum.*

مَدَّ *o.* extendit. مَدَّةٌ *spatium temporis.*

مَرَّ *o.* transivit, praeterivit. مَرَّةٌ *transitus unus, vicis una.* مَرَّةٌ *quondam (einmal).*

مَرْيَمُ *Maria.*

مِسْكٌ *muscus.*

مِصْرُ *Aegyptus.*

مَعَ *cum. non obstante.*

مَلَأَ *a.* implevit. مَلِيٌّ *et VIII.* impletus, plenus fuit.

مَلَكَ *i.* possedit, dominium tenuit. مَلِكٌ *rex.* مُلْكٌ *regnum.* مَمْلَكَةٌ *id.*

مَنْ *is qui.*

مِنْ *ex, ab.*

مَنَى *i.* definivit. V. *optavit rem.*

مُهْرَةٌ pullus equi (*feminini sexus.*)

مَا quod. non.

مَاءٌ aqua.

مَاتَ o. mortuus est. مَيِّتٌ pl.

مُتَاتٌ mortuus.

مَالٌ res familiaris, pecunia.

ن

نَبَأٌ a. elatus fuit. نَبِيٌّ propheta.
نُبُوءَةٌ prophetia.

نَبَتَ o. germinavit. نَبَاتٌ coll. plantae.

نَتَنَ i. et IV. foetuit.

نَحَا o. et a. tetendit. نَحْوٌ versus.

نَحَى i. movit, removit loco suo.
II. removit; V. cessit loco.

نَدِمَ a. poenituit. نَدَمَانٌ poenitens.

نَزَلَ i. descendit, consedit; inferior fuit.

نَصَبَ o. erexit, fixit.

أَنْصَارٌ pl. نَاصِرٌ o. juvit. أَنْصَارٌ adjutor. — نَصْرَانِيٌّ Christianus.

نِصْفٌ dimidia pars.

نَضَرَ nitore fulsit. نَظَرَ nitor.

نُضْرٌ aurum vel argentum.

نَطَقَ i. locutus fuit. مَنْطِقٌ oratio, loquela.

نَظَرَ o. spectavit, adspexit.

نَفْسٌ anima.

نَهَرَ fluvius.

نَهَى a. pervenit. VIII. pervenit pertigitve ad aliquem
c. الى p. et loci.

نُورٌ lux.

نَامَ a. dormivit. مَنَامٌ somnium.

س

سَبَطَ o. demisit, dejecit. i. et o. descendit.

سَدَى i. recta duxit via, bene direxit. هَادٍ pl. هُدَاةٌ dux, director. مَهْدِيٌّ directus.

هَذَا hic. hoc.

هَزَمَ i. in fugam conjecit.

هَلَكَ i. periit. IV. perdidit.
هَلَاكٌ interitus.

هُمُ ii, illi.

هُوَ is, ille.

و

وَ et. quum.

وَجَبَ impf. يَجِبُ necessarium fuit. c. على p.

وَجَدَ impf. يَجِدُ invenit.

وَجْهٌ facies, modus, ratio.

وَاحِدٌ unus.

وَخَى revelavit. وَحْيٌ res divinitus revelata.

وَدَعَ impf. يَدَعُ posuit, collocavit; reliquit, sivit.

وَادٍ alveus fluvii, vallis.

مَا رَأَى النَّهْرُ quod pone est. مَا رَأَى

quod ultra fluvium (Oxum)
est, Transoxania.

وَزَرَ *impf.* وَزَرَ portavit. ^ووَزِيرٌ

وَزَرَآءُ administer principis.

وَصَلَ *impf.* وَصَلَ pervenit. c.

الى r.

وَضَّأَ lustravit se lotione sacra.

وَضَعَ *impf.* وَضَعَ posuit; im-

posuit. وَضَعَ السَّيْفَ immisit
ensem, stricto ense caedem

fecit. مَوْضِعٌ locus.

وَطَى III. convenit *res cum*

re. c. a. r.

وَطَنَ *impf.* وَطَنَ consuevit

aliquo loco. II. paravit sibi
locum, ubi degeret; appli-
cuit et consuefecit *animum*
rei, incitavit *animum ad*
rem.

وَعَّظَ *impf.* وَعَّظَ monuit, ad-

hortatus est.

وَفَرَ *impf.* وَفَرَ abundavit.

وَقْتُ tempus. aetas.

وَقَعَ *impf.* وَقَعَ incidit.

وَكَأ onus suscepit et innixus
fuit. VIII. اِتَّكَأَ innixus fuit

على c.

وَلَدَ *impf.* وَلَدَ peperit, genuit.

وَلَدٌ proles, natus, filius.

وَيْلٌ vae.

ى

يَا littera Jê.

يَا o! heus!

يَثْرِبُ Jathrippa (Medina).

يَدٌ manus.

يَا جُوجُ وَمَا جُوجُ Gog et Magog.

يَسَارٌ manus sinistra. — يَسِيرٌ
paullum.

يَاقُوتٌ hyacinthus.

يَمِينٌ manus dextra.

يَهُودٌ Judaei.

يَوْمٌ dies. pl. أَيَّامٌ hodie.

Corrigenda et emendanda.

P. 4 l. 9 sequ. ab infr. l. rō'-bun pro rō-'bun. —
P. 5 l. penult. l. 94 pro 95 et adde 331 3 Adnot. —
P. 10 l. 15 pone, post *est*. — Ib. l. 3 seq. ab infr. l. *jura-*
juranda pro *jurejuranda*. — P. 11 l. 15 l. نَبِيّ pro نَبِي. —
P. 16 l. 12 l. personae. pro persona. — P. 19 l. 3 l.
جِبَالٍ pro جَبَالٍ. — P. 21 l. 1 seq. l. sensu latiore
illo, quem supra pro: sensu, quem supra latiore illo. —
P. 24 l. 1 l. eorumque pro earumque. — P. 26 l. 6
ab infr. l. quorum pro quarum. — Ib. l. ult. l. ob pro
ab. — P. 28 l. 4 ab infr. l. تَ pro ت et l. 3 ab infr.
l. تَ pro ت. — P. 37 l. ult. l. آتَّبَعَ pro آتَّبَعَ — P. 50
l. 20 l. XIV—XVIII pro X, XI et XII. — P. 68 l. 9 seq.
l. regulas pro relas. — P. 70 l. 5 l. d. pro c. — P. 77
l. 10 ab infr. l. خَيْرٍ pro خَيْرٍ. — P. 111 l. 7 ab infr. l.
accedentes pro accedentia. — P. 117 l. 8 ab infr. l. po-
sterioris pro posteriores. — P. 136 l. 9 ab infr. l.
أَسْتَفْهَمَ pro أَسْتَفْهَمَ. — Ib. l. 6. l. سَيَكْفِيكَهُمْ pro سَيَكْفِيكَهُمْ.
— P. 165 l. 9 ab infr. l. يَدٍ pro يَدٍ. — P. 169 l. 18 adde
post *cujus*: *duo*. — P. 177 l. 4 l. مَا الْكَافَّةُ pro مَا الْكَافَّةُ.
P. 185 l. 12 ab infr. l. يَكْفُرُوا pro يَكْفُرُونَ. ib. l. 9 ab infr.
l. جَوْعًا pro جَوْعًا. ib. l. 7 ab infr. l. تَأْدِيبًا pro تَأْدِيبًا.
P. 186 l. 8 l. positum pro posito. — P. 188 l. 3 l. originem
et causam pro origo et caussa. ib. l. 8 l. فَرَّقَ pro فَرَّقَ.
P. 189 l. 7 l. *longitudine* pro *longitudini*. ib. l. 17 l. الْكُرَّةُ

Corrigenda et emendanda.

pro الْكَرَّةِ. ib. l. 18 l. بَصْرَ pro بَصْرَ. ib. l. 8 ab infr. l. fuste, pro fusti. P. 190 l. 7 l. adde: *non*, post: *ipsi*. P. 191 l. 10 l. 1. هَابِيلَ وَتَابِيلَ pro هَابِيلَ وَتَابِيلَ. P. 193 l. 16 lege *privet* pro *privat*. P. 197 l. 1 l. لِحَكْدٍ pro لِحَكْدٍ. ib. l. 11 l. لِّلْبِكَ pro لِّلْبِكَ, et لِّلْاِخْتِصَاصِ pro لِّلْاِخْتِصَاصِ. ib. l. 12 ab infr. scribe: *aliquid*, pro: *pecunia*. ib. l. 3 ab infr. scribe: *hujus rei faciendae*, pro: *in hac re facienda*. P. 199 l. 2 scribe: لِّلْكُهُولِ pro لِّلْكُهُولِ. ib. l. 4 l. لِّلْاِثْتِغَاةِ pro لِّلْاِثْتِغَاةِ. ib. l. 9 l. 1. فَضْلٍ pro فَضْلٍ. ib. l. 17 l. 1. خَوٍ pro خَوٍ. ib. l. 7 ab infr. l. 1. يَوْعَعُ pro يَوْعَعُ. P. 202 l. 3 l. 1. يَسِيرُ pro يَسِيرُ. ib. l. 14 scribe: *fraeno* pro: *capistro*. P. 203 l. 9 l. 1. اِلَاغِيْدَآءَ pro اِلَاغِيْدَآءَ. ib. l. 10 adde *plantas*, post: *illas*. P. 204 l. 12 ab infr. l. 1. لِّلْاِسْتِعَانَةِ pro لِّلْاِسْتِعَانَةِ. ib. l. 10 ab infr. l. 442 pro 441. P. 205 l. 6 l. 1. اَفْطَنُ pro اَفْطَنُ. P. 207 l. 8 ab infr. l. 1. اَلْوُقُوفِ pro اَلْوُقُوفِ. P. 208 l. 5 l. 1. اُغْبَى pro اُغْبَى. P. 209 l. 10 l. 1. اَلْبَرْحِ pro اَلْبَرْحِ. P. 210 l. 3 ab infr. l. 1. يَبْدُوُ pro يَبْدُوُ. P. 212 l. 6 ab infr. l. 1. يَنْفَعُ pro يَنْفَعُ. P. 221 l. 14 l. 1. يَنْعَمُ pro يَنْعَمُ. P. 223 l. 2 l. 1. فِلَسْطِينَ pro فِلَسْطِينَ. ib. l. 5 l. 1. تَغْلِبُ pro تَغْلِبُ. ib. l. 14 scribe: *Rabbinorum pro narrationum*, narrator, et dele quae sequuntur uncis inclusa. P. 224 l. 7 ab infr. l. 1. كُلُّهَا pro كُلُّهَا et كُلُّهُ pro كُلُّهُ. P. 225 l. 8 ab infr. l. 1. خَالَفَهُمْ pro خَالَفَهُمْ. — ib. l. ultima l. 1. مِصْرَ pro مِصْرَ. P. 127 l. 3 l. 1. كِلَيْهِمَا pro كِلَيْهِمَا. ib. l. ultima l. 1. des, pro: *de*. P. 128 l. 10 ab infr. l. 1. عِدِّي pro عِدِّي. P. 230 l. 7 ab infr. l. 1. ثَانِي pro ثَانِي. P. 231 l. penultima l. 1. آخِرُ pro آخِرُ. P. 232 l. 13 scribe: substantivum سَوٍ, pro: substantiva سَوَاءٌ et سَوٍ. ib. l. 10 et

Corrigenda et emendanda.

9 ab infr. scribe: *aberravit a recta via*, pro: *erravit pessimā viā*. P. 234 l. 4 ab infr. scribe كُرْز pro كُرْز. P. 235 l. 10 ab infr. l. التَّشْيِيَةِ pro التَّشْيِيَةِ. — P. 236 l. 5 ab infr. l. primo pro secundo. lb. l. penultima l. تَسْعُونَ pro تِسْعًا. P. 238 l. 9 et l. 5 ab infr. l. تَبْلِيل pro تَبْلِيل et l. 5 ab infr. نُوج pro نُوج. — P. 240 l. 6 et 8 l. عَشْرُ pro عَشْرُ. — P. 244 l. ultima l. لِعَشْرِ pro لِعَشْرِ. — P. 251 l. 3 l. indicatam, pro: indicatum. — P. 275 in tit. pag. l. B. pro A.

Im Verlage von **C. L. Fritzsche** in Leipzig ist erschienen:

ל ערך המוסף עם מערכי ל. **Rabbinisch aramäisch deutsches Wörterbuch**, zur Kenntniss des Talmuds, der Targumim und Midraschim mit Anmerkungen für Philologie, Geschichte, Archäologie, Geographie, Natur und Kunst von **L. M. Landau**.
5 Thle. 8. Preis 11 Thlr. 5 Ngr.

חורר לשון עבו. Hebräische Sprachlehre, nach einem bei den öffentlichen Vorträgen durch vieljährige Erfahrung erprobten Plane, zum Unterrichte und Selbstunterrichte ganz neu umgearbeitet von **Wolf Mayer**. 8. Neue eleg. Auflage. 1843. Preis
1 Thlr. 4 Ngr.

שפת ישו. Eine Zugabe zu diesem Werke; enthält die Termini technici der alten Grammatiker und Commentatoren, als: Raschi, Kimchi, Aben Esra etc. alphabetisch geordnet von **Wolf Mayer**.
gr. 8. Preis 2 Ngr.

PPIANOS ANONTMOI TPEIZ. AGATHMEPOZ. TEMADXIATO. Arriani periplus ponti Euxini. Anonymi periplus ponti Euxini, qui arriano falso adscribitur. Anonymi periplus ponti Euxini et Maeotidis Paludis. Anonymi mensura ponti Euxini. Agathemeri hypotheses geographiae. Fragmenta duo geographica Graece et latine additis **H. Dodwelli**, **J. Osanni** aliorumque dissertationibus, atque **Stuckii**, **Tennulii**, **Vossii**, **Gronovii**, **Hudsonii**, **Basti**, **Koehlerii**, **Gailii filii**, **Letronnii** tom integris tum selectis suisque notis edidit **S. F. G. Hoffmann**, Dr. phil. 8maj. br. 1842. Preis 2 Thlr.

latrube in platonis politicum. Ed. **God. Stallbaumius**, Dr. phil. et aa. II. Mag. Prof. Philos. extraord. Scholae Thomanae Rector. 8maj. 1841. Preis 15 Ngr.

ietrich, A., Phil. Dr., *Commentationes grammaticae duae.* I. De literarum in lingua latina transpositione. II. De vocibus latinis subjecta litera L affectis. 4maj. 1846. 12 Ngr.

elewel, Joach., *Pytheas und die Geographie seiner Zeit*, herausgeben von **J. Strascéwicz**. Nach **A. J. Letronne's** Untersuchung über die Erdmessungen der Alten und dessen Beurtheilung der Ansicht des Hipparchos über die südliche Verbindung Afrika's mit Asien. A. d. Franz. übersetzt und mit einigen Anmerkungen vermehrt von **Dr. S. F. W. Hoffmann**. Mit 3 Karten und Münzabbildungen. gr. 8. br. 1838. 1Thlr.

IAPKIANOS. MENIPPION. Marciani Periplus. Menippi Periplus fragmentum quod Artemidori nomine ferebatur. Periplus, qui Stadiasmus magni maris inscribi solet fragmentum. Graece et latine, edidit addita **Dodwelli** dissertatione, scripturis codicum, **Hoeschelii**, **Hudsoni**, aliorum et suis notis **S. F. G. Hoffmann**. 8maj. br. Preis 1 Thlr. 20 Ngr.

Praktischer Wegweiser, die französische Sprache binnen acht Monaten richtig und geläufig sprechen und in derselben correspondiren zu lernen, bestehend in 60 Aufgaben. Bearbeitet nach einer neuen, leicht faßlichen Methode, zum Schul-, Privat und Selbstunterricht, auch zur Wiederholung manches Vergessenen für Herren und Damen, von Dr. C. Lohmann, Lehrer der englischen und französischen Sprache in Leipzig. Zweite durchgehends verbesserte Auflage. 22½ Ngr.

Lohmann, Dr. C., Der conversirende Franzose, oder der sicherste Führer die französische Umgangs-Sprache, wie man sie in Frankreich spricht, sich anzueignen: dargestellt in 52 Abschnitten mit untergelegten Wörtern u. Redensarten. 8. br. 22½ Ngr. 1842.

— — **Praktischer Wegweiser, die englische Sprache binnen einem Halbjahre richtig und geläufig sprechen und in derselben correspondiren zu lernen, bestehend in 52 Aufgaben nebst einem Anhang.** Bearbeitet nach einer neuen, leicht faßlichen Methode, mit steter Berücksichtigung der durch Buchstaben genau bezeichneten Aussprache und richtigen Accentuation jedes Wortes, zum Schul-, Privat- und Selbstunterricht, auch zur Wiederholung manches Vergessenen, für Herren und Damen. br. 1 Thlr. 15 Ngr. 1842.

— — **der conversirende Engländer oder der sicherste Führer die englische Umgangs-Sprache, wie man sie in England spricht, sich auf eine leichte Weise anzueignen.** Abgefaßt in 52 Abschnitten, mit untergelegten Wörtern und Redensarten. 8. br. 22½ Ngr.

ΘΟΥΚΥΔΙΔΕΣ. Thucydidis de bello peloponnesiaco libri octo. Graece et latine. Curavit Georg Aenotheus Koch. Accedit index rerum memorabilium locupletissimus. 8maj. Preis 2 Thlr.

Stallbaum, Prof. G., das Griechische und Lateinische in unsern Gymnasien und seine wissenschaftliche Bedeutung für die Gegenwart, eine Schulrede, begleitet von einigen Bemerkungen über reformatorische Bestrebungen unserer Zeit. 8. br. 10 Ngr.

1

1

1

